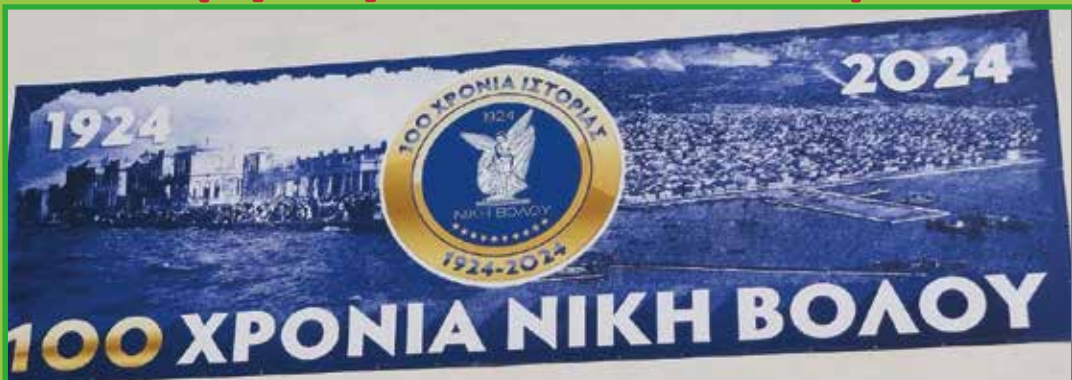

Δημήτρης Κωνσταντάρης - Σταθαράς

100 ΧΡΟΝΙΑ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ (1924-2024)

«ΕΙΚΟΝΕΣ»

(Δημοσιεύματα στον Τύπο κατά το 2024)

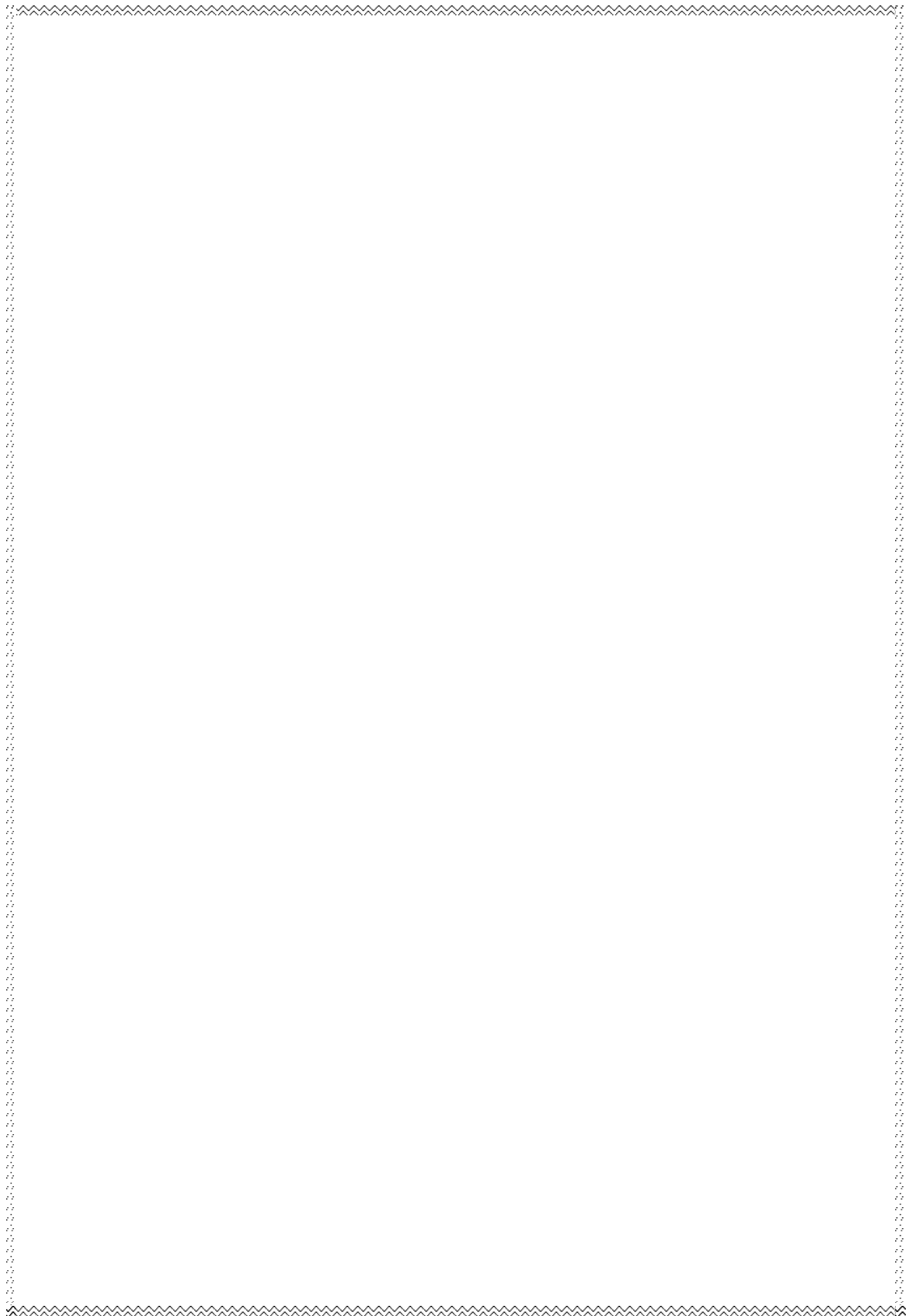
Νέα Ιωνία - Βόλος 2025

**100 χρόνια Νέα Ιωνία Μαγνησίας
(1924 – 2024)**

«ΕΙΚΟΝΕΣ»

(Δημοσιεύματα στον Τύπο κατά το 2024)

Δημήτρης Κωνσταντάρας - Σταθαράς

**100 χρόνια Νέα Ιωνία Μαγνησίας
(1924 – 2024)**

«Εικόνες»

(Δημοσιεύματα στον Τύπο κατά το 2024)

Νέα Ιωνία-Βόλος 2025

Copyright: Δημήτρης Κωνσταντάρης – Σταθαράς
Αχιλλέως 90, Βόλος 383 33
Τηλ. 24210-72124, κινητό: 6976271844
e-mail: dkonsta1@otenet.gr
<http://www.neaioniavolou.com>

ISBN: 978-618-87474-1-8

Φωτογραφία εξώφυλλου (εμπροσθόφυλλο): Τρεις φωτογραφίες που χαρακτηρίζουν τη Νέα Ιωνία Μαγνησίας: Οι κάτοικοί της, πρόσφυγες Μικρασιάτες (Σχέδιο του Γιάννη Κονταξή), η ΝΙΚΗ ΒΟΛΟΥ (ίδρυση 1924) και ο εμβληματικός ιερός ναός της Ευαγγελίστριας, το ιερό παλλάδιο και η «Κιβωτός» της Μικρασιάτικης Μνήμης της Νέας Ιωνίας.

Φωτογραφία εξώφυλλου (οπισθόφυλλο): Το Δημαρχείο Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, σύμβολο της σύγχρονης πόλης.

Έκδοση: 20 Ιανουαρίου 2025

Πληκτρολόγηση, επεξεργασία κειμένου, δημιουργικό, σελιδοποίηση, εξώφυλλο:
Δημήτρης Κωνσταντάρης – Σταθαράς
Εκτύπωση-βιβλιοδεσία: Gtaphicart- www.graphic-art.gr

Τιμή και Μνήμη

Στους πρώτους Μικρασιάτες πρόσφυγες,
στους προγόνους μας,
που εγκαταστάθηκαν στον προσφυγικό
συνοικισμό της Νέας Ιωνίας Βόλου και
με τον αγώνα τους για τη Ζωή και τον
Πολιτισμό τους,
ρίζωσαν και προόδευσαν.

Αν μπορούσαν να αναστηθούν σήμερα, θα
χαίρονταν τα παιδιά και τα εγγόνια τους
για την προκοπή τους σε όλα τα επίπεδα.

... Και τιμή και μνήμη

Στη Μητέρα μου Μαρία Σταθαρά, που
με «έφερε» στον κόσμο πριν ενενήντα
χρόνια, στις 20 Ιανουαρίου 1935, σε ένα
προσφυγικό δωμάτιο, στα πρώτα
προσφυγικά «σπίτια» (Τετράγωνο).

Δ. Κ. - Σ .

Δημήτρης Κωνσταντάρης-Σταθαράς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ημερολόγιο Πολ. Σουλ. Μικρ. Νέας Ιωνίας «Το Εγγλεζονήσι».....σελ.	11
2. Μνημόσυνο Παναγ. Κατσιρέλου «Ο εργάτης του Ντόρτμουντ».....	15
3. Ο Γιώργος Τσιντσίνης και οι «ΙΩΝΕΣ».....	20
4. Επαγγέλματα που χάθηκαν από τη Νέα Ιωνία, α΄ μέρος (γυρολόγοι).	22
5. Επαγγέλματα που χάθηκαν από τη Νέα Ιωνία, β΄ μέρος (μικροξυ- λουργοί, φωτογράφος, καροτσέρηδες, παγοπώλες, τενεκετζήδες).	27
6. Επαγγέλματα που χάθηκαν από τη Ν.Ιωνία, γ΄ μέρος (βυρσοδέψες).	31
7. Επαγγέλματα που χάθηκαν από τη Ν.Ιωνία, δ΄ μέρος (καϊκτσήδες-κα- πετανάιοι).....	36
8. Η Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή Κωνσταντινουπόλεως.....	41
9. «Η Πόλις εάλω». Τρίτη 29 Μαΐου 1453.....	46
10. Οι μαθητές-τριες των δημ. σχολείων Ν. Ιωνίας το 1924..α΄ μέρος.	51
11. Οι μαθητές –τριες των δημ. σχολείων Ν.Ιωνίας το 1924.β΄ μέρος.	56
12. Οι μαθητές –τριες των δημ. σχολείων Ν.Ιωνίας το 1924.γ΄ μέρος.	62
13. Τούρκος καθηγητής Αρχιτεκτονικής με Δημ. Κωνσταντάρια.....	67
14. Τούρκος καθηγητής Αρχιτεκτονικής για Παναγ. Κατσιρέλο.....	76
15. 100 χρόνια Νέα Ιωνία. Θεμελίωση-Όνομα-Κατοίκηση. Από τις Εφημερίδες «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», Κυριακή 15 Αυγούστου 1923.....	75
16. 100 χρόνια ΝΙΚΗ ΒΟΛΟΥ (1924-2024).....	81
17. Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, α΄ μέρος.....	87
18. Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, β΄ μέρος.....	92
19. Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, γ΄ μέρος.....	98
20. Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, δ΄ μέρος.....	105
21. Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, ε΄ μέρος.....	111
22. ΠΟΛΕΜΟΣ-ΚΑΤΟΧΗ-ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ.....α΄ μέρος.....	119
23. ΠΟΛΕΜΟΣ-ΚΑΤΟΧΗ-ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ.....β΄ μέρος.....	124
24. ΠΟΛΕΜΟΣ-ΚΑΤΟΧΗ-ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ.....γ΄ μέρος.....	128
25. Η Νέα Ιωνία στην Εθνική Αντίσταση.....	133
26. Βιβλίο-Λεύκωμα: Το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή.....	139
27. Δημοσιογράφος Άθως Τριγκώνης – Εικαστικός Γιάννης Κονταξής	143
28. Μικρασιατικοί Σύλλογοι Νέας Ιωνίας	147
29. Συνέντευξη στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» του Δ. Κωνσταντάρια-Σταθαρά... Για το νέο του βιβλίο «Η ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού Νέας Ιωνίας Βολου (1923-1924). Τα πρώτα μονοκάμαρα σπίτια στα Τετράγωνα».....	152
30. Ο ιερός ναός «ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου» Νέας Ιωνίας.	

Η μικρή Ευαγγελίστρια του προσφυγικού συνοικισμού.....	155
31. Ο ιερός ναός «Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου» Νέας Ιωνίας. Η μεγάλη Ευαγγελίστρια « Η Κιβωτός της Μικρασιάτικης Μνήμης».....	160
32. Τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού Νέας Ιωνίας Βόλου. Από τις εφημερίδες «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» (Κυριακή 28 Δεκεμβρίου 1924).....	166
33. Άρθρο στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» του Τάκη Οικονομάκη, Κυριακή 28 Δεκεμβρίου 1924: «ΤΟΥΣ ΕΔΩΣΑΜΕΝ ΜΙΑΝ ΑΠΑΝΤΗΣΙΝ ΚΑΙ Η ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΑΥΤΗ ΕΙΝΕ ΝΙΚΗ».....	173

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

(Παρουσιάσεις βιβλίων μέσα στο 2024)

1. Βιβλίο: «Η Σύμυρνη δακρύζει...Η Αρμενία θυμάται» της Βασιλικής Πιτούλη. («ΘΕΣΣΑΛΙΑ»,28-01-2024).....	177
2. Βιβλίο: «Ερεθίζοντας τη μνήμη» του Κυριάκου Παπαγεωργίου («ΘΕΣΣΑΛΙΑ»,18-02-2024).....	180
3. Δελτίο της Φιλαρχαίου Εταιρείας Αλμυρού «Θρυς»-τεύχος 26 ^ο , Αλμυρός 2023 («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 25-02-2024).....	184
4. Αρχείο Θεσσαλικών Μελετών-τόμος 24 ^{ος} , Βόλος 2023, Έκδοση... Εταιρείας Θεσσαλικών Ερευνών («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 24-03-2024).....	186
5. «Ζαγοριανά Νέα πριν από 135 χρόνια» του Νίκου Διαμαντάκου, Ανάτυπο από το «ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ» Λάρισα 2024. («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 07-04-2024).....	190
6. «Το Ημερολόγιο του 2024 της «Μαγνήτων Κιβωτός» της Ιεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 14-04-2024).....	194
7. Βιβλίο: «Σχέσεις Ζωής Σταύρου Χρ. Μητσικώστα» της Βασιλείας Γιασιράνη-Κυρίτση («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 12-05-2024).....	199
8. Βιβλίο: «Ιστορίες ζωής & θανάτου στο Νεκροταφείο Βόλου» της Βασιλείας Γιασιράνη-Κυρίτση («ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», 01-12-2024).....	202
- Βιογραφικό-εργογραφία συγγραφέα.....	209

Εισαγωγικό σημείωμα του συγγραφέα

Το έτος 2024, για την πόλη της Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, αποτελεί ένα ιστορικό ορόσημο, καθότι συμπληρώνονται 100 χρόνια (1924-2024) από την ίδρυση και την κατοίκησή της. Μια πόλη που ιδρύθηκε στο «πουθενά», στον «Ξηρόκαμπο» του Βόλου από Μικρασιάτες πρόσφυγες, που εξελίχθηκε στη σημερινή σύγχρονη πόλη της Νέας Ιωνίας Μαγνησίας. Προσωπικά, θεώρησα χρέος και τιμή μου να αναδείξω το ιστορικό αυτό γεγονός και να συδουλίσω τις πικρές μνήμες των πρώτων ετών, αλλά και να αναδείξω την μετέπειτα πρόοδο και ανάδειξή της.

Τη πρόθεσή μου αυτή βρήκα την ευκαιρία να τη διατυπώσω δημόσια, παίρνοντας αφορμή από το χρονογράφημα «ΔΕΙΓΜΑ ΓΡΑΦΗΣ» του κ. Δημήτρη Ράλλη, αρχισυντάκτη και δημοσιογράφου στην εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (06-01-2024, των Θεοφανίων), ο οποίος αναφέρεται σε εθνικά γεγονότα (τα 50 χρόνια από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο (1974-2024), τα 50 χρόνια από τη Μεταπολίτευση (1974-2024) και τα 20 χρόνια από τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αθήνα και στον Βόλο-Νέα Ιωνία το 2004 (2004-2024).

Τότε βρήκα την ευκαιρία να διατυπώσω και τις δικές μου απόψεις για ένα γεγονός τοπικής ιστορίας, γράφοντας σε επιστολή μου στην εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2024). «... Είναι τα 100 χρόνια από την ίδρυση-κατοίκηση-ανάπτυξη μιας πόλης στον Ξηρόκαμπο του Βόλου (1924-2024)...που ρίζωσε, μεγάλωσε, προόδευσε ένα μέρος από το «μαύρο κύμα» των Μικρασιατών προσφύγων, που εξελίχθηκε σε μια πόλη σύγχρονη με αξιοζήλευτες υποδομές (εκκλησιαστικές, εκπαιδευτικές, αθλητικές, πολιτιστικές), με δυναμική παρουσία στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή της περιοχής μας».

Έτσι άρχισα να υλοποιώ αυτό το χρέος μνήμης και τιμής δημοσιεύοντας στον Τύπο του Βόλου σχετικά άρθρα από την προσφυγική Νέα Ιωνία μέχρι τη σύγχρονη ως Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας. Όλα αυτά τα άρθρα αποτέλεσαν την ύλη του παρόντος βιβλίου ως «Εικόνες».

Στο τέλος του βιβλίου παρατίθενται ως «Ανεπίλεκτα» άρθρα του 2024, άσχετα με το θέμα, αλλά σχετικά με τον Πολιτισμό: Παρουσιάσεις βιβλίων.

Η ανάγνωση αυτού του βιβλίου, θα μας επιτρέψει να γυρίσουμε το «ρολόι του χρόνου» πίσω και να ζήσουμε τις «πικρές» μνήμες, αλλά και τις ευχάριστες στιγμές της ζωής των προγόνων μας και να διδαχθούμε από αυτούς την εργατικότητα, το ήθος, την πίστη, την αξιοπρέπεια, την αλληλεγγύη και την έφεση στα γράμματα και τον πολιτισμό.

Δημήτρης Κωνσταντάρης-Σταθαράς

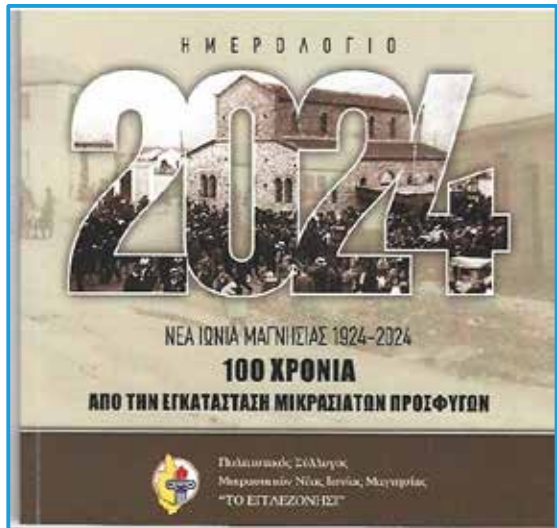

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 4 Φεβρουαρίου 2024

100 χρόνια ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ (1924-2024)

1. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2024 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ «ΤΟ ΕΓΓΛΕΖΟΝΗΣΙ»

Πριν 100 χρόνια-το 1924- στον Ξηρόκαμπο του Βόλου στον χέρσο τόπο, γεμάτο κο-τρόνια, γαϊδουράγκαθα, λυγα-ριές και αγριόχορτα, «πέραν του χειμάρρου Κραυσίδωνος», ρίζωσαν άνθρωποι, που τους έριξε το «μαύρο κύμα» προς-φυγιάς της Μικρασιατικής Καταστροφής του 1922. Τον Δεκαπενταύγουστο του 1923 θεμελιώθηκε ο προσφυγικός συνοικισμός, που του δόθηκε το όνομα «Νέα Ιωνία». Όμως ο τόπος-για διάφορους λόγους- ζωντάνεψε, κατοικήθηκε, ακούστηκαν γέλια και χαρούμενες φωνές παιδιών-μαθητών το 1924, που χτίστηκαν τα πρώτα προσφυγικά σπίτια, τα λεγόμενα Τετράγωνα, 776 μονοκάμαρα «σπίτια». Έτσι από το 1924 αρχίζει η ιστορία της Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, της πόλης που γνωρίζουμε πολλά ονόματα των πρώτων κατοίκων της και τις δραστηριότητές τους. Ιστορική αφετηρία με σημασία.

Αυτό το σημαντικό γεγονός θεώρησε αυτονόητο καθήκον του-και μπράβο του- ο Πολιτιστικός Σύλλογος Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «Το Εγγλεζονήσι», να παρουσιάσει στο Ημερολόγιο, που εκδίδει κάθε χρόνο με τίτλο «ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ 1924-2024, 100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ».

Το Ημερολόγιο- με χαρακτηριστικό εξώφυλλο- που εκδόθηκε με τη μέριμνα του Δ. Σ. του Συλλόγου και με την επιμέλεια κειμένων και φωτογραφικού υλικού από την Ουρανία Σταματιάδου-Κουτσογιάννη, Πρόεδρο και τον Μάνο Καραβανάκη, Γραμματέα. Είναι ένα καλαίσθητο

συλλεκτικό έντυπο με ιστορικό υλικό και πολλές φωτογραφίες (Έχει 96 σελίδες, διαστάσεων 16,5X16,5, σε επιμέλεια παραγωγής Καλοσύπη Ο. Ε. Νέα Ιωνία).

Στον Πρόλογο, αρχίζοντας από τον Σεπτέμβρη του 1922 με τον αφανισμό της Σμύρνης, περνάει στην προσφυγιά και καταλήγει: «Σήμερα (1924-2024) εκατό χρόνια μετά, η Νέα Ιωνία έγινε μια πολιτεία ξεχωριστή, για την οποία εμείς οι απόγονοι αισθανόμαστε υπερηφάνια και αγάπη, όπως και την ιερή υποχρέωση να διαφυλάξουμε τον πλούτο που μας κληροδότησαν οι πρόγονοί μας και να τον μεταλαμπαδεύσουμε στα παιδιά και στα εγγόνια μας».

Τα περιεχόμενά του παρουσιάζονται σε 12 κεφάλαια με πολλές ενδιάμεσες ανάλογες και χαρακτηριστικές φωτογραφίες. Σύντομα και περιεκτικά κείμενα.

1^ο. Μικρά Ασία: Ιστορία – Πολιτισμός: Γίνεται αναφορά στη Μικρά Ασία που είναι η πανάρχαια κοιτίδα του ελληνικού πολιτισμού. Όμηρος, αρχαίοι φιλόσοφοι (Ηράκλειτος ο Εφέσιος, Θαλής ο Μιλήσιος) ο ιστορικός Ηρόδοτος κ. α. Εκεί άνθισε ο ελληνικός πολιτισμός και η Χριστιανική Θρησκεία, το Βυζάντιο, τα ελληνικά γράμματα. Παρά την τούρκικη σκλαβιά «ήταν και παρέμειναν φανατικοί και υπερήφανοι Έλληνες».

2^ο. Σεπτέμβρης 1922-Καταστροφή: Διεκτραγωδεύεται η Καταστροφή, οι σφαγές και πυρπόληση της Σμύρνης και των άλλων ελληνικών πόλεων. Ο αφανισμός και η γενοκτονία του ελληνικού στοιχείου.

3^ο. Ξεριζωμός – Προσφυγιά: Εδώ εκτυλίσσεται το δράμα των ανθρώπων που χάνουν την πανάρχαια πατρίδα τους και έρχονται γυμνοί στη μητέρα Ελλάδα.

4^ο. Μικρασιάτες Πρόσφυγες στον Βόλο: Εδώ αναφέρεται το συγκλονιστικό άρθρο του Τάκη Οικονομάκη στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Τρίτης 20 Σεπτεμβρίου 1922: «Το μαύρο κύμα»: «*Η χθесινή ημέρα ήτο ημέρα τραγικών συγκινήσεων διά την πόλιν μας. Εις τον λιμένα μας έφθασαν τα πρώτα κύματα της Μικρασιατικής συμφοράς. Και οι συμπολίτες μας που από τας εφημερίδας και τας αφηγήσεις εγνώριζον έως τώρα το μέγεθος της επελθούσης καταστροφής εκλήθησαν χθес να ιδούν με τα μάτια τους την απερίγραπτη τραγικότητά της...*». (Αναγράφεται ολόκληρο το άρθρο)

5^ο. Εγκατάσταση Προσφύγων στον Ξηρόκαμπο: Εδώ διαβάζουμε το καθαυτό ιστορικό γεγονός που συνέβη ακριβώς πριν 100 χρόνια. Η κρατική μέριμνα συνεπικουρούμενη από τον Δήμο Παγασών (Βόλου) και το Λιμενικό Ταμείο βοηθούν να κτισθούν τα πρώτα προσφυγικά σπίτια, τα λεγόμενα Τετράγωνα. Ήταν μονοκάμαρα με πολλές ελλείψεις, αλλά για τους πρόσφυγες που ζούσαν από το 1922 στις επιταγμένες καπναποθήκες και

σε σχολεία είναι «παλατάκια» και με «καταλήψεις» εγκαθίστανται. Έτσι αρχίζει η ζωή και η ιστορία της πόλης της Νέας Ιωνίας από το 1924.

6° . Η ζωή στον Συνοικισμό: Στην προσπάθειά τους να ριζώσουν και να επιβιώσουν στον Βόλο οι Μικρασιάτες πρόσφυγες αναζητούσαν μεροκάματο παντού. Οι Εγγλεζονησιώτες, που στον τόπο τους ήταν ναυτικοί στράφηκαν στη θάλασσα. Με τα λίγα καΐκια που ήρθαν από την πατρίδα τους, αναπτύσσονται, και μετά λίγα χρόνια αποκτούν ιστιοφόρα εμπορικά και αλιευτικά. Στον αγώνα της ζωής μπήκαν και οι γυναίκες, που άρχισαν να δουλεύουν στα εργοστάσια και σε άλλες εργασίες. Όλοι οι Μικρασιάτες κυνηγούν το μεροκάματο παντού.

7° . Ευαγγελίστρια – Σχολεία – Νίκη: Όμως οι Μικρασιάτες είναι άνθρωποι της πίστης και του πολιτισμού. Από το 1924 θα λειτουργήσουν τα προσφυγικά σχολεία σε δυο διώροφα στην πλατεία της Ευαγγελίστριας και θ' αρχίσουν τα μαθητούδια τα μαθήματά τους. Το 1924, αθλητές-ποδοσφαιριστές από τη Σμύρνη (στον Πανιώνιο, στον Απόλλωνα) θα ιδρύσουν και εδώ την ομάδα τους τη ΝΙΚΗ. Σύντομα θα πιέσουν τις αρχές να ανεγερθεί μια εκκλησία για να τελούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα. Έτσι ανεγείρεται η πρώτη μικρή Ευαγγελίστρια και από τον Μάρτη του 1927 πανηγυρίζει με πρώτο ιερέα τον Εγγλεζονησιώτη παπα-Νικόλα Μαστρογιάννη. Αργότερα (το 1949) με το «οβολάκι» τους θα χτίσουν τη μεγάλη Ευαγγελίστρια στη μέση της πλατείας.

8° . Κατοχή – Εμφύλιος: Στο Ημερολόγιο σημειώνεται η πικρή αυτή εποχή: *«Κι ενώ οι δύσκολοι καιροί σιγά-σιγά περνούν και η ζωή αρχίζει να βρίσκει τον ρυθμό της ξεσπούν οι μαύρες μέρες της Κατοχής (1941-1944 και στη συνέχεια του Εμφυλίου (1946-1949). Ο κόσμος διχάζεται, σκοτώνει ο αδελφός τον αδελφό, προδίδει, φυλακίζει. Ακολουθεί σκοτεινή δραματική εποχή με έκτακτα στρατοδικεία, εκτελέσεις, εκτοπίσεις, παρακρατικές οργανώσεις και παραφρονούσες δημόσιες αρχές».*

9° . Ένα ποίημα, «Η προσφυγιά»: Στο Ημερολόγιο καταγράφεται ένα από απλό ποίημα-ομοιοκαταληξία της Κατίνας Ρουμελιώτου -Νιτσάκου με πέντε στροφές. Με απλό τρόπο περιγράφει τη ζωή της στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας. Γράφω τη 2^η στροφή: *«Μεγάλωσα μες το Φαρδύ / στα γραφικά σοκάκια /αγιόκλημα και γιασεμιά / προσφυγικά σπιτάκια».* (σ. σ. Η κυρία Κατίνα Ρουμελιώτου πρέπει να είναι απόγονος των πρώτων κατοίκων του προσφυγικού συνοικισμού, που αναφέρονται με το όνομά τους και «τους εγκατάστησαν» στα μισοτελειωμένα δωμάτια, τον Ιανουάριο του 1924. (Βλέπε το βιβλίο μου «Το Χρονικό της Νεας Ιωνίας 1924-1994», σελ.58).

10° . Ίδρυση Δήμο Νέας Ιωνίας: Μεγάλος ιστορικός σταθμός της Νέας Ιωνίας είναι η απόσπασή της από τον Δήμο Παγασών (Βόλου) και η ίδρυση ιδιαίτερου Δήμου το 1947. Το 1947 είναι η αφετηρία της σύγχρονης πόλης μας. Όλοι οι διατελέσαντες δήμαρχοι και τα δημοτικά συμβούλια συνέβαλαν να γίνει η Νέα Ιωνία μια πόλη με πλήθος υποδομών (εκκλησιαστικών, εκπαιδευτικών, αθλητικών, κοινωνικών). Στο Ημερολόγιο καταγράφονται χρονολογικοί σταθμοί της προόδου.

11°. Δεκαετία 1950-1960: Γράφει το Ημερολόγιο: *«Τη δεκαετία του ‘ 50 - ‘ 60 που ακολουθεί, οι ρυθμοί της ζωής αλλάζουν. Καταλαγιάζουν τα μίση και τα πάθη, οι διαφορές αμβλύνονται, οι άνθρωποι βάζουν νερό στο κρασί τους και ρίχνονται στη δουλειά για δημιουργία και προκοπή...».*

12°. Η Νέα Ιωνία 100 χρόνια μετά: Γράφει το Ημερολόγιο: *«Σήμερα, ύστερα από 100 χρόνια, ο προσφυγικός Συνοικισμός της Νέας Ιωνίας, ο Συνοικισμός της παράγκας και του πιασσοχάρτου έχει μετατραπεί σε μια από τις μεγαλύτερες δημοτικές ενότητες της Ελλάδας...Σήμερα, παρ’ όλες τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε όλοι μας, οι άνθρωποι της Νέας Ιωνίας ατενίζουν το μέλλον τους με αισιοδοξία...».*

Επίλογος: Τελειώνει το Ημερολόγιο με τούτα τα σημαντικά: *«Εκατό χρόνια μετά, δεν λησμονούμε και δεν θα πάψουμε να μιλάμε για τη Μικρασία. Είναι η πατρίδα των προγόνων μας, κουβαλάμε στις φλέβες και στις σάρκες λίγο από το χώμα και το νερό της. Μία ρίζα! Έναν πρόγονο Ιερό! Μία μνήμη Ιερή! Ύλη και πνεύμα ταξιδεύουν από γενιά σε γενιά...».* Ναι, συμφωνώ απόλυτα και συγχαίρω από καρδιάς τον Πολιτιστικό Σύλλογο Μικρασιατών Νέας Ιωνίας «Το Εγγλεζονήσι» για την έκδοση αυτού του συλλεκτικού-επετειακού Ημερολογίου του 2024. Αξίζει να διαβαστεί, κυρίως από τους νέους και να κοσμήσει τη βιβλιοθήκη μας. Συγχαρητήρια!

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 4 Φεβρουαρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 10 Μαρτίου 2024

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

Εις μνημόσυνον Παναγιώτη Κατσιρέλου

2. Το βραβευμένο διήγημα «Ο εργάτης του Ντορτμουντ»

Σήμερα, 10 Μαρτίου 2024, κλείνουν 17 χρόνια (2007-2024) αφότου «έφυγε» στα ενενήντα δύο του χρόνια, για τη γειτονία των Αγγέλων ο «κυρ Παναγιώτης μας», ο πρώτος και βραβευμένος λογοτέχνης από τη Νέα Ιωνία, Παναγιώτης Κατσιρέλος.

Επίσης, αυτή τη χρονιά, το 2024, κλείνουν 50 χρόνια από την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο. Ακριβώς εκείνη την εποχή έγραψε το συγκεκριμένο διήγημα με αναφορά την ελληνοτουρκική φιλία. Το 1979 δολοφονείται στην Κωνσταντινούπολη ο Αμπντί Ιπεκτσι, δημοσιογράφος και διευθυντής της εφημερίδας «Μιλιέτ», ειρηνιστής και ένθερμος υποστηρικτής της ελληνοτουρκικής φιλίας. Το 1981 καθιερώνεται το Βραβείο Ιπεκτσι με αναφορά στην ελληνοτουρκική φιλία (διήγημα, μυθιστόρημα κ. λπ.). Ο Παναγιώτης Κατσιρέλος διάβασε τη σχετική προκήρυξη και έστειλε (μόνος και άγνωστος) το διήγημά του «Ο εργάτης του Ντορτμουντ». Η Επιτροπή του απένειμε το Βραβείο και ήταν ο πρώτος που το έλαβε, χωρίς γνωριμίες και σκοπιμότητες (1981).

Σε σχέση με τα παραπάνω γεγονότα και για μνημόσυνο του συγγραφέα μας παραθέτουμε το εν λόγω διήγημα, που είναι καταχωρημένο στο βιβλίο

Αυτοπροσωπογραφία κολλάζ από τον Παναγιώτη Κατσιρέλο, χαρισμένη στον φίλο του Δημήτρη Κωνσταντάρ-Σταθαρά, με ιδιόχειρη γραφή: «Στον καλό μου Δημήτρη με όλη μου την αγάπη. Π. ΚΑΤΣΙΡΕΛΟΣ, 1984».

του «Ο Μπουρζουά και άλλα διηγήματα» (σελ. 93) και το οποίο μου χάρισε ο αγαπητός φίλος Χαράλαμπος Χαρίτος, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (αφού ήδη όλα τα βιβλία μου καταστράφηκαν από την πλημμύρα του Σεπτεμβρίου 2023) και στο οποίο βιβλίο ο αείμνηστος συγγραφέας μας έχει γραμμένη αφιέρωση με τα χαρακτηριστικά του μικρά γράμματα: «Του καλού μου, Χαράλαμπου Χαρίτου, με μεγάλη εκτίμηση, μεγάλη φιλία, και πολλή αγάπη. Π. Κατσιρέλος, Βόλος, Οκτώβρης 1979»:

«Ο εργάτης του Ντόρτμουτ

Οι γερμανικές πέτρες, εκεί στη Ρηνανία-Βεσφαλία, έχουν ένα χρώμα μαυριδερό προς το κόκκινο, της σκουριάς. Και το πεζούλι στη γωνιά, που πάνω του είναι στημένο τ' άγαλμα του εργάτη, είναι χτισμένο με τέτοιες πέτρες πελεκητές, ορθογώνιες.... Μπροστά του είναι η μεγάλη πλατεία του κεντρικού σιδηροδρομικού Σταθμού του Ντόρτμουτ, που απ' αυτή, αριστερά, ξεκινούν δυο μεγάλες αρτηρίες λεωφόρων.

Όσες φορές βρισκόμουν σε κείνο το σημείο της πόλης, στεκόμουν πάντα και κοίταζα, ώρα πολλή, με συγκίνηση και θαυμασμό τ' άγαλμα του εργάτη. Στην αρχή σε ξαφνιάζει, γιατί 'σαι μαθημένος να βλέπεις παντού στη Γερμανία προτομές κι αγάλματα μπρούτζινα ή πέτρινα αυτοκρατόρων καβάλα στ' άλογά τους... Σου φαίνεται με την πρώτη ματιά και σαν κατασκευάσμα πρωτόγονου τεχνίτη, γιατί δεν έχει κείνη τη χάρη των γραμμών της αρχαίας ελληνικής κλασικής τεχνικής ή άλλης τέχνης. Αλλ' ύστερα βλέπεις πως έκανες λάθος και μάλιστα μεγάλο. Επειδή αυτό τ' άγαλμα είν' ένα πετυχημένο καλλιτέχνημα με τη χοντροκοπιά του, είν' αριστούργημα στη σύλληψή του. Τα ρούχα που φοράει, η μπροστοποδιά, τ' ασουλούπωτα πανταλόνια του, τα χοντροπάπουτσά του, η τραγιάσκα του σιδερά αυτού ή του ανθρακωρύχου, ή οποιουδήποτε άλλου εργάτη φάμπρικας, σ' εντυπωσιάζουν και τονίζουν την τίμια σκληρή δουλειά που κάνει αυτός ο κοινωνικός άνθρωπος του μόχθου για να βγάλει το ψωμί του, προσφέροντας γι' αυτό στον πολιτισμό με την παραγωγή του αγαθά, που η φύση μονάχη της δεν είναι ικανή να δημιουργήσει.

Όμως είναι και το ύφος του. Θαρρείς κοιτάζει απέναντι τα τρένα κατάφαστα να 'ρχονται και να φεύγουν και δείχνει πώς ναι μεν παλιά ο βαρώνος φεουδάρχης αφέντης του τότες τον είχε τον τελευταίον ίσως από τους δούλους του και τον έβαζε να πεταλώνει τ' άλογο του και τον έδερνε, αλλά τώρα ο εργάτης έχει συνείδηση του τι ' ναι, τι προσφέρει, γι' αυτό δεν ανέχεται πια και να τον περιφρονούν, μα να τον σέβονται και να τον υπολογίζουν, έχει γνώση της αξίας του. Έτσι ο εργάτης, ο οποιοσδήποτε εργάτης, μόλις τ' αντικρίζει, στέκεται και το περιεργάζεται. Βλέπει τον εαυτό του, τον ίδιο στ' άγαλμα και παίρνει κουράγιο αισιοδοξίας απ' αυτό. Γιατί

γνωρίζει πως κι όλ' οι εργάτες μεταξύ τους έχουνε συνειδητά και την αλληλεγγύη...

Ένοιωσα, λοιπόν, συγκίνηση και θαυμασμό που το κοίταζα τ' άγαλμα κάθε φορά που βρισκόμουνα στο σημείο κείνο του Ντόρτμουντ, γιατί ήμουνα κι εγώ ένας εργάτης, έστω ένας αλλοδαπός εργάτης της Γερμανίας, που μαζί μ' άλλους αλλοδαπούς απ' άλλες φυλές, δεμένοι όλοι μας οι ξένοι με το ίδιο σχοινί της ανάγκης και της μοίρας κι ανακατωμένοι με τους ντόπιους να δουλεύουμε σ' αυτή τη χώρα...

Η ημέρα ήταν μια χωρίς ήλιο, μέρα του καλοκαιριού όπως τις πιότερες μέρες στη Γερμανία έχει συννεφίες, που ωστόσο είναι και ευχάριστα να περπατάς και να χαζεύεις τις ώρες που δεν έχεις δουλειά. Και σε μια στιγμή που θαύμαζα πάλι τ' άγαλμα του εργάτη εκεί, ένοιωσα πως κι ένας άλλος το εξέταζε. Ήταν ένας μαυριδερός ψηλός, γεμάτος άντρας, με μεγάλη και λίγο γαμπφή μύτη κι ένα παχύ μαύρο μουστάκι, καμιά τριανταριά χρονών.... Μ' είδε κι αυτός, χωρίς όμως να μετρήσει το μπόι μου, όπως έκανα γω για την αφεντιά του. Τον έβλεπα να περιεργάζεται αρκετή ώρα τον εργάτη.

Ξαφνικά, ωστόσο, τον άκουσα να ξεφωνίζει μ' αγωνία, τη στιγμή π' ακουμπούσα το δάχτυλό μου να πασππέψω το σκούρο του μέταλλο.

- Ντουρ!

Γύρισα ανήσυχος να τον δω. Όχι, δε φώναζε σε μένα. Μια γυναίκα με παντελόνια, αλλά που μια ρόμπα από πάνω της έφτανε κάτω από τα γόνατά της, είχε διασχίσει το πλατύ πλακόστρωτο κι έβαζε το πόδι της στο δρόμο, μα όχι στη διάβαση των πεζών με τις οριζόντιες άσπρες χαρακτηριστικές γραμμές του δαπέδου που τη δείχνουν.

- Ντουρ, ντουρ, ντουρ!...φώναζε ο Τούρκος χειρονομώντας μ' απελπισία (λέγω

Τούρκος, γιατί «ντουρ» τούρκικα θα πει «στάσου»)..

Και σε μια στιγμή έγινε το δυστύχημα. Έν' αυτοκίνητο δεν πρόλαβε να φρενάρε και τη χτύπησε.

Πρώτος έτρεξα γω. Ο Γερμανός τ' αυτοκινήτου σταμάτησε πιο κει στενοχωρημένος, σύρριζα με το πεζοδρόμιο. Ήρθε κι αυτός κοντά ήρθε ο Τούρκος, ήρθε κι η πολιτσάη (η Αστυνομία)...Ήρθε και τ' αυτοκίνητο των πρώτων βοθητών ουρλιάζοντας...Η Τουρκάλα δεν μπορούσε να μιλήσει, ο Τούρκος δεν ήξερε γερμανικά, ούτ' άλλη γλώσσα απ' τη δικιά του κι έτσι εγώ, έγινα ο διερμηνέας γιατί 'χα μάθει τη γερμανική, ήξερα και την τουρκική. Μας έβαλαν τους τρεις μας στ' ασθενοφόρο και πήγαμε στο Νοσοκομείο. Ευτυχώς η γυναίκα δεν είχε πάθει μεγάλη ζημιά-κάτι μικρογδαρσίματα και μεγάλη τρομάρα πήρε. Όμως το περιστατικό αυτό

ήταν η αιτία να γίνω φίλος με το ζευγάρι. Ο Τούρκος με φώναζε από τότες «καρντασίμ!» (αδερφέ μου), ή «καρντασίμ Μανούσο!». Ήταν απ' ένα χωριουδάκι από τα βάθη της Μικρασιατικής χερσονήσου της περιφέρειας Ντιαρμπεκλήρ και πριν νά' ρθουνε στην Ευρώπη, ξεχασμένοι από το Θεό και τους ανθρώπους εκεί, δεν ήξεραν αν υπήρχαν άλλοι ζωντανοί στη γη, ούτε γράμματα ξέρανε... Τώρα φαινότανε ξύπνιοι...

Οι δυο μας με τον Τούρκο κι άλλες φορές κοιτάζαμε τ' άγαλμα του εργάτη. Το 'χε νιώσει κι αυτός ο πρώην αγροίκος χωριάτης, τι 'ναι να 'σαι εργάτης, οποιασδήποτε χώρας και φυλής. Είσαι αδερφός όλων των εργατών στη γη...)

(Περιγράφει πώς δούλευαν μαζί σε χυτήριο.....)

Πέρασε ο χειμώνας εκείνος, ήρθε η άνοιξη, ήρθε το καλοκαίρι ξανά. Και στις 20 του Ιούλη του 1974, τα τουρκικά τανκς βρήκαν την αφορμή να πατήσουν την Κύπρο. Τ' απόγευμα τα ραδιόφωνα, οι τηλεοράσεις, ο Σταθμός του Μονάχου, που μιλάει σε πολλές γλώσσες για του αλλοδαπούς εργάτες, έλεγε για τα γεγονότα. Τον ακούγαμε με το Μεμέτη σε μια μπιραρία κοντά στην πλατεία του κεντρικού σιδηροδρομικού Σταθμού του Ντόρτμουντ, που στην κάτω μεριά του είναι στημένο τ' άγαλμα του εργάτη και που όποιος το καταλαβαίνει νιώθει την αδερφοσύνη των εργατών. Ζέστη έκανε, μα μεις είμαστε παγωμένοι στην καρδιά. Ο Μεμέτης με κοίταξε με τα λίγο λοξά μεγάλα μάτια, μ' απελπισία.

- Με μισείς;...με ρωτάει με μισή καρδιά.
- Άκου!...του λέω. Εμείς οι δυο είμαστε αδέρφια. Δε σε μισώ. Μόνο κείνους

που δημιουργούν το μίσος μισώ!

- Ναι, καρντασίμ!... συμφώνησε κι ο Μεμέτης. Μ' αν γίνει πόλεμος μεταξύ μας;...

τότε τι να κάνουμε;

Δε μίλησα. Τι να του πω;

Ο Μεμέτης έσκυψε το κεφάλι κι έκλαιγε.

.....
Στο χυτήριο την άλλη μέρα, ο Φριτς, τ' αφεντικό, μού 'πε.

- Είδες!...

Κι αυτοunuό δεν το μίλησα. Οστόσο κείνος πήρε το Μεμέτη από το φούρνο, μού 'φερε έναν Ισπανό κι αυτόν τον έβαλε να δουλεύει μ' έναν Γιουγκοσλάβο. Με κοίταξε μια στιγμή πρώτα στα μάτια ο Φριτς, σα να με ρωτούσε:

- Να τον διώξω;...

Πάλι δε μίλησα. Τι έφταιγε ο Μεμέτης; Τον αγαπούσα και τώρα τούτονε τον Τούρκο, μα θ' αλληλοσκοτωνόμαστε αν τον αντάμωνα φαντάρο εχθρό εκεί κάτω που θα μας πήγαιναν να σταθούμε αντιμέτωποι.

Οι Γερμανοί εργάτες και οι άλλοι αλλοδαποί της φέρμας... μας κοίταζαν, εμένα και το Μεμέτη όλη μέρα περίεργοι να δούνε τη συμπεριφορά μας. Εμείς μέναμε σκυθρωποί, δε θέλαμε να δείξουμε τίποτε. Και τ' απόγευμα που σχολάσαμε, πήγα μόνος μου προς τον κεντρικό σιδηροδρομικό Σταθμό του Ντόρτμουντ, όπως έκανα συνήθως. Όμως εμπρός από τ' άγαλμα του εργάτη στεκόταν ο Μεμέτης. Δεν προσπάθησα να τον αποφύγω. Ήρθε κοντά μου, μ' αγκάλιασε, με φίλησε και χωρίς μιλιά, αλλά δίχως δάκρυα, σοβαρός, μ' άφησε και τράβηξε προς το χτίριο του Σταθμού. Εκεί τον περίμενε η Άισά, η γυναίκα του, με βαλίτσες. Γύρισε άλλη μια φορά και μ' είδε από μακριά το ζευγάρι κι ύστερα χάθηκαν στο χτίριο και στα υπόστεγα και χάθηκαν.

.....
Μετά μια βδομάδα, έμαθα πως δούλευαν στην Κολωνία.

- «Καλύτερα έτσι για την ώρα, είπα τότες, ωσότου γίνει να μη γίνει τίποτε και να ξαναζεστάνουμε τη φιλία μας με το Μεμέτη. Τότες θα πάω και θα φέρω το ζευγάρι από την Κολωνία στο Ντόρτμουντ...»...

(Για την αντιγραφή με πολλές περικοπές)¹.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή, 10 Μαρτίου 2024)

* * *

---

¹ . Δεν υπήρχε περίπτωση να μου διαφύγει το 2024 η αναφορά μου στον αείμνηστο, πρώτο λογοτέχνη της Νέας Ιωνίας, Παναγιώτη Κατσιρέλο, εφέτος, αφενός μάλιστα, που η 17^η επέτειος από την ημέρα που «έφυγε», συνέπιπτε ημέρα Κυριακή, που εψάλη στην Ευαγγελίστρια η εξόδιος ακολουθία του και αφετέρου, γράφοντας τον ευρύτερο κύκλο «100 χρόνια Νέα Ιωνίας (1924-2024)», να μην αναφερθώ στον σπουδαίο και βραβευμένο λογοτέχνη-ταπεινό και αθόρυβο- «δικό μας κυρ Παναγιώτη», που με δεχόταν με χαρά στο μικρό καμαράκι του.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» την Κυριακή 17 Μαρτίου 2024 και στη «ΜΑΓΝΗΣΙΑ» την Πέμπτη 14 Μαρτίου 2024)

100 χρόνια ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ (1924-2024)

3. Ο Γιώργος Τσιντσίνης και οι «ΙΩΝΕΣ»

Το περασμένο Σάββατο (9 Μαρτίου 2024) «έφυγε» για τη «γειτονιά των Αγγέλων» ένας σπουδαίος άνθρωπος του Βόλου, της Νέας Ιωνίας και του Αλμυρού, ο δημοσιογράφος, λογοτέχνης, ποιητής, εκδότης εφημερίδων, περιοδικών και βιβλίων, Γιώργος Τσιντσίνης. Πήγε να συναντήσει πνευματικούς ανθρώπους και λογοτέχνες, φίλους του, της Μαγνησίας, τον Παναγιώτη Κατσιρέλο, τον Κώστα Λιάπη, τον Ηλία Λεφούση και άλλους με τους οποίους είχε συνεργαστεί και είχε εκδώσει τα βιβλία τους.

Οι εφημερίδες του Βόλου, «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» και ΜΑΓΝΗΣΙΑ, παρουσίασαν με πληρότητα το βιογραφικό και τη δράση του εκλιπόντος.

Η οικογένεια της ΝΙΚΗΣ (επαγγελματική, ερασιτεχνική, όμιλοι Φιλάθλων) την οποία υπεραγαπούσε και διετέλεσε και Πρόεδρος της εξέδωσαν σχετικά Ψηφίσματα. Το ίδιο έπραξε και η Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ», αναφέροντας ότι «ο εκλιπών Γεώργιος Τσιντσίνης υπήρξε από τα ιδρυτικά μέλη της Εστίας». Πάνω σ' αυτό το τελευταίο θα ήθελα, με το παρόν σημείωμά μου, να προσθέσω μερικά στοιχεία για να καταδείξω ότι ο Γιώργος Τσιντσίνης-γέννημα θρέμμα Νέας Ιωνίας- ήταν ένας άνθρωπος γεμάτος αγάπη και συναίσθημα για τους Μικρασιάτες πρόσφυγες της Νέας Ιωνίας με οράματα την προβολή και την πρόοδό τους, καθώς η πολυμελής οικογένειά του καταγόταν από τη Σμύρνη. Είχε επίγνωση της καταγωγής του και του «ειδικού βάρους» που ζύγιζαν οι πρόσφυγες στον Πολιτισμό και την Πρόοδο. Δεν ήταν απλώς «ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Εστίας», αλλά ο πρώτος που οραματίστηκε την ίδρυσή της Εστίας «ΙΩΝΕΣ».

Έτσι, λοιπόν, αρχές του 1994, προχώρησε στην υλοποίηση του οράματός του. Θεωρώ, πως με δική του πρωτοβουλία μαζευτήκαμε στο γραφείο του (Σπυρίδη με Ερμού) μια ομάδα που την αποτελούσαν οι: Άννα Αϊβαζόγλου, φιλόλογος, Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση, φιλόλογος, Γεωργία Καρακατσοπούλου-Χαϊδούλη, διοικητική υπάλληλος της Νομαρχίας, Μαρία Καρουκανίδου, φιλόλογος και ο υπογράφων το σημείωμα αυτό και σε δύο συνεδριάσεις μας αποφασίστηκε η ίδρυση ενός νέου Πολιτιστικού Σωματείου στη Νέα Ιωνία, με την επωνυμία «Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, με τον λογότυπο «ΙΩΝΕΣ», τον οποίο πρότεινε η Γεωργία Καρακατσοπούλου-Χαϊδούλη. Ήταν αυτός που μερίμνησε για το

Καταστατικό, για τη φόρμα της αίτησης εγγραφής, που ισχύει μέχρι σήμερα και για την κατασκευή μεταλλικών σημάτων με την επιγραφή «ΙΩΝΕΣ». Στα πρώτα βήματα της Εστίας «ΙΩΝΕΣ», ως Αντιπρόεδρος του πρώτου Δ. Σ. με Πρόεδρο την αείμνηστη Άννα Αίβαζόγλου, είχε άποψη για την οργάνωση εκδηλώσεων και επέμενε στις λεπτομέρειες, που έδειχνε τη θερμή αγάπη του για την πρόοδο του Συλλόγου.

Ο υπογράφων το σημείωμα αυτό τον θεωρεί «δάσκαλό» του, στην επεξεργασία και οργάνωση βιβλίων μέσω του Η/Υ, καθότι στον εκδοτικό του οίκο, οι ΩΡΕΣ, εξέδωσε τα δύο πρώτα βιβλία του, «Αληθινές Μικρασιατικές Ιστορίες» (1992) και «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994» (1994), στα οποία παρακολουθούσε σελίδα προς σελίδα τις διορθώσεις, που έκανε εκείνος. Και κάτι άλλο. Στις «Αληθινές Μικρασιατικές Ιστορίες» είναι αφηγητής σε μια συγκλονιστική αληθινή ιστορία της οικογένειάς του στην καταστροφή της Σμύρνης με τίτλο «Η Δημητρία». Επίσης μέσα στον ιερό ναό της Ευαγγελίστριας (Κυριακή 13 Δεκεμβρίου 2015), ήταν ο συντονιστής της παρουσίασης του βιβλίου μου «Η Ευαγγελίστρα μας, ενενήντα χρόνια ζωής και διακονίας (1926-2016)», όπου εκεί του δόθηκε η ευκαιρία να αναφερθεί για την Ευαγγελίστρια και για τα συναισθήματα των απογόνων των Μικρασιατών, που εισέρχονται σ' αυτήν.

Γιώργο, ευχαριστούμε για την προσφορά σου και «Καλόν Παράδεισο», όπως εύχονταν οι γονείς μας Μικρασιάτες.²

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» την Κυριακή 17 Μαρτίου 2024 και στη «ΜΑΓΝΗΣΙΑ» την Πέμπτη 14 Μαρτίου 2024

Ο αείμνηστος Γιώργος Τσιντσίνης (πρώτος από δεξιά) μέσα στον ιερό ναό της Ευαγγελίστριας κατά την παρουσίαση του βιβλίου «Η Ευαγγελίστρα μας, ενενήντα χρόνια ζωής και διακονίας 1926-2016» (Φώτο: 13-12-2015).

² . Ο Γιώργος Τσιντσίνης ήταν ένας σπουδαίος πνευματικός άνθρωπος από τη Νέα Ιωνία και για τη Νέα Ιωνία και, βεβαίως, για τους «ΙΩΝΕΣ» και, ακριβώς, για τον λόγο αυτόν τον ενέταξα στον κύκλο μνήμης «100 χρόνια Νέα Ιωνία 1924-2024».

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 17 Μαρτίου 2024)

100 χρόνια ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ (1924-2024)

4. Επαγγέλματα που χάθηκαν και γυρολόγοι στην προσφυγική Νέα Ιωνία (πρώτο μέρος-γυρολόγοι)

Το 2024 η πόλη της Νέας Ιωνίας κλείνει 100 χρόνια ζωής, από τότε που κατοικήθηκε το 1924 ως προσφυγικός συνοικισμός στον Ξηρόκαμπο του Βόλου, «πέραν του χειμάρρου Κραυσίδωνος». Οι πρόσφυγες στα πρώτα χρόνια ζωής τους στον συνοικισμό προσπαθούσαν να επιζήσουν, ξοδεύοντας όσο το δυνατόν λιγότερα. Σ' αυτό βοηθούσαν μικροεπαγγελματίες, γυρολόγοι, που διέθεταν τα φτηνά τους προϊόντα «έξω απ' την πόρτα τους». Με την παιδική μου μνήμη θα προσπαθήσω να δώσω μερικές εικόνες της καθημερινότητας των πατέρων μας από την προσφυγική Νέα Ιωνία, μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '50.

- Θ' αρχίσω από τις πρακτικές μαμές, που εκείνη την εποχή είχαν πολλή «δουλειά». Τότε, οι γεννήσεις, κατά πλειοψηφία 98%, γίνονταν στα σπίτια. Η «κυρία Ελπίδα Δρόσου», από τα Θείρα, πρακτική μαμή, εμένα και άλλα παιδιά «μάς ξεγέννησε» μέσα στα προσφυγικά.

- Τότε υπήρχαν γυναίκες, κάποιες ηλικίας («γιάτρισες»), που ασκούσαν την πρακτική ιατρική με «καταπλάσματα» και «ματζούνια» και «ανακούφιζαν» τους ασθενείς. Στη γειτονιά μας (Προύσης με το Φαρδύ) ήταν η «γιάτρισσα κυρία Ελένη». Σε άλλες γειτονιές ήταν άλλες.

- Άλλη κατηγορία ήταν οι «κυρίες», που έκαναν τις «δασκάλες»-«νηπιαγωγούς»-«βρεφοκόμους», που «απασχολούσαν» και «κρατούσαν» τα μικρά παιδιά, κυρίως τις πρωινές ώρες, που οι μητέρες τους πήγαιναν στη δουλειά στα εργοστάσια. Οι κυρίες αυτές, ευγενέστατες, καλλιεργημένες με έμφυτη παιδαγωγική αγάπη, έναντι μικρής αμοιβής, «μάζευαν» τα παιδάκια στις μικρές αυλές τους ή στα στενόχωρα προσφυγικά δωμάτια και μάθαιναν προσευχές, τραγουδάκια, παιχνίδια. Η «κυρία Πόπη» στην οδό Δημοκρατίας με Κωνσταντινουπόλεως, η «κυρία Άρτεμις», πάνω απ' την Ευαγγελίστρια και η «κυρία Κατίνα Μειμάρογλου», γωνία Δορυλαίου-Κωνσταντινουπόλεως, ήταν στη γειτονιά μου. Επίσης, ο «δάσκαλος», ο Εγγλεζονησιώτης, Θεμιστοκλής Παπαδημητρίου, που βοηθούσε τα παιδιά του δημοτικού.

- Στα πρώτα προσφυγικά χρόνια στη Νέα Ιωνία ο Χρήστος Δανός με τη μικρή σούστα που την έσερνε ένα άλογο πουλούσε στους δρόμους υφάσματα με τον πήχυ (αλατζάδες κ.ά.). Μετά κατέβηκε στον Βόλο και με τους αδελφούς του άνοιξε μεγάλο κατάστημα υφασμάτων και είδη προικός στη γωνία Ερμού με Ελευθερίου Βενιζέλου (Ιωλκού).

- Ο Θεόδωρος Δανιηλίδης γύριζε στους δρόμους με το καροτσάκι του, πουλώντας φιλικά. Ύστερα με τον αδελφό του Παναγιώτη άνοιξαν μεγάλο κατάστημα νεωτερισμών και είδη προικός στη γωνία Προύσης με Ίωνος στη Νέα Ιωνία. Το κατάστημα λειτουργεί μέχρι σήμερα στην ίδια θέση από τον γιο του Θεόδωρου, Αποστόλη).
- Μετά το 1955, στα Γερμανικά ο νεαρός Τάσος Κρούσος γύριζε τις γειτονιές με ένα μικρό κάρο, που το έσερνε ένα γαϊδουράκι, πουλώντας φιλικά. Από εκεί ξεκίνησε το μεγάλο κατάστημα που οργάνωσε στην οδό Αναπαύσεως και υπάρχει μέχρι σήμερα.
- Τότε σε κάθε γειτονιά υπήρχε η μοδίστρα που έραβε γυναικεία και παιδικά ρούχα. Η Μητέρα μου με μεγάλωσε με τη μοδιστρική.
- Υπήρχαν υποδηματοποιοί. Σου έπαιρναν τα μέτρα και σου έκαναν δερμάτινα παπούτσια στα πόδια σου (Λευτέρης Κατσαλής κ. ά.).
- Επίσης υπήρχαν ραφεία και ράφτες. Σου έπαιρναν τα μέτρα και σου έραβαν ένα ωραίο κοστούμι. (Αναστάσιος Τσοπουρίδης κ. ά.).
- Γαλακτοπωλεία. Κάθε πρωί έβραζαν γάλα σε μια χύτρα και έπαιρναν το πρωινό τους οι πελάτες. Το πρωινό ήταν γάλα, με βούτυρο και μέλι.

Ο «Χατζής» με το καροτσάκι-βιτρίνα πουλούσε το γλυκό «σάμαλι» (δικής του κατασκευής), την Κυριακή στο γήπεδο της ΝΙΚΗΣ και κάθε ημέρα στα παλιά ψαράδικα του Βόλου και στο καφενείο «Ναυτιλία». Εδώ είναι στα παλιά ψαράδικα (Αρχείο «ΙΩΝΕΣ».

- Ο «Χατζής», πεντακάθαρος, με το άσπρο σακάκι και το καπελάκι μοσχο-

πουλούσε το «σάμαλι» (γλυκό δικής του κατασκευής) τις Κυριακές στο γήπεδο της Νίκης και τις καθημερινές κάτω στον Βόλο, στα παλιά ψαράδικα στο καφενείο «Ναυτιλία».

- Ο Αλέκος Καρακατσόπουλος με το περιποιημένο λευκό καροτσάκι του, «κινητό ζαχαροπλαστείο», μέσα σε γυάλινες βιτρίνες με τα γλυκά που κατασκεύαζε ο ίδιος και το καλοκαίρι με το παγωτό δικής του κατασκευής, κατέβαινε κάτω στον Βόλο και στη γωνία του κινηματογράφου «Αχίλλειο», εξυπηρετούσε τους περιπατητές της παραλίας, που τότε ήταν, ειδικά την Κυριακή, η χαρακτηριστική ψυχαγωγία των Βολιωτών.

- Για τον «ματζουνά», έναν συμπαθητικό γεράκο με την άσπρη ποδιά του και το «ματζούνι» του (γλυκό σαν μαστίχα) στηριγμένο σε ένα μικρό κοντάρι, με πελάτες τα πιτσιρίκια και τους μαθητές, έχει γράψει η συγγραφέας Βασιλεία Γασιράνη-Κυρίση.

- Όπως επίσης για τον «Παντελή» τον τυροπιτά, που με την άσπρη πουκαμίσια του και το άσπρο καπέλο του και το ποδήλατό του με τη βιτρίνα με τις τυρόπιτες, γύριζε όλη σχεδόν τη Νέα Ιωνία, έγραψε επίσης η Βασιλεία Γασιράνη-Κυρίση.

- Ο Βασίλης Τογκουσίδης, που άνοιξε στον Βόλο (Κ. Καρτάλη-Ίάσονος) μικρή βιοτεχνία εκλεκτής τυρόπιτας, από τη Νέα Ιωνία ξεκίνησε ως πλανόδιος τυροπιτάς με το ποδήλατο.

- Ένας γαλατάς, πρωί-πρωί, με το γαϊδουράκι του και κρεμασμένα δυο γκιούμια γάλα γύριζε τις γειτονιές φωνάζοντας «ο γαλατάς». Αγόραζαν λίγο γάλα όσοι είχαν να το πληρώσουν.

- Τα απογεύματα περνούσε «ο πετμεζάς», ένας γυρολόγος που διαλαλούσε «πετμέζι- πετμέζι». Το πετιμέζι ήταν (και είναι) ένα παχύρρευστο σιρόπι με σκούρο χρώμα, που παράγεται από το βράσιμο του μούστου. Ήταν ένα γλυκαντικό που μας το άλειβαν οι μητέρες μας σε μια φέτα ψωμί και το ευχαριστιόμασταν.

- Τα απογεύματα, επίσης περνούσε με το ποδήλατο του, που μπροστά είχε τη βιτρίνα με τις λεκάνες με το γιαούρτι ο Μαυριάς, διαλαλώντας «με την οκά γιαούρτι» (Σημείωση: Τότε μονάδα βάρους ήταν η οκά που αντιστοιχούσε σε 1.282 γραμμάρια. Καταργήθηκε το 1959 με το κιλό, που έχει 1.000 γραμμάρια).

- Τα απογεύματα περνούσε απαραίτητα από τη γειτονιά μας κάθε μέρα ο Ιορδάνης, που με το καροτσάκι του, που το έσερνε ένα γαϊδουράκι πουλούσε κάρβουνα. Με τη βραχνή φωνή του διαλαλούσε «κάρβουνα-κάρβουνα».

- Παραμονές γιορτών (Πάσχα, Δεκαπενταύγουστος, 25 Μαρτίου κ.ά.) περνούσε ένας, που πουλούσε ασβέστη για το άσπρισμα των σπιτιών.

«Ασβέστη-ασβέστη» διαλαλούσε και πουλούσε με την οκά κομμάτια ασβέστη (πέτρες «ψημένες») που είχε προμηθευτεί από τις ασβεσταριές που ήταν η μια ανατολικά από το νεκροταφείο των Ταξιαρχών, προς το Καζανάκι και η άλλη στο Κουφόβουνο.

- Τότε, τις παραμονές του Πάσχα, γινόταν «χαμός» με τους αυτοσχέδιους εκδοροσφαγείς, που φώναζαν «αρνιά σφάζω, αρνιά σφάζω». Έσφαζαν επί τόπου στην αυλή (!) τα αρνάκια, που είχαν αγοράσει οι νοικοκύρηδες απ' τη ζωοαγορά τω Παλαιών.

- Άλλος γύριζε διαλαλώντας την υπηρεσία που πρόσφερε «Τροχίζουμε ψαλίδια μαχαίρια». Κουβαλώντας στον ώμο του μια ξύλινη κατασκευή, είχε στερεώσει έναν τροχό, που τον κινούσε με το πόδι του, τρόχιζε ψαλίδια και μαχαίρια. Ήταν μια χρήσιμη υπηρεσία.

- Στον Φαρδύ είχε το γανωτήριό του ο Γιακουμής Καραθανασόπουλος και γάνωνε (άλειβε με κασσίτερο) τα χαλκωματένια σκεύη της κουζίνας (τεντζερέδες, ταψιά, μπρίκια).

- Άλλος ένας πλανόδιος γανωτής με ένα φαρδύ τσουβάλι στον ώμο γύριζε τους δρόμους και διαλαλούσε «Ο γανωτής, ο γανωτής» και μάζευε όλα τα χαλκώματα.

- Την εποχή που βγαίνουν τα σύκα κατέβαινε απ' τα Μελισσάτικα μια ηλικιωμένη γυναίκα, έχοντας ένα καλαθάκι σύκα και διαλαλούσε «κρυ, κρυ, σύκα»-«κρυ, κρυ, σύκα».

- Επίσης, περνούσε ένας νεαρός από την Αγία Παρασκευή, έχοντας φορτωμένο με φρέσκα λαχανικά ένα γαϊδουράκι, διαλαλώντας «ο μανάβης-ο μανάβης». Αυτόν τον νεαρό, τον θυμάμαι, όταν μεγάλωσε ερχόταν για χρόνια στο πανηγύρι της Ευαγγελίστριας.

- Άλλος ένας μεροκαματιάρης-γυρολόγος μανάβης ήταν ο «κυρ-Γιάννης». Με δυο καλάθια που τα γέμιζε με φρέσκα λαχανικά, μάλλον από τους μπαχτσέδες του Τίκογλου και του Λαζάκη, πήγαινε σε «στοχευμένους πελάτες» (π. χ. στην Ιουλία Νησιώτου) και πουλούσε τα φρέσκα λαχανικά του (ντομάτες, αγγούρια, φασολάκια, πιπεριές κ.ά.) όσα χωρούσαν στο δυο του καλάθια, «πετώντας» καμιά τούρκικη λέξη.

- Στη γειτονιά μας η οικογένεια Ραλλάκη (πατέρας και τρία παιδιά) ήταν μανάβηδες, πλανόδιοι με καροτσάκι που το έσερνε ένα γαϊδουράκι και είχαν και μανάβικο (Κωνσταντινουπόλεως με Δορυλαίου).

- Οι πλανόδιοι ψαράδες ήταν από το πρωί στους δρόμους. Με δυο ρηχά καλάθια και με φτηνά ψάρια, ανάλογα την εποχή (γαύρο, σαρδέλα, σαβρίδια, γόπες, κολιούς, και τα νησισίμα, σουλήνες, σουπιές, αχιβάδες, πίνες κ.ά.). Ο κυρ-Τάσος με τη βραχνή φωνή του διαλαλούσε «ο ψαράς-ο ψαράς».

- Άλλος ένας ψαράς, αυτός παλικάρι, ο Φώτης, γύριζε ξυπόλυτος (!) κρατώντας δυο ρηχά καλάθια και με στεντόρεια φωνή διαλαλούσε «ψάρια-ψάρια».
- Πολλές φορές, ειδικά στα χρόνια της Κατοχής, έρχονταν ψαράδες από τη λίμνη Κάρλα με το άλογό τους και μέσα σε δυο κοφίνια είχαν μεγάλα καρλιώτικα ψάρια. Αυτά τα μεγάλα ψάρια τα έψηναν οι νοικοκυρές στον φούρνο με πατάτες. Ήταν «γλύκισμα».
- Θυμάμαι κάποιον με ένα τρίτροχο καροτσάκι γεμάτο με κεράσια και φώναζε «Ένα σκουλήκι, μια οκά! Ένα σκουλήκι μια οκά!». Τι εννοούσε; Όποιος βρει ένα σκουλήκι στα κεράσια θα του δώσω μια οκά κεράσια!
- Μπαίνοντας η άνοιξη περνούσε ο «παπλωματάς». Ήταν ένας συμπαθής Μικρασιάτης από τη συνοικία Αγίου Βασιλείου, Καπαδόκης, που με το μεγάλο και παράξενο δοξάρι του τίνιζε το μπαμπάκι από τους σελτέδες και τα παπλώματα και ύστερα να ξαναέραβε.
- Άλλος ένας συμπαθής επαγγελματίας «Ο κουμπάρος», ο κυρ Αναστάσης, είχε κατάστημα «Στιλβωτήριο». Οι πελάτες ανέβαιναν σε ένα βάθρο και τους γυάλιζε τα παπούτσια. Στην αρχή το είχε στον Φαρδύ και αργότερα στην οδό Δημοκρατίας.
- Από τον «Φαρδύ» όμως δεν έλειπαν και οι υπαίθριοι λούστροι καθήμενοι. Ήταν δυο μεροκαματιάρηδες, ο Αποστολάκης και ο Αβραάμ, που είχαν στήσει τα κασελάκια τους απέναντι απ' το φαρμακείο του Λεωνίδα Νησιώτη και με το βερνίκι (μαύρο ή καφέ), τα έμπειρα χέρια τους και τις βούρτσες τους γυάλιζαν τα παπούτσια των πελατών.
- Επίσης, πρέπει να γραφεί κι αυτό. Κάθε γειτονιά είχε το μικρό της παντοπωλείο (μπακάλικο), που πουλούσε λίγα απ' όλα. Απαραίτητο ήταν ένα τραπεζάκι με δυο καρέκλες, για μια στάση, που έκαναν οι πελάτες (μόνο άνδρες) για να πιουν ένα τσιπουράκι με μεζέ, ελιές, τουρσί, παστά, λακέρδα, λίγο χαλβά από τον χύμα που είχε σε έναν ταβά και να ανοίξουν μια μικρή συζήτηση με τον καταστηματάρχη.
- Πολλοί συμπολίτες της Νέας Ιωνίας, κάποιες ηλικίας, θα θυμούνται ανάλογες περιπτώσεις.
- Τώρα όλα αυτά «φύγανε». «Άλλαξε η εποχή», αλλά στη μνήμη των μεγαλύτερων στην ηλικία κατοίκων της Νέας Ιωνίας, οι εικόνες αυτές μένουν, υπενθυμίζοντας τον αγώνα των πατέρων-προγόνων μας για επιβίωση. Με αυτές τις συνθήκες επέζησαν και δημιούργησαν οικογένειες.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 21 Απριλίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 21 Απριλίου 2024)

100 χρόνια ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ (1924-2024)

5. Επαγγέλματα που χάθηκαν από τον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας (δεύτερο μέρος: μικροξυλουργοί-φωτογράφος-καροτσέρηδες-παγοπώλες-τενεκετζήδες)

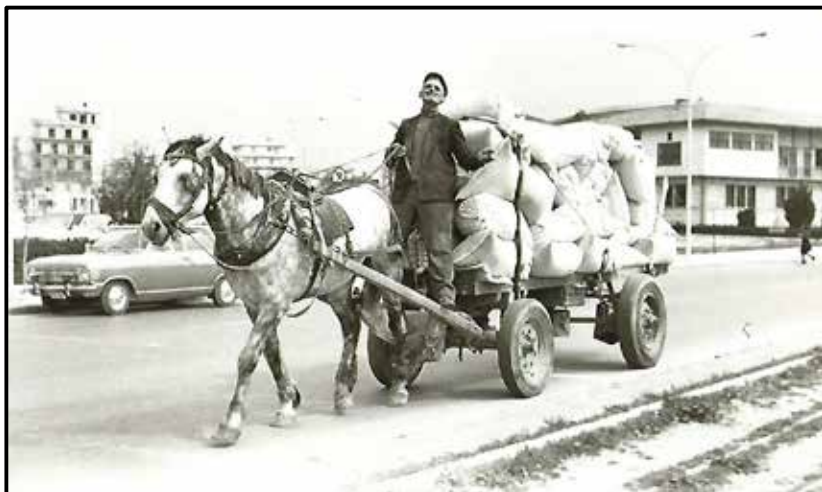
Η Νέα Ιωνία εφέτος συμπληρώνει 100 χρόνια από τότε που ιδρύθηκε στον Ξερόκαμπο του Βόλου πριν 100 χρόνια, το 1924. Στην προσφυγική Νέα Ιωνία μικροεπαγγελματίες προσπαθούσαν να επιβιώσουν κατασκευάζοντας χρήσιμα και αντικείμενα για τα νοικοκυριά της εποχής εκείνης.

Μικροξυλουργοί: Μια τέτοια κατηγορία ήταν και οι μικροξυλουργοί, που κατασκεύαζαν ξύλινες σκάφες, πινακωτές, πιατοθήκες, πλάστες για άνοιγμα φύλλων για πίτα, σκαμνάκια, εικονοστάσια, μικρά τραπέζια, κοντάρια κ.ά.

Ας μου επιτραπεί να θυμηθώ μερικά από αυτά, που είχαμε στο προσφυγικό μας σπίτι (όπως υπήρχαν και σε όλα τα σπίτια τότε) και ήμουν μ' αυτά συνδεδεμένος. Θυμάμαι είχαμε μια μεγάλη ξύλινη σκάφη και η γιαγιά μου Δέσποινα κάθε εβδομάδα ζύμωνε μέσα σ' αυτή τέσσερα καρβέλια ψωμί. Καθόμουν και την έβλεπα, με σηκωμένα ως ψηλά τα μανίκια, γονατιστή να ζυμώνει με τα χέρια της, σφιγμένα γροθιές. Ήταν η χαρά μου, γιατί στο τέλος άφηνε λίγο ζυμάρι και μου έκανε τηγανίτες και τις έτρωγα με ζάχαρη! Μετά αφού έπλαθε το ζυμάρι σε καρβέλια, τα τοποθετούσε στην πινακωτή, που ήταν ένα ξύλινο μακρόστενο σκεύος με τέσσερις θέσεις και το σκέπαζε με κουβέρτα, για να έχει ζέστα και να «ανεβεί». Αφού «ανεβαινε» το ζυμάρι και φούσκωναν τα καρβέλια, έβαζε την πινακωτή στον ώμο της και την πήγαινε στον φούρνο του Βούλη – Καραφύλλογλου. Στην ξύλινη πιατοθήκη κρεμασμένη στον τοίχο, που είχε σανίδες με πλαίσιο τοποθετούσε η μάνα μου τα πιάτα και πάντα μπροστά ήταν καλυμμένη με ένα κεντημένο άσπρο πανί. Ο ξυλουργός κατασκεύαζε επίσης τραπέζια μικρά. Ένα τέτοιο, που το είχε αγοράσει ο παππούς μου το 1924 «επέζησε» μέχρι τα χρόνια τα δικά μου, που το είχα σαν «γραφείο», όταν πήγαινα στο Γυμνάσιο. Επίσης ο ξυλουργός κατασκεύαζε μικρά ξύλινα σκαμνάκια χρήσιμα γιατί καθόμασταν τα βράδια έξω στον δρόμο παρέα. Ένα μεγάλο κοντάρι για τη σημαία – πέντε μέτρα- το κατασκεύασε ο θεός μου Κώστας Σταθαράς, που νεαρός έκανε τον ξυλουργό. Το κοντάρι αυτό το έχω μέχρι σήμερα -περίπου ενενήντα χρόνια-στο δικό μου σπίτι και σηκώνω μ' αυτό τη σημαία.

Πλανόδιος φωτογράφος: Άλλος ένας επαγγελματίας, που το επάγγελμά του «χάθηκε» ήταν ο πλανόδιος φωτογράφος με το «κουτί» του (τη φωτογραφική μηχανή), που το κουβαλούσε στον ώμο του ή το στήριζε σε τρίποδο. Στην Νέα Ιωνία ήταν ο Σταύρος Κακαπάλογλου, λίγο γυρτός στο σώμα, που καθόταν κάπου στη Μαιάνδρου με Λεωφόρο Ειρήνης. Αυτός είχε στημένο το «κουτί» του στην πλατεία της Ευαγγελίστριας, δίπλα απ' τον πρώτο μικρό ναό και έβγαζε φωτογραφίες, συνήθως τότε, για ταυτότητες και άλλα πιστοποιητικά. Έχω μια φωτογραφία δική του (το 1946), που μας έβγαλε στον τοίχο της πρώτης Ευαγγελίστριας με την παιδική χορωδία με τον αριστερό ψάλτη Δημήτρη Γιάκο.

Καροτσέρηδες: Άλλο επάγγελμα που «χάθηκε» από την προσφυγική Νέα Ιωνία και γενικότερα από την εποχή μας ήταν αυτό του καροτσέρη με το κάρο του, δίτροχο ή τετράτροχο μακρύ, που το έσερνε ένα δυνατό άλογο. Στη Νέα Ιωνία ήταν ο Γιώργος Ευστρατιάδης, που με το δίτροχο κάρο του με μεγάλες ξύλινες ρόδες (με στεφάνι σιδερένιο) μετέφερε οικοδομικά υλικά (πέτρες από το νταμάρι της Γορίτσας και άμμο από τον Κραυσίδωνα). Για να βρει και να φέρει άμμο πήγαινε στην κοίτη του Κραυσίδωνα (τότε δεν υπήρχε η τοιχοποιία αντιστήριξης και ήταν ανοιχτό το ποτάμι), κοσκίνιζε με μια συρμάτινη κοσκίνα το χώμα και έβγαζε την άμμο. Δεν υπήρχε τότε η άμμος, όπως έρχεται σήμερα από τον Τιταρήσιο ποταμό της Λάρισας.

Ο Νίκος Καραγιάννη, ένας λεβέντης άνθρωπος, ήταν ο τελευταίος καροτσέρης στη Νέα Ιωνία, με τετράτροχο μακρύ κάρο - μετά εκσυγχρονίστηκε με ρόδες αυτοκινήτου - και δυνατό άλογο, που έκανε παντός είδους μεταφορές (Φώτο. από το αρχείο της Μάρως Καραγιάννη).

Επίσης τα τετράτροχα κάρα (με τέσσερις πιο μικρές ξύλινες ρόδες με στεφάνι πάλι μεταλλικό) ήταν τα αποκλειστικά μέσα μεταφοράς. Και είναι γνωστό στον Βόλο, ότι ο Σπύρος Τσαλαπάτας, που είχε το κεραμοποιείο, ήταν ο εργολάβος από τις μαούνες, που ξεφόρτωναν τα εμπορεύματα από τα πλοία και συνέχισαν τα μακριά κάρα τα μετάφεραν στις αποθήκες. Τέτοιοι καροτσέρηδες ήταν τρεις-τέσσερις από τη Νέα Ιωνία και το πρωί κατέβαιναν από το Φαρδύ (Λεωφόρο Ειρήνης) προς τη 2ας Νοεμβρίου και τον Βόλο. Θυμάμαι μικρός-επί Κατοχής-που πήγαινα κάτω, στο 2^ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου στη συνοικία Μεταμόρφωσης, πολλές φορές, εγώ και άλλα παιδιά, «σκαλώνουμε» πίσω και πάνω σε ένα κάρο τέτοιο να «φάμε» καβάλα (έτσι λέγαμε). Απέναντι απ' το σπίτι μας, θυμάμαι, ήταν ένας καροτσέρης με τετράτροχο κάρο, ο Θεόφιλος Γούναρης. Τελευταίος καροτσέρης στη Νέα Ιωνία, νομίζω και στον Βόλο (;), με τετράτροχο μακρύ κάρο – μετά εκσυγχρονίστηκε με ρόδες αυτοκινήτου - και δυνατό άλογο, που έκανε παντός είδους μεταφορές ήταν ο Νίκος Καραγιάννης, ένας λεβέντης άνθρωπος, που καθόταν νεαρός στη γειτονιά μας.

Παγοπώλες: Άλλο ένα επάγγελμα-αυτό εποχιακό-καλοκαιρινό που «χάθηκε» ήταν οι καλοκαιρινοί **παγοπώλες**. Πριν κυκλοφορήσουν τα ηλεκτρικά ψυγεία, είχαν βγει στην αγορά ξύλινα ψυγεία. Αυτά ήταν σαν ένα ντουλάπι επενδυμένο εσωτερικά με λαμαρίνα και είχε δύο θέσεις. Στην επάνω θέση έβαζαν τον πάγο (τυλιγμένο σε μια λινάτσα) και στην κάτω τοποθετούσαν τα ευπαθή τρόφιμα (γάλα, τυρί) και, βέβαια, να πίνουν λίγο κρύο νερό. Τέτοια ψυγεία κατασκεύαζε η βιομηχανία του Νίκου Λάβδα από τη Νέα Ιωνία, που είχε εργοστάσιο στη Μπουρμπουλήθρα (στη στροφή). Όσοι νοικοκυραίοι είχαν ευχέρεια, αγόραζαν ένα ψυγείο. Στα Παλιά, κάτω από το Υπεραστικό ΚΤΕΛ ήταν ένα εργοστάσιο, που παρήγαγε πάγο σε κολώνες (ΠΗΛΙΟ του Μουστακαλή). Το εργοστάσιο έδινε πάγο σε κολώνες (διαστάσεων 0,80Χ0,30Χ0,30 μ.) και αυτοί τις τοποθετούσαν σε μια μεγάλη παγωνιέρα, σαν μεγάλο ντουλάπι επενδυμένο με λαμαρίνα, έξω στο πεζοδρόμιο του μαγαζιού τους. Μετά άρχιζαν την πώληση και διανομή στα σπίτια με ένα ποδήλατο. Είχαν ως εργαλεία μια πριόνα με μεγάλα δόντια για να κόβουν την παγοκολόνα σε τέσσερα κομμάτια και μετά με μια σιδερένια δαγκάνα έπιαναν το κομμάτι πάγο και το έδιναν στον νοικοκύρη, που το τύλιγε με ένα πανί ή λινάτσα, για να κρατάει ο πάγος και το τοποθετούσαν στο άνω μέρος του ξύλινου ψυγείου τους. Αυτό γινόταν καθημερινά κατά την περίοδο του καλοκαιριού. Τέτοιοι παγοπώλες στη Νέα Ιωνία, θυμάμαι ήταν ο Ζαφείρη Παντερμαλής, που είχε γαλακτοπωλείο στο Φαρδύ (μεταξύ Προύσης και Καλλιπόλεως) και παράλληλα έξω απ' το μαγαζί είχε την παγωνιέρα με τον πάγο και τον πήγαινε στα σπίτια με ένα

ποδήλατο, που είχε παρελκόμενο ένα δίτροχο, που έβαζε τον πάγο. Άλλος ένας ήταν Σελανίκης που είχε την παγωνιέρα του στο Φαρδύ, ακριβώς έξω απ' το καφεζαχαροπλαστείο «BYZANTIO». Το μοίρασμα γινόταν με το ποδήλατο. Επίσης πουλούσε πάγο και ο θεός μου ο Κώστας Σταθαράς, που είχε μανάβικο στη Δημοκρατίας με Κρήτης και ταυτόχρονα πουλούσε ξύλα, κάρβουνα και το καλοκαίρι πάγο με το ποδήλατο. Δύσκολοι καιροί για να βγει το μεροκάματο!

Τενεκετζήδες -Φανοποιοί: Άλλη μια κατηγορία επαγγελματιών που «έσβησαν» είναι οι τενεκετζήδες. Εκείνη την εποχή -πριν έλθουν τα πλαστικά, γύρω στο ' 50- κυρίαρχο υλικό στα νοικοκυριά ήταν τα λαμαρινένια σκεύη. Είχαν μεγάλες σκάφες από λαμαρίνα για πλύσιμο, καζανάκια διάφορα για να ζεσταίνουν το νερό, φουφούδες για να μαγειρεύουν, μαγκάλια για να ζεσταίνονται, βρυσάκια για να πλένονται, κουβάδες για μεταφορά νερού, μπουριά (σωλήνες) για τις σύμπες (όσοι είχαν σύμπες-λίγοι), υδρορροές (λούκια) για να μαζεύουν νερά, μαστραπάδες (σαν μεγάλα κύπελα για μεταφορά νερού), ποτιστήρια για πότισμα των λουλουδιών, μικρά λαδικά με ακροφύσιο για να χύνεται το λάδι λίγο-λίγο και «φανάρια» για τη διατήρηση ευπαθών τροφίμων (τυρί, γάλα, γιαούρτι, χτεσινό φαγητό). Τι ήταν τα «φανάρια»; Δεν είχαν καμιά σχέση με το φως. Ήταν ένας κύβος με βάση και οροφή από λαμαρίνα και στις τέσσερις ορθογώνιες πλευρές του περιβαλλόταν από σίτα ψιλή για να μην μπαίνουν οι μύγες, που εκείνη την εποχή ήταν γύρω μας κατά σμήνη. Η μία πλευρά του ήταν πόρτα που άνοιγε και η νοικοκυρά τοποθετούσε αυτό που ήθελε. Το «φανάρι» αυτό το κρεμούσαν με έναν γάντζο έξω σε σκιερό μέρος. Ήταν, σαν να λέμε, ένα είδος ψυγείου-συντήρησης εκείνης της εποχής. Γι' αυτό και οι τεκεκετζήδες ως επαγγελματίες και επί το ευγενικότερο, είχαν την ονομασία «Φανοποιός – Φανοποιοί»). Από το φανάρι αυτό που το κατασκεύαζαν οι τενεκετζήδες-φανοποιοί πήραν το όνομα και οι σύγχρονοι «λαμαρινάδες» των αυτοκινήτων, που, μετά από ένα ατύχημα ή σύγκρουση, αναλαμβάνουν να φέρουν τις λαμαρίνες του αυτοκινήτου εξωτερικά στην κατάσταση, που ήταν πριν και λέγονται και γράφονται «Φανοποιός-Φανοποιοί». Στη Νέα Ιωνία τενεκετζήδες-φανοποιούς θυμάμαι τρεις. Ήταν ο Δημήτρης Κουζάκης από το Μιχαλίτσι της Νικομήδειας, που καθόταν στα Πέτρινα και είχε το μαγαζί του στο Φαρδύ, λίγο πιο κάτω απ' την Τράπεζα Πειραιώς, ο Μανώλης.....πάλι στο Φαρδύ, μετά την Προύσης και ο Στρατής Παπαστρατής που είχε μαγαζί κάτω στον Βόλο (οδός Σόλωνος, απέναντι από το ξενοδοχείο «Φίλιππος»). Ο Στρατής Παπαστρατής -τον θυμάμαι κατέβαινε κάθε πρωί με το ποδήλατό του, σταματούσε στην μικρή Ευαγγελίστρα και άναβε ένα κερί και στη συνέχεια, έπαιρνε τον Φαρδύ, τη

2ας Νοεμβρίου και βρισκόταν στο μαγαζί του. Είχε μεγάλο μαγαζί με εργαζόμενους τεχνίτες. Ένας απ' αυτούς, για χρόνια, ήταν ο Τάσος Χιωτίδης, που καθόταν στην Κωνσταντινουπόλεως. Ο Παπαστρατής έπαιρνε μεγάλες δουλειές (κατασκεύαζε υδρορροές, μπουριά για σόμπες, έκανε εργασίες στα καϊκία του λιμανιού κ. ά.). Ήταν ο καλύτερος πελάτης της μητέρας μου, που ήταν μοδίστρα και έραβε φουστάνια για τη γυναίκα του Ειρήνη, που ήταν φιληνάδα με τη μάνα μου και μπλε σχολικές ποδιές για την πρώτη κόρη του Αρετή (Τούλα). Ήταν ένας ευθυτενής και χαρούμενος άνδρας από την Αγαθούπολη της Ανατολικής Ρωμυλίας και είχε προσφυγικό σπίτι στην οδό Βενιζέλου με Σαγγαρίου με μεγάλο οικόπεδο.

Τα επαγγέλματα αυτά «χάθηκαν» μαζί με τους επαγγελματίες, λόγω της πρόοδου της τεχνολογίας και των υλικών, όμως αυτοί οι άνθρωποι με τον μόχθο τους, με την τιμιότητά τους με την ευγένειά τους, άφησαν οικογένειες με παιδιά και εγγόνια, που σπούδασαν, άνοιξαν δικές τους επιχειρήσεις και έγιναν χρήσιμοι άνθρωποι στην κοινωνία. Πώς να μην χαιρόμαστε εμείς οι παλιοί κάτοικοι της Νέας Ιωνίας αυτή την πρόοδο της πάλαι ποτέ προσφυγούπολης, που φέτος κλείνει τα 100 χρόνια ζωής της από το 1924 έως σήμερα το 2024;

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 21 Απριλίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 28 Απριλίου 2024)

100 χρόνια ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ (1924-2024)

6 .Επαγγέλματα που χάθηκαν από τον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας (τρίτο μέρος: βυρσοδέψες)

Με την ιστορική επέτειο των 100 χρόνων από την ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας Βόλου από το 1924 μέχρι σήμερα (2024) και στην ανάπτυξή της σε σύγχρονη πόλη, συνεχίζουμε (3^ο μέρος) την παρουσίαση των επαγγελμάτων που «χάθηκαν», για να γνωρίσουμε τους ανθρώπους και τα επαγγέλματα που έκαναν τότε, προκειμένου να ζήσουν και να προκόψουν. Σήμερα θα γνωρίσουμε τους βυρσοδέψες. Μερικά προλογικά για την τέχνη και το επάγγελμα του βυρσοδέψη.

Η βυρσοδεψία, γραμματολογικά, είναι σύνθετη αρχαία ελληνική λέξη και προέρχεται από το ουσιαστικό βύρσα, που σημαίνει δέρμα ζώου και το ρήμα δέφω που σημαίνει μαλακώνω κάτι με τα χέρια. Η βυρσοδεψία πιστεύεται ότι εξασκούνταν από το 7000 π. Χ. - 3000 π. Χ. στην Ινδία. Στην Ελλάδα έχουμε γραπτές αναφορές από τον φιλόσοφο Θεόφραστο, ο οποίος καταγόταν από τη Ερεσό της Λέσβου (371 π. Χ. - 287 π. Χ.) και έγινε διάδοχος του Αριστοτέλη στην Περιπατητική Σχολή των Αθηνών για 25 χρόνια. Αυτός πρώτος αποπειράθηκε να καταγράψει και να κατανοήσει επιστημονικά τη διαδικασία επεξεργασίας των δερμάτων .

Τα βυρσοδεψεία (ταμπάκικα, από την τούρκικη λέξη ταμπάκης=βυρσοδέψης) είναι οι χώροι που γίνεται η επεξεργασία των δερμάτων. Αυτή είναι μια εργασία επίπονη και χρονοβόρα, που χρειάζεται άφθονο νερό και χώρο να διοχετεύονται τα απόβλητα (λύματα) και επιπλέον εκεί γύρω στον χώρο αναδίδεται κάποια δυσοσμία. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο οι εγκαταστάσεις των βυρσοδεψείων γίνονταν στις παρυφές κατοικημένων περιοχών, μέσα σε ρεματιές, που τρέχουν νερά, δίπλα ή επάνω σε ποτάμια και κοντά στη θάλασσα.

Ωστόσο, η αναγκαία αυτή τέχνη, που τα δέρματα βοηθούσαν τον άνθρωπο στην καθημερινή του ζωή (ένδυση, υπόδηση, χρηστικά αντικείμενα) γνώρισε εξαιρετική άνθηση και οι βυρσοδέψες είχαν «οικονομική επιφάνεια».

Στην περιοχή μας βυρσοδεψεία λειτούργησαν στο Μέγα Ρέμα της Μακρινίτσας-Κουκουράβας. Υπάρχουν ακόμα εκεί ερείπια. Αργότερα μεταφέρθηκαν στον Βόλο, στη συνοικία των Παλαιών και του Παλαιού Λιμεναρχείου, κοντά στη θάλασσα. Στον Βόλο, θυμάμαι, ένα βυρσοδεψείο, του Τιμωνίδη (κλειστό τότε), που ήταν ακριβώς πάνω από το σημερινό ΞΕΝΙΑ (οδός Ν. Πλαστήρα), κοντά στη θάλασσα, που, τότε, ήταν κάτω από τις γραμμές από το τρενάκι.

Το 1924 έρχεται στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας ο Εμμανουήλ Γιαβάσης, από τη Μαγνησία Μικράς Ασίας, στο επάγγελμα βυρσοδέψης και «πιάνει» μονοκάμαρο σπίτι (το θυμάμαι) στην οδό Δημοκρατίας με Απ. Βολίδη. Κατά το σχολικό έτος 1925-26 γράφει στο προσφυγικό σχολείο αρρένων της Νέας Ιωνίας (Αριθ. Μαθητολογίου 79 & 279) τα δυο παιδιά του, τον Αθανάσιο στην Γ' τάξη και τον Νικόλαο στην Α', που είχαν γεννηθεί στη Μαγνησία της Μικράς Ασίας. Τότε (1924) θα άνοιξε δικό του βυρσοδεψείο στα Παλαιά, κάτω από την οδό Αλμυρού. Στην πορεία μπήκαν στη δουλειά και τα δυο παιδιά του, ο Αθανάσιος και ο Νικόλαος. Το βυρσοδεψείο μετά το 1955 μεταφέρθηκε στη Βιοτεχνική

Ζώνη, στο Πεδίο του Άρεως και για πολλά χρόνια λειτούργησε εκεί με τον Νικόλαο Γιαβάση.

Κι ερχόμαστε στον βυρσοδέψη Σπύρο Καραγιάννη του Ιωάννη, που καθόταν στα Τσιμεντένια (οδός Κρήτης με Δορυλαίου). Αυτός (Μακριντσιιώτης) έρχεται γαμπρός στη Νέα Ιωνία και παντρεύεται την προσφυγοπούλα Παρασκευή Τηλέφογλου του Θεμιστοκλή (Αριθ. γάμου 17 / 11-05-1930 Αρχείο Ευαγγελίστριας). Τον γνώρισα. Ήταν μετρίου αναστήματος με προτεταμένη κοιλιά. Του άρεσε να πίνει κανένα τσιπουράκι. Τον θυμάμαι, μιλούσε πηλιορείτικα και έλεγε στον γιο του Θεμιστοκλή, «Μισ' κλή, τσιπρ' τσίπρ' Αγγλογάλ'» (Θεμιστοκλή, πήγαινε στον Αγγλογάλλο να πάρεις τσίπουρο!). Έτσι, λοιπόν, όπως φαίνεται, θα δούλευε σε κάποιο βυρσοδεψείο στο Μέγα Ρέμα της Μακρινίτσας και μετά τον γάμο του με την Παρασκευή Τηλέφογλου (σ.σ. Ήταν μια καλοκάγαθη γυναίκα, που τη λέγαμε «κυρά Παρή») άνοιξε δικό βυρσοδεψείο στο Παλαιό Λιμεναρχείο του Βόλου, σε επαφή με τη θάλασσα. Ήμασταν φίλοι με τα δυο παιδιά του, τον Γιάννη και τον Θεμιστοκλή (συμμαθητές στο 8^ο Δημοτικό). Συχνά επισκεπτόμουν το βυρσοδεψείο, μαζί με άλλους φίλους μου. Ήταν δίπλα απ' τη θάλασσα και κοντά σε έναν μαύρο βούρκο, που βυθιζόμασταν μέχρι τα γόνατα και βγάζαμε κόκκινα σκουλήκια (!) για δόλωμα, όταν πηγαίναμε για ψάρεμα. Εκεί έβλεπα τη σκληρή δουλειά, που έκανε ο Σπύρος Καραγιάννης και τα δυο παιδιά του. Το βυρσοδεψείο ήταν μονόχωρο και δεν θυμάμαι να είχε μηχανήματα. Κάπου έβλεπα και σάκους με βελανίδια. Όλη η δουλειά γινόταν με τα χέρια. Δεν είχε καμιά βαρέλα να γυρίζει, όπως είχαν τα άλλα βυρσοδεψεία (Ήταν ένα μεγάλο βαρέλι, που έβαζαν τα δέρματα για να μαλακώσουν). Στον εξωτερικό χώρο είχε μια στέρνα τσιμεντένια, γεμάτη ασβέστη και ασβεστόνερο. Μέσα εκεί έριχναν, σε πρώτη φάση, τα δέρματα για να μαλακώσουν. Μετά ο κυρ Σπύρος, με γαλότσες στα πόδια και φορώντας μια μεγάλη δερμάτινη ποδιά και κρατώντας ένα εργαλείο σαν μαχαίρι σε σχήμα δρεπανιού με δύο λαβές, ξύστρα το λέγανε, άπλωνε το υπό κατεργασία δέρμα σε ένα ξύλινο κεκλιμένο επίπεδο, σαν σκάφη αναποδογυρισμένη (καβαλέτο το λέγανε) και «έξυνε» το δέρμα, χύνοντας άφθονο νερό (σ. σ. Είχανε μια τουλούμπα που έβγαζε πολύ νερό, αφού άλλωστε ήταν κοντά στη θάλασσα). Τα «ξέσματα» και τα απόβλητα «πήγαιναν» κατευθείαν στη θάλασσα! Γύρω η ατμόσφαιρα ανέδιδε μια δυσάρεστη οσμή, «δερματίλα», από τα ακατέργαστα και τα κατεργασμένα δέρματα, που υπήρχαν εκεί. Μετά το 1955, που μπαζώθηκαν οι «αλατιέρες» και οι βάλτοι, δεξιά απ' τον Κραυσίδωνα μέχρι τον Ξηριά και τη Μπουρμπουλήθρα και δημιουργήθηκε η Βιοτεχνική Ζώνη στο Πεδίο του Άρεως, οι αρχές προέτρεπαν τους βυρσοδέψες να

μεταστεγαστούν εκεί (σ. σ. Βέβαια με κάποιο κόστος σε δάνειο). Έτσι έφυγαν τα βυρσοδεψεία από το Παλαιό Λιμεναρχείο και τα Παλαιά, όπως έπραξε ο Νικόλαος Γιαβάσης, όπως διαβάσαμε πιο πάνω, που πήρε οικόπεδο και συνέχισε εκεί τη δουλειά του. Θυμάμαι, ότι ο κυρ Σπύρος αντιδρούσε με «νύχια και δόντια» για να μην φύγει από εκεί, όπως και το πέτυχε. Τα παιδιά του, ο Θεμιστοκλής και ο Γιάννης συνέχισαν εκεί τη δουλειά τους, μέσα στο ακατάλληλο εκείνο μέρος, μέχρι που πήραν σύνταξη. Τώρα την έκταση αυτή, που ήταν τα βυρσοδεψεία και άλλες επιχειρήσεις τα πήρε το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και αναγείρει μεγάλες

Η είσοδος του βυρσοδεψείου του Αναστάσιου Χατζηαναστασίου στα Παλαιά με τον ίδιο να φωτογραφίζεται στην πόρτα. (Φωτογραφία του 1948. Προσφορά του γιου του Αποστόλη Αν. Χατζηαναστασίου)

εγκαταστάσεις. Τελείωσε η εποχή με τα βυρσοδεψεία και τους βυρσοδέψες σε εκείνους τους χώρους.

Άλλοι βυρσοδέψες από τη Νέα Ιωνία ήταν ο Χατζηαναστασίου Αναστάσιος και ο Μιχαηλίδης Γεώργιος, που είχαν βυρσοδεψείο συνεταιρικά και ήταν συγγενείς (Ο Μιχαηλίδης είχε παντρευτεί την αδελφή του Χατζηαναστασίου). Τον Αναστάσιο Χατζηαναστασίου τον βρήκα στο βιβλίο μου «Συναξάρι των πρώτων οικιστών της Νέας Ιωνίας από το 1924» (σελ. 191) να παντρεύεται με την Τσαγκουλίδου Δέσποινα Αν. (Αριθ. 60/02-12-1934, Αρχείο Ι. Ν. Ευαγγελίστριας) και επίσης ως δημοτικό σύμβουλο Νέας Ιωνίας (με διορισμό) επί δημάρχου Απ. Βολίδη (1949). Το 1957 διετέλεσε πρόεδρος του Κινηγητικού Συλλόγου Νέας Ιωνίας.

Καθόταν στην οδό Καραμπατζάκη με Καισαρείας. Τιμήθηκε από την Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ» στις 14-12-1998, όταν οι «ΙΩΝΕΣ» οργάνωσαν εκδήλωση για τους πρόσφυγες πρώτης γενιάς και τους κάλεσαν να αφηγηθούν τα «πάθη» τους. Καταγόταν από το Ορτάκιοϊ της Νικομήδειας (κοντά στην Κωνσταντινούπολη) και ο πατέρας του είχε εκεί βυρσοδεψείο.

Επίσης, ο Γεώργιος Μιχαηλίδης, ο οποίος ήταν Μικρασιάτης από το χωριό Χουντί της Νικομήδειας, καθόταν στη Νέα Ιωνία, οδός Σμύρνης 10, διετέλεσε μέλος της Α΄ και Β΄ Επιτροπής ανέγερσης και αποπεράτωσης του νέου ιερού ναού Ευαγγελίστριας (1947 - 1965) και το όνομά του είναι γραμμένο σε μαρμάρινη αναμνηστική στήλη στον νάρθηκα του ναού. Ο μεγάλος κεντρικός πολυέλεος της Ευαγγελίστριας είναι δωρεά του Γεωργίου Μιχαηλίδη. Εκλέχτηκε δημοτικός σύμβουλος Νέας Ιωνίας με τον δήμαρχο Απόστολο Βολίδη (1959-1964). Και οι δυο τους ήταν άνθρωποι κοινωνικοί με προσφορά.

Ο Αναστάσιος Χατζηαναστασίου, που γνώριζε την τέχνη του βυρσοδέψη άνοιξε βυρσοδεψείο και πήρε στη δουλειά και τον γαμπρό του (τον Μιχαηλίδη), γι' αυτό η επιγραφή της επιχείρησης έγραφε «Χημικόν βυρσοδεψείον Αν. Ι. Χατζηαναστασίου και Σία».

Το βυρσοδεψείο τους ήταν στην οδό Ιωάν. Παπακυριαζή 22 με Αλμυρού, κάτω από τη Λεωφόρο Γρηγόρη Λαμπρά-

κη, στην «καρδιά» των Παλαιών. Επεξεργαζόταν τα δέρματα με φυτικά υλικά (βελανίδια) και διάφορα χημικά. Είχε δυο βαρέλες, που γύριζαν και μαλάκωναν εκεί μέσα τα δέρματα. Η επιχείρηση ήταν επικερδής. Μετά το 1955, που έγινε η μεταστέγαση των βυρσοδεψείων στο Πεδίο του Άρεως,

Οι «ΙΩΝΕΣ» τίμησαν τον Αναστάσιο Χατζηαναστασίου (διακρίνεται στη μέση) σε ειδική εκδήλωση που αφηγήθηκε πικρές αναμνήσεις προσφυγιάς (14-12-1998). Δεξιά η πρόεδρος των «ΙΩΝΩΝ» Άννα Αϊβαζόγλου και αριστερά η Κική Δανηλίδου (Φώτο. Προσφορά Αποστόλη Αν. Χατζηαναστασίου).

για κάποιο λόγο δεν μπόρεσαν να πάρουν οικόπεδο εκεί και έτσι το βυρσοδεψείο δεν συνέχισε να λειτουργεί.

Εδώ, οφείλουμε να αναφέρουμε και τους δερματεμπόρους της εποχής εκείνης, που, βέβαια, είχαν σχέση με τα βυρσοδεψεία. Από τη Νέα Ιωνία δερματέμπορος ήταν ο Νικόλαος Χρύσης με καταγωγή από τη Σμύρνη (καθόταν στην οδό Ελευθερίου Βενιζέλου-το δεύτερο σπίτι- με Δημοκρατίας) και είχε το κατάστημά του κάτω στον Βόλο, στην οδό Κ. Καρτάλη (μεταξύ Ερμού και Δημητριάδος) και μετά στην οδό Σέφελ (στενό πριν την Κοραή, μεταξύ Ερμού και Δημητριάδος ο γιος του Βαγγέλης). Ο Νικόλαος Χρύσης διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος στη Νέα Ιωνία (διορισμένος) με τον πρώτο δήμαρχο Ευάγγελο Καραμπατζάκη.

Έτσι έκλεισε ο κύκλος των επαγγελματιών από τη Νέα Ιωνία, που είχαν σχέση με την κατεργασία και εμπορία των δερμάτων. Η εξέλιξη και οι νέες ανάγκες των ανθρώπων έφεραν τον αφανισμό αυτών. Στα Παλαιά, πάνω από το Αστικό ΚΤΕΛ (οδός Σαρανταπόρου 1) έχει μείνει και εργάζεται με έναν τεχνίτη, ο τελευταίος βυρσοδέψης του Βόλου, ο Αλέξης Αθαν. Κάππας, απόγονος Μακρινιτσιωτών βυρσοδεψών.

(Πηγές: Διαδίκτυο και Προφορικές μαρτυρίες: Σταματία Νικ. Γιαβάση, Απόστολος Αναστ. Χατζηαναστασίου και Αλέξης Αθαν. Κάππας).

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 28 Απριλίου 2024)

***

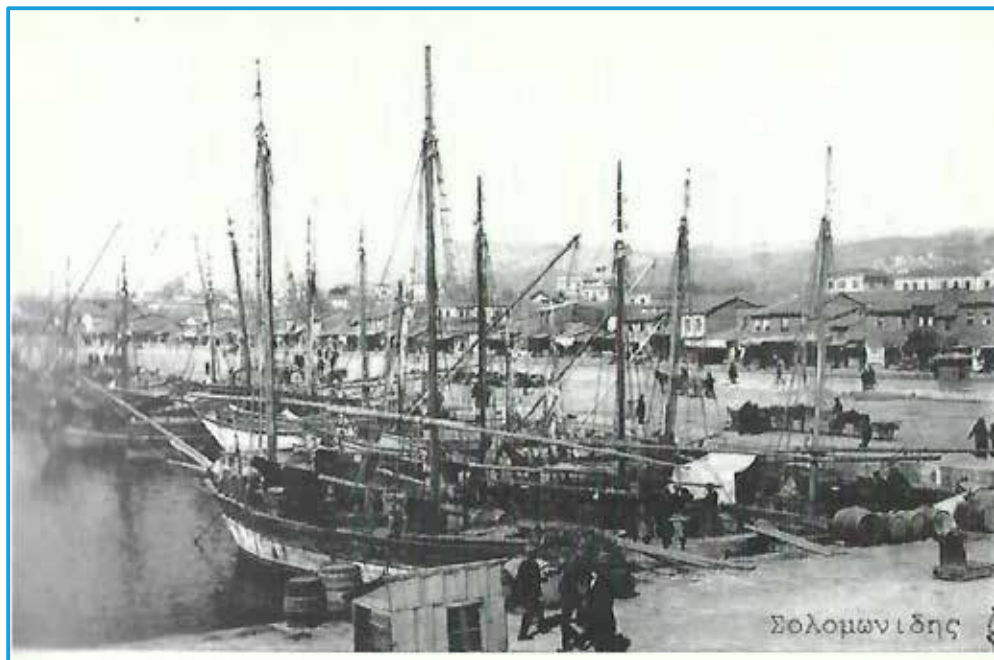
(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Μέγα Σάββατο 4 Μαΐου 2024)

100 χρόνια ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ (1924-2024)

7. Επαγγέλματα που χάθηκαν από τον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας

(Τέταρτο μέρος: καπεταναίοι με καΐκια)

Αξίζει να θυμόμαστε πώς εργάζονταν και πώς ζούσαν οι Μικρασιάτες-Εγγλεζονησιώτες πρόσφυγες στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας, πριν πολλά χρόνια, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης εφέτος των 100 χρόνων από τότε που ιδρύθηκε και άνθισε η ζωή στον τότε Ξηρόκαμπο του Βόλου, το 1924 (1924 – 2024). Αρχισα να δημοσιεύω τα επαγγέλματα, που ασκούσαν τότε, για να αντιμετωπίσουν τη δύσκολη ζωή τους, τα οποία

Καΐκια στο λιμάνι του Βόλου (Από Παλαιά ψαράδικα μέχρι το Τελωνείο). Στο βάθος δεξιά διακρίνονται το παράγκες (μαγαζιά-σπίτια) των Μικρασιατών προσφύγων στη πλατεία Ρήγα Φεραίου, πριν τις κάψουν το 1936 (Φώτο. Σολωμονίδη)

με την πάροδο του χρόνου και της εξέλιξης «χάθηκα» και μένουν σαν ανάμνηση στους απογόνους.

Σήμερα θα γνωρίσουμε μια κατηγορία επαγγελματιών που είχαν δικά τους καΐκια (ήταν καπεταναίοι) και έκαναν θαλάσσιες μεταφορές διαφόρων προϊόντων.

Σ' αυτή την παρουσίαση θα με βοηθήσουν δυο συγγραφείς-ερευνητές από τη Νέα Ιωνία με τα βιβλία τους, ο Τάσος Αυγερινός «Με τα πανιά και τα κουπιά» (Έκδοση 2007) και η Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση με «Μνήμες και ιστορία των Πατρίδων. Η παράδοση στο επάγγελμα. Από τον παππού στον εγγονό» (Έκδοση 2011). Και τα δυο είναι έκδοση του Πολιτιστικού Συλλόγου Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «Το Εγγλεζονήσι».

Από τους πρόσφυγες του 1922 που ήλθαν στον Βόλο, τυχεροί ήταν οι ναυτικοί. Αυτοί βρίσκουν στον Βόλο ένα μεγάλο λιμάνι με σημαντικότερη εμπορευματική κίνηση και αντιλαμβάνονται ότι μπορούν να συνεχίσουν εδώ το επάγγελμά τους. Το ίδιο τυχεροί βρέθηκαν και κατά τον πρώτο διωγμό

του 1914 οι ναυτικοί, όταν οι Τούρκοι με την επίνευση των Γερμανών και του Γερμανού στρατηγού Λίμαν φον Σάντερς, εξεδίωξαν από τα παράλια της Μικράς Ασίας τους Έλληνες. Αυτοί με τα μικρά τους καΐκια διέσωσαν τις οικογένειές τους και κάποιοι κατέληξαν και στον Βόλο. Το 1919 με την απελευθέρωση της Σμύρνης, πολλοί γύρισαν στις εστίες τους, ενώ μερικοί έμειναν εδώ (Αναφέρονται ονόματα).

Κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 και τη μεγάλη Φυγή, πάλι με δικά τους καΐκια έφτασαν στον Βόλο. (Αναφέρονται ονόματα). Γνώριζαν ότι στο λιμάνι του Βόλου θα βρουν δουλειά με τα καΐκια τους, γιατί η πόλη, τότε, είχε μεγάλη οικονομική ακμή και ένα λιμάνι που έσφυζε από εμπορική ακμή.

Έτσι, ενώ οι στεριανοί Μικρασιάτες πρόσφυγες αναζητούσαν εργασία και μεροκάματο στα εργοστάσια και στις βιοτεχνίες του Βόλου, οι θαλασσινοί, που γνώριζαν από θάλασσα, στράφηκαν στα ναυτικά επαγγέλματα είτε ως καπεταναίοι με δικά τους πλεύσιμα, είτε ως ναύτες στα καΐκια. Βέβαια, δεν ήταν εύκολη η διείσδυσή τους στην ναυτική αγορά των ντόπιων, που τους είδαν με καχυποψία, όπως άλλωστε συνέβη με όλους τους πρόσφυγες, («ήρθαν να μας φάνε το ψωμί μας»), αλλά οι πρόσφυγες με τον τρόπο τους και με τις χαμηλές προσφορές τους κέρδισαν σιγά-σιγά ένα μέρος από τις δουλειές.

Μερικοί, πλέον τολμηροί, αφού κατόρθωσαν να συγκεντρώσουν κάποια χρήματα, απέκτησαν δικά τους σκάφη. Αναφέρεται η περίπτωση των αδελφών Γιάννη και Θεοχάρη Θεραπιώτη, που έφυγαν από την Προκόννησο της Προποντίδας το 1922 και έφθασαν στη Μυτιλήνη, όπου αγόρασαν το πρώτο τους καΐκι το «Αγία Κυριακή», 10 τόνων. Με αυτό ήλθαν στον Βόλο και εγκαταστάθηκαν μόνιμα. Μετά απέκτησαν τα σκάφη «Ευαγγελίστρια», «Γεράσιμος», «Ίάσων», «Ελληνίς». Ο Θεοχάρης Θεραπιώτης παρέμεινε ως το τέλος της ζωής του εδώ στη Νέα Ιωνία, ενώ ο Ιωάννης μετακινήθηκε το 1958 στον Πειραιά όπου δημιούργησε ναυτιλιακή εταιρεία.

Οι Μικρασιάτες καπεταναίοι με τα καΐκια τους συνάντησαν πολλές δυσκολίες να μπουν στην αγορά. Όμως η ανάγκη τους έκανε να μειώσουν το κόστος μεταφοράς για να βγάλουν κι αυτοί ένα μεροκάματο. Η εμπλοκή τους με τη θάλασσα τους έκανε «τολμηρούς οικονομικά» και άρχισαν να αγοράζουν μεταχειρισμένα σκάφη και να εκσυγχρονίζουν τα καΐκια τους με μηχανές. Πρώτος ο Αθαν. Σκαμάγκας (Εγγλεζονησιώτης) το 1930 τοποθέτησε μηχανή στο «Αναστασία» (αγγλική μηχανή) και αμέσως μετά ο Θρασύβουλος Παξινός στο «Νέος Απόστολος». Ακολούθησαν και άλλα σκάφη με μηχανές του Αξελού, του Ροδίτη, του Κανάκη, του Γκλαβάνη και

του Πασχάλη. Ο καπετάνιος έδινε μια προκαταβολή και μετά εξοφλούσε με δόσεις.

Στις παραμονές του β΄ Παγκοσμίου πολέμου έδεναν μεταξύ Τελωνείου και την ψαραγορά εξήντα τουλάχιστον προσφυγικά καΐκια, που τα περισσότερα ήταν Εγγλεζονησιώτικα. Από τα 60 περίπου καΐκια, κάποια ήταν αλιευτικά και τα άλλα εμπορικά ή «σαβουρατζίδικα». Τα εμπορικά κουβαλούσαν στα αμπάρια τους καθαρά φορτία, όπως σιτάρι, αλεύρι,, λάδια, άχυρα, φρούτα κηπευτικά, κ. ά. και μερικές φορές και λίγους επιβάτες. Η μητέρα μου με τον θείο μου Κώστα Σταθαρά ταξίδευσαν με ένα τέτοιο καΐκι, που είχε εμπορεύματα (μάλλον σιτάρι) και πήγαν στην Καλλονή Λέσβου και μετά γύρισαν με το ίδιο καΐκι μεταφέροντας λάδι. Θυμάμαι μου έλεγε, που σταμάτησαν στο νησί της Σκύρου σε δυο λιμανάκια, στη Λιναριά και στις Τρεις Μπούκες. Τα «σαβουρατζίδικα» μετέφεραν τα πάντα, όπως άμμο, πέτρες, κάρβουνο. Μερικές φορές οι καπετάνιοι γίνονταν και έμποροι. Δηλαδή π. χ. αγόραζαν σιτάρι, το μετάφεραν σε άλλα λιμάνια και το πουλούσαν. Από εκεί αγόραζαν κρεμμύδια και τα πουλούσαν στον Βόλο. Έτσι αρκετές φορές μπροστά στα αραγμένα προσφυγικά καΐκια έβλεπες να πουλάνε π.χ. κρεμμύδια με αρμαθιές από το Ξεροχώρι (Ιστιαία), μούστο από την Κάρυστο, στάμνες από τη Σίφνο, πατάτες, οικοδομικά υλικά, κ. ά.

Οι πρόσφυγες ξεκίνησαν με λίγα καΐκια 10 και 15 τόνων, που έφεραν από την πατρίδα τους το '22, που έπλεαν με πανιά και κουπιά, και μέσα σε δυο δεκαετίες απέκτησαν πάνω από 60 σκαριά, μεταφορικά και αλιευτικά, με συνολικό όγκο 4.000 περίπου τόνων. Τα πληρώματα ήταν κυρίως Μικρασιάτες. Οι δεκάδες των προσφυγικών καΐκιών, που ήταν αγκυροβολημένα στο λιμάνι του Βόλου στο τέλος της δεκαετίας του ' 40 (δηλ. μέχρι το 1950) πιστοποιούσαν τη ακατάλυτη δύναμη και το δημιουργικό πνεύμα, που διέκρινε πάντοτε τους Έλληνες Μικρασιάτες. Τότε, κάθε ταξίδι τους, πολλές φορές έκρυβε δυσάρεστες εκπλήξεις είτε από τη φουρτουνιασμένη θάλασσα, είτε από το εμπόρευμα που μετέφεραν, είτε από τους ανθρώπους με τους οποίους έρχονταν σε συναλλαγή. Το αίσιο τέλος του ήταν ένας άθλος.

Ο Τάσος Αυγερινός στο βιβλίο του (σελίδα 79) έχει έναν μακρύ και εντυπωσιακό κατάλογο, που καταγράφονται με αλφαβητική σειρά οι Μικρασιάτες καπεταναίοι πρώτης και δεύτερης γενιάς που έμεναν στον Βόλο και είχαν και κυβερνούσαν καΐκια μεταφορικά ή αλιευτικά σκάφη: Καταγράφει 124 καπεταναίους και 97 καΐκια (σ. σ. Ζητώ συγγνώμη που δεν μπορώ να γράψω τα ονόματα, λόγω χώρου).

Η φιλόλογος-συγγραφέας-ερευνήτρια Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση στο βιβλίο της, που αναφέραμε στην αρχή, παρουσιάζει με λεπτομέρειες 43

οικογένειες, από τις οποίες οι εννιά είναι ναυτικές από τη Νέα Ιωνία, που είχαν δικά τους σκάφη ή δούλευαν ναύτες σε άλλα. Τις αναφέρω: Την οικογένεια Αγνουσιώτη: Χρήστος Νικ. Αγνουσιώτης με το καΐκι «Καλλιόπη». Των αδελφών Θεραπιώτη, που αναφερθήκαμε πιο πάνω, από την Προποντίδα. Την οικογένεια Καΐάφα (Καγιάφας Κωνσταντίνος). Ναυτική οικογένεια που πέρασαν από τα χέρια της πολλά καΐκια. Του Καρεκλά (Θωμαδάκη) Ιωάννη με αλιευτικά καΐκια. Του Γκίκα Γιώργου (Τσαρή), οικογένεια ψαράδων. Του Κωνσταντίνου (Μπουγά) Παναγιώτη. Με το καΐκι «ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ». Του Λιναρδάκη Ιωάννη με το καΐκι «Ευαγγελίστρια». Του Σκαμάγκα: Ναυτική οικογένεια. Τα τελευταία του καΐκια ήταν «ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ», «ΜΑΡΙΑ», «ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ». Του Θρασύβουλου Παξινού: «ΝΕΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ» με μηχανή, 40 τόνων, που ναυπηγήθηκε στη Σκιάθο το 1930. Με την οικογένεια αυτή είχα σχέσεις από παιδί, γιατί με τον γιο τους, τον Βασίλη (6^ο παιδί της οικογένειας από τα εννιά), ήμασταν συμμαθητές στο Δημοτικό (8^ο Νέας Ιωνίας) και αργότερα σαν έφηβοι κάναμε παρέα. Πηγαίναμε στο σπίτι τους (οδός Αδριανουπόλεως) και η μητέρα του Παρισένια (Παρασκευά) και η αδελφή του Πόπη (Καλλιόπη) μας περιποιόταν με χαρά και ευγένεια.

Μια φορά, θυμάμαι (γύρω στα 1950), όλη την παρέα μας, μάς επιβίβασαν μαζί με άλλους πολλούς στο καΐκι τους «Νέος Απόστολος» και μας πήγαν εκδρομή σε ένα νησάκι, που είναι πέρα απ' τον οικισμό του Αγίου Στεφάνου, νότια από το ακρωτήριο Αγκίστρι, όχι μακριά απ' την ακτή, που έχει μια εκκλησούλα, τον Άγιο Νικόλαο. Εκεί τελέστηκε Θεία Λειτουργία και μετά ανοίξαμε τα σακούλια μας, στρώσαμε κουρελούδες και «τσιμπήσαμε» πρόχειρα εδέσματα. Για την ιστορία, αυτό το νησάκι του Αγίου Νικολάου και ένα άλλο, πιο μικρό, που είναι δίπλα του, λέγονται «Δευκαλίων» και «Πύρρα» και είναι σημειωμένα στη Χάρτα του Ρήγα. Όπως είναι γνωστό κατά την αρχαία ελληνική μυθολογία, ο Δευκαλίων και η Πύρρα, ήταν το μοναδικό ζεύγος που σώθηκε από τον μεγάλο Κατακλυσμό, όταν η Κιβωτός τους «κάθησε» στην κορυφή της Όθρυος (Διάβαζε: «Η περιοχή του Αλμυρού κατά τη Μυθολογία» του Βίκτωρα Κοντονάτσιου). Για να τιμήσουν αυτούς έδωσαν την ονομασία στα δυο νησάκια του Παγασητικού. (Άσχετο-Σχετικό: Διάβασα στα «Κυκλ-ο-φοριακά» του Χαράλαμπου Σκυργιάννη, ότι αυτό το εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου, το έχει υιοθετήσει το 58^ο Σύστημα Παλαιών Ναυτοπροσκόπων και κάθε χρόνο πηγαίνουν εκεί με βάρκα και το περιποιούνται. Άξιοι!).

Για να επανέλθουμε στο καΐκι του Θρασύβουλου Παξινού. Είχε, όπως σημειώσαμε μηχανή και μετέφερε εμπορεύματα (μουστιές, κρασιά, κρεμμύδια, κ. α.) Είχε μια βαρκούλα, την «ΠΟΠΗ», που μ' αυτή ο Βασίλης

έπαιρνε την παρέα μας και μας πήγαινε, κωπηλατώντας, στα μπλόκια (κορδόνι) και κάναμε μπάνιο στο λιμάνι και βουτιές απ' το «καμαράκι», που ήταν στο τέλος απ' το κορδόνι (σ. σ. Δεν υπήρχε τότε το γεφυράκι). Ο Θρασύβουλος Παξινός διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος (διορισμένος) Νέας Ιωνίας με τον πρώτο δήμαρχο Ευάγγελο Καραμπατζάκη (1947-1949) και με τον επόμενο Απόστολο Βολίδη (1949-1950).

Στα μέσα της δεκαετίας του ' 50 (δηλ. 1955) τα βαπόρια άρχισαν να εκτοπίζουν τα καΐκια. Φάνηκαν μεγαλοεταιρείες, που ανέλαβαν τις μεταφορές με βαπόρια. Άλλαξαν τα δεδομένα. Ο σιδηρόδρομος και τα φορτηγά αυτοκίνητα ανέλαβαν τις μεταφορές. Μερικοί πρόσφυγες αγόρασαν «μότορσιπ» (σιδερένια μικρά πλοία, βαποράκια) και συνέχισαν τη ναυτική τους παράδοση.

Γύρω στα 1970 γράφτηκε το τέλος της πενήντάχρονης παρουσίας των Μικρασιατών-Εγγλεζοησιωτών ναυτικών στο λιμάνι του Βόλου κι έτσι τελείωσε η εντυπωσιακή ιστορία των προσφυγικών καΐκιών. Κάποια έχουν πουληθεί σε ναυτικούς άλλων λιμανιών, κάποια έχουν εγκαταλειφθεί στα Πευκάκια ή στο Παλαιό Λιμεναρχείο και άλλα έχουν καταλήξει στη φωτιά.

Ωστόσο, η ανάμνηση του αγώνα, που έκαναν αυτοί οι Μικρασιάτες-Εγγλεζοησιώτες καπεταναίοι με τα καΐκια τους, προκειμένου να ζήσουν και να αναστήσουν τις οικογένειές τους, μέσα στους κινδύνους της θάλασσας και του ανταγωνισμού της αγοράς εργασίας, έχει «ποτίσει» το φρόνημα των απογόνων τους, που συνεχίζουν, σε άλλα πλέον επαγγέλματα, τον κύκλο της τίμιας εργασίας και προκοπής.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» το Μέγα Σάββατο 4 Μαΐου 2024. (Κυριακή Πάσχα δεν βγήκε εφημερίδα).

***

(Δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», Κυριακή 19 Μαΐου 2024).

100 χρόνια ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ (1924-2024) 8.

8. Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ³

³ . Θεώρησα, ότι η εκδήλωση που πραγματοποιήσαν οι «ΙΩΝΕΣ» στις 19 Μαΐου 2024 με ομιλήτη τον Σχολάρχη της «Πατριαρχικής Μεγάλης του Γένους Σχολή» κ. Δημήτρη Ζώτο, ήταν ευκαιρία να αναφερθώ και στην επίσκεψη που πραγματοποιήσαμε οι «ΙΩΝΕΣ» πριν 14 χρόνια (τον Οκτώβριο του 2010) στα Ελληνικά Σχολεία της Κωνσταντινούπολης και, βέβαια, στην Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή, που αναγράφεται σε ένα

Σήμερα, Κυριακή 19 Μαΐου 2024, ώρα 7 μ. μ. στο δημοτικό κινηματοθέατρο «Αχιλλείο», η Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ», στα πλαίσια του ετήσιου θεσμού «Μνήμη Βυζαντίου», παρουσιάζει εκδήλωση με θέμα «Η Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή». Ομιλητής θα είναι ο κ. Δημήτρης Ζώτος, Σχολάρχης της Σχολής, ο οποίος θα παρουσιάσει με λόγο και εικόνα τη διαδρομή, αλλά και το παρόν και το μέλλον του εκπαιδευτικού ιδρύματος.

Με την ευκαιρία της εκδήλωσης αυτής, ο υπογράφων το σημείωμα αυτό, παρουσιάζει ως πρόγευση του θέματος, μια προηγούμενη επίσκεψη που πραγματοποιήσαμε οι «ΙΩΝΕΣ» με την αείμνηστη Πρόεδρό μας Άννα Αϊβαζόγλου, πριν 14 χρόνια στην Κωνσταντινούπολη (Οκτώβριος 2010), όπου επισκεφθήκαμε τα Ελληνικά Σχολεία της Κωνσταντινούπολης και βέβαια πρώτη-πρώτη την Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή. Τότε ο υπογράφων αυτό το σημείωμα εξέδωσε ένα ολιγοσέλιδο βιβλίο (37 σελίδες) με τίτλο «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ», περιγράφοντας τα ανοιχτά σχολεία (Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή, Ζάππειο Παρθεναγωγείο Κωνσταντινούπολης, Ζωγράφειο Λύκειο Κωνσταντινούπολης) και τα κλειστά (Ιωακείμειο Παρθεναγωγείο Κωνσταντινούπολης, Εθνικό Ορφανοτροφείο Πριγκίπου, Ιερά Θεολογική Σχολή Χάλκης). Στο σημείωμα που ακολουθεί παρουσιάζουμε (με περικοπές):

ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

1. α. Η Σχολή και οι Σχολάρχες

Είναι η περιώνυμος Μεγάλη Σχολή του Γένους, που σε πείσμα των καιρών, ακτινοβολεί συνεχώς το φως της ελληνικής παιδείας και των γραμμάτων από το 1454- ένα χρόνο μετά την Άλωση- μέχρι σήμερα - 557 χρόνια.

Σύμφωνα με τη παράδοση, η Σχολή ιδρύεται το έτος 1454 από τον Πατριάρχη Γεννάδιο τον Σχολάριο, τον πρώτο Πατριάρχη μετά την Άλωση και παίρνει το όνομα «Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή» και είναι το αρχαιότερο πνευματικό ίδρυμα της Κωνσταντινούπολης.

Στον κατάλογο των Σχολαρχών και Διευθυντών της Σχολής από το 1454 που ιδρύθηκε μέχρι το 1925 αναφέρονται 71 ονόματα, μεταξύ των οποίων

ολιγοσέλιδο βιβλίο που εκδώσαμε τότε, γιατί είναι δράση μέσα στα «100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 - 2024).

του Δωρόθεου Σχολάριου του Θεσσαλού (1850-1853), μητροπολίτη Δημητριάδος από το 1856 έως το 1870. Από το 1925, μετά την ανακήρυξη της Τουρκικής Δημοκρατίας, μέχρι σήμερα, αναφέρονται 5 Διευθυντές με νυν Διευθύντρια, για πρώτη φορά στην Ιστορία της Σχολής, την κυρία Βικτωρία Λαιμοπούλου, η οποία είναι η πρώτη γυναίκα Σχολάρχης της Μεγάλης Σχολής από το 2007. Είναι απόφοιτος του τμήματος Χημικών Μηχανικών του Πολυτεχνείου Γιλντιζ και διδάσκει από το 1989 το μάθημα της Χημείας.

Στη διάρκεια της λειτουργίας της η Σχολή στεγάστηκε γύρω από το Πατριαρχείο.

Το έτος 1881, επί Πατριαρχίας Ιωακείμ Γ' και χάρη σε γενναίες προσφορές πλουσίων ομογενών, κτίσθηκε η Σχολή. Τα εγκαίνια της έγιναν στις 12 Σεπτεμβρίου 1882.

Κύριος σκοπός της Σχολής ήταν ένας και μοναδικός: η μόρφωση της ομογενειακής νεότητας. Κατέβαλε ακάματες προσπάθειες για τη συντήρηση και ενδυνάμωση των πνευματικών αξιών και της θρησκευτικής πίστης του Γένους. Άξιοι μαθητές της υπήρξαν πολλοί επώνυμοι, μεταξύ των και «ο πατέρας της ελληνικής δημοσιογραφίας» και ιδρυτής της εφημερίδας των Αθηνών «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ», Βλάσης Γαβριηλίδης, αριστούχος της Μεγάλης Σχολής του Γένους (1865).

Ανάμεσα στα έτη 1904 - 1919 λειτουργεί και το Παιδαγωγικό της τμήμα. Οι απόφοιτοι του τμήματος αυτού είχαν το δικαίωμα να προσλαμβάνονται ως δάσκαλοι στις ελληνικές κοινότητες.

1. β. Η Μεγάλη του Γένους Σχολή σήμερα - Το Διοικητικό καθεστώς.

Η Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή είναι σήμερα αυτόνομη ιδιοκτησιακά και αποτελεί αυτοδιοίκητο βακούφι με τον τίτλο "Μέγιστο Εκκλησιαστικό Ίδρυμα Φαναρίου». Ως σχολείο ονομάζεται «Ιδιωτικό Φαναρίου Ρωμιών Λύκειο», ενώ στη λαϊκή γλώσσα είναι γνωστό ως «Κόκκινο Σχολείο», λόγω του εξωτερικού χαρακτηριστικού χρώματος (κόκκινα τούβλα).

Η Σχολή διοικείται από τη Σχολική Εφορεία και από τον Διευθυντή.

Η Σχολική Εφορεία εκλέγεται από την ομογένεια με κλειστή ψηφοφορία. Σύμφωνα πάλι με τη νομοθεσία για τα ιδιωτικά σχολεία, υπάρχει ο θεσμός του «Ιδρυτή» της Σχολής. Ο Ιδρυτής μαζί με τον Διευθυντή είναι οι νόμιμοι εκπρόσωποι της Σχολής έναντι του Κράτους. Το Πατριαρχείο δεν έχει καμία διοικητική αρμοδιότητα.

1. γ. Το κτήριο της Σχολής

Η Σχολή στεγάζεται σήμερα στο μεγαλοπρεπές οικοδόμημα, που χτίστηκε από τον αρχιτέκτονα Κωνσταντίνο Δημάδη στην κορυφή του πέμπτου λόφου της Πόλης, στη θέση Φανάρι, στη συνοικία Μουχλίου.

Η οικοδομή, που εξωτερικά είναι κτισμένη περίτεχνα, διακοσμημένη θα μπορούσαμε να πούμε, με κόκκινα τούβλα, έχει συνολική επιφάνεια 3.020 τετραγωνικών μέτρων (το ισόγειο και τρεις ορόφους).

Στον πρώτο όροφο, όπου βρίσκεται και η κυρία είσοδος, υπάρχουν το γραφείο της Διευθύντριας και τέσσερις αίθουσες διδασκαλίας. Σ' αυτόν τον χώρο μας υποδέχθηκε και μας μίλησε με θερμά λόγια αρχικά η Λυκειάρχης και Διευθύντρια της Σχολής κ. Βικτωρία Λαιμοπούλου. Και εμείς οι «ΙΩΝΕΣ» δια της προέδρου μας κ. Άννας Αϊβαζόγλου, με συγκινητική αντιφώνηση, επιδώσαμε τα αναμνηστικά μας δώρα. Στον δεύτερο όροφο υπάρχει η περίλαμπρη αίθουσα των τελετών στην οποία μας οδήγησαν και εκεί καθίσαμε και ακούσαμε από τους καθηγητές και τη Λυκειάρχη περισσότερο για τη Σχολή. Τα πολυτελή καθίσματα, οι βαριές κουρτίνες, οι εικόνες, οι πίνακες στους τοίχους και μία τοιχογραφία των Τριών Ιεραρχών στην οροφή με περίτεχνη περίστεψη, προσέδιδαν μια επισημότητα, που μας καθήλωσε. Επίσης στον ίδιο όροφο υπάρχουν πέντε αίθουσες διδασκαλίας, η μαθητική βιβλιοθήκη και η αίθουσα της ψυχολόγου και του σχολιάτρου.

Στον τρίτο όροφο, βρίσκονται τα εργαστήρια της Χημείας, της Φυσικής (με την περίφημη οργανοθήκη και την αμφιθεατρική αίθουσα των παραδόσεων), της Βιολογίας (με πλούσιο ζωολογικό, βοτανικό και ορυκτολογικό υλικό), το εργαστήριο της Αγγλικής γλώσσας, το εργαστήριο Ζωγραφικής και η ευρύχωρη αίθουσα της Πληροφορικής με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, η οποία φιλοξενεί και το εργαστήριο των Μαθηματικών.

Τα δάπεδα είναι στρωμένα με ασπρόμαυρα πλακάκια εξαιρετικής ποιότητας και με σχέδια, σαν και αυτά που ξέραμε, από το εργοστάσιο του Μεφσούτ του Βόλου, με κάτι μοναδικό. Στους διαδρόμους με συνδυασμό των χρωμάτων και των σχεδίων έχουν γραμμένα σε κάθε όροφο ρητά από την αρχαιότητα. Στο ισόγειο γράφει: «ΝΟΜΟΙΣ ΠΕΙΘΟΥ», στον α' όροφο «ΚΑΙ ΑΥΛΙΣΘΗΤΕ ΕΝ ΟΙΚΩ ΠΑΙΔΕΙΑΣ» και στον β' όροφο «ΓΝΩΘΙ Σ' ΑΥΤΟΝ» και «ΣΟΦΙΑΝ ΖΗΛΟΥ».

Επάνω από τον τελευταίο όροφο υψώνεται ο μεγαλοπρεπής πύργος και το αστεροσκοπείο της Σχολής για τους μαθητές και το όλο οικοδόμημα στέφεται από τον τρούλο. Το μέρος αυτό δεν το επισκεφθήκαμε. Στον

προαύλιο χώρος της Σχολής υπάρχει γήπεδο καλαθοσφαίρισης, βόλεϊ και μίνι ποδοσφαίρου με γκαζόν.

. Η σχέση της με το Οικουμενικό Πατριαρχείο

Η Μεγάλη του Γένους Σχολή βρισκόταν πάντοτε υπό την πνευματική προστασία του Οικουμενικού Πατριαρχείου και για τον λόγο αυτό φέρει την άκρως τιμητική ονομασία ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ, όπως αναγράφεται και στην προμετωπίδα, χωρίς να έχει, όπως σημειώσαμε, καμία διοικητική δικαιοδοσία, σύμφωνα με τον νόμο.

ε. Η σχέση της με το τουρκικό Υπουργείο Παιδείας

Η Μεγάλη του Γένους Σχολή, όπως όλα τα ομόγλωσσα Σχολεία της Πόλης, οργανικά υπάγονται στην Ομογένεια. Έχει το καθεστώς του ιδιωτικού και μειονοτικού σχολείου και ελέγχεται από το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας.

Το σχολείο παλαιότερα ήταν αρρεναγωγείο (αρρένων), έγινε όμως μεικτό από το έτος 1987, όταν ανεστάλη η λειτουργία του Ιωακειμείου Παρθεναγωγείου, το οποίο βρίσκεται δίπλα στη Σχολή. Αποτελείται από το Γυμνασιακό και το Λυκειακό τμήμα. Στις τρεις τελευταίες λυκειακές τάξεις οι μαθητές χωρίζονται σε κατευθύνσεις. Μπορούν να επιλέξουν μία από της Γλωσσικής, Μαθηματικής, Φιλολογικής ή Επιστημονικής κατεύθυνσης.

Τα μαθήματα διδάσκονται στα Ελληνικά και Τουρκικά.

Τα μαθήματα τα οποία διδάσκονται στην Ελληνική γλώσσα είναι: Ελληνικά (Νέα και Αρχαία), Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Φυσική Αγωγή, Θρησκευτικά, Καλλιτεχνικά, Μουσική, Φιλοσοφία. Τα μαθήματα πάλι που διδάσκονται στην Τουρκική γλώσσα είναι: Τουρκικά, Ιστορία, Γεωγραφία, Ηθική, Κοινωνιολογία και Εθνική Ασφάλεια.

Την περίοδο αυτή διδάσκουν στη Σχολή 14 Έλληνες και 7 Τούρκοι καθηγητές.

Μέχρι το 1950 η πορεία της Σχολής ήταν ανοδική. Κάθε σχολικό έτος φοιτούσαν περίπου 500 μαθητές με τάξεις 40-50 μαθητών. Όμως, αστάθμητοι παράγοντες, όπως οι απελάσεις των Ελλήνων υπηκόων της Πόλης, το Κυπριακό Ζήτημα καθώς και ένας τουρκικός νόμος, επέφεραν την αποδυνάμωση των Ελληνικών Γυμνασίων και ειδικά της Μεγάλης του Γένους Σχολής.

Οι απόφοιτοι της Σχολής έχουν δικαίωμα της εισαγωγής στα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα στην Τουρκία, την Ελλάδα και άλλες χώρες του εξωτερικού. Αυτή τη στιγμή, φοιτούν μονάχα 55 μαθητές.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάννης, δικαίωμα φοίτησης στα ελληνικά μειονοτικά σχολεία της Πόλης έχουν μονάχα οι Ρωμιοί Ορθόδοξοι, που είναι Τούρκοι Υπήκοοι και τα παιδιά καθηγητών, εργαζομένων στο Γενικό Προξενείο και κάποιων στρατιωτικών. Οι απόφοιτοι της Σχολής έχουν δικαίωμα της εισαγωγής στα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα στην Τουρκία, την Ελλάδα και άλλες χώρες του εξωτερικού. *Παρά τις δυσκολίες η Σχολή ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των καιρών και έχει στο ενεργητικό της επιτυχίες στις εισαγωγικές εξετάσεις των πανεπιστημίων της Κωνσταντινούπολης. Στις εξετάσεις του 2010 εισήχθησαν σε πανεπιστήμια της Κωνσταντινούπολης 6 απόφοιτοι μαθητές-τριες. Παρόλες τις αντιξοότητες χάρη στις φιλότιμες προσπάθειες του διδακτικού προσωπικού και φιλογενών Ελλήνων, η Μεγάλη Σχολή του Γένους, ακτινοβολεί το ελληνικό φως των γραμμάτων και της παιδείας.*

Εμείς οι «ΙΩΝΕΣ» αποχαιρετώντας τη Σχολάρχη κ. Βικτωρία Λαιμοπούλου, αφού την ευχαριστήσαμε, ευχηθήκαμε στο διδακτικό προσωπικό και σ' όλους τους εργαζόμενους σ' αυτόν τον «αμπελώνα» της πατρίδας μας, να έχουν δύναμη και υγεία να επιτελούν το ευγενές και μεγάλο έργο τους. (Στον προθάλαμο του «Αχιλλείου» θα βρίσκεται το βιβλίο του υπογράφοντος: «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ»).

(Δημοσιεύτηκε την Κυριακή 19 Μαΐου 2024 και στις δύο εφημερίδες του Βόλου. Και στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»).

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τετάρτη 29 Μαΐου 2024).

100 χρόνια ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ (1924-2024)

9. «Η Πόλις εάλω», Τρίτη 29 Μαΐου 1453⁴

Η ημερομηνία αυτή έχει καταγραφεί στην ιστορική συνείδηση του ελληνικού λαού ως Ημέρα μεγίστης συμφοράς, αλλά και ελπίδας. 29 Μαΐου 1453: Η ΠΟΛΙΣ ΕΑΛΩ! Η χιλιόχρονη αυτοκρατορία έπεσε. Ο θρύλος λέει ότι

⁴ . Το σπουδαίο αυτό ιστορικό γεγονός (Η Άλωση της Πόλης το 1453) δεν ήταν δυνατόν να μου διαφύγει από τη μνήμη μου και τη σχέση του με το θέμα μου «100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 - 2024)», αφού τα δεινά του Ελληνισμού αρχίζουν από τότε και συνδέονται με τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922. Άλλωστε, αναφέρω, ότι στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας, όπου ζούσαμε, η ανάμνηση αυτού του γεγονότος ήταν «ζωντανή» στη Μητέρα μου και σε εμένα που ήμουν μικρός, οπότε «δένεται» ψυχικά.

«ήτανε θέλημα Θεού». Από τότε το φρόνημα των Ελλήνων το κρατάνε ζωντανό ακριβώς αυτοί οι θρύλοι για την επανάκτησή της. «Κάποτε η Αγια-Σοφιά θα λειτουργηθεί ξανά από τους χριστιανούς» λέει η παράδοση και «ο μαρμαρωμένος βασιλιάς θα ξυπνήσει... Πάλι με χρόνια με καιρούς...».

Η Άλωση της Πόλης από τον λαϊκό ζωγράφο Θεόφιλο στο «πουκάμισο» του εξώφυλλου του Γ' (10^{ου}) τόμου της Ιστορίας του Ελληνικού Έθνους (Εκδοτική Αθηνών, 1974). Ο Θεόφιλος γράφει τον τίτλο του πίνακά του: «Κωνσταντίνος ο Παλαιολόγος ο αυτοκράτωρ των Ελληνορωμαίων εξέρχεται άτρομος εις την μάχην το 1453 Μαΐου

Η Μικρασιάτισσα Μάνα μου, που γεννήθηκε και μεγάλωσε μέχρι τα ένδεκά της χρόνια σ' ένα μικρό χωριό της Περγάμου (Κλησέκιοϊ) και φοίτησε στο δημοτικό σχολείο του χωριού της, αλλά και του Βόλου (στο 1^ο Δημ. Σχολείο Βόλου-συνοικία Μεταμόρφωσης) για δυο χρόνια, γνώριζε την ημερομηνία αυτή και το γεγονός της άλωσης, όπως και τους σχετικούς θρύλους και παραδόσεις του λαού μας.

Και αργότερα, στο προσφυγικό μας δωμάτιο, μέσα στο φτωχό από υλικά αγαθά οικογενειακό περιβάλλον, αλλά πλούσιο σε αγάπη και θαλπωρή, τα χειμωνιάτικα βράδια, κάτω από το φως της λάμπας πετρελαίου και γύρω από το τσίγκινο μαγκάλι, ενώ η γιαγιά μου (Δέσποινα), τελείως αγράμματη, μου έλεγε παραμύθια διδακτικά («Η γριούλα και οι δώδεκα μήνες» κ.ά.) ή χιουμουριστικά («Ο γέρος και η γριά σε αντίστροφους ρόλους» κ.ά.), η

μητέρα μου με ταξίδευε στους θρύλους και τις παραδόσεις για την Άλωση της Πόλης. Αυτό που έλεγε τα είχε ακούσει από τον πατέρα της και από το σχολείο και εκεί στην πατρίδα τους και εδώ στον Βόλο. Τα παλιά αναγνωστικά του δημοτικού σχολείου είχαν πολλές αναφορές στο θέμα αυτό.

Η Πόλη μπορεί ιστορικά να «εάλω», αλλά το ελληνικό έθνος, ο λαός, το θεωρούσε απίστευτο γεγονός και με τις παραδόσεις, τους θρύλους και τα τραγούδια του, κρατούσε άσβεστη την ελπίδα της ανάκτησης. Αναφέρω μερικούς θρύλους και παραδόσεις, που μου έλεγε η Μικρασιάτισσα Μάνα μου, όταν ήμουν μικρό παιδί, στο προσφυγικό μας σπίτι, εκεί στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας.

Στον Πόντο, όταν ένα πουλί έφερε το μήνυμα «Πάρθεν η Πόλη, Πάρθεν η Ρωμανία», ο λαός απάντησε: «Κι αν η Πόλη έπεσεν, κι αν πάρθεν η Ρωμανία, πάλι με χρόνους και καιρούς, πάλι δικά μας θα 'ναι».

«Ο μαρμαρωμένος βασιλιάς», ο λαοφιλέστερος θρύλος, έχει να κάνει με τον τελευταίο αυτοκράτορα, Κωνσταντίνο Παλαιολόγο, που μαρμάρωσε μέσα στο ναό της Αγίας Σοφίας. Η παράδοση πέρασε από στόμα σε στόμα αμέσως μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης. Θα «ξυπνήσει» και θα συνεχίσει να βασιλεύει όταν «πάρουμε την Πόλη και την Αγια-Σοφιά»

«Η Θεία Λειτουργία που διακόπηκε στην Αγια-Σοφιά». Ο παπάς της Αγίας Σοφίας, που λειτουργούσε στην τελευταία Θεία Λειτουργία, όταν έμπαιναν οι Τούρκοι, την διέκοψε κρύφτηκε και χάθηκε πίσω από το ιερό. Ο θρύλος καταλήγει ότι, όταν η Αγία Σοφία ξαναγίνει ελληνική εκκλησία, τότε ο παπάς θα βγει από την κρύπτη του και θα ολοκληρώσει την ημιτελή λειτουργία του.

Η Αγία Τράπεζα της Αγίας Σοφίας, που ήταν κατασκευασμένη από χρυσάφι και «χάθηκε». Σύμφωνα με την παράδοση πριν ο Μωάμεθ ο Β΄ καταλάβει την Κωνσταντινούπολη, ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Παλαιολόγος διέταξε να μεταφέρουν την Αγία Τράπεζα και όλα τα κειμήλια της Αγίας Σοφίας μακριά από την πόλη για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων. Τρία καράβια Ενετικά λοιπόν ξεκίνησαν από την Πόλη γεμάτα με όλα αυτά τα κειμήλια, όπως λέει και ο θρύλος, αλλά το τρίτο από αυτά, που μετέφερε την Αγία Τράπεζα βυθίστηκε στα νερά του Βοσπόρου στην περιοχή του Μαρμαρά. Στο βιβλίο του Δωροθέου Μονεμβασίας με τίτλο “Βίβλος Χρονική” (1781) σημειώνεται: «...εις δε τον τόπο όπου είναι η Αγία Τράπεζα είναι γαλήνη και δεν ταράσσεται η θάλασσα...».

«Τα μισοτηγανισμένα ψάρια στο Μπαλουκλί». Κατά την παράδοση, όταν ένα πουλί έφερε το μήνυμα σε έναν καλόγερο στο μοναστήρι του Μπαλουκλί της Κωνσταντινούπολης ότι «έπεσε η Πόλη», αυτός που τηγάνιζε ψάρια, δεν το πίστεψε και τότε τα ψάρια τινάχτηκαν από το τηγάνι και

έπεσαν σε μια στέρνα. Από τότε περιμένουν να γίνει ξανά η Κωνσταντινούπολη ελληνική και να έλθουν στο τηγάνι να τηγανιστούν.

«Τρίτη και δεκατριες». Τέλος, κατά την **ελληνική παράδοση**, υπάρχει η πρόληψη, η ημέρα Τρίτη να θεωρείται «γρουσουζίκη» (δεν πήγαιναν για προξενειό ή δεν έκαναν κάποια σπουδαία δουλειά), καθώς την ημέρα αυτή η Κωνσταντινούπολη έπεσε στα χέρια των Οθωμανών (Τρίτη 29 Μαΐου 1453). Μπορεί το ημερολόγιο να έδειχνε 29 και όχι 13, αλλά το άθροισμα των ψηφίων του 1453 δίνει 13.

Ο τελευταίος αυτοκράτορας της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, Κωνσταντίνος Παλαιολόγος, σύμφωνα με τον Γεώργιο Φραντζή (1), ιστορικό της εποχής εκείνης, απαντά στην πρόταση του Μωάμεθ: «Τι λέγεις; Βούλει καταλιπείν την πόλιν και απελθειν, ένθα και βούλει μετά των σων αρχόντων και των υπαρχόντων αυτοίς;» (Τι λες; Θέλεις να εγκαταλείψεις την Πόλη και να φύγεις, όπου θέλεις, μαζί με τους άρχοντές σου και τα υπάρχοντά τους;). Ο γενναίος αυτοκράτορας θα απαντήσει: «Το δε την πόλιν σοι δούναι, ουτ' εμόν εστίν, ούτ' άλλου των κατοικούντων εν ταύτη. Κοινή γαρ γνώμη πάντες αυτοπροαιρέτως αποθανούμεν και ου φεισόμεθα της ζωής ημών». (Το να σου παραδώσω την Πόλη ούτε δικό μου δικαίωμα είναι ούτε κανενός άλλου από τους κατοίκους της. Γιατί όλοι με μια ψυχή προτιμούμε να πεθάνουμε με τη θέλησή μας και δε λυπόμαστε για τη ζωή μας).

Η απάντηση αυτή του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου παραπέμπει σε ιστορικούς σταθμούς του ελληνικού Έθνους. Παραπέμπει στο «Μολών λαβέ» του Λεωνίδα στον Ξέρξη στο στενό των Θερμοπυλών κατά την αρχαιότητα. Παραπέμπει στην Επαναστατική Προκήρυξη του Αλέξανδρου Υψηλάντη τον Φεβρουάριο του 1821 «Η ώρα ήλθεν, ω Άνδρες Έλληνες!... Είναι καιρός να αποτινάξωμεν τον αφόρητον τούτον Ζυγόν, να ελευθερώσωμεν την Πατρίδα...», επίσης στο «Γκραικός γεννήθηκα, γκραικός και θα πεθάνω» του Αθανάσιου Διάκου κατά το 1821 και συνέχεια στο Πρώτο Σύνταγμα της Επιδάουρου, την 1^η Ιανουαρίου 1822 «Το ελληνικόν έθνος... κηρύττει σήμερον διά των νομίμων παραστατών του εις εθνικήν συνειγμένην συνέλευσιν ενώπιον θεού και ανθρώπων την πολιτικήν αυτού ύπαρξιν και ανεξαρτησίαν» (Εκπρόσωποι σ' αυτή την Εθνοσυνέλευση ήταν ο Άνθιμος Γαζής και ο Γρηγόριος Κωνσταντάς ως παραστάτες της Θεσσαλίας και των Αγράφων) και στο σχέδιο της Εξόδου του Μεσολογγίου, το 1826, που καταλήγει: «...Θεωρούντες ότι μας εξέλιπεν κάθε ελπίς βοήθειας... ενώ ευρισκόμεθα νικηταί του εχθρού, αποφασίσαμεν ομοφώνως: Η έξοδός μας να γίνη βράδου εις τας δύο ώρας της νυκτός 10 Απριλίου, ημέρα Σάββατον και ξημερώνοντας των Βαίων, κατά το εξής σχέδιον...». Και, βεβαίως,

παραπέμπει στο ΟΧΙ της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 του ελληνικού λαού πρώτα στον Μουσολίνι και συνέχεια στον Χίτλερ τον Απρίλιο του 1941 στα οχυρά του Ρούπελ και στην Εθνική Αντίσταση κατά την Κατοχή (1941-1944).

Και για να επιστρέψω στην Άλωση της Κωνσταντινούπολης, στις παραδόσεις, τους θρύλους και την προσδοκία του ελληνικού λαού για απελευθέρωση της Κωνσταντινούπολης, αναφέρω πως αυτά «ζούσαν» στα σχολεία μας και στις προσφυγικές μας οικογένειες.

Η Μητέρα μου σε συνέντευξή της αναφέρει ότι, όταν φοιτούσε προσφυγάκι στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου-συνοικία Μεταμόρφωσης, η δασκάλα της (κυρία Ροδόπη, τη θυμάται) κατά το σχολικό έτος 1922-23, της έβαλε ένα ποίημα (Ήταν του Κων. Μάνου, ποιητή, 1869-1913) να απαγγείλει σε σχολική γιορτή. Τίτλος του «Η σκλάβια Πόλη». Μου το απάγγειλε κατά το μεγαλύτερο μέρος απ' έξω, εκτός από τους τελευταίους στίχους (Σημείωση: Είναι γραμμένο το βιβλίο μου «Ακούω τη Μικρασιάτισσα Μάνα μου» στη σελίδα 75):

«Η σκλάβια Πόλη κάθεται στο Βόσπορο και κλαίει / κι ο φιδωτός ο Βόσπορος τη συμπονεί και λέει: / Πες μου πεντάμορφη κυρά, πεντάμορφη κυρά μου/γιατί ποτίζεις δάκρυα τα γαλανά νερά μου; / Σαν τι είναι που μου ζήτησες κι εγώ να μη στο φέρω; / Μήπως σ' ελύπησα ο φτωχός και δίχως να το ξέρω; / Στα κάτασπρα τα πόδια σου δεν πέρασε ημέρα/ που να μη σου 'φερα σκυφτός, δώρα απ' τον κόσμο πέρα. / Τα μύρα της Ανατολής και τα μεταξωτά της / και τα χαλιά τ' ατίμητα, τα μυριοπλουμιστά της. / Σαν τι λοιπόν, μου κάθεται και κλαίς; / ... Και τελειώνει λέγοντας: «Όλα μου έφερες, ένα περιμένω. Την ελευθερία προσμένω».

Επίσης η μητέρα μου, νήπιο ακόμα, με τραγουδούσε και με χόρευε: «Στην Αγια-Σοφία αγνάντια βλέπω τα ευζωνάκια...κλέφτικο χορό χορεύουν κι αντιπέρα αγναντεύουν. Κι αγναντεύοντας την Πόλη τραγουδούν και λένε. Τούτ' ειν' οι χρυσοί της θόλοι, αχ κατακαμένη Πόλη. Να η μεγάλη εκκλησιά μας, πάλι θα γενούν δικά μας...».

Τώρα θα μου πείτε, τι θέλω και γράφω όλα αυτά τα περασμένα (θρύλους, παραδόσεις, ιστορία) για την άλωση της Πόλης στην εποχή που ζούμε; Νομίζω πως έχουν σημασία και συνδέονται. Έχει ειπωθεί ότι κατά το 1453 ότι ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας, της Θράκης και της Κωνσταντινούπολης, μπορεί τότε να σκλαβώθηκε, αλλά δεν χάθηκε, χάρη στη ζωτικότητα του, τις παραδόσεις του, την ιστορία του, τη θρησκεία του. Όμως, κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας χάθηκε, εξαφανίστηκε, ξεριζώθηκε από τις πατρογονικές του εστίες, που κατοικούσε και προόδευε πριν τρεις χιλιάδες χρόνια με τον Πολιτισμό του, τους φιλοσόφους του, την πρόδοό του στα Γράμματα και

στις Τέχνες. Ωστόσο, ένα μέρος αυτού-ενάμισι εκατομμύριο-ήλθαν πρόσφυγες και μπόλιασαν τη μητέρα Ελλάδα με ανθρώπους με ιδανικά, αξίες, παιδεία και πίστη στη θρησκεία τους και συνέβαλαν στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτιστική πρόοδο της (2).

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», την Τετάρτη 29 Μαΐου 2024)

***

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

10. Οι μαθητές και μαθήτριες των δημοτικών σχολείων οι πρώτοι καταγεγραμμένοι οικιστές του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας

Πρώτο μέρος

Όπως είναι γνωστό στις 15 Αυγούστου 1923 θεμελιώθηκε και ονομάστηκε ως «Νέα Ιωνία» ο προσφυγικός συνοικισμός «πέραν του χειμάρρου Κραυσίδωνος» στην αγροτική περιοχή του Βόλου «Ξηρόκαμπος» («όνομα και πράγμα»). Τα 776 προσφυγικά όμως «σπίτια» (μονοκάμαρα σε 10 Τετράγωνα) κατοικήθηκαν (με «καταλήψεις» μέσα στο καλοκαίρι του 1924 (εκτός ολίγων οικογενειών, που τις μετέφεραν βιαίως εκεί τον Ιανουάριο του '24, όταν προσβλήθηκαν από εξανθηματικό τύφο σε δυο αποθήκες που έμεναν στη συνοικία Μεταμόρφωσης. Τα επίσημα εγκαίνια εγκατάστασης των προσφύγων έγιναν την Κυριακή 28 Δεκεμβρίου 1924. Έτσι άρχισε να κυλά η «ρόδα της ζωής» για τους πρόσφυγες στη νέα τους πατρίδα.

Αυτά συνέβησαν πριν 100 χρόνια (έναν αιώνα). Έχουμε όμως κάτι σημαντικό και επώνυμο. Ας μου επιτραπεί να πω ότι η Ιστορία γράφεται με ανθρώπους και ονόματα και ακριβώς στην περίπτωση της Νέας Ιωνίας έχουμε καταγεγραμμένα ονόματα των πρώτων οικιστών με τις οικογένειές τους.

Έτσι έχουμε τα ονοματεπώνυμα των μαθητών και μαθητριών των προσφυγικών δημοτικών σχολείων (αρρένων και θηλέων), που άρχισαν να λειτουργούν από τον Σεπτέμβριο του 1924 σε δύο διώροφα, ανατολικά της πλατείας Ευαγγελίστριας, που δεν είχε κτισθεί ακόμη.

Για το σχολείο αρρένων (σήμερα 1^ο Δημ. Σχολείο Νέας Ιωνίας, πρώην 7^ο Δ. Σ. Βόλου) έχουμε τα επίσημα Βιβλία, που συντάχτηκαν από τον

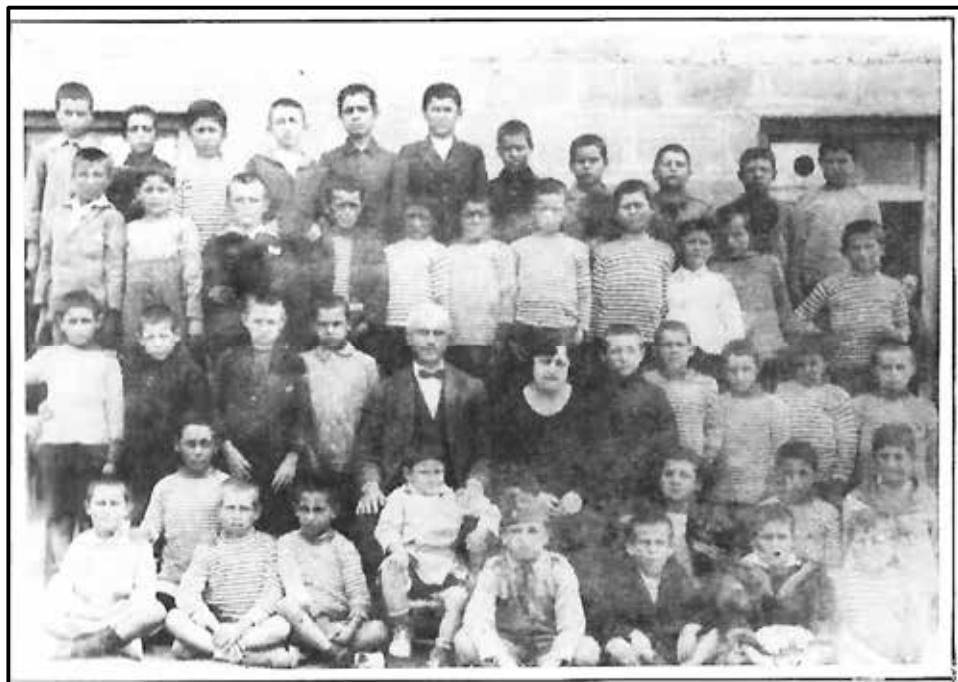
έμπειρο Μικρασιάτη Διευθυντή και δάσκαλο Νικόλαο Ευσταθιάδη, το Μαθητολόγιο και τον Γενικό Έλεγχο με τα ονοματεπώνυμα των μαθητών. Από το σχολείο θηλέων (σήμερα 2^ο Δημ. Σχολείο Νέας Ιωνίας, πρώην 8^ο Δ. Σ. Βόλου) έχουμε μόνον τον Γενικό Έλεγχο. Σημειώτεον ότι ο Νικόλαος Ευσταθιάδης, καθηγητής στο Ομήρειο Παρθενοναγωγείο Σμύρνης, που διασώθηκε δραματικά από τη σφαγή και αιχμαλωσία της Σμύρνης το 1922, για τέσσερα χρόνια ήταν ο μοναδικός έμπειρος δάσκαλος στα προσφυγικά σχολεία. Η προσφορά του ήταν μεγάλη.

Για τον λόγο αυτόν είχα προτείνει, δημόσια και είχα γράφει στο βιβλίο μου «Η Νέα Ιωνία του 1947» (Εκδοση 2021, σελ. 191) «Θεωρώ πως είναι πρόπον να τιμηθεί ...ο πρώτος δάσκαλος-διευθυντής του 1^{ου} δημ. σχολείου Νέας Ιωνίας από το 1924, Νικόλαος Ευσταθιάδης και το σχολείο να ονομαστεί «1^ο Δημ. Σχολείο Νέας Ιωνίας «Νικόλαος Ευσταθιάδης». Επανερχομαι, λοιπόν, τώρα που το σχολείο κλείνει τα 100 του χρόνια και αξίζει να πάρει το προσωνύμιο αυτό του πρώτου ιστορικού διευθυντή του (σ. σ. Το ίδιο είχα προτείνει για το 1^ο Νηπιαγωγείο Νέας Ιωνίας, που ονομάστηκε «1^ο Νηπιαγωγείο Νέας Ιωνίας «Ζηνοβία Κορδάτου» από την πρώτη νηπιαγωγό).

Εμείς, στην συνέχεια, θα παρουσιάσουμε τα ονοματεπώνυμα των 201 μαθητών και 135 μαθητριών του σχολικού έτους 1924-25, που είναι οι πρώτοι, επίσημα, καταγεγραμμένοι οικιστές της Νέας Ιωνίας. Εκείνη την εποχή το Δημοτικό Σχολείο είχε τέσσερις τάξεις (Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄). Οι αναγνώστες μπορεί να αναγνωρίσουν τα ονόματα του παππού τους ή της γιαγιάς τους ή του πατέρα τους και της μητέρας τους ή κάποιων συγγενών ή γειτόνων τους. Σε μερικούς μαθητές και μαθήτριες, που έχουμε κάποιες πληροφορίες για την εξέλιξή τους σημειώνουμε λίγες γραμμές.

Μαθητές του προσφυγικού δημοτικού σχολείου αρρένων (πρώτοι οικιστές)

Αγιάνογλου Στέφανος Νικολάου, Λίγδα, εργατικός Αριθ. Μαθ. 49, Α΄ τάξη. // Αγνουσιώτης Δημήτριος Νικολάου, Εγγλεζονήσι, ναυτικός, 105, Δ΄. // Αγνουσιώτης Ευάγγελος Δημητρίου, Εγγλεζονήσι, εργατικός, 120, Γ΄. // Αδαλόγλου Νικόλαος Βασιλείου, Χαμιπιέ, ορφανός, 219, Β΄. // Αϊδινλής Σάββας Κων., Δεμισλί, ορφανός, 138, Α΄. // Αλβάνης Γεώργιος Κων., Σμύρνη, ορφανός, 166, Α. // Αμαξηλάτης Προκόπιος Γεωργίου, Μαγνησία, εργατικός, 123, Α΄. // Ανδράκης Ανέστης Μιχαήλ, Σμύρνη, εργατικός, 82, Α΄. // **Ανδρεάδης Παναγιώτης Κυριάκου**, Πόντος, αιχμάλωτος, 24, Γ (σ.σ. Ήταν γείτονας μας στο Τετράγωνο Θ΄ και εργαζόταν στη Μηχανική Καλλιέργεια. Τον λέγαμε «Πάντζο»). // Ανδρεάδης Σάββας Κυριάκου, Πόντος, αιχμάλωτος, 23, Α΄. // Ανδριώτος Χρήστος Ιωάννου, Κυδωνίαι, ορφανός, 222, Α΄. // Αντωνιάδης Αντώνιος Ηλία, Σπάρτη Πισιδίας,

Οι μαθητές του «4τάξιου προσφυγικού δημοτικού σχολείου αρρένων Βόλου» (Σήμερα 1^ο Δημ. Σχολείο Νέας Ιωνίας) με τον πρώτο διευθυντή και δάσκαλο Νικόλαο Ευσταθιάδη και τη δασκάλα Δέσπω Αναστασιάδου (στη δεύτερη σειρά καθήμενοι και οι δύο), κατά το σχολικό έτος 1924-25. Αυτοί ήταν οι καταγεγραμμένοι πρώτοι οικιστές του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας (σ. σ. Στη δεύτερη σειρά των ορθίων, δεύτερος από αριστερά, είναι ο βραβευμένος λογοτέχνης της Νέας Ιωνίας, Παναγιώτης Κατσιρέλος. Πολλά ονόματα των άλλων μαθητών είναι αναγνωρισμένα (Βλέπε: Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994» σελ. 199).

ορφανός, 134, Α΄ . // Αργυρίου Ευάγγελος Κων., Λίγδα, ορφανός, 81, Α΄ .
 // Αριάνογλου Αρίστος Νικολάου, Λίγδα, εργατικός, 50, Α΄ . // Αρναούτογλου Απόστολος Παναγιώτου, Μαγνησία, 33, Β΄ . // Αρτεμίου Ιωάννης Αρτεμίου, Λίγδα, ορφανός, 191, Α΄ // Ασιμής Ευάγγελος Κων., Σμύρνη, εργάτης-αρτοποιός, 150, Α΄ . // Ασιμής Παναγιώτης Κων. Σμύρνη, εργατικός, 149, Β΄ .// Βαϊράμογλου Κων/ντίνος Δημητρίου, Έφεσος, Κιρκαγάτς, ορφανός, 41, Β΄ . // Βαϊράμογλου Νικηφόρος Δημητρίου, Κιρκιντζέ, ορφανός, 159, Α΄ // Βαλαχής Κων/ντίνος Γεωργίου, Εγγλεζονήσι, εργατικός, 186, Α΄ . // Βαλαχής Νικόλαος, Δημητρίου, Εγγλεζονήσι, παντοπώλης, 106, Δ΄ . // Βαλετόπουλος Ιωάννης Αλεξ., Κιρκαγάτς-Σόμα, ορφανός, 8, Β΄ . // Βασιλειάδης Γεώργιος Αντωνίου,

Αϊδίνιον, παντοπώλης, 122, Γ΄ // Βασιλειάδης Νικόλαος Αντωνίου, Αϊδίνιον, παντοπώλης, 9, Α΄ . // Βερούλιας Γεώργιος Αθανασίου, Μυριόφυτο, εργατικός, 144, Α΄ . // Βερούλιας Θεοφάνης Αθανασίου, Μυριόφυτο, ναυτικός, 143, Α΄ . // Βουγιούκας Νικόλαος Στεφάνου, Σμύρνη, καφεπώλης, 184, Α΄ . // Γαρυφάλλου Λεωνίδα Χρήστου, Μαγνησία, αιχμάλωτος, 114, Α΄ . // Γεωργαλαδάκης Μανώλης Κων., Δεβελίκιοϊ, αιχμάλωτος, 73, Α΄ . // Γεωργιάδης Ιωάννης Γεωργίου, Σμύρνη, εργατικός, 84, Α΄ . // Γιακουλάκης Μίτσος Γεωργίου, Σμύρνη, ορφανός, 163, Α΄ . // Γιαμάνογλου Νικόλαος Εμμ., Γκοντζέ (Νικομήδεια), εργατικός, 2, Γ΄ . // Γιαννακουδάκης Κων/ντίνος Εμμ., Τουρμπαλί-Φιλαδέλφεια, εργατικός, 104, Β΄ . // Γιουβάνογλου Νικόλαος Κων., Σμύρνη, καπνεργάτης, 39, Γ΄ . // Γιουβάνογλου Συμεών Πάντ., Φιλαδέλφεια, κεραμιδοποιός, 85, Α΄ // Γκίκας Παναγιώτης Δημητρίου, Εγγλεζονήσι, ορφανός, 207, Β΄ // Γκολεμανάκης Νικόλαος Αποστόλου, Γιάλοβα, εργατικός, 177, Α΄ // Γούναρης Γεώργιος Στεργίου, Θείρα, ορφανός, 198, Α΄ // **Δανηλίδης Ιωάννης Ευαγγέλου**, Σαράκιοϊ, ορφανός, 141, Α΄ (σ. σ. Καθόταν στο Τετράγωνο Κ΄ . Ήταν ο μικρότερος αδελφός από τους Αφους Δανηλίδη, που είχαν εμπορικό κατάστημα (είδη προικός) και προχώρησε μέχρι το Γυμνάσιο). // Δάρλας Χρήστος Χρήστου, Σεβδίκιοϊ, ορφανός, 109, Γ΄ . // Δεληγιάννης Παναγιώτης Δημ. Θεμ., Κεφαλληνία, βυρσοδέψης, 209, Α΄ . // Δεμίρης Ιωάννης Ευστρατίου, Εγγλεζονήσι, αλιεύς, 224, Γ΄ . // Δεμίρης Στέφανος Ευστρατίου, Εγγλεζονήσι, ναυτικός, 154, Α΄ . // Δεμίρης Χριστόφορος Μιχαήλ, Εγγλεζονήσι, ναυτικός, 66, Α΄ . // Δημάκης Νικόλαος Παν. Σμύρνη, εργατικός, 37, Γ΄ . // Δημάκης Χαράλαμπος Παντ., Σμύρνη, αιχμάλωτος, 72, Α΄ . // Δημητριάδης Αχιλλεύς Σεβαστιανού, Κιρκαγάτς, αρτοποιός, 6, Β΄ . // Δημητρίου Δημήτριος Ιωάννου, Λίγδα, σιδηρουργός, 78, Α΄ . // Δημητρίου Στέλιος Ιωάννου, Λίγδα, σιδηρουργός, 9, Β΄ . // Δημόπουλος Αχιλλεύς Χαραλάμπους, Γιάλοβα, ορφανός, 4, Β΄ . // Δημόπουλος Βασίλειος Χαραλάμπους, Γιάλοβα, ορφανός, 3, Α΄ . // Διακάκης Παναγιώτης Γεωργίου, Κουκλουτζάς, ορφανός 172, Γ΄ . // Διαμαντίδης Παναγιώτης Γεωργίου, Ηράκλειον Νικομήδειας, εργατικός, 204, Δ΄ . // Δροσόπουλος Θεοδόσιος Γεωργίου, Νέαι Φώκαι, υποδηματοποιός, 129, Γ΄ . // Θεοδωρακάκης Γεώργιος Ευαγγέλου, Δεβελίκιοϊ, κτίστης, 61, Α΄ . // Θεοδωρακάκης Ιωάννης Ευαγγέλου, Δεβελίκιοϊ, κτίστης, 62, Α΄ // Θεοδώρου Φώτης Ελευθερίου, Σμύρνη, ορφανός, 46, Δ΄ . // Θεοφίλογλου (Θεοφίλου) Θεόδωρος Ιωάννου, Χαμιπιέ, ορφανός, 226, Α΄ . // Θεοχρήστου Γεώργιος, Λίγδα, ορφανός, 7, Β΄ . // Θωμαΐδης Γρηγόριος Ευτυχίου, Ακ-Σαράι, ράπτης, 189, Α΄ . // Θωμαΐδης Μηνάς Ευτυχίου, Ακ-Σαράι, ράπτης, 199, Α΄ . // Ιωαννίδης Σταύρος Παναγιώτου, Φιλαδέλφεια, ορφανός, 29,

Δ΄ . // Καβέκος Βασίλειος Νικολάου, Χαλκιά-Μπουνάρι, ορφανός, 77, Α΄ . // Καλίκος Δημήτριος Χρήστου, Κων/πολις-Ηράκλειον, ορφανός, 137, Β΄ // **Καλλιγέρης Ηλίας Θεοδώρου**, Εγγλεζονήσι, ορφανός, 83, Α΄ (σ. σ. Ήταν γείτονας μας στο Τετράγωνο Θ. Αργότερα δούλεψε στο λιμάνι). // Καλούμενος Κων/ντίνος Ιωάννου, Σμύρνη, μηχανικός, 208, Α΄ . // Κανελάκης Ελευθέριος Δημητρίου, Σεβδίκιοϊ, ορφανός, 160, Α΄ . // Καραγιάννης Γεώργιος Διονυσίου, Εγγλεζονήσι, εργατικός, 162, Α΄ . // **Καραγιάννης Μανώλης Μιχαήλ**, Εγγλεζονήσι, αλιεύς, 79, Α΄ (σ. σ. Αυτός ο μαθητής-επιλεγόμενος «Μανώλης ο Τσαμπούκαλης»- όταν μεγάλωσε έγινε ένας τύπος ανοιχτόκαρδος με χιούμορ, που σκορπούσε στην παρέα πολύ γέλιο με τα λεγόμενά του σε στίχους. // Καραγιάννης Νικόλαος Μιχαήλ, Εγγλεζονήσι, αλιεύς, 80, Α΄ . // Καρακάσης Νικόλαος Γεωργίου, Εσκή- Σεχίρ, εργατικός, 147, Α΄ . // Καρακάσης Χρήστος Γεωργίου, Εσκή-Σεχίρ, εργατικός, 148, Α΄ . // Καραντώνης Στυλιανός Αθανασίου, Θείρα, κηπουρός, 10, Γ΄ . // Καραχάλιος Πολυχρόνης Χαραλάμπους, Εγγλεζονήσι, ορφανός, 75, Α΄ . // Καρεμφύλογλου Γεώργιος Μιχαήλ, Λίγδα, καπνεργάτης, 176, Β΄ . // Καρεμφύλογλου Γεώργιος Νικολάου, Λίγδα, αιχμάλωτος, 51, Β΄ . // Καρεμφύλογλου Κων/ντίνος Νικολάου, Λίγδα, αιχμάλωτος, 52, Β΄ . // Καρεμφύλογλου Στυλιανός Νικολάου, Λίγδα, αιχμάλωτος, 53, Α΄ . // Καρεφύλης Στυλιανός Σταύρου, Οδεμήσιον, εργατικός, 161, Α΄ . // Καρκαβιτζίδης Δημήτριος Βασιλείου, Ηράκλειον, ορφανός, 190, Α΄ . // Κασούρης Εμμανουήλ του Γεωργίου, Σμύρνη, σιδηρουργός, 151, Γ΄ (σ. σ. Ήταν γείτονας μας, καθόταν Δορυλαίου με Κωνσταντινουπόλεως. // Κατέχος Νικόλαος Παναγιώτου, Πέργαμος, κτίστης, 185, Α΄ . // Κατσάνος Παναγιώτης Λεωνίδα, Μουδανιά, αλιεύς, 102, Β΄ . // **Κατσιρέλος Παναγιώτης Κων.** Σμύρνη, εργατικός, 119, Γ΄ (σ. σ. Αυτός ο μαθητής, όταν μεγάλωσε αναδείχθηκε ο πρώτος βραβευμένος λογοτέχνης της Νέας Ιωνίας. Στην καμαρούλα του-οδός Χρ. Λούλη-έγραψε λογοτεχνικά βιβλία: «Στάση Μαυρομάτη» κ. ά.) // Κεσμετζής Ανδρέας Γεωργίου, Εγγλεζονήσι, κτίστης, 110, Δ΄ . // Κομνηνός Στέφανος Ιωάννου, Σμύρνη, καπνεργάτης, 152, Δ΄ . // Κουγιουμτζόγλου Γεώργιος Ζαχαρία, Δενισλί, χαλκουργός, 133, Α΄ . // Κουλούρης Αναστάσιος Κανέλου, Μαγνησία, άεργος, 108, Γ΄ . // Κουντουριώτης Φώτης Ιωάννου, Μπουτζάς, ορφανός, 103, Β΄ . // Κουραμπέογλου Πέτρος Παναγιώτου, Σμύρνη, ζαχαροπλάστης, 183, Γ΄ . // Κουτσαρνάκης Γεώργιος Κων., Νικομήδεια, ορφανός, 157, Β΄ . // Κωφίδης Δημήτριος Γεωργίου, Πόντος, καπνεργάτης, 42, Α΄ . // Λαβίδας Ιωάννης Νικολάου, Σώκια, γεωργός, 17, Γ΄ . // Λαδόπουλος Αναστάσης Γεωργίου, Μαγνησία, οργανοπαίκτης, 126, Α΄ . // Λαδόπουλος Σωκράτης Γεωργίου, Μαγνησία, οργανοπαίκτης, 125, Β΄ . // Λαζαρίδης Αλέξανδρος Γεωργίου,

Σαμψούς, μιλωθρός, 188, Α΄ . // Λαμπαδάρης Νικόλαος Δημητρίου, Σμύρνη, σιδηροδρομικός, 18, Α΄ . // Λαμπαδάρης Ελευθέριος Δημητρίου, Σμύρνη, σιδηροδρομίτης, 135, Α΄ . // Λεφάκης Λεωνίδα Γεωργίου, Εγγλεζονήσι, ορφανός, 107, Δ΄ . // Λουκάκης Γεώργιος Παναγιώτου, Σμύρνη, χρωματιστής, 40, Γ΄ . // Λουκάς Σάββας Ιωάννου, Λίγδα, καπνεργάτης, 1, Δ΄ . //

Συνεχίζεται την επόμενη Κυριακή
(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 16 Ιουνίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 23 Ιουνίου 2024)

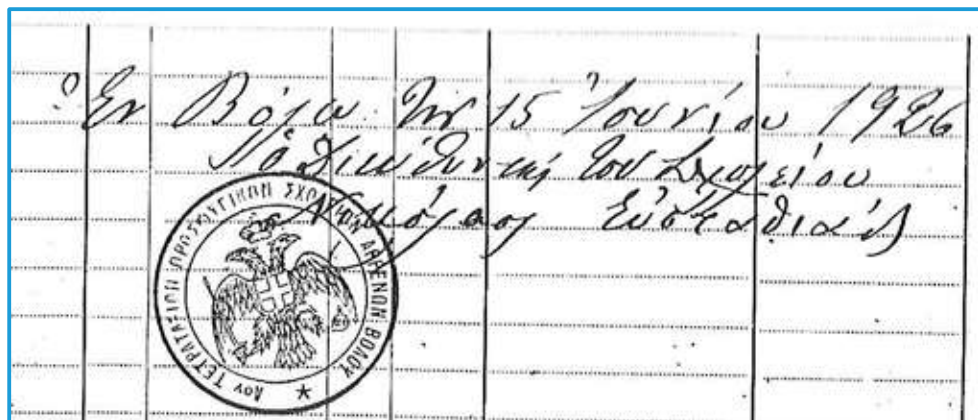
100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

11. Οι μαθητές και μαθήτριες των δημοτικών σχολείων οι πρώτοι καταγεγραμμένοι οικιστές του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας

Δεύτερο Μέρος

Συνεχίζουμε σήμερα με τα υπόλοιπα ονόματα των μαθητών του προσφυγικού δημοτικού σχολείου Νέας Ιωνίας του σχολικού έτους 1924-25, οι οποίοι είναι οι επίσημα εγγεγραμμένοι πρώτοι οικιστές της πόλης της Νέας Ιωνίας (Σύνολο 201 μαθητές).

Θα διαβάσουμε πρώτα τους τόπους καταγωγής των μαθητών και θα διαπιστώσουμε ότι σε πολύ μεγάλο ποσοστό είναι από τη Σμύρνη και τις γύρω περιοχές: Σμύρνη 34 (16,92%), Εγγλεζονήσι 22 (10,95%, Λίγδα (14 χιλ. ανατολικά των Θείρων) 18 (8, 95%), Μαγνησία 13 (6,50%), Σεβδίκοϊ 9 (4,48%), Νικομήδεια 8 (3,98%), Οδεμήσιον 8 (3,98%), Θείρα 7 (3,48%), Πόντος 6 (2,99%, Βαϊνδήρι 4 (1,99%), Ηράκλειο Νικομηδείας 4 (1,99%), Φιλαδέλφεια 4 (1,99%), από 3 εγγραφές 8 μέρη (11,94%): Αϊδίνιον , Βρούουλα (Βουρλά), Γιάβολα, Δεβελίκοϊ, Δενισλί, Κουκλουτζάς, Σπάρτη Πισιδίας, Χαμιτιέ, από 2 εγγραφές 12 μέρη (0,99X12=11,94%): Αδά-Παζάρ , Ακ-Σαράι, Εσκή-Σεχίρ, Έφεσος, Κιρκαγάτς, Κυδωνία, Μπουτζάς, Μυριόφυτον, Πέργαμος, Σαμψούς, Σώκια, Χώναι και από 1 εγγραφή (0,4975X12=7,96%) είναι: Γενίκιοϊ, Γέροντας, Κεφαλληνία, Κίος, Κιρκιντζέ, Κουρί, Κωνσταντινούπολις, Μουδανιά, Νέαι Φώκαι, Παλαιά Φώκαια, (100,045%)

Εδώ έχουμε την ωραία και ιστορική σφραγίδα του «Αου Τετραταξίου Προσφυγικού Σχολείου Αρρένων Βόλου» (σήμερα 1^ο δημοτικό σχολείο Νέας Ιωνίας) με τον δικέφαλο-βυζαντινό αετό (στα πρώτα χρόνια). Τότε κάθε σχολείο καθόριζε τη σφραγίδα του. Άλλα σχολεία του Βόλου είχαν την κουκουβάγια ή την Αθηνά. Ο διευθυντής Μικρασιάτης και πρόσφυγας του προσφυγικού σχολείου αρρένων Νικόλαος Ευσταθιάδης καθόρισε ως σφραγίδα τον βυζαντινό δικέφαλο αετό. Είχε επίγνωση της καταγωγής των προσφύγων-μαθητών του σχολείου του και των ιδανικών και αξιών τους!

. Άλλη μία παράμετρος, που δείχνει την οικονομική, κυρίως, εικόνα των πρώτων προσφυγικών οικογενειών της Νέας Ιωνίας, είναι το επάγγελμα των γονέων. Εδώ όμως έχουμε την τραγική κατά-σταση να δηλώνεται το επάγγελμα του πατέρα με την εγγραφή «ορφανός» (ποσοστό 28, 36%) και «αιχμάλωτος» (ποσοστό 5,47%)! Ως προς τα επαγγέλματα η πλειονότητα είναι εργάτες και καπνεργάτες (20,90% + 5,97%). Οι υπόλοιποι είναι επαγγελματίες, τεχνίτες και ένα πολύ μικρό ποσοστό είναι υπάλληλοι με εξασφαλισμένο το ημερομίσθιο (σιδηροδρομικοί, υπάλληλος Δήμου, υπάλληλος). Δεν λείπουν και οι άνεργοι («άεργος» γράφει). Δύσκολες καταστάσεις των προ σφύγων!

Επαγγέλματα γονέων των μαθητών (Σύνολο 201 μαθητές):

Ορφανός 57 (28,36%), Εργα-τικός-εργάτης 42 (20,90%), Καπνεργάτης 12 (5,97%), Αιχμάλωτος 11 (5,47%), Ναυτικός 11 (5,47%), Κτίστης 6 (2,99%), Παντοπώλης 5 (2,49), Καφεπώλης 5 (2,49%), Αλιεύς 5 (2,49%), Αρτοποιός 4 (1,99%), Σιδηρουργός 4 (1,99%), Γεωργός 4 (1,99), Ράπτης 3 (1,49%), Οργανοπαίκτης 3 (1,49%), Κουρεύς 3 (1,49%), Υποδηματοποιός 2 (1,00%), Άεργος (Άνεργος) 2 (1,00%), Σιδηροδρομικός 2 (1,00%), Αλευροπώλης 2 (1,00%), Πωλητής 2 (1,00%), και από 1 (0,50%) εγγραφή είναι 15: Κεραμιδοποιός, Βυρσοδέψης, Μηχανικός (πρακτικός του Δήμου),

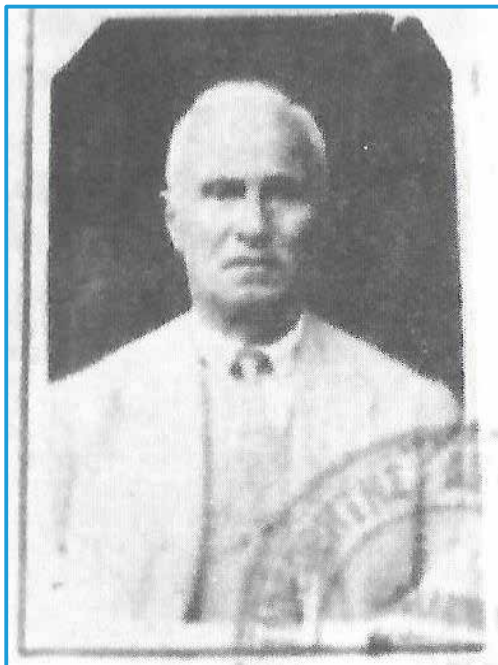
Κηπουρός, Χαλκουργός, Μυλωθρός, Χρωματιστής, Λεπουργός (Ξυλογλύπτης), Ιχθυοπώλης, Ξενοδόχος, Αχθοφόρος, Οπωροπώλης, Ταπητουργός, Καπνοπώλης, Υπάλληλος. (7,50%)= 99,57%0.

Μαθητές - πρώτοι οικιστές (συνέχεια από το πρώτο μέρος με έγγραφες σημειώσεις για μαθητές που έχουν «ιστορία» ή είναι γνωστοί μας):

Μαθιάδης Σταύρος Πέτρου, Γενίκιοϊ, λεπουργός, 146, Γ . // Μακαρωνάς Βύρων Νικολάου, Μαγνησία, αλευροπώλης, 217, Β΄ . // Μακαρωνάς Μιχαήλ Νικολάου, Μαγνησία, αλευροπώλης, 218, Α΄ . // Μαλέας Παναγιώτης Ιωάννου, Κων/πολις, ορφανός, 121, Β΄ . // Ματθαίου Βάσος Γεωργίου, Τορμπαλί, αρτοποιός, 179, Β΄ . //

Μαυρομάτης Γεώργιος Νικολάου, Νικομήδεια, καφεπώλης (σ.σ. Ο πατέρας του μαθητή αυτού, ο Νικόλαος Μαυρομάτης, είχε το γνωστό καφενείο στη διασταύρωση των οδών Χαλκηδόνος (Φαρδύ) με Σινώπης (Δημοκρατίας) και εκεί στη γωνία υπήρχε η λεγόμενη «Στάση Μαυρομάτη», που σταματούσαν

τα αστικά λεωφορεία), 89, Β΄ . // Μαχαίρας Γεώργιος Εμμανουήλ, Σώκια, εργατικός, 197, Α΄ .// Μαχαίρας Κων/ντίνος Αναστασίου, Παπαζλί, εργατικός, 11, Γ .//Μέρμηγκας Κων/ντίνος Γεωργίου, Σμύρνη, ορφανός, 116, Β΄ .// Μερτζιμέκογλου Ανδρέας Αποστόλου, Μαγνησία, κρεοπώλης,124,Β΄ . // Μουχτάρογλου Αγριώπος Δημητρίου, Χώναι, ορφανός, 132, Α΄ .// Μουχτάρογλου Σωκράτης Δημητρίου, Χώναι, ορφανός, 131, Α΄ .// Μπεάζογλου Ηλίας Αντωνίου, Θείρα-Λίγδα, καπνοεργάτης, 5, Β΄ .// Μπεάζογλου Μιχαήλ Αντωνίου, Λίγδα, καπνοεργάτης, 221, Α΄ .// Μπενάκης Νικόλαος Κων., Σμύρνη, ράπτης, 203, Β΄ .// Μπόλης Νικόλαος Αλεξάνδρου, Σεβδίκιοϊ, εργατικός, 223, Α΄ .// Μπολιαστής Γεώργιος Δημητρίου, Λίγδα, ορφανός, 58, Α΄ .// Μπολωτάς

Νικόλαος Ευσταθιάδης, Μικρασιάτης . Ο πρώτος δάσκαλος και διευθυντής του «Αου Τετραταξίου Προσφυγικού Σχολείου Αρρένων Βόλου» (σήμερα 1^ο δημοτικό σχολείο Νέας Ιωνίας), που «άφησε» ιστορία στη Νέα Ιωνία.

Κων/ντίνος Γεωργίου, Σμύρνη, ορφανός, 156, Β΄ .// **Μπόνος Δημήτριος Στυλιανού**, Νικομήδεια, εργατικός, 14, Γ (σ. σ. Η οικογένεια Μπόνου καθόταν στη γειτονιά μας, στο Τετράγωνο Θ. Από αυτή την οικογένεια, ο Ιωάννης Μπόνος-είχε γεννηθεί το 1919 στη Νικομήδεια και φοίτησε στο προσφυγικό δημοτικό σχολείο αργότερα, υπηρετούσε ως ναύτης στην «ΕΛΛΗ», που τορπιλίστηκε τον Δεκαπενταύγουστο του 1940 από τους Ιταλούς στο λιμάνι της Τήνου. Ο Ιωάννης Μπόνος ναύτης-θερμαστής ήταν από τους πρώτους νεκρούς. Το όνομά του είναι γραμμένο στο μικρό μουσειακό χώρο του ναού της Παναγίας Τήνου. Στο σπίτι του, στη Νέα Ιωνία, οι «ΙΩΝΕΣ» εντοίχισαν τιμητική αναμνηστική πλάκα (15 Αυγούστου 2020)//.Μπόνος Παναγιώτης Στυλιανού, Νικομήδεια, εργατικός, 13, Γ .// Μπουρούκος (Βουρούκος) Ιωάννης Δημητρίου, Βαϊνδήρι, κουρεύς, 193, Β΄ .// Μπουρούκος (Βουρούκος) Κων/ντίνος Δημητρίου, Βαϊνδήρι, κουρεύς, 194, Α΄ .// Μυλιώκας (Μηλιώκας) Βασίλειος Αιμιλίου, Προύσα, εργατικός, 214, Α΄ .// Μύρικνας Στυλιανός Μιχαήλ, Π. Φώκαια, εργατικός, 216, Α΄ .// **Μωραϊτίδης Ιάσων Κυριάκου**, Οδεμήσιον, καφεπώλης, 1 63, Α΄ (σ.σ. Ο μαθητής αυτός ήταν ένα πανέξυπνο παιδί-μαθηματικό μυαλό-και εργατικός από μικρός. Μεγάλος ασχολήθηκε με το χονδρεμπόριο οπωροκηπευτικών. Απέκτησε οικογένεια με τέσσερα παιδιά. Σήμερα το όνομά του φέρει ο εγγονός του- γιατρός- Ιάσων Μωραϊτίδης. (Πληροφορίες από τον γιο του Κυριάκο Μωραϊτίδη, κάτοικο Νέας Ιωνίας, τέως διευθυντή Γεωργίας Ν. Μαγνησίας)// Μωραϊτίδης Στυλιανός Κυριάκου, Οδεμήσιον, καφεπώλης, 164, Α΄ .// Μωράκης Ιωάννης Αντωνίου, Εγγλεζονήσι, εργατικός, 201, Β΄ .// Μωράκης Νικόλαος Αντωνίου, Εγγλεζονήσι, ναυτικός, 170, Α΄ .// Νικολαΐδης Αριστοκλής Κων., Ηράκλειον, εργατικός, 206, Δ΄ .// Νικολάου Νικόλαος Κων., Αϊδίνιον, ορφανός, 171, Δ΄ .// Νικολάου Νίκος Δημητρίου, Κουρί, εργατικός, 65, Α΄ .// Νικολάου Σωτήριος, Νικομήδεια, ορφανός, 139, Α΄ .// Νυφλής Αθανάσιος Ιωάννη, Λιγδα, καπνεργάτης, 64, Α΄ .// Παξινός Θεόδωρος Ηλία, Σμύρνη, ιχθοπώλης, 45, Γ .// Παπαγεωργίου Ευριπίδης Γεωργίου, Νικομήδεια, ορφανός 68, Α΄ .// Παπαδόπουλος Γεώργιος Στυλιανού, Σμύρνη, ορφανός, 92, Α΄ .// Παπαδόπουλος Δημήτριος Ιωάννου, Πόντος, ορφανός, 111, Γ .// Παπαδόπουλος Μιχαήλ Στυλιανού, Σμύρνη, ορφανός, 91, Β΄ .// Παπαδόπουλος Νικόλαος Ιωάννη, Τραπεζούς, ορφανός, 32, Δ΄ .// Παπαδόπουλος Παναγιώτης Στυλιανού, Σμύρνη, αιχμάλωτος, 74, Α΄ .// Παπαδόπουλος Φίλιππος Ιωάννη, Πόντος, ναυτικός, 115, Α΄ .// Παπάζογλου Ιωάννης Δημητρίου, Λίγδα, γεωργός, 71, Β΄ .// Παπάζογλου Χρυσόστομος Δημητρίου, Λίγδα, καπνεργάτης, 70, Α΄ .// Παρασκευάς Ελευθέριος Κων., Σμύρνη, εργατικός, 19, Δ΄ .// Παρασκευάς Ευστράτιος

Δημητρίου, Εγγλεζονήσι, ναυτικός, 117, Α΄ .// Πατζίλογλου Ανδρέας Παναγιώτου, Χαμιτιέ, ορφανός, 140, Α΄ .// Πατούχας Ιωάννης Αλεξάνδρου, Οδεμήσιον, καπνεργάτης, 87, Α΄ .// Πατούχης Γεώργιος Αλεξάνδρου, Οδεμήσιον, εργατικός, 34, Γ΄ .// Πεζμετζόγλου Ιωάννης Ιωσήφ, Οδεμήσιον, ορφανός, 127, Α΄ .// Πεπονόπουλος Γεώργιος Δημητρίου, Έφεσος, ξενοδόχος, 28, Δ΄ .// Περιβολάρης Βασίλειος Χαραλάμπους, Θείρα, εργατικός, 195, Α΄ .// **Περιβολάρης Κων/ντίνος Χαραλάμπους**, Θείρα, εργατικός, 196, Α΄ (σ. σ. Καθόταν στη γειτονιά μας, στο Τετράγωνο Θ΄ . Όταν μεγάλωσε έγινε εργολάβος οικοδομών. Εκλέχθηκε Δημοτικός Σύμβουλος Νέας Ιωνίας το 1964 με τον συνδυασμό Απ. Βολίδη).// Πετούλας (Πέτρου) Φανούριος Εμμανουήλ, Λίγδα, εργατικός, 97, Β΄ .// Πλακίδης Κων/ντίνος Μιχαήλ, Σμύρνη, καπνεργάτης, 145, Γ΄ .// **Πολυκανδρίτης Ευστράτιος Γεωργίου**, Κουκλουτζάς, πωλητής, 25, Β΄ (σ. σ. Η πολυμελής οικογένεια του Γεωργίου Πολυκανδρίτη καθόταν στη γειτονιά μας στο Τετράγωνο Θ΄).// Πολυκανδρίτης Χαράλαμπος Γεωργίου, Κουκλουτζάς, πωλητής, 10, Γ΄ .// Πολυχρονίου Ζαχαρίας Κ., Νικομήδεια, υποδηματοποιός, 48, Δ΄ .// Πυριέρος Πέτρος Αναστασίου, Βρύουλα, ορφανός, 59, Α΄ .// Πυριέρος Σταύρος Αναστασίου, Βρύουλα, ορφανός 60, Α΄ .// **Ρεβίθης (Ρεβύθης) Σωτήριος Μιχαήλ**, Σμύρνη, κτίστης, 82, Α΄ (σ. σ. Η οικογένεια Μιχ. Ρεβύθη καθόταν στη γειτονιά μας, στο Τετράγωνο Θ΄ . Ο μαθητής Σωτήρης έγινε μηχανουργός. Ήταν ένας κοινωνικά μορφωμένος άνθρωπος, χειμερινός κολυμβητής και ποδηλάτης. Απεβίωσε σε πολύ μεγάλη ηλικία. Τον γνωρίζαμε προσωπικά).// Ρεβίθης (Ρεβύθης) Αντώνιος Μιχαήλ, Σμύρνη, εργατικός, 36, Α΄ .// Ρήγας Γεώργιος Αθανασίου, Μαγνησία, κουρεύς, 35, Γ΄ .// Ρουmeliώτης Αθανάσιος Νικολάου, Σεβδίκιοϊ, γεωργός, 16, Α΄ .// Σακατζής Χριστόφορος Γιακουμή, Βαϊνδήρι, φουρνάρης, 94, Β΄ .// Σάμιος Βασίλειος Αθανασίου, Κυδωνία, αχθοφόρος, 69, Α΄ .// Σάμιος Πολύκαρπος Περικλέους, Βαϊνδήρι, εργατικός, 192, Β΄ .// Σαρηγιάννης Στυλιανός Δημητρίου, Μπουτζάς, ορφανός, 227, Α.// Σαράφογλου Αναστάσιος Βασιλείου, Αδά-Παζάρ, εργατικός, 174, Δ΄ .// Σαράφογλου Ναπολέων Βασιλείου, Αδά-Παζάρ, εργατικός, 175, Α.// Σιγανός Δημήτριος Νικολάου, Σεβδίκιοϊ-Λίγδα, εργατικός, 44, Γ.// Σιδηρόπουλος Θεόδωρος Γεωργίου, Πόντος, οπωροπώλης, 72, Α΄ .// Σιτζάκης Δημήτριος Νικολάου, Μαγνησία, ορφανός, 112, Γ΄ .// Σιτζάκης Ιωάννης Νικολάου, Μαγνησία, ορφανός, 76, Γ΄ .// Σιτζάκης Σπυρίδων Νικολάου, Μαγνησία, αιχμάλωτος, 31, Α΄ .// **Σκαλίδης Γρηγόριος Τριαντάφυλλου**, Θείρα, ορφανός, 26, Β΄ (σ. σ. Ο μαθητής αυτός –Γρηγόρης Σκαλίδης είναι «ιστορικό» πρόσωπο για τη Νέα Ιωνία. Ήταν ένας από αυτούς, που προσβλήθηκαν από τον εξανθηματικό τύφο που «χτύπησε»

τους πρόσφυγες σε δυο καπναποθήκες. Στις αρχές του 1924 οι προσβληθέντες μεταφέρθηκαν και εγκαταστάθηκαν βιαίως στα μισοτελειωμένα «σπίτια» του προσφυγικού συνοικισμού. Τον Απρίλιο του 1924 οι γονείς του τον στέλνουν και εγγράφεται στο 1^ο Δ. Σ. αρρένων Βόλου (αριθ. Μαθητ. 518) στην Α΄ τάξη. Την επόμενη σχολική χρονιά (1924-1925) που άνοιξαν τα προσφυγικά σχολεία στη Νέα Ιωνία, τον βρίσκουμε γραμμένο στη Β΄ τάξη (αριθ. Μαθητ. 26). Μετά συνέχεια τον βρίσκουμε να φοιτά στα σχολεία της Νέας Ιωνίας και να προάγεται με άριστα 6. (Βλέπε βιβλίο «Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994», έκδοση 1994, σελ. 69, σημείωση 31).// Σκυριανός Ιωάννης Νικολάου, Εγγλεζονήσι, αλιεύς, 93, Β΄ .// Σκυριανός Παναγιώτης Σπύρου, Εγγλεζονήσι, ναυτικός, 180, Α΄ .// Σκυριανός Φώτιος Ανδρέα, Εγγλεζονήσι, ναυτικός, 155, Β΄ .// **Σταθαράς Νικόλαος Γεωργίου**, Πέργαμος, καπνεργάτης, 22, Γ΄ (σ. σ. Η οικογένεια Γεωργίου Σταθαρά καθόταν στο Τετράγωνο Θ΄ . Ο Νικόλαος Σταθαράς, μετά το Δημοτικό, πήγε κάτω στον Βόλο στο Ελληνικό Σχολείο και στο 1^ο Γυμνάσιο Βόλου. Υπηρέτησε ως έφεδρος αξιωματικός- πρώτος από τη Νέα Ιωνία- κατά τον πόλεμο του 1940-41 στα βουνά της Αλβανίας. Διορίστηκε στο Υπουργείο Οικονομικών και εξελίχθηκε μέχρι τον βαθμό του Διευθυντή Ταμείου).// Σταματόπουλος Νικόλαος Εμμανουήλ, Σεβδίκιοϊ, εργάτης, 152, Β΄ .// Σταματόπουλος Παναγιώτης Εμμανουήλ, Σεβδίκιοϊ, εργάτης, 153, Α΄ .// Τερζόγλου Ευστάθιος Κοσμά, Πάρλα-Σπάρτη Πισιδίας, σιδηρουργός, 136, Β.// Τιζμετζόγλου Ευάγγελος Ιωσήφ, Οδεμήσιον, ορφανός, 215, Γ΄ .// Τσαβουσίδης Ιορδάνης του Ιορδάνη, Σαμψούς, ορφανός, 225, Δ΄ .// Τσαγκαρης Δημήτριος Μιχαήλ, Εγγλεζονήσι, ναυτικός, 86, Α΄ .// Τσαλκιτζής Βασίλειος Ιωάννου, Κίος, οργανοπαίκτης, 15, Γ΄ .// Τσιντσίνης Κυριάκος Άγγελου, Σμύρνη, ναυτικός, 167, Α΄ .// Φιλιππίδης (Φιλιππόγλου) Ευμόρφιος Παναγ., Σπάρτη Πισιδίας, ταπητουργός 43, Β΄ .// Φωτιάδης Ιωσήφ Λεωνίδα, Φιλαδέλφεια, παντοπώλης, 100, Β΄ .// Χαζίρογλου Παύλος Λεωνίδα, Δενισλί, ορφανός, 130, Β΄ .// Χαλκιάς Κων/ντίνος Ιωάννου, Βρούουλα, καπνοπώλης, 27, Β΄ .// Χαλμουδάκης Αναστάσιος Ιωάννου, Σεβδίκιοϊ, εργατικός, 211, Β΄ (σ.σ. Αυτός ο μαθητής όταν μεγάλωσε έγινε κουρέας).// **Χαλμουδάκης Αριστείδης** Ιωάννου, Σεβδίκιοϊ, γεωργός, 210, Β΄ (σ. σ. Ο μαθητής αυτός κατά την Κατοχή, ήταν ένας από τους τυχαίους 18 πολίτες που συνέλαβαν οι Γερμανοί σε μπλόκο που έκαναν στην αγορά των Παλαιών. Στις 03-09-1944 τους οδήγησαν στο 6^ο χιλιόμετρο της οδού Βόλου-Λαρίσης και τους σκότωσαν για αντίποινα. Το όνομά του, μαζί με τα άλλα ονόματα των 18 είναι γραμμένο στο μνημείο που στήθηκε στο σημείο, που τους σκότωσαν. Στο μνημείο είναι γραμμένος-εκ παραδρομής- ως Χαλμουσάκης).// Χατζηαντωνίου Ελευθέριος Παντ., Σμύρνη, ορφανός, 56,

Α΄ ./// Χατζηαντωνίου Κων/ντίνος Παντ., Σμύρνη, ορφανός, 57, Α΄ ./// Χατζηγεωργίου Άγγελος Δημητρίου, Θείρα, παντοπώλης, 47, Δ΄ ./// Χατζηγεωργίου Κυριάκος Ιωάννου, Οδεμήσιον, κτίστης, 55, Β΄ ./// Χατζηλουΐζος Μιχαήλ Νικολάου, Γέροντας, άεργος, 181, Β΄ ./// Ψαριανός Κων/ντίνος Νικολάου, Σμύρνη, υπάλληλος, 113, Δ΄ .///.

Συνεχίζεται την επόμενη Κυριακή
(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 23 Ιουνίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 30 Ιουνίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

12. Οι μαθητές και μαθήτριες των δημοτικών σχολείων οι πρώτοι καταγεγραμμένοι οικιστές του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας (Τρίτο Μέρος)

Σήμερα θα παρουσιάσουμε τα ονοματεπώνυμα των 135 μαθητριών του «Ζτάξιου προσφυγικού δημοτικού σχολείου Βόλου» (σημερινό 2^ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Ιωνίας, πρώην 8^ο Δημ. Σχολείο Βόλου), οι οποίες είναι οι επίσημα καταγεγραμμένες ως πρώτοι οικιστές της πόλης μας, της Νέας Ιωνίας.

Θα αναφερθούμε, κατά πρώτον, στην καταγωγή των μαθητριών.

Καταγωγή 135 μαθητριών του προσφυγικού δημοτικού σχολείου θηλέων (σήμερα 2^{ου} Δ. Σ. Νέας Ιωνίας, 1924-1925 (κατά δήλωση των γονέων τους):

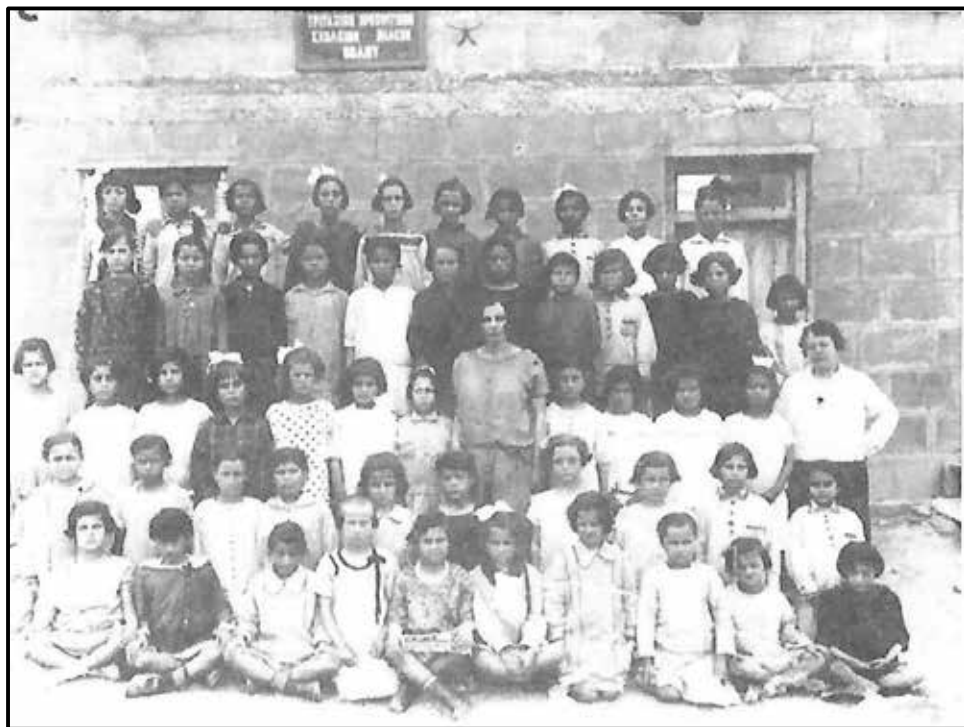
Σμύρνη 32 (23,70%), Εγγεζονήσι 25 (18,51%), Σεβδίκοϊ 10 (7,40%) , Οδεμήσιον 8 (5,93%), Θείρα 7 (5,19%), Λίγδα 7 (5,19%), Εσκή-Σεχίρ 4 (2,96%), Σόμα 4 (2,96%), Φιλαδέλφεια 3 (2,22%), από 2 εγγραφές είναι 6: Αϊβαλί, Αϊδίνιον, Αξάριον, Δενισλί, Κυδωνίαι, Σπάρτη Πισιδίας (1,481Χ6=8,89%) και από 1 εγγραφή είναι 23: Βαϊνδήρι, Βρύουλα (Βουρλά), Ηράκλειο Νικομήδειας, Κιρκαγάτς, Κιρκιντζέ, Μαγνησία, Νέαι Φώκαι, Νικομήδεια, Παλαιά Φώκαια, Προύσα, Σώκια, Τουρμπαλί, Κορδελιό, Νίγδη, Βλάγκα Νικομήδειας, Ναζλί, Αρετσού, Τζιμόβασι, Γκριτζαλιά, Αλά-Σεχίρ, Βόλος, Δικελί, Μαινεμένη (23Χ0,740=17,02%) (Γενικό σύνολο 135 μαθήτριες=99,97%).

Απ' ότι βλέπουμε κι εδώ, οι πλειονότητα των μαθητριών είναι από τη Σμύρνη και από τις γύρω περιοχές.

Επαγγέλματα γονέων των μαθητριών (135 μαθήτριες)

Εργατικός-εργάτης 35 (25,93%), ορφανή 22 (16,30%), αιχμάλωτος 12 (8,90%), καπνεργάτης 9 (6,70%), κτίστης 6 (4,45%), σιδηροδρομικός 5

Το τριτάξιο προσφυγικό σχολείο θηλέων Βόλου (Νέας Ιωνίας) κατά το σχολικό έτος 1924-25 (πρώτο έτος λειτουργίας του). Στη μέση είναι η δασκάλα τους Ευφροσύνη Σπανοπούλου και στο άκρον δεξιά η διευθύντρια Ουρανία Τριανταφυλλίδου (Προσφορά φωτογραφίας Αλεξ. Χρόνη).

(3,70%), ναυτικός-ναύτης 4 (2,96%), κεραμοποιός 4 (2,96%), από τρεις εγγραφές 4 (8,90%): αρτοποιός, άεργος-άνεργος, λεμβούχος, κρεοπώλης, από δύο εγγραφές 8 (11,85%): παντοπώλης, αλιεύς, σιδηρουργός φανοποιός, λιμενεργάτης, ανάπηρος, μαραγκός, ταπητουργός, από μία εγγραφή 10 (7,40%): καφεπώλης, δ/ντής καπνού, υποδηματοποιός, αμαξάς, υπάλληλος περίθαλψης, λιμενεργάτης, μάγειρος, σαπουνοποιός, υπάλληλος πλοίου, 1 δεν έχει επάγγελμα (Σύνολο 135=100, 05%).

Και εδώ, όπως και στους μαθητές, έχουμε τις τραγικές περιπτώσεις που το 25, 20% δηλώνουν ότι είναι ορφανά από πατέρα ή ότι ο πατέρας τους είναι αιχμάλωτος, δύο χρόνια μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή! Ένα μεγάλο ποσοστό γονέων είναι εργάτες-καπνεργάτες (32,63%) και οι υπόλοιποι μικροεπαγγελματίες και τεχνίτες. Ένα μικρό ποσοστό (5,18%,

σιδηροδρομικοί, υπάλληλος περίθαλψης, δ/ντής καπνού) έχουν εξασφαλισμένο τον μισθό τους. Έτσι βιώνουν τις δυσκολίες της ζωής.

Ακολουθούν τα ονοματεπώνυμα των μαθητριών, των πρώτων οικιστών της Νέας Ιωνίας:

Μαθήτριες (με σημειώσεις για όσες τυχαίνει να γνωρίζουμε).

Αγγελίδου Ασημένια, ορφανή, Προύσα Γεν. Ελέγχου 160/1924-25, Α΄ τάξη.// Αμβροσίου Άρτεμις, Θείρα, αιχμάλωτος, 32, Β΄ .// Αποστολάκη Αικατερίνη, Αϊδίνιον, λιμενεργάτης, 85, Α΄ .// Αργυράκη Στυλιανή, Λίγδα, αιχμάλωτος, 14 7, Α΄ .// Αρμάου Μαρία Φραγκίσκου, Σμύρνη, καπνεργάτης, 161, Α΄ .// Αρναούτογλου Ευγενία, Σμύρνη, κτίστης, 12, Γ΄ .// Αρώνη Φιλιά, Σμύρνη, εργάτης-καπνεργάτης, 126, Α΄ .// Ασλάνη Ελευθερία, Οδεμήσιον, ανάπηρος, 115, Α΄ .// Ασλάνη Μαρία, Οδεμήσιον, ανάπηρος, 116, Α΄ .// Βακιρλή Φωτεινή, Αξάριον, ορφανή, 129, Α΄ .// Βασιλειάδου Καλλιόπη, Μαγνησία-Αϊδίνιον, παντοπώλης, 82, Α΄ .// Βέζου Αναστασία, Σμύρνη, μαραγκός, 142, Α΄ .// Βέζου Αριστεά Ν., Σμύρνη, μαραγκός, 143, Α΄ .// **Βλαχοπούλου Γεωργία**, Σμύρνη, εργάτης, 148, Α΄ . (σ.σ. Καθόταν στη γειτονιά μας, στο Τετράγωνο Θ, Δορυλαίου με Λεωφόρο Ειρήνης// Βλάχου Μαρία, Σμύρνη, ναύτης, 101, Α΄ .// Βογιατζή Αγγέλα, Εγγλεζονήσι, εργάτης, 103, Α΄ .// Βογιατζή Πατρώνα, Εγγλεζονήσι, εργάτης, 163, Α΄ .// Βογιατζόγλου Πολυξένη, Λίγδα, εργάτης, 128, Α΄ .// Βουλγαράκη Μαρία, Εγγλεζονήσι, υπάλληλος ατμοπλοίου, 4, Δ΄ .// Βουλγαράκη Στέλια, Εγγλεζονήσι, εργάτης πλοίου, 10, Γ΄ .// Γαρυφάλλου Θεοδώρα Χρήστου, Σμύρνη-Μαγνησία, αιχμάλωτος, 120, Α΄ .// Γεωργιάδου Χαρίκλεια, Εσκή-Σεχίρ, κεραμοποιός, 167, Α΄ .// Γιαννακέρη Μαγδαληνή, Βαϊνδήριον, τούβλα εργαζόμενος, 14, Α΄ .// Γιαννακουδάκη Σταυρούλα, Τουρμαλί-Φιλαδέλφεια, εργάτης, 83, Α΄ .// Γιουβάνογλου Γιαννούλα, Π., Λίγδα, καπνεργάτης, 130, Α΄ .// Γιουβάνογλου Μαρία, Φιλαδέλφεια, κεραμιδός, 47, Β΄ .// Γκίκα Άννα, Σμύρνη, ορφανή, 30, Β΄ .// Δελατόλου Ηρώ, Κορδελιό, μάγειρος, 64, Β΄ .// Δεμίρη Ευαγγελία, Εγγλεζονήσι, ναύτης, 12, Β΄ .// Δεμίρη Καλλιόπη, Εγγλεζονήσι, άεργος-αλιεύς, 104, Α΄ .// Δημάκη Κωνσταντία, Σεβδίκιοϊ, δ/ντής καπν., 6, Δ΄ .// Δημητρίου Κατίνα, Νίγδη, σιδηρουργος, 131, Α΄ .// Διαμαντίδου Βασιλική, Ηράκλειον Νικομήδειας, εργάτης, 24, Γ΄ .// Δροσοπούλου Χαρίκλεια, Νέαι Φώκαι, εμβαλωματής, 96, Α΄ .// Εδίνερλη Κυριακούλα, Εγγλεζονήσι, ψαράς, 16, Γ΄ .// Ελαφάκη Ουρανία, Εγγλεζονήσι, ορφανή, 102, Α΄ .// Θεοδωρίδου Μαρία, Θείρα, ορφανή, 154, Α΄ .// Θεοχρήστου Ελευθερία, Λίγδα, καπνοεργάτης, 114, Α΄ .// Θωμάογλου Αναστασία, Εγγλεζονήσι, 81, Α΄ .// Ιορδανίδου Ευαγγελία, Βλάχκα-Νικομήδεια, ορφανή, 136, Α΄ .// Ιορδάνογλου Βασιλεία, Ναζλί, εργάτης,

113, Α΄ ./Καϊλίδου Θεοδώρα, Αρετσού, εργάτης-άνεργος 60, Β΄ ./Καλυβά Άννα, Σεβδίκιοι, καπνεργάτης, 7, Δ΄ ./Καμπαδοπούλου Ελευθερία, Τζιμόβασι, αμαξάς, 110, Α΄ ./Κάπα Φωτεινή, Θείρα, εργάτης, 63, Β΄ ./Καπετανάκη Δήμητρα, Σμύρνη, κτίστης, 84, Α΄ ./Καπετανάκη Κατίνα, Σμύρνη, κτίστης, 121, Α΄ ./Καρακάση Δέσποινα, Γ., Εσκή-Σεχίρ, εργάτης, 140, Α΄ ./Καρακάση Ιωάννα Γεωργίου, Εσκή-Σεχίρ, εργάτης, 65, Β΄ ./Καρακούλη Παναγιώτα, Οδεμήσιον, καπνοεργάτης, 55, Β΄ ./Καραχάλη Μαρία, Εγγλεζονήσι, ορφανή, 49, Β΄ ./Καρεμφύλογλου Ελένη, Οδεμήσιον, αιχμάλωτος, 88, Α΄ ./Κασάογλου Αναστασία, Σεβδίκιοι, αιχμάλωτος, 105, Α΄ ./Κασούρη Έλλη Γεωργίου, Σμύρνη, σιδηρουργός, 124, Α΄ ./Καστανοπούλου Ντίνα, Σμύρνη, ορφανή, 52, Β΄ ./Κατιφιόγλου Μαρία Λάμπρου, Οδεμήσιον, ορφανή, 48, Β΄ ./Κατμερτζόγλου Παρασκευή, Λίγδα, ορφανή, 54, Β΄ ./Κατσούλη Ειρήνη, Αν., Σμύρνη, ορφανή, 95, Α΄ ./Κατσούλη Παναγιώτα, Σμύρνη, ορφανή, 87, Α΄ ./Κεσμετζή Ευαγγελία, Εγγλεζονήσι, κτίστης, 2, Δ΄ ./Κεχαγιά Μαρία Σπ., Σμύρνη-Μαγνησία, καπνοεργάτης, 152, Α΄ ./Κοκκινάρη Γαλάτεια, Κυδωνίαι, αιχμάλωτος, 38, Β΄ ./Κοντζαλή Σμαρώ, Σμύρνη, λιμενοεργάτης, 123, Α΄ ./Κοντογεώργη Αλεξάνδρα, Σμύρνη, ορφανή, 86 Α΄ ./Κοτζαμπάσογλου Ελευθερία, Εσκή-Σεχίρ, αιχμάλωτος, 117, Α΄ ./Κουγιουμτζόγλου Θεοδώρα, Δενισλί, εργάτης, 132, Α΄ ./Κουλούρη Βασιλική, Γκριτζαλιά, ορφανή, 159, Α΄ ./Κουλούρη Σοφία, Σμύρνη, αρτοποιός, 99, Α΄ ./Κρίκα Βασιλεία, Θείρα, ορφανή, 36, Β΄ ./Κυριακού Μαρία, Εγγλεζονήσι, εργάτης, 25, Γ΄ ./Λαζαρίδου Περσεφόνη, Σόμα, ορφανή, 119, Α΄ ./Λαμπαδαρίου Δέσποινα, Σμύρνη, σιδηροδρομικός, 22, Γ΄ ./Λουκά Αναστασία, Λίγδα, εργάτης, 89, Α΄ ./Λουκίδου Αύρα, Σμύρνη, αιχμάλωτος, 151, Α΄ ./Λουτράρη Σταματία, Εγγλεζονήσι, άεργος, 58, Β΄ ./ **Μακαρωνά Λιλή (Λήδα) Νικολάου**, Σμυρνη, υπάλληλος περίθαλψης, 26, Γ΄ . (σ.σ. Η μαθήτρια αυτή καθόταν στο Τετράγωνο Η΄ , οδός Χρηστ. Λούλη 64, βόρεια της Ευαγγελίστριας. Ήταν μία ευγενής και κοινωνική κυρία. Το προσφυγικό της σπίτι το κληροδότησε στην ανιψιά της (από την αδελφή της Αμαλία Μακαρωνά) Αικατερίνη Γεωργίου Μπαλή (κόρη του δημάρχου Γ. Μπαλή) κι αυτή με τη σειρά της το «επώλησε» με πολύ χαμηλή τιμή στην Εστία «ΙΩΝΕΣ». Στο οικόπεδο αυτό οι «ΙΩΝΕΣ» ανήγειραν τριώροφο κτήριο, με τη συνδρομή της Περιφέρειας Θεσσαλίας, που το εγκαινίασε ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος στις 24 Ιουνίου 2023). // Μαλέογλου Φωτεινή, Αξάριον, σιδηροδρομικός, 75, Α΄ ./Μαυρομάτη Σοφία, Νικομήδεια, καφετζής, 9, Γ΄ ./Μαχαίρα Ανδρονίκη, Εγγλεζονήσι, εργάτης, 20, Γ΄ ./Μαχαίρα Σοφία Π., Φώκαι-Σώκια, άεργος, 67, Β΄ ./Μηνάογλου Θεανώ-Θεοφανώ, Δενισλί, εργάτης, 127, Α΄ ./Νικολαΐδου

Μαρία Π., Λίγδα, καπνοεργάτης, 76, Α' .// Νικολάου Λαζαρή-Δέσποινα, Κυδωνίαι, εργάτης, 111, Α' .// Νικολάου Αγγελική, Σμύρνη-Εγγλεζονήσι, εργάτης, 98, Α' .// Νικολάου Μαρία, Εγγλεζονήσι, άεργος, 158, Α' .// Νικολάου Μαρία, Σμύρνη, ορφανή, 50, Β' .// Οδεμσιώτου Θέμις, Σεβδίκιοϊ, εργάτης, 109, Α' .// Πανανού Αθανασία, Εγγλεζονήσι, εργάτης, 134, Α' .// Πανανού Μαρία, Σμύρνη, αιχμάλωτος, 108, Α' .// Παπαδοπούλου Ελένη, Σμύρνη, εργάτης, 106, Α' .// Παπαδοπούλου Ιερωνύμη, Σμύρνη, αιχμάλωτος, 37, Β' .// Παπάζογλου Καλλιόπη, Εγγλεζονήσι, λεμβούχος, 92, Α' .// Παπάζογλου Νίκη, Εγγλεζονήσι, λεμβούχος, 51, Β' .// Παρασκευά Μαριάνθη Κ., Εγγλεζονήσι, εργάτης, 125, Α' .// Παρασκευά Σοφία, Εγγλεζονήσι, λεμβούχος, 112, Α' .// Πατή Αικατερίνη, Σεβδίκιοϊ, αιχμάλωτος, 71, Α' .// Πατούχη Παρασκευή, Οδεμσίον, καπνεργάτης, 53, Β' .// Πεπονοπούλου Αθανασία,Κιρκιντζέ, εργάτης, 19, Γ' .// Πετρά Βασιλεία, Σόμα, χασάπης, 17, Γ' .// Πετρά Ελευθερία Π., Σόμα, κρεοπώλης, 74, Α' .// Πετρά Ευάνδρα, Σόμα, κρεοπώλης, 157, Α' .// Πιπερίδου Γεωργία, Φιλαδέλφεια, σιδηροδρομικός, 79, Α' .// Πιπερίδου Κατίνα, Αλά-Σεχίρ, σιδηροδρομικός, 45, Β' .// Πιπερίδου Μαρίκα, Φιλαδέλφεια, σιδηροδρομικός, 91, Α' .// Πόλη Ευθαλία, Σεβδίκιοϊ, υπάλληλος δρόμων, 8, Δ' .// Πόλη Κωνσταντία, Σεβδίκιοϊ, εργάτης δρόμων, 68, Β' .// **Πολυκανδρίτου Μαρία**, Σμύρνη-Κουκλουτζάς, εργάτης, 97, Α' . (σ.σ. Καθόταν στη γειτονιά μας, στο Τετράγωνο Θ' . Παντρεύτηκε τον Στάθη Ελαφρό και απέκτησε τρεις κόρες, την Καίτη, τη Γεωργία και την Ελένη. Βλ. «Συναξάρι των πρώτων οικιστών της Νέας Ιωνίας», σελ. 49).// **Ρεβίθη (Ρεβύθη) Δέσποινα**, Σμύρνη, κτίστης, 39, Β' . (Καθόταν στη γειτονιά μας στο Τετράγωνο Θ' . Παντρεύτηκε τον Γεώργιο Τσατσάκο. που διετέλεσε πρόεδρος του πρώτου διωρισμένου Δ. Σ. του Δήμου Νέας Ιωνίας (1947) με πρώτο διωρισμένο δήμαρχο, τον Ευάγγελο Καραμπατζάκη).// Σαμαρούλη Περσεφόνη, Βόλος, ορφανή, 94, Α' .// Σαμίου Βαρβάρρα, Αϊβαλί, σαπουνοποιός, 34, Β' .// Σαρόγλου Αδαμαντία, Θείρα,φουρνάρης, 145, Α' .// Σεβαστού Φωτεινή, Θείρα-Κιρκαγάτς, αρτοποιός, 149, Α' .// Σινάνογλου Ευαγγελία, Βουρλά, ορφανή-εργάτης, 41, Β' .// Σκυριανού Αγγελική-Ευαγγελινή, Εγγλεζονήσι, ναύτης, 35, Β' .// Σταθοπούλου Αναστασία, Οδεμσιον, αιχμάλωτος, 57, Β' .// Στυλιανού Άλκηστις, Θείρα, ορφανή, 18, Γ' .// Τακτικού Μερσίνα Π., Δικελί, ορφανή, 150, Α' .// Τόλια Αικατερίνη, Σμύρνη, ορφανή, 1, Δ' .// Τόμπρα Γραμματική, Αϊβαλί, κτίστης, 156, Α' .// Τσαβλάρη Τριανταφυλλιά, Εγγλεζονήσι, εργάτης 133, Α' .// Τσάγκαρη Αγγέλα, Εγγλεζονήσι, κεραμιδάς, 33, Β' .// Τσακάλου Θεανώ, Σεβδίκιοϊ, σιδηροδρομικός, 168, Α' .// Τσακάλου Σοφία, Μαινεμένη, εργάτης, 56, Β' .// Φιλιππόγλου Θεανώ,

Σπάρτη Πισιδίας, εργάτης χαλιών, 21, Γ .// Φιλιππόγλου Σοφία, Σπάρτη Πισιδίας, χαλιάς, 59, Β΄ .// Φραγκουλάκη Ανδρονίκη, Σμύρνη, φανοποιός, 78, Α΄ .// Φραγκουλάκη Έλλη, Σμύρνη, φανοποιός, 43, Β.// Φώτογλου Μαρία, Θείρα, εργάτης, 146, Α΄ .// Χατζηβασιλείου Αδαμαντία, Σεβδίκιοϊ, εργάτης, 31, Β΄ .//Χατζηβασιλείου Χρύσα, Σεβδίκιοϊ, εργάτης, 137, Α΄ .// Χατζηγεωργίου Κατίνα, Αϊδίνιον, άεργος-παντοπώλης, 72, Α΄ .// Χατζημακρή Αναστασία, Οδεμήσιον, εργάτης, 139, Α΄ .// Χατζημιχαήλ Ελευθερία, Σμύρνη, ορφανή, 13, Γ .// Χατζηνικολάου Πολυξένη, Εγγλεζονήσι, εργάτης, 166, Α΄ .// Χονδριάνογλου Ειρήνη, Παλ. Φώκαι, ναυτικός, 93, Α΄ .//.

Αυτές ήταν οι μαθήτριες του «Τριτάξιου Προσφυγικού Σχολείου Θηλέων Βόλου» (σημερινό 2^ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Ιωνίας, πρώην 8^ο Δ. Σ. Βόλου), του σχολικού έτους 1924-25, οι οποίες είναι οι επίσημα εγγεγραμμένες ως πρώτοι οικιστές της Νέας Ιωνίας.

Θα μου επιτρέψετε να επισημάνω, ότι με τα τρία συνεχόμενα δημοσιεύματα στην εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», θέλησα να προβάλω τους επίσημα καταγεγραμμένους πρώτους οικιστές του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας και συνέχεια της πόλης μας, Νέας Ιωνίας, που είναι οι μικροί μαθητές-τριες των προσφυγικών σχολείων και ν' αποδώσω σ' αυτούς την οφειλόμενη τιμή, που με την φυσική τους παρουσία έδωσαν ζωή και έγραψαν την Ιστορία της νεοφανούς μας πόλης. Ευχαριστώ. (Πηγές: Βιβλίο μου: «Συναξάρι των πρώτων οικιστών της Νέας Ιωνίας». Προσωπικές μνήμες).

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 30 Ιουλίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»,

Κυριακή 21 Ιουλίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

Μια απρόσμενη συνάντηση

13. Τούρκος καθηγητής Αρχιτεκτονικής συναντά τον Δημήτρη Κωνσταντάρ-Σταθαρά

Πόσο μικρός γίνεται ο κόσμος με τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας! «Είμαι ένας Τούρκος καθηγητής Αρχιτεκτονικής στο Πολυτεχνείο Yildiz στην Κωνσταντινούπολη» θα γράψει σε άπταιστα ελληνικά στο ηλεκτρονικό του μήνυμα (e-mail), που μου ήλθε στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (Outlook) από

τον κύριο Erdal Devrim Aydin. Πού με βρήκε; Μα, στο Διαδίκτυο (Internet), στην Ιστοσελίδα μου (www.neaionivolou.com).

Υποδέχτηκα στο σπίτι μου τον Τούρκο καθηγητή του Πολυτεχνείου και τη φίλη του Ελληνίδα, φιλόλογο.

Έτσι ήλθε στον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή μου μακροσκελές μήνυμα (επιστολή) από τον προαναφερθέντα κύριο, η οποία κατέληγε με την υπογραφή του και «Ζεστά χαιρετίσματα από Μικρά Ασία, από την πατρίδα σας και ανυπομονώ να ακούσω και εσάς!» Αυτό το «ζεστά χαιρετίσματα», πρώτη φορά το διάβασα και συγκινήθηκα (εννοείται και από το σύνολο της επιστολής) και φανερώνει την ψυχική διάθεση του Τούρκου καθηγητή.

Ο κύριος Erdal Devrim Aydin είναι ένας νέος επιστήμονας με ανοιχτό μυαλό, που όπως γράφει «Για να μάθω τα ιστορικά γεγονότα καλύτερα και να επικοινωνήσω με τους συμπατριώτες μου, τους Ρωμιούς, έμαθα ελληνικά, πριν τέσσερα χρόνια και βεβαίως έμαθα πολλά για την ρωμιοσύνη στη Μικρά Ασία, ιστορίες, γεγονότα και για ανθρώπους επίσης».

Έτσι μέσα στα ενδιαφέροντά του ανακάλυψε και τα βιβλία τα δικά μου (από το Διαδίκτυο), ιδιαίτερος το «Αληθινές Μικρασιατικές Ιστορίες» και το «Ακούω τη Μικρασιάτισσα Μάνα μου», μέσα στα οποία γίνεται εκτενής αναφορά για το χωριό της Μητέρας μου, το Κλησέκιοϊ της Περγάμου, στο οποίο γεννήθηκε και μεγάλωσε μέχρι τα 11 χρόνια της, πριν τον Μεγάλο Διωγμό του 1922.

Και πώς το ενδιαφέρον του εστιάστηκε στο μικρό χωριό της Μητέρας μου; Εδώ είναι μια απρόσμενη σύμπτωση. Έτυχε να έχει συνδεθεί με φίλια με μία κοπέλα Ελληνίδα, που η καταγωγή των γονέων της και των προγόνων της είναι από το Κλησέκιοϊ της Περγάμου! Εκεί πήγαν πολλές φορές και με οδηγό τις αφηγήσεις της Μητέρας μου προσπάθησαν να εντοπίσουν το σπίτι του παππού μου Γιώργη Σταθαρά και της Μητέρας μου και μου έστειλαν και φωτογραφίες με τη σημείωση «σχετικά με την περιγραφή της μητέρας σας, νομίζω το σπίτι σας ακόμα παραμένει». Τι χαρά και συγκίνηση για μένα! Γράφει «Η μητέρα σας λέει ότι υπήρξε μεγάλο ελαιοτριβείο απέναντι και το σπίτι είναι στο μέρος σαν σκάλα, που βλέπει το άλλο σπίτι ενός Τούρκου από πάνω και ο παππούς σας έκλεισε ένα παράθυρο γιατί γκρίνιαζε ο Τούρκος» (σ. σ. Στις «Αληθινές Μικρασιατικές Ιστορίες» «Το παράθυρο»).

Και καταλήγει ο Erdal: «Αν δεν έχετε έρθει εδώ στο χωριό μας ποτέ, είναι τιμή για μένα να σας φιλοξενήσω και να σας πάω σε εκείνο το όμορφο χωριό σας!» Ω, μεγάλη μου χαρά και τιμή να μπορούσα να πάω στο χωριό της Μητέρας μου και να περπατήσω στο μέρος που έζησαν και μεγάλωσαν οι πρόγονοί μου στη Μικρά Ασία! Όμως οι αντικειμενικές μου δυσκολίες με εμποδίζουν να εκπληρωθεί το όνειρό μου αυτό. Θα παραμείνω όμως με τη γνωριμία μας με τον Τούρκο διανοούμενο, αφού αρχίσαμε ήδη τις επαφές μας. Μου έγραψε: «Στις 13 Ιουλίου θα έρθω στον Βόλο μαζί με τη φίλη μου, που είναι συγχωριανή σας. Αν μπορούμε να σας γνωρίσουμε, θα χαρούμε πολύ». Και, βέβαια, του απάντησα περιχαρής «Θα σας περιμένω».

Έτσι, το Σάββατο 13 Ιουλίου 2024, ώρα 7 το απόγευμα υποδεχόμουν στο σπίτι μου, με χαρά και συγκίνηση, τον κύριο καθηγητή Αρχιτεκτονικής του Πολυτεχνείου Yıldız της Κωνσταντινούπολης Erdal Devrim Aydın και τη φίλη του Ραφαηλία Παπαμιχαήλ, φιλόλογο από την Ξάνθη, απόφοιτο του Δημοκρίτειου Πανεπιστήμιου Θράκης, που οι πρόγονοί της κατάγονταν από το Κλησέκιοϊ Περγάμου (δηλ. συμπατριώτισσά μου στη Μικρά Ασία!). Μου έφεραν ένα συγκινητικό δώρο: Ένα μπουκάλι λάδι εμφιαλωμένο από το ελαιοτριβείο του Κλησέκιοϊ, που σήμερα λέγεται Zeytindag (ελαιόβουνο), το οποίο ήταν (και είναι) απέναντι από το πατρικό μας σπίτι με ετικέτα «ADALIYAG, Zeytindag».

Από μέρους μου του πρόσφερα τα βιβλία μου: «Ελληνικά Σχολεία στην Κωνσταντινούπολη», «Η Αγία Σοφία» και «Ακούω τη Μικρασιάτισσα Μάνα μου». Τα δέχθηκε με χαρά και συγκίνηση.

Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο σπίτι μου μιλήσαμε πολλά για το Κλησέκιοϊ και την περιοχή του και για τις σχέσεις (τότε) των Ελλήνων και Τούρκων, που ήταν αμοιβαίες και συνεργατικές. Ήταν για μένα μία συγκινητική συνάντηση και ευχηθήκαμε να επαναληφθεί.

Δεν άργησε να έλθει η ανταπόκριση από τη Μικρά Ασία. Ο κύριος Erdal Devrim Aydın με ανάρτησή του στον λογαριασμό του, στο Instagram, δημοσιεύοντας τη φωτογραφία μου με φόντο το πορτρέτο της Μητέρας μου έγραψε την Τρίτη 16 Ιουλίου 2024, τα παρακάτω συγκινητικά λόγια:

Η ανάρτηση στο Instangram του Τούρκου καθηγητή για τον Δημήτρη Κωνσταντάρη-Σταθαρά

«Αυτός ο κύριος είναι ο Δημήτρης Κωνσταντάρης-Σταθαράς. Ένας δάσκαλος, ένας συγγραφέας, ένας Μικρασιάτης. Είναι ο συμπατριώτης που ανακάλυψα διαβάζοντας το συγκινητικό του βιβλίο για τα βιώματα της λατρεμένης του μητέρας, προσφύγισσας από το Κλησέκιοϊ της Περγάμου (Zeytindağ). Θέλοντας να μάθω όσα περισσότερα μπορώ για το χωριό αυτό που έχει και για εμένα τον ίδιο ιδιαίτερη σημασία, έπεσα κατά τύχη πάνω στο βιβλίο του κυρίου Δημήτρη. Στη φωτογραφία τον βλέπετε μαζί με τη μητέρα του, αφηγήτρια και πρωταγωνίστρια του βιβλίου του «Ακούω τη Μικρασιάτισσα Μάνα μου». Πριν ταξιδέψω στην Ελλάδα για να τον γνωρίσω από κοντά, φρόντισα να βρω το σπίτι που άφησε η οικογένειά του πίσω στο

Κλησέκιοϊ (Zeytindağ) για να του πάω φωτογραφίες, επίσης του πήγα ελαιόλαδο από τους ελαιώνες του χωριού του και το πιο σημαντικό, του έφερα να γνωρίσει μια νεαρή συγχωριανή του που οι προπαππούδες της είχαν κοινή μοίρα με την οικογένεια του κυρίου Δημήτρη. Ο κύριος Δημήτρης μάς άνοιξε το σπίτι του στην πόλη του Βόλου στην Ελλάδα με μεγάλη συγκίνηση, μοιράστηκε ιστορίες μαζί μας και μου υπέγραψε μερικά από τα βιβλία του. Να 'σαι καλά θείε Δημήτρη, λες πάντα «Είμαι Μικρασιάτης». Βέβαια, είσαι Μικρασιάτης και συμπατριώτης...».

Κλείνω το σημείωμα αυτό με χαρά και συγκίνηση και ευχαριστίες μου στον φίλο, πλέον, Erdal Devrim Aydın, καθηγητή Αρχιτεκτονικής στο Πολυτεχνείο της Κωνσταντινούπολης Yıldız με την ευχή να ξαναταμώσουμε.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» την Κυριακή 21 Ιουλίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», την Κυριακή 29 Σεπτεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

14. Τούρκος, καθηγητής Πολυτεχνείου για το διήγημα του Παναγιώτη Κατσιρέλου «Ο εργάτης του Ντόρτμουντ»

Στις 10 του περασμένου Μάρτη, που ο αείμνηστος και βραβευμένος λογοτέχνης της Νέας Ιωνίας, Παναγιώτης Κατσιρέλος, συμπλήρωνε 17 χρόνια από την εκδημία του - «έφυγε» για τη «γειτονιά των Αγγέλων» στις 10 Μαρτίου 2007, σε ηλικία 92 ετών- είχα δημοσιεύσει, για μνημόσυνο, το διήγημά του «Ο εργάτης του Ντόρτμουντ» (Βραβείο Ιπεκτσιί 1981), που είχε ως θέμα τη φιλία ενός Έλληνα εργάτη και ενός Τούρκου, που εργάζονταν στη Γερμανία, με φόντο στο τέλος, την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο το 1974 (Διάβαζε σελ. 15 του παρόντος).

Ο Παναγιώτης Κατσιρέλος εμπνεύστηκε αυτό το διήγημα, όταν είχε επισκεφτεί στη Γερμανία την κόρη του Χαίδω. Μια περίληψη του διηγήματος, για όσους δεν το είχαν διαβάσει τότε, γράφω τώρα: Στον κεντρικό σιδηροδρομικό σταθμό του Ντόρτμουντ, στη μεγάλη πλατεία, είναι υψωμένο ένα μπρούτζινο άγαλμα ενός εργάτη. Γράφει ο Κατσιρέλος: «Σου φαίνεται με την πρώτη ματιά και σαν κατά-σκεύασμα πρωτόγονου τεχνίτη...Τα ρούχα που φοράει, η μπροστο-ποδιά, τα ασουλούπωτα παντελόνια του, τα χοντρο-πάπουτσά του, η τραγιάσκα του σιδερά αυτού... εντυπωσιάζουν και τονίζουν την τίμια σκληρή δουλειά, που κάνει αυτός ο

**Παναγιώτης Κατσιρέλος.
Αυτοπροσωπογραφία σε κολλάζ**

**Ο Τούρκος, Αρχιτέκτονας, Καθηγητής
Πολυτεχνείου της Κωνσταντινούπολης
Erdal Devrim Aydin, που θαυμάζει τον
Παναγιώτη Κατσιρέλο.**

κοινωνικός άνθρωπος του μόχθου για να βγάλει το ψωμί του, προσφέροντας γι' αυτό στον πολιτισμό με την παραγωγή του αγαθά... Έτσι ο εργάτης, ο οποιοσδήποτε εργάτης, μόλις το αντικρίζει, στέκεται και το περιεργάζεται. Βλέπει τον εαυτό του τον ίδιο στο άγαλμα και παίρνει κουράγιο αισιοδοξίας απ' αυτό... Ένοιωθα, λοιπόν, συγκίνηση και θαυμασμό που το κοίταζα κάθε φορά, που βρισκόμουνα στο σημείο εκείνο του Ντόρτμουντ, γιατί ήμουν κι εγώ ένας εργάτης, έστω ένας αλλοδαπός εργάτης της Γερμανίας, που μαζί με άλλους αλλοδαπούς, απ' άλλες φυλές, δεμένοι όλοι μαζί οι ξένοι με το ίδιο σχοινί της ανάγκης και της μοίρας...»... Μια μέρα είδε (ήρωάς μας) κι άλλον έναν να θαυμάζει το άγαλμα. Ήταν ένας Τούρκος εργάτης. Έγιναν φίλοι... «Οι δυο μας με τον Τούρκο κι άλλες φορές κοιτάζαμε το άγαλμα του εργάτη...». Κάποια μέρα ο Έλληνας μίλησε στον Γερμανό-αφεντικό και πήρε στο εργοστάσιο και τον Τούρκο (Μεμέτη) και δουλεύανε μαζί. Έτσι δέθηκε η φιλία τους... «Και στις 20 του Ιούλη του 1974, τα τουρκικά τανκς βρήκαν την αφορμή να πατήσουν την Κύπρο... - Με μισείς; ... με ρωτάει με μισή καρδιά. - Άκου! ... του λέω. Εμείς οι δυο είμαστε αδέρφια. Δε σε μισώ. Μόνο εκείνους που δημιουργούν το μίσος

μισώ. – Ναι, καρντασίμ!... συμφώνησε ο Μεμέτης. Μα δε γίνεται πόλεμος μεταξύ μας; ...Τότες τι θα κάνουμε; - Δε μίλησα. Τι να του πω; Ο Μεμέτης έσκυψε το κεφάλι κι έκλαιγε... Στο χυτήριο την άλλη μέρα, ο Φριτς, το αφεντικό μου λέει: Να τον διώξω;... Πάλι δε μίλησα. Τι έφταιγε ο Μεμέτης; Τον αγαπούσα και τώρα...μα θα αλληλοσκοτωνόμαστε αν τον αντάμωνα φαντάρο εχθρό εκεί κάτω, που θα μας πήγαινα να σταθούμε αντιμέτωποι.... Και το απόγευμα που σχολάσαμε, πήγα μόνος μου προς τον κεντρικό σταθμό του Ντόρτμουν, όπως έκανα συνήθως. Όμως εμπρός από τ' άγαλμα του εργάτη στεκόταν ο Μεμέτης. Δεν προσπάθησα να τον αποφύγω. Ήρθε κοντά μου, μ' αγκάλιασε, με φίλησε και χωρίς μιλιιά, αλλά χωρίς δάκρυα, σοβαρός με άφησε και τράβηξε προς το κτήριο του σταθμού. Εκεί τον περίμενε η Άισα, η γυναίκα του, με βαλίτσες.... Μετά μια βδομάδα, έμαθα πως δούλευε στην Κολωνία. – Καλύτερα έτσι για την ώρα τότες, ωσότου γίνει να μη γίνει τίποτε και να ξαναζεστάνουμε τη φιλία μας με τον Μεμέτη. Τότες θα πάω και θα φέρω πίσω το ζευγάρι από την Κολωνία στο Ντόρτμουντ».

Έστειλα το διήγημα αυτό με e-mail στον Τούρκο καθηγητή Αρχιτεκτονικής στο Πολυτεχνείο Yıldız της Κωνσταντινούπολης Erdal Devrim Aydin- τον φίλο πλέον- με τον οποίο είχαμε ένα συγκινητικό αντάμωμα στο σπίτι μου το Σάββατο, 13 Ιουλίου ε. έ., για το οποίο έγραψα στον Τύπο την Κυριακή 23 Ιουλίου ε. έ. Εντυπωσιάστηκε και την Τρίτη 10 Σεπτεμβρίου ε.έ. μου έστειλε το παρακάτω e-mail, εκφράζοντας τις απόψεις του για το διήγημα του Παναγιώτη Κατσιρέλου, που νομίζω έχουν ενδιαφέρον (σ. σ. Το παρουσιάζω όπως ακριβώς το έγραψε. Γράφει και μιλάει την ελληνική γλώσσα):

«Γειά σου Θεΐε Δημήτρης (σ. σ. Με αποκαλεί Θεΐο, σε ένδειξη σεβασμού).

Συγνώμη πάρα πάρα πολύ πως δεν μπορούσα να σου στείλω για ημέρες. Το νέο εξάμηνο ξεκίνησε και έχω καθήκοντα στις μερικές επιτροπές στη σχολή. Όπως σου είχα πει ασχολούμαι με την ταινία μας που θα έχει πρεμιέρα στο φεστιβάλ Χανίων, επίσης μου ζήτησαν ένα σεμινάριο ξέροντας ότι κάνω μαθήματα πάνω στο θέμα «αρχιτεκτονική στο σινεμά». Προσπαθώ να ετοιμάσω ένα σεμινάριο εκεί. Ταυτόχρονα κάνουμε πρόβες συνέχεια για το νέο θεατρικό έργο μας «Πεθαίνει ο Βασιλιάς» από Ιονέσκο (παίζω τον βασιλιά). Δεν μπορούσα να καθίσω ήσυχα και να σου στείλω. Χίλια συγνώμη. (σ. σ. Φαίνεται ταλαντούχος και στις Καλές Τέχνες, ο φίλος μας)

»Αποκλείεται να μην διάβαζα το κείμενο που μου είχες στείλει. Το είχα διαβάσει και συγκινήθηκα πάρα πολύ. Αυτή η ιστορία μπήκε μέσα στις ιστορίες μου που αφηγούμαι στους άλλους τους οποίους θέλω να περιγράψω την φιλία, την κοινή μοίρα και την χώρα που ακούγονται διαφορετικές γλώσσες, παραδόσεις και που υπήρχαν αμέτρητα χρώματα μέσα μαζί. Αυτό το διήγημα δείχνει πως ενώ στην πραγματικότητα οι άνθρωποι έχουμε κοινά βάσανα πχ την ξενιτιά, την φτώχεια, τον κόπο κτλ, ο πόλεμος όμως μας απομακρύνει. Όπως αυτούς τους δύο φίλους τους διηγήματος, τον Έλληνα και τον Τούρκο που στην Γερμανία τίποτα δεν είχαν να χωρίσουν. Είχαν κυρίως κοινά πράγματα. Δούλευαν μαζί, έκαναν παρέα, είχαν τις ίδιες αγωνίες, ήταν φίλοι και συνάδελφοι. Όμως τα γεγονότα της Κύπρου τους κατέστησαν ξαφνικά εχθρούς, χωρίς οι δύο αυτοί άνθρωποι να έχουν καμία προσωπική διαφωνία μεταξύ τους. Είναι πολύ συγκινητικό το πώς αλλάζει η σχέση τους αλλά και η ίδια τους η μοίρα ανάλογα με τις διαθέσεις των χωρών καταγωγής τους.

Λόγω αυτών των πραγμάτων ήθελα να μάθω Ρωμαίικα. (Έτσι προτιμώ να πω αφού περιγράφει την γλώσσα της πατρίδας μου). Ευτυχώς υπήρχαν και υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι οι οποίοι ξέρουν την αληθινή αξία της φιλίας και ακόμα μπορούμε να ονειρευτούμε εκείνη την χώρα. Ευχαριστώ πάρα πολύ που μου έχεις στείλει το διήγημα αυτό. Προφανώς αξίζει το βραβείο...

»Χαίρομαι πως απολαμβάνεις το λάδι της πατρίδας σου. Μακάρι να σου φέρω εγώ ή τουλάχιστον να σου στείλει η Ραφαέλα η συγχωριανή σου πάλι σύντομα. Γιατί δεν ξέρω πότε θα προλάβω να έρθω και να σε δω στο σύντομο μέλλον. Αν τελειώσει πες μου σε παρακαλώ. Έχω ευκαιρία να συναντηθώ με την Ραφαέλα συχνότερα και μπορώ να της δώσω ένα άλλο μπουκαλάκι για να σου στείλει στον βόλο. (σ. σ. Μου είχε φέρει δώρο ένα μπουκάλι λάδι από τους ελαιώνες του Κλησέκιοϊ και ίσως του παππού μου Γιώργη Σταθαρά,, που άφησε εκεί όταν έγινε πρόσφυγας τον Αύγουστο του 1922).

» Με την αγάπη από την πατρίδα σου και με χαιρετίσματα της συγχωριανής σου...

Erdal Devrim Aydin».

.....
Αυτά μας γράφει ο φίλος από την Τουρκία.

Ο Παναγιώτης Κατσιρέλος αναδείχτηκε λογοτέχνης, ο πρώτος από τη Νέα Ιωνία και δίκαια βραβεύτηκε και τιμήθηκε για το έργο του (Μυθιστόρημα: Το πρώτο του «Στάση Μαυρομάτη», νουβέλες, διηγήματα κ. ά.), που αναφέρονται στη Μικρασιατική Καταστροφή του '22 και στην εγκατάσταση των προσφύγων στον προσφυγικό Συνοικισμό της Νέας

Ιωνίας, αλλά και στους απλούς και ταπεινούς ανθρώπους. Γι' αυτό και ο αείμνηστος Μένιος Μουρτζόπουλος, σε μια δημόσια δήλωσή του, χαρακτήρισε και παρομοίασε τον Παναγιώτη Κατσιρέλο με τον Παναίτ Ισράτι- Παναγής Ισράτης (1884-1935), τον Ελληνορουμάνο συγγραφέα, που έκανε διάφορες δουλειές για να ζήσει και έγραψε για τους ταπεινούς και καταφρονεμένους, όπως ο δικός μας «κυρ-Παναγιώτης».

(Δημοσιεύτηκε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», την Κυριακή 29 Σεπτεμβρίου 2024).

***

(Δημοσιεύτηκε την Κυριακή 18 Αυγούστου 2024 και στις δυο εφημερίδες, στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»).

100 χρόνια Νέα Ιωνία

15. Θεμελίωση-Όνομα-Κατοίκηση

Δεν είναι η πρώτη φορά που παρουσιάζω το θέμα αυτό. Κι άλλες φορές μέσα στον Τύπο και στα βιβλία μου έγραψα και ξαναέγραψα για τη θεμελίωση και για το όνομα της νέας πόλης, της Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, που γεννήθηκε από το «πουθενά» στον «Ξηρόκαμπο» του Βόλου, πριν εκατό χρόνια. Αλλά, πώς να το πω; Όπως τα γενέθλιά μας, τα γιορτάζουμε με συγκίνηση κάθε χρόνο, έτσι, αισθάνομαι κι εγώ την ανάγκη ν' αναφερθώ στο ιστορικό αυτό γεγονός της γενέθλιάς μου γης, της ποτισμένης με τον ιδρώτα και τον μόχθο των προσφύγων πατέρων μας. Έχω στο μυαλό μου τη ρήση του κορυφαίου μας λογοτέχνη, Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, που έγραψε «Το επ' εμοί, ενόσω ζω και αναπνέω και σωφρονώ, δεν θα παύσω πάντοτε, ιδίως δε κατὰ τας πανεκλάμπρους ταύτας ημέρας (σ. σ. εννοεί τις γιορτές των Χριστουγέννων) να υμνώ μετὰ λατρείας τον Χριστόν μου, να περιγράψω μετ' έρωτος την φύσιν και να ζωγραφώ μετὰ στοργής τα γνήσια ελληνικά ήθη», ας επιτραπεί και σε μένα, τον ταπεινό ερευνητή, να παραφράσω, εν μέρει, τους λόγους του: «Το επ' εμοί, ενόσω ζω και αναπνέω και σωφρονώ, δεν θα παύσω πάντοτε, ιδίως κατὰ τις ιστορικές επετείους να περιγράψω την προσφυγική μικρασιάτικη μνήμη και την ιστορία της γενέθλιάς μου πόλης, της Νέας Ιωνίας». Ευχαριστώ.

Και η ιστορική επέτειος είναι: Τετάρτη 15 Αυγούστου 1923, που θεμελιώθηκε ο προσφυγικός συνοικισμός της Νέας Ιωνίας Βόλου, στην

αγροτική περιοχή του Ξηρόκαμπου, «πέραν του χειμάρρου Κραυσίδωνος» και δόθηκε το όνομα «Νέα Ιωνία». Από τότε δόθηκε και ακούστηκε το όνομα «Νέα Ιωνία», άσχετα αν επίσημοι παράγοντες εδώ έγραφαν «ο εν Ξηροκάμπω προσφυγικός συνοικισμός» και οι Βολιώτες αλλά και εμείς ακόμη οι πρόσφυγες λέγαμε σκέτο «Συνοικισμός». Τα ΦΕΚ όμως του ιερού ναού της Ευαγγελίστριας και των προσφυγικών σχολείων έγραφαν «Νέα Ιωνία». Επίσης οι εφημερίδες και οι Οδηγοί πόλεων χρησιμοποιούσαν το όνομα «Νέα Ιωνία». Όσοπου το 1947, που ιδρύθηκε ως Δήμος έλαβε το όνομα «Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας», που είχε ακουστεί τότε (το 1923) και είχε καταχωρηθεί στα έγγραφα της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων του Υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας.

Εμείς σήμερα μέσα από τις δύο εφημερίδες του Βόλου, τη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και τον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» θα παρακολουθήσουμε το σχετικό ρεπορτάζ της εποχής εκείνης.

«Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Πέμπτης 16 Αυγούστου 1923 (σ. σ. Τότε οι εφημερίδες κυκλοφορούσαν καθημερινά, χωρίς εξαιρέσεις) σε τετράσπληη ειδησεογραφία στην πρώτη σελίδα στο άνω μέρος αριστερά, με ένα θερμό και εμπνευσμένο εισαγωγικό ενυπόγραφο σημείωμα με τονισμένα γράμματα του Διευθυντή της, Τάκη Οικονομάκη, περιγράφει την τελετή εγκαινίων:

«Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της 16ης Αυγούστου 1923: «Ο συνοικισμός ονομάζεται «Νέα Ιωνία» (Φώτο: Αρχείο εφημερίδας «Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ»-Βιβλιοθήκη Βουλής).

Η «ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ» ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΤΕΛΕΤΗ

Η χθεσινή τελετή της καταθέσεως του θεμελίου λίθου του προσφυγικού συνοικισμού υπήρξε μία από τα ας λευκά και ωραία νίκας μας εναντίον του εχθρού μας. Εις τον τελευταίον του λόγον, το κύκνειόν άσμα, ο αείμνηστος Νικ. Γεωργιάδης, τον οποίον εξεφώνησεν εις τα εγκαίνια της Νέας Αγχιάλου εις μία υψιπετή αποστροφήν είχε δώση μίαν μεγαλοπρεπεστάτην εικόνα των τοιούτων θριάμβων. «Εκεί καταστρέφονται πόλεις, εδώ ανεγείρονται πόλεις», εβροντοφώναξεν. «Εκεί ερημώνονται χώροι, εδώ ανθούν και ευημερούν. Εκεί καταστροφή, εδώ αναδημιουργία. Εκεί ερήμωσις, εδώ ζωή. Εκεί οπισθοδρόμησις, εδώ πολιτισμός». Εις τα λόγια αυτά του αείμνηστου αναμορφωτού της πόλης μας περιέχεται όλη η σημασία της χθεσινής τελετής. Εις την μικρασιατικήν καταστροφήν και ερήμωσιν, την οποίαν ενήργησεν ο εχθρός, απαντών ημείς διά αναδημιουργίας και αναζωογονήσεως. Ποίον εκ των δύο αυτών έργων είνε το λαμπρότερον, το μαρτυρεί η λογική. Ποίον το αποτελεσματικώτερον ; Πολύ ταχέως θα το αποδείξη το σύντομον μέλλον.

ΟΙΚ.-

Σεμνή και επιβάλλουσα εγένετο η χθεσινή τελετή της καταθέσεως το θεμελίου λίθου του προσφυγικού συνοικισμού της πόλεώς μας. Εις τον τόπον όπου μετ' ολίγους μήνας θα αναπηδήση η ζωή μιας νέας πόλεως συνήλθον χθες αι αρχαί, διάφοροι επίλεκτοι πολίται της πόλεως, πλήθος κόσμου και πρόσφυγες των οποίων η συγκίνησις ήτο καταφανής. Τα μέλη της Επιτροπής του Ταμείου Περιθάλψεως με τον πρόεδρον κ. Λούλην επί κεφαλής υποδέχοντο τους προσερχομένους και ωδήγουν αυτούς εις το μέρος της τελετής. Εκ των πρώτων κατέφθασαν ο Νομάρχης κ. Τσιτσιλίας μετά του διευθυντού της Νομαρχίας κ. Μαργέλλου, αι αστυνομικάί, λιμενικάί κ.λπ. αρχαί της πόλεώς μας, ο Δημαρχών κ. Κουκιάδης μετά της δημαρχικής επιτροπής, τα προεδρεία των προσφυγικών συλλόγων κ.λπ. Η αργοπορία του ιερέως καθυστέρησεν την τελετήν ήτις ήρχισε την 6 ½ μ.μ. εν μέσω ζωηροτάτης συγκινήσεως των παρευρισκομένων προσφύγων. Εψάλη ο αγιασμός και μετ' αυτόν ετέθη ο θεμέλιος λίθος, ενώ ο Νομάρχης κ. Τσιτσιλίας έδιδε το όνομα του συνοικισμού. «Ο αναγειρόμενος συνοικισμός» είπεν «ονομάζεται «Νέα Ιωνία». Χειροκροτήματα ζωηρότατα έστεψαν το άκουσμα του ονόματος του συνοικισμού, όπερ εκρίθη λίαν επιτυχές. Μετά το πέρας της τελετής ο νομάρχης κ. Τσιτσιλίας εξεφώνησε τον ακόλουθον λόγον...»

Και η άλλη εφημερίδα, «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» του Αλέξανδρου Μέρου, την Πέμπτη 16 Αυγούστου 1923, σε δίσηλη ειδησεογραφία στην πρώτη σελίδα περιγράφει:

**ΤΑ ΧΘΕΣΙΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ
ΟΙ ΕΚΦΩΝΗΘΕΝΤΕΣ ΛΟΓΟΙ**

Χθες το απόγευμα εγένοντο τα εγκαίνια της καταθέσεως του θεμελίου λίθου του προσφυγικού συνοικισμού. Κατά την τελετήν ταύτην παρέστησαν ο Νομάρχης Λαρίσης κ. Τσιτσίλιας, αι Αρχαί της πόλεως και πολλοί πρόσφυγες. Ο συνοικισμός επωνομάσθη «Νέα Ιωνία».

Σχετικώς ωμίλησαν οι κ.κ. Τσιτσίλιας Νομάρχης Λαρίσης, Κουκιάδης Δημαρχών Παγασών και Βάρδας αντιπρόεδρος του Μικρασιατικού Συνδέσμου.

Τους λόγους τούτων δημοσιεύομεν κατωτέρω. (Σημείωση: Η εφημερίδα αυτά τα γράφει με μαύρα τονισμένα γράμματα, όπως, επίσης και τον λόγο του δημάρχου, πιο κάτω):

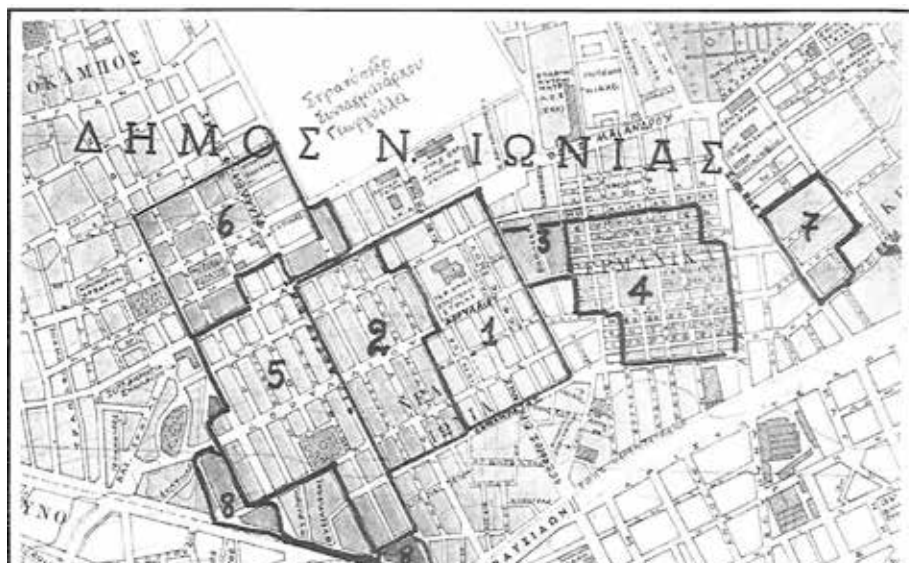
«ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» της 16^{ης} Αυγούστου 1923: «Ο συνοικισμός επωνομάσθη «Νέα Ιωνία» (Φώτο: Αρχείο εφημερίδας «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ»)

Αυτά έγιναν πριν 100 χρόνια στον Ξηρόκαμπο του Βόλου, όπου θεμελιώθηκε και έλαβε το όνομα «Νέα Ιωνία» ο προσφυγικός συνοικισμός του Βόλου. Ας το θυμόμαστε το γεγονός και ας αναστοχαστούμε πώς ξεκίνησε η ζωή των πατέρων μας Μικρασιατών, πώς έζησαν σ' αυτά τα προσφυγικά σπίτια και πώς, σε λίγα χρόνια, ανέκαμψαν, προόδευσαν, δημιούργησαν μια νέα ζωή. Ας τους θυμόμαστε και ας τους τιμάμε.

Ωστόσο, παρά τις διαβεβαιώσεις των επισήμων και την θέληση της Πολιτείας, ότι θα στεγαστούν οι πρόσφυγες σε σπίτια πριν έλθει ο χειμώνας του 1923, αυτό δεν έγινε εφικτό, λόγω γραφειογραφικών αλλαγών (αλλαγή φορέα στέγασης προσφύγων) και, βέβαια, λόγω έλλειψης χρημάτων. Μόλις, στις αρχές του 1924, λόγω εξανθηματικού τύφου, που έπληξε τους πρόσφυγες σε δυο αποθήκες του Βόλου, μεταφέρθηκαν εκεί μερικές οικογένειες στα μισοτελειωμένα «σπίτια» (ενός δωματίου) στα 10 Τετράγωνα. Στη συνέχεια, μέσα στο καλοκαίρι του 1924, έγινε «κατάληψη» των πρώτων 776 «σπιτιών» (με κοινόχρηστα πλυσταριά και αποχωρητήρια) και τα επίσημα, πλέον, εγκαινία του νεοανεγερθέντος προσφυγικού συνοικισμού, έγιναν την Κυριακή 28 Δεκεμβρίου 1924 (άρχισαν να λειτουργούν και τα προσφυγικά δημοτικά σχολεία). Έτσι άρχισε να κυλά «η ρόδα της ζωής»- πριν 100 χρόνια-για τους ταλαιπωρημένους πρόσφυγες της μικρασιατικής Τραγωδίας του 1922.

Τα επόμενα χρόνια ανεγέρθηκαν στον προσφυγικό συνοικισμό και άλλες ομάδες προσφυγικών σπιτιών. Συνολικά ανεγέρθηκαν 2071 προσφυγικά σπίτια (από το Κράτος), που τα αγόρασαν ή πλήρωσαν αργότερα οι πρόσφυγες, ως εξής:

Τα προσφυγικά σπίτια της Νέας Ιωνίας: 1. «Τετράγωνα» (1924), 2. «Τσιμεντένια» (1925), 3. «Τζαμαλιώτικα» (1927), 4. «Γερμανικά» (1928), 5. «Πέτρινα» (1928-29), 6. «Καρταλικά» (1934), 7. Στη Θείρων και Σινώπης (1936-38), 8. Στις σιδηροδρομικές γραμμές (1936-38).

1. Το 1924 ανεγέρθηκαν τα Τετράγωνα και εγκαταστάθηκαν 776 οικογένειες.
2. Το 1925 ανεγέρθηκαν τα Τσιμεντένια και εγκαταστάθηκαν 356 οικογένειες.
3. Το 1927 ανεγέρθηκαν τα Τζαμαλιώτικα και εγκαταστάθηκαν 104 οικογένειες.
4. Το 1928 ανεγέρθηκαν τα Γερμανικά και εγκαταστάθηκαν 323 οικογένειες.
5. Το 1928-29 ανεγέρθηκαν τα Πέτρινα και εγκαταστάθηκαν 300 οικογένειες.
6. Το 1934 ανεγέρθηκαν τα Καρταλέικα και εγκαταστάθηκαν 152 οικογένειες.
7. Το 1936-38 ανεγέρθηκαν στην οδό Θείρων - Σινώπης και εγκαταστάθηκαν 36 οικογένειες.
8. Το 1936-38 ανεγέρθηκαν στις σιδηροδρομικές γραμμές (οδός Βυζαντίου και Γανοχώρας) και εγκαταστάθηκαν 24 οικογένειες.

Εδώ πρέπει να σημειώσουμε και την εγκατάσταση πολλών προσφύγων - Ποντίων, που ήρθαν από την περιοχή του Καυκάσου κατά τα έτη 1937-39. Αυτοί κατοίκησαν (με αυτοστέγαση) βορειότερα από το Κουφόβουνο και έτσι σιγά - σιγά δημιουργήθηκε η συνοικία «Αποστόλων Πέτρου και Παύλου» από τον ιερό ναό, που ανεγέρθηκε στη συνοικία αυτή.

Η προσφυγούπολη της Νέας Ιωνίας Βόλου - 27 χρόνια μετά την κατοίκησή της - αναγνωρίστηκε το 1947 ως Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας με πληθυσμό 13.706 κατοίκους και έτσι άρχισε μια νέα δημιουργική περίοδος 63 ετών (1947-2010), που με τη βοήθεια όλων των κατοίκων και των δημοτικών της αρχόντων (Δημάρχων και Δημοτικών Συμβούλων) έγινε μια πόλη με ζηλευτές υποδομές (Δρόμοι, Πλατείες, Εκκλησίες, Σχολεία (Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια, Επαγγελματικές Σχολές, Πανεπιστημιακές Σχολές, Αθλητικές εγκαταστάσεις πανελληνίας εμβέλειας, Πολιτιστικές υποδομές). Για την περίοδο αυτή (1947-2010) θα απασχολήσω την αγάπη σας σε κάποιο άλλο δημοσίευσμά μου (Πηγές: Το βιβλίο μου «Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994»).

(Δημοσιεύτηκε την Κυριακή 18 Αυγούστου 2024 και στις δυο εφημερίδες, στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»).

(Δημοσιεύτηκε την Κυριακή 1 Σεπτεμβρίου 2024 στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», ολοσέλιδη παρουσίαση με διαφορά μόνο στις φωτογραφίες).

100 χρόνια Νέα Ιωνία 16. 100 χρόνια «ΝΙΚΗ ΒΟΛΟΥ»

Η ιστορία της ΝΙΚΗΣ, του αθλητικού αυτού σωματείου, είναι συνυφασμένη με την ιστορία της Νέας Ιωνίας. Την ίδια χρονιά, το 1924, γεννήθηκαν στον προσφυγικό συνοικισμό και είναι έννοιες αεχώριστες τόσο, που Νέα Ιωνία να σημαίνει «ΝΙΚΗ» και «ΝΙΚΗ» να σημαίνει Νέα Ιωνία. Και δεν είναι τυχαίο αυτό. Οι Μικρασιάτες πρόσφυγες διωγμένοι από την πανάρχαια ελληνική τους πατρίδα, έφεραν μαζί τους μέσα στους μπόγους και στην καρδιά τους το αθλητικό ιδεώδες που λάτρευαν και καλλιεργούσαν. Και ακριβώς μόλις κούρνιασαν, μόλις έβαλαν το κεφάλι τους, μα σε αποθήκες, σε σχολεία, σε χαμόσπιτα, ξεπήδησε από μέσα τους ο αθλητισμός, που δίνει φτερά στο σώμα, στο νου και στην καρδιά, δίνει δύναμη, ενθουσιασμό και αισιοδοξία.

Ο τεράστιος λογότυπος, με νόημα, για τα «100 ΧΡΟΝΙΑ ΝΙΚΗ ΒΟΛΟΥ 1924-2024» έξω από το γήπεδο «Παντελής Μαγουλάς» επί της οδού Μαιάνδρου.

Ο Μικρασιάτικος Ελληνισμός από τα αρχαία χρόνια καλλιεργούσε τον αθλητισμό και το αθλητικό ιδεώδες. Στους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες (Από το 776 π. Χ. που άρχισαν να τελούνται στην Ολυμπία μέχρι το 369 μ. Χ. που καταργήθηκαν από τον αυτοκράτορα Μ. Θεοδόσιο), αναφέρονται

38 πόλεις και περιοχές της Μικράς Ασίας, που ανέδειξαν 145 Ολυμπιονίκες, 15,26% από το σύνολο των Ολυμπιονικών. (Βλ. «Ολυμπιακοί Αγώνες και Μικρασιάτες Ολυμπιονίκες», Εκδ. ΙΩΝΕΣ, 2004, σ. 25).

«Η πρώτη ποδοσφαιρική ομάδα του Γυμναστικού Συλλόγου Βόλου Η ΝΙΚΗ 1930-31». Διακρίνονται από τα αριστερά όρθιοι: Βότσης, Παπαργυρόπουλος, Χρυσάφης, Παντελής Μαγουλάς, Τσερβενιώτης, Ψαθάς, Παντελίδης. Καθιστοί: Σπανός, Ζαντερίου, Λευτέρης Κατσαλής (τερματοφύλακας), Βουρούκος, Σουγιολτζόπουλος (Από το αρχείο της ΝΙΚΗΣ. Φωτ. Ιωσαφάτ, Βόλος).

Πριν την Καταστροφή του 1922 στη Σμύρνη καλλιεργούνταν ο αθλητισμός. Τότε αναδείχτηκαν δυο αθλητικά σωματεία, ο Πανιώνιος και ο Απόλλων. Τότε τελούνταν οι αθλητικοί αγώνες «ΤΑ ΠΑΝΙΩΝΙΑ». Οι Πανιώνιοι Αγώνες ήταν μια ετήσια αθλητική διοργάνωση αγωνισμάτων στίβου κυρίως, που διεξαγόταν στη Σμύρνη κι έπειτα στην Αθήνα από τα τέλη του 19ου αιώνα ως τα μέσα του 20ού αιώνα με διοργανωτή τον Πανιώνιο Γυμναστικό Σύλλογο Σμύρνης. Μετά την Καταστροφή του 1922 και τον ερχομό των χιλιάδων προσφύγων παράγοντες και αθλητές οργάνωσαν αθλητικές ομάδες στις πόλεις που εγκαταστάθηκαν. Έτσι έγινε και στην πόλη του Βόλου, που εγκαταστάθηκαν χιλιάδες πρόσφυγες. Μαζί με την ίδρυση και την κατοίκηση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας Βόλου, ιδρύεται αθλητικός σύλλογος «Η ΝΙΚΗ».

Η αγαπημένη τους ομάδα η «ΝΙΚΗ» τους έδινε ζωή. Μέσα στα σκληρά χρόνια της δουλειάς και της βιοπάλης, αυτή ήταν η ψυχή τους και η ανάσα τους. Όλη την εβδομάδα ζούσαν και περίμεναν να την καμαρώσουν, να τη ζητωκραυγάσουν, να την εγκαρδιώσουν κάθε Κυριακή στο γήπεδο. Η νίκη της «ΝΙΚΗΣ» γινόταν επιτυχία δική τους και η ήττα συμφορά τους. Γιατί η «ΝΙΚΗ» ήταν κοντά τους στα Τετράγωνα, στα Γερμανικά, στα Τζαμαλιώτικα, στον γείτονά τους, στον εργάτη, στον κουρέα, στον μπακάλη, στον χασάπη, στον γιο τους, στον αδερφό τους, στον πατέρα τους...

Η «ΝΙΚΗ» είναι το πρώτο προσφυγικό σωματείο, που έχει σκοπό τον αθλητισμό (σ. σ. Αναφέρεται στο ανάτυπο του 10^{ου} τόμου του Αρχείου Θεσσαλικών Μελετών «Ευρετήριο των αναγνωρισμένων προσφυγικών σωματείων του Πρωτοδικείου Βόλου 1914-1971», Βόλος 1992, του Βαγγέλη Νίκου, σελ. 307).

Ιδρύθηκε στις 19 Αυγούστου 1924 με την επωνυμία «Γυμναστικός Σύλλογος Προσφύγων Βόλου» και με σκοπό: «*Η διάδοσις και επέκτασις της γυμναστικής εις απάσας τας κοινωνικάς τάξεις των προσφύγων*». Ένα χρόνο μετά, στις 29 Σεπτεμβρίου 1926 τροποποιεί την επωνυμία της και το καταστατικό της ως «Γυμναστικός Σύλλογος «Η ΝΙΚΗ», τέως Γυμναστικός Σύλλογος Προσφύγων Βόλου» και σκοπός: «*Η διάδοσις και επέκτασις της γυμναστικής και της σωματικής αγωγής*». Φεύγει η λέξη, που περιόριζε το φάσμα των μελών του, δηλαδή η λέξη «προσφύγων» και μπαίνει ένας ευρύτερος σκοπός, «*ο της σωματικής αγωγής*». Το γεγονός, όμως, είναι τούτο: Μπορεί να έφυγε η λέξη «προσφύγων» για γενικότερους λόγους, ωστόσο «Η ΝΙΚΗ» στελεχώθηκε, ανδρώθηκε, προόδευσε και μεγαλούργησε, ως ποδοσφαιρική ομάδα, τουλάχιστον, με αθλητές, που προέρχονταν από τη Νέα Ιωνία, ήταν Μικρασιάτες ή παιδιά Μικρασιατών προσφύγων.

Για την ιστορία και μόνο, εδώ θα παρουσιάσουμε μερικές ειδήσεις που βρήκαμε στις εφημερίδες των πρώτων χρόνων. Διαβάζουμε :Εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» στις 28 Μαρτίου 1927:

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΝΕΑ

Χθες εν τη πλατεία Γεωργίου του Α' ετελέσθησαν αγώνες ποδοσφαίρου μεταξύ των ομάδων Ομίλου Εκδρομέων και Γυμναστικού Συλλόγου «Νίκη». Κατόπιν ωραίου αγώνος αμφότεροι αι ομάδες ανεδείχθησαν ισόπαλοι με 1-1. Την ομάδα της «Νίκης» απετέλουν οι κάτωθι παίκται: Μαγουλάς (αρχηγός), Σωτηρόπουλος, Ζαντερίου, Φαρζάν, Παντελάρας, Αϊδινλής, Μαλούδης, Κουτσομητάκης, Κόντζογλου, Συνανίδης και Παντελίδης.

Εδώ διαβάζουμε ένα θυρλικό όνομα. Το όνομα του Μαγουλά, που υπηρέτησε τη «ΝΙΚΗ» μέχρι τον θάνατό του, από παίχτης, αρχηγός και

πρόεδρος της ιστορικής ομάδας. Και για την ιστορία: Την Κυριακή 31 Μαρτίου 2002 οι «ΙΩΝΕΣ» στο πλαίσιο των τετραήμερων εκδηλώσεων με τίτλο «Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ» (Από 30-03 έως 07-04-2002) παρουσίασαν το βιβλίο τους «Γυμναστικός Σύλλογος Η ΝΙΚΗ από την Ιωνία... στη Νέα Ιωνία» και ονοματοθέτησαν το γήπεδο της ΝΙΚΗΣ «ΓΗΠΕΔΟ ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΜΑΓΟΥΛΑΣ», αποκαλύπτοντας μαρμάρινη εντοιχισμένη πλάκα. Την αποκάλυψη έκαναν ο δήμαρχος της Νέας Ιωνίας Παύλος Μαβίδης, ο πρόεδρος της ΝΙΚΗΣ Κωνσταντίνος Λάζος και η πρόεδρος της Εστίας «ΙΩΝΕΣ» Άννα Αϊβαζόγλου).

Συνεχίζουμε. Διαβάζουμε στην εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» τη Δευτέρα 12 Σεπτεμβρίου 1927:

Ετελέσθησαν χθες εις τον συνοικισμόν «Νέα Ιωνία» παρισταμένου αρκετού κόσμου ποδοσφαιρικοί αγώνες μεταξύ των αθλητικών ομάδων «Νίκη» του συνοικισμού και της «Ενώσεως Καπνεργατών». Μετά πεισματώδη αγώνα νικήτρια ανεδείχθη η πρώτη με τέρματα 1-0.

Και κάτι, που έχει κάποια σημασία. Γράφει: «Ετελέσθησαν χθες εις τον συνοικισμόν «Νέα Ιωνία» παρισταμένου αρκετού κόσμου». Πού όμως; σε γήπεδο; Τέτοιο δεν υπήρχε. Προφορικές πληροφορίες αναφέρουν ότι στα πρώτα χρόνια χρησιμοποιήθηκε για γήπεδο στη Νέα Ιωνία, η μεγάλη πλατεία, που βρισκόταν η Ευαγγελίστρια. Μάλιστα σε ένα από τα διώροφα, που είναι στα δυτικά, σε κάποιο δωμάτιο, ήταν τα γραφεία και αποδυτήρια μαζί. Όσο για τον πολύ κόσμο, αρκούσαν να μαζευτούν οι πρόσφυγες που κατοικούσαν εκεί γύρω από τα Τετράγωνα, τα Τσιμεντένια και τα Τζαμαλιώτικα, που ήταν χτισμένα μέχρι το 1927.

Και λίγους μήνες μετά, στις 11 Δεκεμβρίου 1931, η «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» δημοσιεύει τη χαρούμενη είδηση:

«Η ΟΜΑΣ «ΝΙΚΗ» ΗΓΟΡΑΣΕ ΓΗΠΕΔΟ

Το φιλοπρόοδον σωματείον της πόλεώς μας «Νίκη» προχθές προέβη εις την αγοράν του γηπέδου αυτού αντί ενός αρκετά σοβαρού ποσού καταβληθέντος τούτου αμέσως τοις μετρητοίς... Διά το όλον έργον θα δαπανηθούν 300 χιλ.».

Είναι λοιπόν γεγονός η απόκτηση του γηπέδου της « ΝΙΚΗΣ » στη Νέα Ιωνία. Μέσα στο γήπεδο αυτό η ομάδα θα γνωρίσει θριάμβους. Πόσες συγκινήσεις, πόσες αλησμόνητες φάσεις δεν έχουν εξελιχθεί σ' αυτό το γήπεδο στην αθλητική ιστορία της! Το ποδόσφαιρο του Βόλου γνώρισε

άνθηση μετά την έλευση των προσφύγων, ύστερα από τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922. Και όχι μόνο, βέβαια, του Βόλου...

Η ΝΙΚΗ των θριάμβων. Α΄ Εθνική 1964. Καθιστοί από αριστερά: Γιάτσος Κων., Καραηλιού Γιώργος, Τάσος Μανιατάκης (αρχηγός), Γάκης Παν., Τζίνης Νικ. Όρθιοι από αριστερά: Ιωσηφίδης Αθαν., Λαλές Δημ., Τσιμπερίδης Γιώργος, Ζαντέρογλου Χρήστος, Μάλλης Κώστας, Καλλιοντζής Ελευθέριος (Φωτ. προσφορά Τάσου Μανιατάκη).

Η δημοφιλής ομάδα της Νέας Ιωνίας συνέχιζε την επιτυχημένη αθλητική της δραστηριότητα, ακόμη και στα μαύρα χρόνια της Κατοχής, για να φθάσει στο ζενίθ, συμμετέχοντας στο πρωτάθλημα της Α΄ Εθνικής Κατηγορίας κατά τα έτη 1961-1966.

Το 2013-2014 με εντυπωσιακές εμφανίσεις η Νίκη ανέβηκε στη Super League. Στον τελευταίο αγώνα των Play off η Νίκη υποδεχόταν τον Ηρακλή στο Πανθεσσαλικό και 13.000 κόσμου δημιούργησαν μια καυτή ατμόσφαιρα για να γιορτάσουν την άνοδο της ομάδας και είδαν την ομάδα να κερδίζει με 4-0. Το τελικό σφύριγμα έφερε ξέφρενους πανηγυρισμούς με τον κόσμο να γεμίζει τους δρόμους της Νέας Ιωνίας και του Βόλου για να πανηγυρίσει την ιστορική αυτή επιτυχία. Η επόμενη χρονιά (2014-2015) βρίσκει τη Νίκη στη Super League, έχοντας να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της μη αδειοδότησης και του περιορισμού των μεταγραφών και υπό το βάρος των οικονομικών προβλημάτων η ομάδα, δυστυχώς, αποσύρθηκε

από το πρωτάθλημα. Το 2015-16 ξεκινά με την ομάδα να συμμετέχει στο πρωτάθλημα της Γ' Εθνικής Ερασιτεχνικής κατηγορίας και να συνεχίζει...

Ωστόσο, η ΝΙΚΗ πέφτει, σηκώνεται και συνεχίζει να αγωνίζεται. Η ΝΙΚΗ «δεν πεθαίνει», γιατί είναι ιστορία, είναι ιδέα, είναι «θρησκεία», είναι η «αγαπημένη» των Μικρασιατών προσφύγων και όχι, βεβαίως, μόνον. Παρότι, σήμερα το ποδόσφαιρο,

έγινε επαγγελματικό και «επιχείρηση» οι φίλαθλοι της ΝΙΚΗΣ τη βλέπουν αλλιώς. Την έχουν μέσα στην καρδιά τους όπως είναι, όπως αγωνίζεται, όποια αποτελέσματα φέρνει...Εφέτος, το 2024, κλείνει 100 χρόνια συνεχούς ζωής και δημιουργίας και θα συνεχίσει στο «ευ αγωνίζεσθε». Θα την συνοδεύουν οι ευχές και η συμπαράσταση των αγνών φιλάθλων της Νέας Ιωνίας, του Βόλου και όχι μόνον. Η ιαχή «ΝΙΚΗ ολέ! ΝΙΚΗ ολέ!» θα δίνει φτερά και δύναμη σε παίχτες και φιλάθλους. (Πηγές: «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994», «Γυμναστικός Σύλλογος Η ΝΙΚΗ από την Ιωνία...στη Νέα Ιωνία», ΙΩΝΕΣ 2002, «Ολυμπιακοί Αγώνες και Μικρασιάτες Ολυμπιονίκες», ΙΩΝΕΣ, 2004, Διαδίκτυο).

(Δημοσιεύτηκε την Κυριακή 1 Σεπτεμβρίου 2024 στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»).

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία

17. Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας

Πρώτο δημοσίευμα

Εφέτος, το 2024, η πόλη της Νέας Ιωνίας, όπως είναι γνωστό, συμπληρώνει 100 χρόνια ζωής και δημιουργίας από τότε που ιδρύθηκε και κατοικήθηκε, ως προσφυγικός συνοικισμός, υπαγόμενος στον Δήμο Παγασών (Βόλου), το 1924. Είχε προηγηθεί η θεμελίωση και η ονομασία του προσφυγικού συνοικισμού ως «Νέα Ιωνία» τη Μεγάλη ημέρα της Παναγίας, στις 15 Αυγούστου 1923, όπως έχουμε σημειώσει σε προηγούμενα σημειώματά μας.

Ευάγγελος Καραπατζάκης.

Ο πρώτος δήμαρχος της Νέας Ιωνίας, διορισμένος με Β. Δ. από την κυβέρνηση Δημ. Μαξίμου και Υπουργό Εσωτερικών τον Γεώργιο Παπανδρέου (12 Ιουνίου 1947).

Για την ανάδειξη του ιστορικού αυτού γεγονότος η Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ» οργάνωσε τριήμερο Συμπόσιο (Παρασκευή-Σάββατο- 27-28 και σήμερα Κυριακή 29 Σεπτεμβρίου) στη Νέα Ιωνία.

Τα 776 μονοκάμαρα «σπίτια», με κοινόχρηστα αποχωρητήρια και πλυσταριά, οργανωμένα σε 10 Τετράγωνα, που χτίστηκαν στον Ξηρόκαμπο του Βόλου, «πέραν του χειμάρρου Κραουσιδωνος» και στέγασαν περίπου 2.500 – 3.000 ταλαιπωρημένους πρόσφυγες, ήταν η «μαγιά» για τη δημιουργία της σημερινής

πόλης της Νέας Ιωνίας Μαγνησίας.

Ήδη, από την επίσημη απογραφή της Στατιστικής Υπηρεσίας το 1928, η Νέα Ιωνία ως επίσημη οικιστική μονάδα, μέτρησε 6.186 κατοίκους και γι' αυτό από τη δεκαετία του 1930 (το 1933) ο Μέγας Οδηγός Βόλου και Περιχώρων, επεσήμανε ότι «Εάν ψηφιστή το υπό συζήτησιν περί προσφυγικών συνοικισμών νομοσχέδιο, θα χωριστή από τον Δήμο Παγασών και θα αποτελέση ιδίαν Κοινότητα» (σ.σ. Τότε προήχθησαν οι προσφυγικοί συνοικισμοί της Αθήνας -Νέας Ιωνίας, Νέας Σμύρνης κ.ά.- σε Δήμους). Αυτό όμως δεν έγινε εφικτό. Μετά το 1933 ακολούθησαν εσωτερικές πολιτικές

ανωμαλίες, Πόλεμος και Κατοχή και έτσι παρέμεινε ως προσφυγικός συνοικισμός του Δήμου Παγασών (Βόλου).

Μετά τον Πόλεμο και την Κατοχή, εν μέσω του Εμφυλίου Πολέμου, με Κυβέρνηση Δημητρίου Μαξίμου και Υπουργό Εσωτερικών τον Γεώργιο Παπανδρέου, ιδρύεται ο Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας (Φ.Ε.Κ. 105/ 29-05-1947, τεύχος πρώτο- Είχε προηγηθεί η ίδρυση Κοινότητας Νέας Ιωνίας το 1946). Ο διαχωρισμός από τον Δήμο Παγασών (Βόλου) και η ίδρυση ιδίου Δήμου Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, σύμφωνα με απόψεις δημάρχων Νέας Ιωνίας (Γεωργίου Μπαλή, Στέφανου Φούσκη), έγινε για πολιτικούς λόγους, να διαχωριστεί η «αριστερή» Νέα Ιωνία από τον Βόλο. Όπως και πολιτικοί λόγοι- διαφορετικής μορφής- επέβαλαν την κατάργηση του Δήμου Νέας Ιωνίας (Νόμος «Καλλικράτη») και την ένωσή του με τον Δήμο Βόλου και έτσι η πόλη της Νέας Ιωνίας ανήκει ως «Δημοτική ενότητα» στον Ενιαίο Δήμο Βόλου.

Μέσα σ' αυτά τα 100 χρόνια ζωής της Νέας Ιωνίας, συμπεριλαμβάνονται και τα 63 χρόνια (από το 1947 έως το 2010), που η Νέα Ιωνία ως Δήμος παρουσίασε εξαιρετική πρόοδο και εξέλιξη, που από προσφυγικός συνοικισμός μέχρι το 1947, εξελίχθηκε σε σύγχρονη πόλη. Εμείς, στο σημερινό μας άρθρο, αλλά και στα επόμενα που θ' ακολουθήσουν, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε αυτή την εξέλιξη με τα έργα που έγιναν από όλους τους δημάρχους. Σημειωτέον, πως ο συντάκτης των άρθρων, γνώρισε όλους τους δημάρχους της Νέας Ιωνίας είτε προσωπικά από νεαρό παιδί (Από Ευάγγελο Καραμπα-τζάκη) είτε αργότερα ως συνεργάτης σε έργα πολιτισμού.

Γεώργιος Μπαλής

Πρώτος εκλεγμένος δήμαρχος Νέας Ιωνίας με τις δημοτικές εκλογές της 15^{ης} Απριλίου 1951. Εκλέχθηκε με τον συνδυασμό «Προοδευτική Ένωση», που έλαβε ποσοστό 60,52% των ψήφων (πρώτη Κυριακή).

Ο προσφυγικός συνοικισμός της Νέας Ιωνίας, κατά μία περιγραφή του δημάρχου Γεωργίου Μπαλή, μέχρι το 1947 ήταν ένα «χωράφι, σπαρμένο με σπίτια». Και πράγματι μέχρι το 1947 είχε έναν δρόμο με ρείθρα πέτρινα και άσφαλτο (Το «Φαρδύ», που οδηγούσε από τον Βόλο ίσια στη στρατώννα) και άλλον ένα, την οδό Συνώπης (σήμερα Δημοκρατίας) με ρείθρα πέτρινα και σκυροστρωμένο. Όλοι οι άλλοι «δρόμοι» και οι πλατείες ήταν χωματόδρομοι με ψιλό χαλίκι (όχι πηλό και λάσπη), γι' αυτό, μικροί που ήμασταν τα γόνατά μας ήταν γρατσουνισμένα και ματωμένα. Επίσης, το νερό το έπαιρναν από τα πηγάδια, που είχε ανοίξει η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων ή από ένα μικρό υδραγωγείο στην πλατεία Γερμανικών (σήμερα «Πλατεία 31^{ης} Αυγούστου 1922» με λίγες κοινόχρηστες βρύσες (30-35), που «άνοιγαν» μερικές ώρες την ημέρα.

Το Χρονικό της Προόδου

Έργα που πραγματοποίησε κάθε δημοτική αρχή

Για να πάρουμε μια ιδέα πώς διαμορφώθηκε σιγά-σιγά η Νέα Ιωνία σε σύγχρονη πόλη με τη σημερινή της μορφή, νομίζω, πως αξίζει να δούμε τα έργα που επιτέλεσε κάθε δημοτική αρχή, από το 1947, που ιδρύθηκε ως Δήμος, μέχρι σήμερα το 2010 που καταργήθηκε.

Όλοι οι κατά καιρούς διατελέσαντες δήμαρχοι και δημοτικοί σύμβουλοι, μέσα στο πλαίσιο, όχι μόνον της ατομικής τους δράσης, αλλά και της συγκυρίας και εξάρτησής τους από την κεντρική διοίκηση (κυβέρνηση), προσπάθησαν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των κατοίκων της Νέας Ιωνίας και έχουν αφήσει τη σφραγίδα τους σε πολλά έργα και τομείς.

Εμείς εδώ θα προσπαθήσουμε να εκθέσουμε αντικειμενικά και περιληπτικά τα έργα που επιτέλεσαν, όπως φαίνονται μέσα από τα Πρακτικά του Δημοτικού Συμβουλίου ή από δημοσιεύσεις ή από γραπτά σημειώματα, που μας έδωσαν οι ίδιοι πρώην και νυν δήμαρχοι, που βρίσκονται ανάμεσά μας, με σκοπό όχι να δείξουμε τον αξιότερο, αλλά για να βιώσουμε την πρόοδο και τη μεταμόρφωση του άλλοτε προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας σε μια σύγχρονη πόλη. Πρέπει να αποφύγουμε συνειδητά ή ασυνείδητα την κάθε σύγκριση, γιατί από το 1947, σ' αυτά τα 63 χρόνια, κάθε θητεία μιας δημοτικής αρχής είχε και έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες, που πρέπει να τις λάβουμε υπόψη μας. Ο συγγραφέας του παρόντος σημειώματος έχει προσωπική εικόνα όλων των έργων που εκτέλεσε κάθε δημοτική αρχή, γιατί βίωσε αυτή την πρόοδο.

Και μετά από αυτόν τον αναγκαίο πρόλογο με τις διευκρινήσεις εκθέτουμε τα έργα κάθε δημοτικής αρχής με επικεφαλής τον δήμαρχό της :

Δήμαρχος Ευάγγελος Καραμπατζάκης

Η πρώτη δημοτική αρχή, από 1-7-1947 μέχρι 15-6-1949 (2 έτη), είχε την ευθύνη της οργάνωσης των Υπηρεσιών του Δήμου με όλες τις δυσκολίες, που έχει η οργάνωση μιας υπηρεσίας (στέγη, υπάλληλοι, έπιπλα και σκεύη κ.λπ). Σημειώστε ότι για πρώτο δημαρχείο, χρησιμοποιήθηκαν κάτι κτίσματα, που είχαν κτίσει οι Ιταλοί στο δυτικό υπόστεγο των μεγάλων σχολείων (του 8^{ου}) και για είσοδο «τρύπησαν» στην οδό Χαλκηδόνας («Φαρδύ») τον πέτρινο τοίχο και έκαναν πόρτα!

Από τα έργα ξεχωρίζουμε την κατεδάφιση των κοινόχρηστων αποχωρητηρίων στα Τετράγωνα. Επίσης σπουδαίο έργο ήταν η τροποποίηση του σχεδίου πόλεως για την πλατεία Ευαγγελίστριας, προκειμένου να κτισθεί ο νέος μεγάλος ιερός ναός Ευαγγελίστριας στη μέση της πλατείας (κυκλική κίνηση). Επίσης μέχρι τότε, όπως είδαμε, η Νέα Ιωνία είχε μόνο έναν δρόμο ασφαλτοστρωμένο με κράσπεδα, την οδό Χαλκηδόνας (Φαρδύς), που οδηγούσε στη στρατώνα, ενώ όλοι οι άλλοι ήταν χωματόδρομοι, που το χειμώνα μετατρέπονταν σε χειμάρρους. Όσο για τις τρεις μεγάλες πλατείες της (Ευαγγελίστριας, Γερμανικών και Εθνικών Αναμνήσεων στα Πέτρινα) ήταν αλάνες που παίζαμε μπάλα. Σ' αυτές τις πλατείες και σε 5 μεγάλους δρόμους, Βασ. Φρειδερίκης (σήμερα Δημοκρατίας), Μαιάνδρου, Δορυλαίου, Ελευθ. Βενιζέλου και Μαγνησίας, γίνονται κρασπεδώσεις και διαμόρφωσή τους σε δρόμους με κυλίνδρωση και σκύρα και βέβαια όχι σε όλο το μήκος τους αλλά σε ένα μικρό μέρος τους. Επίσης φαίνεται μια απόφαση με την οποία ένα δημοτικό οικόπεδο παραχωρείται στο Ι.Κ.Α. (είναι αυτό όπου σήμερα έχει ανεγερθεί το μεγάλο κτήριο του ΙΚΑ κάτω από τη Δημαρχία στη Λεωφόρο Ειρήνης). Επίσης ο Δήμος βοηθάει τους άπορους δημότες του, χορηγεί φάρμακα, επιχορηγεί τη ΝΙΚΗ, τα σχολεία 7ο, 8ο, 20ο, τους Προσκόπους, τους Ναυτοπροσκόπους και τους Οδηγούς της Νέας Ιωνίας καθώς και τον νέο ιερό ναό της Ευαγγελίστριας, που χτιζόταν τότε, με γενναία επιχορηγία.

Όμως ο δήμος έχει και άλλες υποχρεώσεις και διαθέτει ένα χρηματικό ποσό διά «την κατασκευήν 4 πολυβολείων διά την φρούρησιν του υδραγωγείου και άλλων 6 διά την φύλαξιν της Νέας Ιωνίας»! (Σημείωση: Βρισκόμαστε στην εποχή του Εμφύλιου πολέμου).

Δήμαρχος Απόστολος Βολίδης

Η δημοτική αρχή με δήμαρχο τον Απ. Βολίδη, (1η θητεία ως διορισμένος, από 15-6-1949 μέχρι 21-8-1950 -1 έτος και 2 μήνες), συνέχισε τα έργα της προηγούμενης. Κατεδαφίζει και τα τελευταία αποχωρητήρια στο Τετράγωνο Δ' και τσιμεντοστρώνει μερικούς στενούς δρόμους των

Τετραγώνων γύρω από την πλατεία της Ευαγγελίστριας. Επίσης επεκτείνει το δίκτυο ύδρευσης, κατασκευάζει νέες κοινόχρηστες βρύσες σε διάφορα σημεία της Νέας Ιωνίας, κυρίως σε κεντρικούς δρόμους και γωνίες. Το δημοτικό συμβούλιο επαναλαμβάνει τη δωρεάν παραχώρηση δημοτικού οικοπέδου προς το ΙΚΑ και αποφασίζει τη θεμελίωση του Παιδικού Σταθμού Νέας Ιωνίας. Δεν παραλείπει να επιχορηγήσει τον νέο ναό της Ευαγγελίστριας και να βοηθήσει τους άπορους δημότες. Επίσης ίδρυσε ένα μικρό συγκρότημα Φιλαρμονικής.

Δήμαρχος Ευάγγελος Τσούμας

Προκειμένου να διεξαχθούν αδιάβλητες δημοτικές εκλογές η Κυβέρνηση όρισε υπηρεσιακούς δημάρχους και στον δήμο Νέας Ιωνίας τοποθετήθηκε ο αντιεισαγγελέας Βόλου Ευάγγελος Τσούμας, (από 21-8-1950 μέχρι 30-5-1951 - 9 μήνες). Ο υπηρεσιακός δήμαρχος ασχολείται με τα θέματα τρέχουσας επικαιρότητας, συνεχίζει την «κατασκευή του υπολοίπου τμήματος περιφερειακών οδών πλατείας Ευαγγελίστριας διά μπετόν», ενισχύει την ανέγερση της Ευαγγελίστριας και επιχορηγεί τα σχολεία.

Δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής

Είναι ο πρώτος εκλεγμένος δήμαρχος από τις πρώτες δημοτικές εκλογές της 15ης Απριλίου 1951, (Θητεία: από 31-5-1951 μέχρι 21-6-1952 -1 έτος, 1 μήνα). Εκλέχτηκε δήμαρχος, ύστερα από ψηφοφορία μεταξύ των δημοτικών συμβούλων τακτικών και αναπληρωματικών (δημαιρεσία) του συνδυασμού «Προοδευτική Ένωση», που έλαβε 60,52% επί του συνόλου των ψήφων.

Στο σύντομο χρονικό διάστημα, που διετέλεσε δήμαρχος, συνέχισε τα έργα οδοστρωμάτων γύρω από την πλατεία Ευαγγελίστριας και επέκτασης της ύδρευσης με κοινόχρηστες βρύσες. Ανέθεσε την σύνταξη μελέτης για εσωτερικό πλέον δίκτυο ύδρευσης (βρύσες μέσα στα σπίτια). Επίσης έκανε μια πληρέστερη οργάνωση των εσωτερικών υπηρεσιών του δήμου και συνέταξε βεβαιωτικούς καταλόγους για την είσπραξη των τελών ύδρευσης και καθαριότητας.

Συνεχίζεται την επόμενη Κυριακή
(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», την Κυριακή 29 Σεπτεμβρίου 2024)

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία

18. Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας

Δεύτερο δημοσίευμα

Στο προηγούμενο δημοσίευμα διαβάσαμε τα έργα των δημάρχων της Νέας Ιωνία από τον πρώτο δήμαρχο, Ευάγγελο Καραμπατζάκη (1947) μέχρι τον Γεώργιο Μπαλή(1951-52) εκλεγμένο με τις πρώτες δημοτικές εκλογές. Συνεχίζουμε σήμερα με τους δημάρχους και τα έργα τους από το 1952 μέχρι το 1975 (Υπηρεσιακός δήμαρχος Γεώργιος Σκούρας, Ειρηνοδίκης Βόλου).

Δήμαρχος Μιχαήλ Τίκογλου

Ο δήμαρχος Μιχαήλ Τίκογλου εκλέχτηκε με δημαρεισίες της «Προοδευτικής Ένωσης», μετά την παραίτηση του Γεωργίου Μπαλή (από 21-6-1952 μέχρι 21-1-1955 - 2 έτη και 7 μήνες).

Υλοποίησε τη μελέτη εσωτερικής ύδρευσης με ένα μεγάλο δάνειο, που έλαβε ο δήμος και έτσι άρχισαν να μπαίνουν βρύσες μέσα στα σπίτια σταδιακά. Το 1952-53 άρχισε να λειτουργεί Γυμνάσιο στη Νέα Ιωνία. Το πρώτο αυτό Γυμνάσιο με το όνομα «Γυμνασιακό παράρτημα Νέας Ιωνίας» υπαγόταν στο 2ο Γυμνάσιο Βόλου και στεγαζόταν σε αίθουσες του 8^ο Δ. Σχολείου. Προχώρησε

Θεμελίωση του κτηρίου του Δημαρχείου Νέας Ιωνίας από τον Δήμαρχο Μιχαήλ Τίκογλου (1952-1955). Μέσα στο όρυγμα διακρίνεται πρώτος ο Δήμαρχος και πίσω του είναι ο Νομάρχης Γεώργιος Παπαδάκος (κρατάει σφυρί) και ο δημοτικός σύμβουλος Χρ. Πιπικάκης (Αρχείο Βασιλείας Γιασιράνη)

στη μελέτη και ανέγερση του πρώτου δημαρχείου (264/24-7-1953). Αυτό ήταν μονώροφο και κτίστηκε στην απέναντι από την πόρτα του σχολείου πλατειούλα, στη γωνία παράλληλα προς τη στρατώνα.

Δήμαρχος Γεώργιος Δοξόπουλος

Ο δήμαρχος Γεώργιος Δοξόπουλος εκλέχτηκε στις εκλογές της 21 Νοεμβρίου 1954 και έλαβε 70,05% επί του συνόλου των ψηφισάντων. Η θητεία του άρχισε τις 22-1-1955 μέχρι 21-4-1958 - 3 έτη και 3 μήνες. Επεκτείνει το κεντρικό δίκτυο ύδρευσης σε διάφορες περιοχές. Για στέγαση

Ο Δήμαρχος Γεώργιος Δοξόπουλος (1955-1958) για τη στέγαση του Γυμνασιακού παραρτήματος εξασφάλισε «πρόχειρα» ένα παράπηγμα και το τοποθέτησε στην πλατεία Γρηγόρη Λαμπράκη. Σ' αυτή την θρυλική ξύλινη παράγκα φοίτησε για 14 χρόνια (από 1958-1972) η νέα γενιά των επιστημόνων της Νέας. Ιωνίας.

του Γυμνασιακού παραρτήματος εξασφαλίζει ένα παράπηγμα (η θρυλική ξύλινη παράγκα) και το τοποθετεί (1958) στην πλατεία, στη γωνία των οδών Φιλαδελφείας και Εθνικών Αγώνων (σήμερα πλατεία Γρηγόρη Λαμπράκη). Κατασκευάζει κρασπεδόρειθρα στην οδό Φιλαδελφείας και στην πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων και γέφυρα στον Κραυσίδωνα, δίπλα στη σιδηροδρομική γραμμή. Παραχωρεί οικόπεδο κάτω από το Νεκροταφείο για ν' ανεγερθεί το 15ο δημοτικό σχολείο και άλλο οικόπεδο 705 τ.μ. στην

πλατεία, που ήταν τα παραπήγματα του Γυμνασίου (σήμερα πλατεία Γρ. Λαμπράκη), για ν' ανεγερθεί το Γ Αστυνομικό Τμήμα. Σ' αυτή τη θέση χτίστηκε το 1958 κτήριο του Γ Αστυνομικού Τμήματος, που σήμερα έχει κατεδαφιστεί.

Δήμαρχος Αλέξανδρος Δημόπουλος

Ανέλαβε δήμαρχος μετά την παραίτηση του Γεωργίου Δοξόπουλου από 21-04-1958 μέχρι 10-05-1959 - ένα έτος και έναν μήνα. Ασχολήθηκε με έργα ύδρευσης και οδοποιίας. Επίσης με ψηφίσματα του Δ.Σ. διαμαρτύρεται για τους βανδαλισμούς των Τούρκων και των Άγγλων σε βάρος του λαού της Κύπρου.

Δήμαρχος Απόστολος Βολίδης

Ο δήμαρχος Απόστολος Βολίδης εκλέχτηκε στις εκλογές της 5^{ης} Απριλίου 1959 και ο συνδυασμός του Α. Γ. Α. Π.Η. (Αγών Γενικής Ανασυγκροτήσεως Προόδου Ησυχίας) έλαβε 60, 25% των ψήφων. Η θητεία του από 10-5-1959 μέχρι 16-8-1964 - 5 έτη και 3 μήνες - 2η θητεία ως εκλεγμένος. Εκμεταλλεύεται στο έπακρο ένα πρόγραμμα της τότε Κυβέρνησης Κων. Καραμανλή και αξιοποιεί τα χρήματα του Ο.Α.Α. (Οργανισμός Ασφαλίσεως Απασχολήσεως Ανεργίας, δηλ. ο σημερινός Ο.Α.Ε.Δ.) σε μόνιμα έργα και καταφέρνει με το δικό του τρόπο να αποσπά διπλάσια μερίδα πιστώσεων με το επιχείρημα ότι είναι μεν μικρή η Νέα Ιωνία, αλλά έχει μεγάλο εργατικό δυναμικό.

Έργα στους δρόμους (ταιμεντοστρώσεις) της Νέας Ιωνίας (με μπετονιέρα της εποχής εκείνης) από τον Δήμαρχο Απόστολο Βολίδη (1959-1964), που διακρίνεται δεξιά (με το ρεπούμπλικο). (Φωτογραφία: Βασίλη Παλαμηδά).

Με τα χρήματα του Ο.Α.Α.Α. εκτελεί πολλά έργα οδοποιίας, υπονόμων και ύδρευσης. Οι κάθετοι και παράλληλοι δρόμοι κάτω από την οδό Μαιάνδρου μέχρι τον Κραυσίδωνα ανασκάπτονται και στρώνονται με παχύ οδόστρωμα από μπετόν. Όλα τα στενάδια στα Τετράγωνα και στα Γερμανικά καθώς και οι πλατειούλες που έμειναν μετά την κατεδάφιση των κοινόχρηστων αποχωρητηρίων στρώνονται με μπετόν και διαμορφώνονται μικρά παρτέρια.

Ας σημειωθεί ότι τότε το μπετόν γινόταν με τα φτυάρια ή με μικρές μπετονιέρες. Έτοιμο μπετόν δεν υπήρχε όπως σήμερα και γι' αυτό στους δρόμους εργάζονταν δεκάδες συνεργεία εργατών.

Επεκτείνει το κεντρικό δίκτυο ύδρευσης και τοποθετούνται υδρομετρητές στα σπίτια. Το 1956 με τη βοήθεια και του στρατού (σ. σ. Το 756 Τάγμα Μηχανικού, που είχε την έδρα του στη στρατώννα) κατασκευάζει την πλατεία της Ευαγγελίστριας (λίθινη περίφραξη, εσωτερική διαμόρφωση με παρτέρια, συντριβάνι με πίδακα, ειδικό φωτισμό κ. ά.).

Επιτυγχάνει την κατασκευή από το Υπουργείο Δημοσίων Έργων της μεγάλης γέφυρας στον Κραυσίδωνα στην οδό Βασιλέως Παύλου (σήμερα Λεωφόρος Ειρήνης) το 1963 και έτσι αντικαταστάθηκε η στενή παλιά γέφυρα που είχε κατασκευαστεί το 1925.

Το δημοτικό συμβούλιο για να εκφράσει τις ευχαριστίες του στην Κυβέρνηση για τα χρήματα που έρχονται μέσω του Ο.Α.Α.Α. και κατασκευάζονται τα έργα, ανακηρύσσει επίτιμους δημότες τον πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή και του παραδίδει το χρυσό κλειδί της πόλης κατά την άφιξή του στον Βόλο (03-08-1959). Επίσης ανακηρύσσει επίτιμους δημότες πολλούς υπουργούς.

Αγοράζει και παραχωρεί οικόπεδο για την ανέγερση του 19ου δημοτικού σχολείου και παραχωρεί την πλατεία Γερμανικών στη Βασιλική Πρόνοια (τότε) για την ανέγερση οικήματος και χώρων ψυχαγωγίας και αθλητισμού. Συμμετέχει στη διοργάνωση καρναβαλιού στην παραλία του Βόλου (1960). Βοηθάει τους άπορους δημότες. Συνδράμει στην ανέγερση του νέου ναού της Ευαγγελίστριας και ενεργεί για την έγκριση ενοριακών ναών στις συνοικίες Κηφισιάς και Αμπελοκήπων.

Δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής

Δήμαρχος σε 2η θητεία από 17-08-1964 μέχρι τη βίαιη απομάκρυνσή του από τη δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967 στις 22-04-1967 - 2 έτη και 8 μήνες. Εκλέχτηκε με τον συνδυασμό «Προοδευτικός Συνδυασμός Νέας Ιωνίας» και έλαβε το 67,80% των ψήφων.

Συνιστά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου για την πνευματική ανάπτυξη, τον αθλητισμό και την πρόνοια της Νέας Ιωνίας, όπως:

«Δημοτική Βιβλιοθήκη και Πινακοθήκη, Κέντρο Πνευματικής Αναπτύξεως και Επιμορφώσεως», «Γυμναστήριον Δήμου Νέας Ιωνίας Μαγνησίας», «Δημοτική Στέγη Προστασίας Απόρου Γήρατος, Παίδων και Μητρότητας». Αναλυτικά κατά τομείς έγιναν τα παρακάτω έργα:

Έργα οδοποιίας

- Στα Πέτρινα από Φιλαδελφείας μέχρι Γανοχώρας και από Μαιάνδρου μέχρι Κραυσίδωνα και σιδηροδρομική γραμμή κρασπεδώνονται όλοι οι δρόμοι και διαμορφώνεται η πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων σε πάρκο με μικρό πίδακα.
- Στα Γερμανικά από Μαγνησίας μέχρι Αναπαύσεως και από Μαιάνδρου μέχρι Δορυλαίου κρασπεδώνονται όλοι οι δρόμοι και με τσιμεντένια οδοστρώματα αναμορφώνονται όλες οι στενωποί.
- Στην Κηφισιά κρασπεδώνονται οι δρόμοι μέχρι των ορίων του σχεδίου πόλης.
- Η Θείρων διαμορφώνεται ως αγροτική οδός.
- Στους Αμπελόκηπους κρασπεδώνονται οι κάθετοι προς τη Μαιάνδρου δρόμοι.
- Κατασκευάζεται η οδός πίσω του Νεκροταφείου, διαχωρίζεται η πλατεία και οι γύρω δρόμοι για το τέρμα της γραμμής Νο 2.
- Στο ελεύθερο οικόπεδο στον τοίχο του Νεκροταφείου διαμορφώνεται και λειτουργεί παιδική χαρά και κέντρο άθλησης.
- Ολοκληρώνονται οι οδοί Μαιάνδρου από Μαγνησίας μέχρι Νεκροταφείο και η οδός Ταξιάρχων μέχρι το Καζανάκι.
- Ολοκληρώνεται η οδός Καισαρείας, Φιλαδελφείας και Αδριανουπόλεως, η οδός Ελλησπόντου μέχρι Πηλέως για τη μετάθεση του τέρματος της γραμμής Νο 1.
- Κατασκευάζεται η οδός Μυτιλήνης από Βαμβακουργία μέχρι σιδηροδρομική γραμμή και η οδός Βυζαντίου.
- Εξαγοράζεται ο λαχανόκηπος Λαΐου που χρησιμοποιείται για διακλάδωση της οδού Μυτιλήνης, κατασκευή τριγώνου πλατείας στον ναό του Πέτρου και Παύλου.
- Στο συνοικισμό Καρταλείκα και Αγίου Σπυρίδωνα γίνονται κρασπεδώσεις καθέτων προς τη Μαιάνδρου δρόμων.

Έργα ύδρευσης

- Με δάνειο ύδρευσης 2.000.000 δρχ. γίνονται επεκτάσεις δικτύου μήκους 15.000 μέτρων σωλήνων σε όλες τις ακραίες συνοικίες.
- Τοποθετούνται νέα μηχανήματα διπλασιασμού παραγωγής νερού και συνδέεται η βιομηχανική ζώνη απευθείας με το 3ο και 4ο αντλιοστάσιο.
- Τοποθετούνται 3.100 υδρόμετρα.

Ηλεκτροφωτισμός

- Επιτυγχάνεται πρόγραμμα της Δ.Ε.Η. με 122 νέους στύλους με ισάριθμα φωτεινά σήματα και 40 στύλων επί πληρωμή του Δήμου.
- Τοποθετούνται διακοσμητικά φωτιστικά σώματα σε κεντρικούς δρόμους.

Διάφορα

- Εξαγοράζεται με συμβολική τιμή 205.000 δρχ. το δημόσιο κτήμα ΒΚ/29 για την αποκατάσταση των παραπηγματούχων του Κουφόβουνου.
- Εξασφαλίζεται από τον Ο.Σ.Κ. 700.000 για την αγορά οικοπέδου ιδιοκτησίας δήμου Βόλου στους Αμπελόκηπους και ένταξη στο πρόγραμμα 1967 του κτηρίου Γυμνασίου - Λυκείου Νέας Ιωνίας.
- Κατασκευάζεται το κωδωνοστάσιο στην Ευαγγελίστρια με ρολόι της πόλης και ολοκληρώνεται το πάρκο Ευαγγελίστριας.
- Κατασκευάζει τον περίβολο των ναών Αγ. Ιωάννου Δαμασκηνού - Αγίας Βαρβάρας και συμβάλλει στην αγορά οικοπέδου για τον Άγιο Σπυρίδωνα.
- Το Δεκέμβριο του 1966 εντάσσει και τη Νέα Ιωνία στη ρυθμιστική μελέτη Βόλου, που αποφασίζει το Υπουργείο Δημοσίων Έργων.

Η θητεία του όμως διακόπτεται βίαια από τη δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967 και οδηγείται στην εξορία την επόμενη ημέρα (22-04-1967) για δυο χρόνια στα νησιά Γυάρο και Λέρο.

Δήμαρχος Κων/ντίνος Σουγιουλτζόγλου

(Διορισμένος από τη δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967, από 05-05-1967 μέχρι 18-05-1972, πέντε έτη). Έργα: Συνάπτει δάνεια για την εκτέλεση έργων οδοποιίας και ύδρευσης. Ασφαλτοστρώνει τους δρόμους Ραιδεστού, Μυριοφύτου, Θράκης, Βρουύλων και τοποθετεί κρασπεδόρειθρα σε άλλους. Εξασφαλίζει δάνειο και προσθέτει νέα πτέρυγα στο δημαρχείο (280/06-08-1968 και 1182/10-01-1972). Συμπλήρωσε ένα σχέδιο γάμα (Γ) με εκείνο το τμήμα, που είχε χτιστεί επί δημάρχου Μιχαήλ Τίκογλου το 1953.

Συνάπτει δάνειο και ανεγείρει το τουριστικό περίπτερο στην πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων (10-01-1972) και στην πλατεία Ευαγγελιστρίας τοποθετεί την προτομή του Εθνομάρτυρα Χρυσοστόμου Σμύρνης (έργο Νικόλα, 25-11-1970). Επίσης εγκρίνει χρηματικά ποσά για ανέγερση Ηρώου στην πλατεία της Ευαγγελίστριας (17-2-1972). Παραχωρεί οικόπεδο στο Κουφόβουνο για ανέγερση εργατικών πολυκατοικιών.

Δήμαρχος Σπυρίδων Ζαχογιώργος

Διορισμένος από τη δικτατορία της 21ης Απριλίου, από 19-5-1972 μέχρι 18-9-1974, 2 έτη και 4 μήνες. Έργα: Προμηθεύεται και εγκαθιστά 2 ηλεκτροκίνητα αντλητικά συγκροτήματα, τοποθετεί υδρομετρητές και

μελετά την επέκταση του εσωτερικού υδραγωγείου. Εκτελεί έργα οδοποιίας και επέκτασης φωτισμού και διαμόρφωσης της πλατείας Πέτρου και Παύλου και της πλατείας Φυτόκου με γκρέιντερ. Εγκαινιάζει το Ηρώο (10-09-72) στην πλατεία Ευαγγελίστριας (έργο Νικόλα 1971). Από το σχολικό έτος 1972-73 αρχίζει να λειτουργεί το συγκρότημα του διδακτηρίου του 1^{ου} Γυμνασίου-Λυκείου Νέας Ιωνίας (οδός Λεωνίδα Παρασκευοπούλου με Παναγιώτη Βουτσά).

Δήμαρχος Γεώργιος Σκούρας

Ειρηνοδίκης Βόλου, υπηρεσιακός από 18-09-1974 μέχρι 31-05-1975 - οκτώ μήνες. Ασχολείται με υπηρεσιακά θέματα και συνεχίζει τα έργα της προηγούμενης δημοτικής αρχής. Επί των ημερών του ιδρύεται με Διάταγμα η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου.

Συνεχίζεται την επόμενη Κυριακή

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 13 Οκτωβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία

19. Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας

Τρίτο δημοσίευμα

Στα προηγούμενα δημοσιεύματα διαβάσαμε τα έργα των δημάρχων της Νέας Ιωνίας, που έκαναν για τη βελτίωση των υποδομών της πόλης και του μετασχηματισμού της από την όψη του προσφυγικού συνοικισμού σε μια σύγχρονη πόλη από το 1947 (ίδρυση του Δήμου Νέας Ιωνίας) μέχρι το 1974, το τέλος της δικτατορίας της χούντας. Σήμερα επανερχόμαστε στην ομαλότητα και στις εκλογές με πρώτο, πάλι, δήμαρχο τον Γεώργιο Μπαλή, που αρχίζει την 3^η θητεία του από το 1975. Θα διαβάσουμε, επίσης συνέχεια, για τα έργα του επόμενου δημάρχου Ανδρέα Βαλαχή, που εκλέχτηκε και υπηρέτησε επί τρεις θητείες, από το 1979 έως το 1990 εκτελώντας πληθώρα έργων, που αναφέρονται λεπτομερώς.

Δήμαρχος Γ. Μπαλής

Δήμαρχος σε 3^η θητεία - πρώτος εκλεγμένος μετά τη δικτατορία, από 01-06-1975 μέχρι 31-12-1978 - 3 έτη και 7 μήνες με ποσοστό ψήφων

63,87%. Συνεχίζεται η θητεία που είχε διακοπεί από τη δικτατορία. Έργα κατά τομείς (από σημείωμα του πρώην Δημάρχου Γεωργίου Μπαλή):

- Καθιερώνει πρώτος τις λαϊκές αγορές στη Νέα Ιωνία (145/04-08-1975) , οι οποίες μετά επεκτείνονται και στον Βόλο.
- Συνιστά την «Πνευματική και Πολιτιστική Εστία Δήμου Νέας Ιωνίας» (217/19-11-1975) με ευρύτατες πολιτιστικές δραστηριότητες και χορηγήσεις δυο υποτροφιών σε Πανεπιστήμιο τον χρόνο.

Ο δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής (1975-1978) υποδέχεται και ξεναγεί στην Πολιτιστική και Πνευματική Εστία του Δήμου Νέας Ιωνίας (τουριστικό περίπτερο) την Ιωάννα Τσάτσου, σύζυγο του Προέδρου της Δημοκρατίας Κων. Τσάτσου, Σμυρναία ποιήτρια με κοινωνική δράση, στις 12 Μαΐου 1978. Στο αριστερό άκρον ο συγγραφέας του παρόντος βιβλίου, όταν τότε ήταν διευθυντής του Επιμορφωτικού Κέντρου του Δήμου Νέας Ιωνίας

Καθιερώνει και πραγματοποιεί το 1977 και 1978 γιορτές «Μικρασιάτικης Εβδομάδας» στη μνήμη των χαμένων πατρίδων.

- Παραχωρεί δωρεάν έκταση 20.650 τμ2. στο Ίδρυμα «Άσπρες Πεταλούδες» (180/06-08-1976).
- Επίσης δωρεά 2000 τμ2. στον ιερό ναό του Αγίου Νεκταρίου (293/23-12-1976).

Έργα ύδρευσης

- Τοποθετούνται 15.000 τρεχ. μέτρα πλαστικοί σωλήνες (60-150 χιλ.) και 7000 τρ. μ. 1 1/2 - 2 ιντσών εκτός των παροχών της 1/2 ίντσας.

- Δίνονται 1.200 νέες παροχές σε σπίτια.
- Κατασκευάζονται 2 νέες δεξαμενές (Σαρακηνός 250 Μ3, Κλήμα Φυτόκου 60 Μ3).
- Κατασκευάζονται περιμετρικοί αγωγοί άνω του σχεδίου πόλης.
- Υδροδοτούνται 12 νέοι οικισμοί.
- Αντικαθίστανται όλα τα αντλητικά μηχανήματα και οι ηλεκτρικές εγκαταστάσεις στα αντλιοστάσια « Ματσάγγου ».
- Ενοποιήθηκε το δίκτυο της πόλης και των Μελισσατικών.
- Επεκτείνεται το δίκτυο στη νέα περιοχή του Δήμου μεταξύ των οδών Λαρίσης και σιδηροδρομικής γραμμής μέχρι το εργοστάσιο Αφων Σωτηρίου.

Έργα οδοποιίας

- Έργα για κράσπεδα και οδοστρώματα σε 100 περίπου δρόμους (κρασπεδόρειθρα 25.000 τρέχοντα μέτρα, ασφαλτικά οδοστρώματα 16.000 τρεχ. μέτρα, 10.000 Μ2 χωματουργικές διαμορφώσεις δρόμων εκτός σχεδίου πόλης και αγροτικών οδών (Μελισσάτικα, Φυτόκο).

Πλατείες - Πράσινο - Παιδικές χαρές

- Αγοράστηκε έκταση στον Ξηριά 30 στρεμμάτων, φυτεύτηκαν 1400 λεύκες για δημιουργία δημοτικού άλσους.
- Διαμορφώθηκε η πλατεία της οδού Μυτιλήνης και ένα κηπάριο στο τρίγωνο των πολυκατοικιών Ξηροκάμπου.
- Αναδημιουργήθηκαν οι 2 παιδικές χαρές στην πλατεία Αμπελόκηπων και έγιναν νέες: α) στην πλατεία Ευαγγελίστριας β) στην πλατεία Μυτιλήνης γ) στην πλατεία Εργατικών (Νεκροταφείου).

Φωτισμός

- Τοποθετήθηκαν 50 νέοι στύλοι της ΔΕΗ.
- Τοποθετήθηκαν 264 νέα φωτιστικά σώματα φθορισμού σε διάφορα σημεία και δρόμους της πόλης.

Αθλητισμός

- Βελτιώνει αγροτική έκταση στα Μελισσάτικα για προσωρινό γήπεδο του «ΑΡΗ» και δόθηκε στον «ΠΗΛΕΑ» νοικιασμένο οικοπέδο στον Ξηριά για προπονήσεις.
- Στον «ΗΡΑΚΛΗ» καθιερώθηκαν ετήσιες επιχορηγήσεις, ενώ για τη ΝΙΚΗ» συμβάλαμε ηθικά και υλικά για την άνοδο στη Β΄ κατηγορία.

Λαϊκή πρόνοια

- Με τη βοήθεια Κοινωνικών Λειτουργών του Αστικού Κέντρου αναζητήθηκαν άποροι, ανασφάλιστοι, εγκαταλειμμένοι γέροντες (βρέθηκαν 56). Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε τη χορήγηση μηνιαίας σύνταξης 350 δρχ.

Διάφορα

- Αγοράστηκαν 2 νέα απορριμματοφόρα και ανανεώθηκε ο εξοπλισμός της Υπηρεσίας Καθαριότητας.
- Κατασκευάστηκε αγωγός στην Αναπαύσεως από Μαιάνδρου και Σινώπης στον Κραυσίδωνα.
- Μελετά την παραχώρηση ή όχι της αρμοδιότητας ύδρευσης και αποχέτευσης περιοχής μείζονος Βόλου σε Οργανισμό (Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Β. 217/13-10-1976, 160/4-7-1977). Αναθέτει εργασίες ρυμοτομικής μελέτης της Νέας Ιωνίας στο Γραφείο «Θύμιος Παπαγιάννης και συνεργάτες». Αποφασίζει τη σύναψη δανείου για Δημοτικό Νεκροταφείο (128/26-5-1978).

Δήμαρχος Ανδρέας Βαλαχής (Τρεις συνεχόμενες θητείες, από 1979 έως 1990)

Ο δήμαρχος Ανδρέας Βαλαχής εκλέχτηκε σε τρεις συνεχόμενες τετραετίες από το 1979 μέχρι το 1990 και έλαβε αντίστοιχα τα παρακάτω ποσοστά των ψήφων: 56,07% (δεύτερη Κυριακή), 60,77% (δεύτερη Κυριακή) και 59,56% (δεύτερη Κυριακή). Παρουσίασε τα παρακάτω έργα (από σημείωμα του πρώην δημάρχου Ανδρέα Βαλαχή) (σ. σ. Εδώ χρειάζεται να διευκρινίσουμε ότι σε πολλά αναφερόμενα έργα-ιδιαίτερα τα μεγάλα-υπάρχει συνέχεια και αλληλοεπικάλυψη από τις επόμενες δημοτικές αρχές. Με βήματα, σε μακρύ χρόνο, από πολλούς δημάρχους, εκτελούνται σπουδαία έργα (π. χ. Πολιτιστικό Άλσος-Πολιτιστικό Κέντρο (κτήριο)-Θέατρο

Το δημαρχείο της Νέας Ιωνίας ολοκληρώθηκε σε τρεις φάσεις: α) 1953: Το ισόγειο δεξιά επί δημάρχου Μιχ. Τίκογλου, β) 1972 επί δημάρχου Κων. Σουγιουλτζόγλου: Το ισόγειο αριστερά, γ) 1980 επί δημάρχου Ανδρέα Βαλαχή: Προστίθεται ολόκληρος ο δεύτερος όροφος.

στο Πολιτιστικό Κέντρο-Ανοιχτό Θέατρο ή στα Ολυμπιακά Έργα (Πανθεσσαλικό Στάδιο, Κολυμβητήριο, Ξενώνας Αθλητών, Γήπεδα ή Σχολεία-Νηπιαγωγεία, κ. ά.)

α) Κτηριακά:

- Προσθήκη ορόφου στο Δημαρχείο για τη δημιουργία αίθουσας πολιτιστικών εκδηλώσεων, αίθουσας δημοτικού συμβουλίου, βιβλιοθήκης, γραφεία δημάρχου, αντιδημάρχου κ.λπ. (1980 και συνέχεια)
- Κέντρο Νεότητας και κτήρια για πολλές λειτουργίες στον Άγιο Νεκτάριο.
- Παιδικό Σταθμό στον Άγιο Νεκτάριο (1984)
- Παιδικό Σταθμό στην πλατεία ΟΤΕ (1985)
- Παιδικό Σταθμό στις πολυκατοικίες του Κουφόβουνου (1989). (Τον αποπεράτωσε η επόμενη δημοτική αρχή).
- Ανέγερση Νηπιαγωγείου στον χώρο του 7ου - 8ου σχολ. (1985)
- Ανέγερση Νηπιαγωγείου στο Κουφόβουνο 11ο Νηπιαγωγείο (1990). (Το αποπεράτωσε η επόμενη δημοτική αρχή).
- Ανέγερση ΚΑΠΗ στην πλατεία «31ης Αυγούστου 1922» (Γερμανικών) (1985). (Το αποπεράτωσε η επόμενη δημοτική αρχή).
- Γκαράζ και συνεργείο αυτοκινήτων στη γέφυρα του Ξηριά (1980)
- Κλειστό Γυμναστήριο. Μελέτη και εργασίες σ' αυτό (1987). (Το αποπεράτωσε η επόμενη δημοτική αρχή).
- Πολιτιστικό Κέντρο. Εργασίες σ' αυτό (1990). Οι εργασίες συνεχίζονται.
- Δημοτικό Νεκροταφείο προς Φυτόκον. Αγορά οικοπέδου (1980). Εργασίες ανέγερσης και αποπεράτωσης (1983 και 1984).
- Γέφυρα στην οδό Αναπαύσεως με Καραμπατζάκη επί του Κραυσίδωνα από το ΥΠΕΧΩΔΕ (σ.σ. Η μελέτη είχε γίνει από το 1977.

β) Έργα οδοποιίας- διανοίξεις οδών και πλατειών:

Έγιναν έργα αστικής (30 χλμ.) και αγροτικής οδοποιίας (15 χλμ.) ως εξής:
 - Θείρων, Κονδύλη, Παρασκευοπούλου.- Αγίας Σοφίας, Στρατηγού Ιωάννου, Βουλγαροκτόνου.- Παπάγου, Φειδίου.- Βαλαωρίτου, Λυκούργου.- Σταδίου από Φυτόκου μέχρι ΚΕΤΕ.- Ελλησπόντου.- Τρίγωνο Δημοκρατίας και Αβέρωφ.

Έργα στις πλατείες: - Πλατεία (Κασίδη) επί της Παπάγου.- ΟΤΕ (Πατριάρχου Δημητρίου Α΄), επί της Μαιάνδρου.- Εθνικής Αντίστασης.- Μελισσατικών (παιδική χαρά).

Ο δήμος Νέας Ιωνίας και ο δήμος Βόλου συνέστησαν τη «Δημοτική Επιχείρηση Υδρεύσεως Αποχετεύσεως Μείζονος περιοχής Βόλου» (ΔΕΥΑΜΒ, 1979) και από τότε ο Οργανισμός αυτός ανέλαβε αυτά τα έργα (ύδρευση - αποχέτευση βοθρολυμάτων - υπόνομοι βρόχινων νερών)

δ) Πράσινο - πλατείες:

- Πολιτιστικό άλσος με τις επί μέρους λειτουργίες του (έκταση 141 στρεμμάτων): Κέντρα ψυχαγωγίας, κυκλοφοριακό πάρκο, παιδική χαρά, λίμνη κ.τλ. γεώτρηση (1986 και συνέχεια).- Ανοιχτό θέατρο.- Στη συνοικία

Το Πολιτιστικό Άλσος, μια έκταση 144 στρεμμάτων στην αρχή της δημιουργίας του με τις επιμέρους λειτουργίες του. Είχε αρχίσει από τη δεύτερη τετραετία του δημάρχου Ανδρέα Βαλαχή (1983-1986) με την παρουσίαση μελέτης από την Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και την έναρξη εργασιών. Στη φωτογραφία διακρίνεται το ανοιχτό θέατρο, που κατασκευάστηκε το 1984.

Αγίας Βαρβάρας πλατείες και κοινόχρηστοι χώροι: Γύρω από την εκκλησία - Στρατηγού Ιωάννου - Βουλγαροκτόνου - Τσιγάντε - Χρυσοστόμου Σμύρνης (αγορά οικοπέδου) - Στη συνοικία Ευαγγελίστριας: Πλατεία Εθνικής Αντίστασης στη γέφυρα, πλατεία Γρηγόρη Λαμπράκη με γήπεδο μπάσκετ (Φιλαδελφείας με Εθνικών Αγώνων), πλατεία ΟΤΕ, πλατεία «31η Αυγούστου 1922» (Γερμανικών) με γήπεδο μπάσκετ.

- Συνοικία Αγίου Νεκταρίου: Διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων στις εργατικές πολυκατοικίες και παρά τον Άγιον Νεκτάριο με παιδική χαρά και γήπεδο μπάσκετ.

- Συνοικία Αγίου Σπυριδώνα: Διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων σε διάφορα σημεία (Βενιζέλου με Ξηριά, σιδηροδρομική γραμμή).- Συνοικία Πέτρου και Παύλου: Ανάπλαση των χώρων στις πολυκατοικίες Κουφόβουνου - Διαμόρφωση της πλατείας της εκκλησίας και δημιουργία πεζόδρομων.

ε) Έργα στους οικισμούς:

Α) Φυτόκον: Γεώτρηση για επάρκεια νερού - διαμόρφωση δρόμων αστικών και αγροτικών. Β) Μελισσάτικα: Πλατεία - παιδική χαρά - δρόμοι αστικοί, αγροτικοί.

στ) Τοποθέτηση φωτεινών σηματοδοτών:

Τοποθετήθηκαν στους δρόμους Μαιάνδρου - Λεωφόρο Ειρήνης, Μαιάνδρου - Βενιζέλου, Μαιάνδρου - Ελλησπόντου, Ελλησπόντου - Εθνικών Αγώνων, Λεωφόρο Ειρήνης - Δημοκρατίας.

ζ) Εξοπλισμός του δήμου με μηχανικά μέσα για την εκτέλεση διαφόρων λειτουργιών του: (απορριμματοφόρα οχήματα, φορτηγά, γκρέιντερ, εκσκαφέα, οδοστρωτήρες, μικρά μεταφορικά αυτοκίνητα, λεωφορείο, βυτιοφόρο, ανυψωτικό). Επίσης από το 1988 άρχισε τη μηχανοργάνωση των διαφόρων υπηρεσιών με Η/Υ.

η) Πολιτιστικός τομέας :

- Ίδρυση Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Νέας Ιωνίας (1989).
- Ίδρυση Αθλητικού Οργανισμού Δήμου Νέας Ιωνίας (1989).
- Έκδοση περιοδικού «Νέα Ιωνία» (1986).
- Δημοτικοποίηση της «Απολλώνειας χορωδίας» (1985).
- Κατασκευή μνημείου Εθνικής Αντίστασης (ορειχάλκινο γλυπτό, έργο Γιώργου Μέγκουλα) (1984).
- Έκδοση βιβλίου του Παν. Κατσιρέλου «Ο Συνοικισμός» (194/30-9-1985).
- Πολιτιστικός Αύγουστος 1982, 1983, 1984.
- Ίδρυση ανοικτού ελεύθερου Πανεπιστημίου (1983)
- Κινηματογραφική μηχανή (δωρεά Αφοί Παρασκευά), (1982).
- Κατασκευή υπαίθριου θεάτρου στο Πολιτιστικό Άλσος (1984).

θ) Διάφορα:

- Δημιουργία Συνδέσμου Απορριμμάτων με τον Δήμο Βόλου (1979).
- Έργα διαμόρφωσης και περιφράξης στο άλσος Ξηριά.
- Ίδρυση λαϊκού ιατρείου για τους κατοίκους (1979).
- Παροχή οικονομικής ενίσχυσης στο Αστικό Κέντρο για μηνιαία επιδόματα σε απόρους.
- Απόφαση για το στρατόπεδο Γεωργούλα. Απομάκρυνση. Αξιοποίηση (1986).
- Ψήφισμα για την αρνητική απάντηση για άνοιγμα της οδού Δωρίδος (1987).

Συνεχίζεται την επόμενη Κυριακή

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 13 Οκτωβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 20 Οκτωβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία 20. Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας

Τέταρτο δημοσίευμα

Στο προηγούμενο δημοσίευμα διαβάσαμε για τα έργα που εκτέλεσαν οι δύο δήμαρχοι Νέας Ιωνίας, Γεώργιος Μπαλής (1975-1978) και Ανδρέας Βαλαχής (1979-1990, τρεις τετραετίες). Σήμερα συνεχίζουμε με τον επόμενο δήμαρχο Στέφανο Φούσκη με τα έργα που εκτέλεσε την πρώτη τετραετία (1991-1995) και ένα μέρος της δεύτερης (1995-1998). Η απαρίθμηση των έργων, ίσως φαίνεται σήμερα κουραστική, για τον αναγνώστη, αλλά είναι αναγκαίο να αναφερθούν αυτά, για να φανεί, όπως σημειώσαμε και στα προηγούμενα δημοσιεύματά μας, η σταδιακή ανάπτυξη και η μεταμόρφωσή της Νέας Ιωνίας σε σύγχρονη πόλη, που τη ζήσαμε.

Δήμαρχος Στέφανος Φούσκης (1^η τετραετία, 1991-1994)

Ο δήμαρχος Στέφανος Φούσκης με τον συνδυασμό του «Συνασπισμός Αυτοτέλεια-Συνεργασία-Ανάπτυξη» έλαβε ποσοστό 73,60% στις εκλογές της 14^{ης} Οκτωβρίου 1990. Από φυλλάδιο που κυκλοφόρησε ο δήμαρχος Στέφανος Φούσκης (1η θητεία, από 1-1-1991 μέχρι 31-12-1994), διαβάζουμε τα έργα, που επιτέλεσε κατά την παρελθούσα τετραετία 1991 – 1994.

Η διαδημοτική συνεργασία με τον Δήμο Βόλου

- Ένταξη του έργου αξιοποίησης - ανάπλασης του Κραυσίδωνα (κοίτη και παρόχθιοι) στο πρόγραμμα «Λαίψ» και έναρξη εργασιών. Τότε η παρόχθιος οδός Καραμπατζάκη οργανώθηκε σε οδό «πειθαρχημένης κυκλοφορίας» και όχι διαμπερής (από Αναπαύσεως έως Λεωφ. Ειρήνης). Ο ενιαίος Δήμος Βόλου (δήμαρχος Αχ. Μπέος) το 2017 απεφάσισε τη διάνοιξη της οδού. Μετά από πολλές ενστάσεις-συζητήσεις-αντιδράσεις η διάνοιξη της οδού Καραμπατζάκη πραγματοποιήθηκε («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 22-05-2020).

- Δημιουργία φορέα διαδημοτικού νεκροταφείου ώστε να λειτουργήσει το 1995 βάσει και των τελικών αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων Νέας Ιωνίας και Βόλου.

- Βελτίωση της υδροδότησης της Νέας Ιωνίας.

- Λειτουργήσαν οι εγκαταστάσεις δευτερογενούς καθαρισμού λυμάτων του Παγασητικού, ενώ έχουν εξασφαλιστεί οι αναγκαίες πιστώσεις για το βιολογικό καθαρισμό.

- Η επαναδημιουργία της λίμνης Κάρλας εντάχθηκε στο νέο πλαίσιο Στήριξης το έργο κατασκευής ταμιευτήρα 42.000 στρ. με το ποσό των 5 δισ.
- Εντάχθηκε το έργο της παράκαμψης του πολεοδομικού συγκροτήματος στο πλαίσιο στήριξης των 2 δις με κοινές ενέργειες των δύο δήμων και άλλων φορέων.

Η απομάκρυνση των ανεπιθύμητων λειτουργιών

Την τετραετία που μεσολάβησε:

- Η έκταση των πρώην «σιλό» (15 στρεμ.) μετατράπηκε πνεύμονα πρασίνου. Ο παρακείμενος χώρος των πρώην χυτηρίων (18 στρ.) και οι πρώην ελαιοαποθήκες μετατρέπεται σ' ένα σύγχρονο αθλητικό - πολιτιστικό κέντρο.
- Η μεταφορά του στρατοπέδου, που αποτελεί πάγιο αίτημα του δήμου μας. Ένα πρώτο βήμα αποτέλεσε η διάνοιξη της οδού Γ. Δοξοπούλου (πρώην Δωρίδος) στο βόρειο άκρο του στρατοπέδου, ενώ άρχισαν οι εργασίες για ανάλογη διάνοιξη στην οδό Εθνικών Αγώνων.
- Εντάχτηκαν στις χρηματοδοτήσεις του νέου πλαισίου στήριξης εργασίες στον οικισμό των Ρομά στο Αλιβέρι.

Έργα στις συνοικίες

- Προσφυγικά: ολοκληρώθηκαν τα έργα υποδομής (υπογείωση καλωδίων κ.ά).
- Παρέμβαση της δημοτικής αρχής στους κεντρικούς οδικούς άξονες της (Λ. Ειρήνης - Αναπαύσεως - Μαιάνδρου - Μ. Παπαρρήγα): υπογείωση καλωδίων, ξήλωμα στύλων ΔΕΗ, τοποθέτηση καλαίσθητων φωτιστικών, ομοιόμορφη πλακόστρωση, ανάπτυξη πρασίνου κ.λπ.
- Ακρόπολη - Νέο Δέλτα - συνοικία Μπασματζίδη: διαμορφώσεις σε «σιλό» - χυτήρια, σχολικά κτίρια 3ου γυμνασίου - 31ου δημοτικού και 25ου νηπιαγωγείου, υπόγεια διάβαση πεζών, διανοίξεις δρόμων, ασφαλοστρώσεις.
- Συνοικία Ξηριά: διάνοιξη Γ. Δοξοπούλου, αίθουσα γυμναστικής 2ου γυμνασίου.
- Αλιβέρι: εκπόνηση τοπικού αναπτυξιακού προγράμματος, και ένταξή του στο νέο πλαίσιο με 100 εκ. δρχ. - ολοκλήρωση του σχολικού συγκροτήματος του 37ου δημοτικού - 28ου νηπιαγωγείου - 1ου ειδικού σχολείου, διαμόρφωση κοινοχρήστων χώρων, επέκτασης δικτύου ομβρίων, ηλεκτροφωτισμός.
- Ξηριάς: Έγινε η οριοθέτηση του χειμάρρου.
- Συνοικία «ΒΙΟΣΚΥΡ» (Κονιαρόλακκα): πετύχαμε την ένταξη της περιοχής στην επέκταση του σχεδίου πόλης (Γ.Π.Σ.)

- Καλλιθέα – «Ελαιοτριβείο» - Αγ. Δημήτριος: επέκταση σχεδίου πόλης, διαμόρφωση πλατειών και κοινοχρήστων χώρων, έργα οδοποιίας, έγκριση κατασκευής του 4ου γυμνασίου (200 εκ. δρχ.)
- Ξηρόκαμπος: με την σύνδεση των πολυκατοικιών με το δίκτυο ακαθάρτων λύθηκε ένα πρόβλημα, ενώ η τοποθέτηση κάδων μηχανικής αποκομιδής έλυσε σοβαρότατα προβλήματα καθαριότητας.
- Αγ. Βαρβάρα: Νέα πλατεία Αγ. Βαρβάρας, το «στολίδι» της περιοχής. Η πλατεία «Κασσίδη» (σήμερα ονομάζεται: Πλατεία Νικ. Πλαστήρα) ολοκληρώθηκε (εκκρεμούσε απ' το 1946). Αποκτήθηκε το οικόπεδο των οδών Ταξιαρχών - Ζέρβα, ένας νέος χώρος πρασίνου.
- Νέες εργατικές κατοικίες Πανόραμα και οδού Νικαίας: Η τσιμεντοποίηση, που υπήρχε στους δύο οικισμούς, αντικαταστάθηκε από πράσινο, με έργο της δημοτικής αρχής.
- ΦΥΤΟΚΟ και ΜΕΛΙΣΣΑΤΙΚΑ: Λύση του προβλήματος υδροδότησης Μελισσατικών, παρεμβάσεις στα σχολεία, διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων, εκτεταμένα έργα οδοποιίας, επέκταση ηλεκτροφωτισμού.

Περιβάλλον, αστικό και περιαστικό πράσινο.

- Μόνο την τετραετία που μεσολάβησε προστέθηκαν 120 στρέμματα πρασίνου επιπλέον. - Έγινε εκτεταμένος εξωραϊσμός των σχολείων, των εκκλησιών, των δημοσίων χώρων, των οικισμών.
- Αποπερατώθηκε το Πολιτιστικό Άλσος, μετά την ένταξη του έργου σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα (120 εκ. δρχ.) Συγκεκριμένα διαμορφώθηκαν περί τα 70 στρεμ. στο βόρειο τμήμα.
- Πρωτοποριακή ήταν η δημιουργία Στεκιού Οικολογίας στον δήμο, όπου φιλοξενείται ο σταθμός βοήθειας και προστασίας άγριων ζώων και πουλιών.

Η Νέα Ιωνία αθλητούπολη

- Στον δήμο μας δημιουργείται **ένα σύγχρονο αθλητικό κέντρο** σε έκταση 270 στρ. στην βόρεια πλευρά της πόλης. Το αθλητικό κέντρο περιλαμβάνει:
- Το δημοτικό κλειστό γυμναστήριο «στολίδι» της περιοχής, που αποδόθηκε σε λειτουργία το δεύτερο χρόνο της θητείας μας.
  - Το κλειστό κολυμβητήριο ολυμπιακών προδιαγραφών (πισίνα 50μ. πισίνα εκμάθησης 4.500 θέσεις). Έχει εξασφαλιστεί η χρηματοδότησή του με την ένταξη του έργου στο πρόγραμμα ΕΑΠΤΑII.
  - Το εθνικό στάδιο: Το έργο εντάχθηκε στο νέο πλαίσιο στήριξης με το ποσό των 500 εκ. δρχ. και έτσι εξασφαλίστηκε η ολοκλήρωση της α' φάσης (γήπεδο με χλοοτάπητα, κερκίδες 8.000 θέσεων, πλήρεις εγκαταστάσεις στίβου). Επίσης στο αθλητικό κέντρο θα χωροθετηθούν νέες αθλητικές

υποδομές (σ.σ. Εδώ χωροθετήθηκε και κατασκευάστηκε αργότερα το «Πανθεσσαλικό Στάδιο. Θα το δούμε πιο κάτω).

- Το αθλητικό κέντρο δυτικής Ν. Ιωνίας («Βασδέκειο»).

- Αθλητικές δραστηριότητες στο δήμο μας: το ανεπίσημο τουρνουά μπάσκετ πανελληνίου ενδιαφέροντος, οι πανελλήνιες και διεθνείς συναντήσεις, οι τιμητικές εκδηλώσεις. Αναβαθμίσαμε τη συνεργασία με τη «Νίκη» και τα άλλα σωματεία της περιοχής.

Με το σχέδιο URBAN (1994-1999) έγινε ανάπλαση των προσφυγικών στον κεντρικό πυρήνα της πόλης (Τετράγωνο) επί δημάρχου Στέφανου Φούσκη. Εδώ είναι στο Τετράγωνο Θ' .

Πολιτιστικά

Ολοκληρώθηκε ο βασικός σκελετός του κτηρίου του Πολιτιστικού Κέντρου, ενώ εξασφαλίστηκε η αποπεράτωσή του με την ένταξή του στο ΕΑΠΤΑII (150 εκ. δρχ.).

-Εκδόθηκε το βιβλίο του Δημήτρη Κωνσταντάρη-Σταθαρά «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994», που χρηματοδοτήθηκε από τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Νέας Ιωνίας Μαγνησίας (1994).

Σχολεία

-Αποπερατώθηκαν: 3ο γυμνάσιο, 11ο νηπιαγωγείο, 28ο νηπιαγωγείο, 37ο δημοτικό.

-Ολοκληρώνονται: 25ο νηπιαγωγείο, οι αίθουσες του 1ου γυμνασίου, οι αίθουσες γυμναστικής του 2ου και 3ου γυμνασίου.

-Ειδική παιδεία: διαμορφώνεται το 1ο ειδικό σχολείο στο Αλιβέρι, ενώ εγκρίθηκε η δημιουργία Πανελληνίου Κέντρου πολλαπλών δομών στήριξης για αυτιστικά άτομα.

-Αναβαθμίστηκε η εικόνα των σχολείων.

Νεολαία

Για πρώτη φορά σε επίπεδο χώρας έγινε πράξη ο θεσμός νεανικής συμμετοχής, το δημοτικό συμβούλιο νεολαίας.

Υγεία - Πρόνοια

-Δημιουργήθηκε το Κέντρο Ενημέρωσης στον δήμο μας, ασπίδα προστασίας από τα ναρκωτικά, εστία πολιτιστικής και κοινωνικής δραστηριότητας.

- Η αποπεράτωση του βρεφονηπιακού σταθμού Κουφοβούνου.

-Το νέο ΚΑΠΗ του δήμου: Ολοκληρώθηκε τον πρώτο χρόνο της θητείας μας.

- Η αποπεράτωση και λειτουργία του πολυϊατρείου ΙΚΑ.

Συνεργασία Δημοτικής Αρχής με Ενορία Ευαγγελίστριας

Η Δημοτική Αρχή Νέας Ιωνίας (δήμαρχος Στέφανος Φούσκης), η Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος και Αλμυρού (Μητροπολίτης κ. Χριστόδουλος) και η Ενορία Ευαγγελίστριας (Προϊστάμενος π. Θωμάς Συνοδινός, συνεργάστηκαν στενά για την οργάνωση εκδηλώσεων που είχαν σχέση με τις αλησμόνητες πατρίδες ως εξής: α) (Σεπτέμβρης 1992. Τα 70 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922. Εκδηλώσεις για τους εθνοϊερομάρτυρες Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσόστομο και τους συν αυτώ Μητροπολίτες, που σφαγιάστησαν. β) (Νοέμβριος 1994). Στην Ευαγγελίστρια για ανάμνηση τεσσάρων χρόνων από την επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχη Δημητρίου Α΄ στη Νέα Ιωνία (Σεπτέμβρης 1990) και τρία χρόνια εκδημίας του Οικουμενικού (1991) τελέστηκε πολυαρχιερατικό μνημόσυνο (Μητροπολίτης Χριστόδουλος κ. ά.) και έγινε αποκάλυψη του ψηφιδωτού που απεικονίζει την επίσκεψη του Πατριάρχη στη Νέα Ιωνία (στη βάση του καμπαναριού). Ο δήμαρχος ανακοίνωσε την ονοματοδοσία της πλατείας του ΟΤΕ σε «Πλατεία Πατριάρχου Δημητρίου Α΄».

Διάφορα

- Έναρξη εφαρμογής του συστήματος μηχανικής αποκομιδής απορριμμάτων με: αντικατάσταση του παλαιού «στόλου» οχημάτων με

αγορά δύο νέων απορριμματοφόρων και πλυντηρίων κάδων. Αγορά 200 κάδων μηχανικής αποκομιδής και 5 κάδων ανακύκλωσης.

- Ολοκληρώθηκε η μηχανοργάνωση του δήμου.
- Δημιουργήθηκε δημοτική επιχείρηση (ΔΕΜΚΑ-εκπόνηση μελετών, εφαρμογή προγραμμάτων και την εκτέλεση εργασιών).

Ο Δήμος Νέας Ιωνίας (δήμαρχος Στέφανος Φούσκης) αγόρασε το κτήριο του παλαιού Μεταξουργείου. Μαζί με το κτήριο αγοράστηκαν και τα μηχανήματα παραγωγής και επεξεργασίας του μεταξιού (1995). Στα επόμενα χρόνια το Μεταξουργείο εξελίχθηκε σε χώρο Πολιτισμού και τα μηχανήματα αποτέλεσαν το Μουσείο Μεταξιού.

- Εγκατάσταση μηχανισμού πρόγνωσης σεισμικής δραστηριότητας στον δήμο (BAN).
- Εγκατάσταση Δ.Ο.Υ. στη Ν. Ιωνία: εκτελούνται οι εργασίες και θα λειτουργήσει στις αρχές του 1995.
  - Σε συνεδριάσεις την τετραετία που μεσολάβησε το δημοτικό συμβούλιο ασχολήθηκε με 962 θέματα ενώ το 97% των αποφάσεων ήταν ομόφωνες.

Δήμαρχος Στέφανος Φούσκης (2^η τετραετία, 1995-1998)

Ο δήμαρχος Στέφανος Φούσκης εκλέχτηκε στις εκλογές της 16^{ης} Οκτωβρίου 1994 με ποσοστό 59,96%. Έργα που επιτέλεσε:

- Ο Δήμος Νέας Ιωνίας αγόρασε το Παλαιό Μεταξουργείο Ετμεκτσόγλου για να γίνει κυψέλη Πολιτισμού. Μαζί με το κτήριο αγόρασε και τα μηχανήματα παραγωγής και επεξεργασίας μεταξιού για να δημιουργηθεί Μουσείο Μεταξιού στους χώρους του Μεταξουργείου (Σειρά αποφάσεων: 1995, 1997).
- Νέος πολεοδομικός σχεδιασμός. Εντάχτηκαν στο σχέδιο πόλης οι περιοχές Νέο Δέλτα, Μπασματζίδη, ΒΙΟΣΚΥΡ. Οριοθετήθηκαν οι οικισμοί Φυτόκον – Κλήμα.
- Πλακοστρώσεις στα στενά των Γερμανικών και Τετραγώνων.
- Νέες πλατείες και πάρκα: Στην οδό Ταξιαρχών με Ζέρβα (Πλατεία Αρχιεπισκόπου Σεραφείμ) κ.λπ.
- Ανάπλαση προσφυγικών μεταξύ Δημοκρατίας-Μαγνησίας-Μαιάνδρου-Κρήτης συν τα Τζαμαλιώτικα με το σχέδιο URBAN.
- Αλιβέρι. Η προβληματική συνοικία στη μέριμνα της δημοτικής αρχής με διάφορες παρεμβάσεις.

Συνεχίζεται την επόμενη Κυριακή

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 20 Οκτωβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 27 Οκτωβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνίας

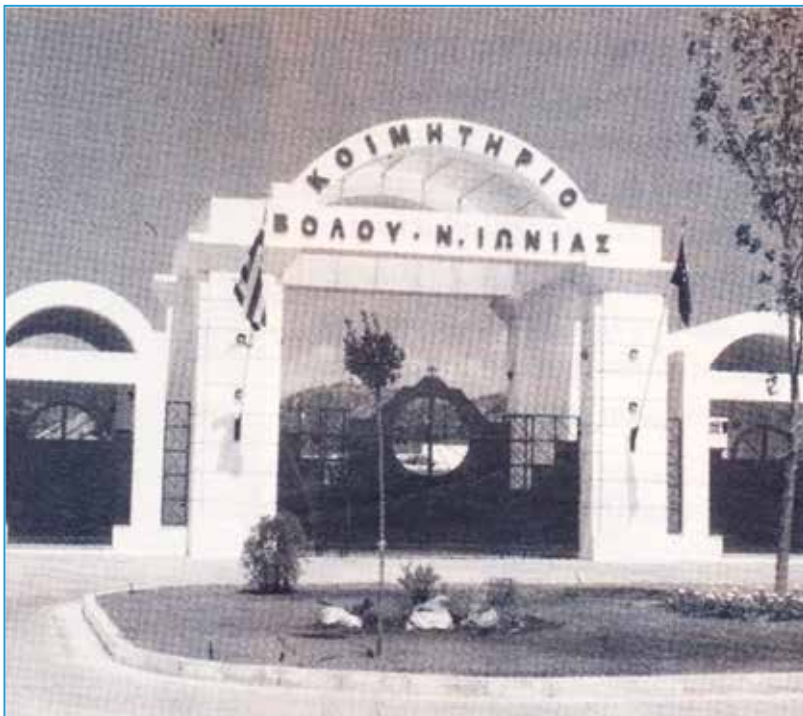
21. Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας

Πέμπτο δημοσίευμα

Στο προηγούμενο δημοσίευμα διαβάσαμε τα έργα που εκτελέστηκαν στην πρώτη τετραετία του δημάρχου Στέφανου Φούσκη (1991-1994) και σε ένα μέρος της δεύτερης τετραετίας (1995-1998). Σήμερα συνεχίζουμε με το 5^ο και τελευταίο δημοσίευμα για τη μεταμόρφωση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας σε μια σύγχρονη πόλη. Σ' αυτή την περίοδο, από το 1995 έως το 2010 (4 τετραετίες) εναλλάχτηκαν οι δήμαρχοι Στέφανος Φούσκης (2^η και 3^η θητεία) και Παύλος Μαβίδης (1^η και 2^η θητεία), που σχεδιάστηκαν και αποπερατώθηκαν μεγάλα και σπουδαία έργα, που ολοκλήρωσαν την εικόνα μιας σύγχρονης πόλης με πολλές λειτουργίες και δράσεις για τους πολίτες της Νέας Ιωνίας και της περιοχής. Έτσι συνεχίζουμε με τη 2^η τετραετία του Στέφανου Φούσκη:

(Στέφανος Φούσκης 2^η τετραετία (1995-1998))

- Νέα Ιωνία-Ολυμπιακή πόλη: Η Νέα Ιωνία ανακηρύχθηκε Ολυμπιακή πόλη και θα ανεγερθεί το Περιφερειακό Αθλητικό Κέντρο (Πανθεσσαλικό Στάδιο) για τους Ολυμπιακούς Αγώνες «Αθήνα 2004». Επίσης θα ανεγερθεί κλειστό κολυμβητήριο. Επίσης το Κλειστό Γυμναστήριο δυτικών συνοικιών («Βασδέκειο»). Επίσης Γήπεδο τένις.
- Πολιτισμός-παράδοση: Νέο πολιτιστικό κέντρο στην περιοχή Αγίου Νεκταρίου. Έκδοση βιβλίου Βασιλείας Γιασιράνη «Ιστορίες ζωής και θανάτου στο νεκροταφείο του Βόλου» (1996).
- Κυκλοφοριακό: Προέκταση της οδού Εθνικών Αγώνων από Βενιζέλου έως Ικάρων. Άξονες Βορρά-Νότου, οδών Παρασκευοπούλου και Μυτιλήνης μέχρι τις γραμμές. Οδός Δοξοπούλου με Παρασκευοπούλου για την εξυπηρέτηση αθλητικών εγκαταστάσεων.

Το νέο Διαδημοτικό Κοιμητήριο ήλθε σε πέρας μετά από γόνιμη συνεργασία του Δήμου Βόλου και του Δήμου Νέας Ιωνίας και άρχισε να λειτουργεί από τον Απρίλιο του 2001.

- Εκπαίδευση: Βελτίωση λειτουργίας σχολείων Β/βάθμιας Εκπαίδευσης. Κατασκευάσαμε το 1^ο Ειδικό Σχολείο για παιδιά με ειδικές ανάγκες. Νέες αίθουσες σε σχολεία και νηπιαγωγεία.
- Περιβάλλον-Ποιότητα ζωής: Το πράσινο αυξήθηκε 320 στρέμματα. Διαμόρφωση οδών Καραμπατζάκη και Βυζαντίου.
- Καθαρή πόλη- Σύγχρονες υπηρεσίες: Αγορά νέων απορριμματοφόρων και κάδων.

Το Πολιτιστικό Κέντρο της Νέας Ιωνίας, στο Πολιτιστικό Άλσος «Ανδρέας Βαλαχής», κόσμημα της Νέας Ιωνίας, για το οποίο εργάστηκαν οι δήμαρχοι Ανδρέας Βαλαχής, Στέφανος Φούσκης και Παύλος Μαβίδης (Μελέτη, κατασκευή, αποπεράτωση).

Υδρευση: Ολοκληρώνεται η αλλαγή όλων των δικτύων ύδρευσης με κόστος 1,5 δις.

- Κατασκευή οικίσκου πρόγνωσης σεισμών στη Νέα Ιωνία.
- Συνεργασία της Δημοτικής Αρχής με την Ενορία της Ευαγγελίστριας: α) Εκδηλώσεις για την 70ετηρίδα του Ιερού Ναού Ευαγγελίστριας (1926-1996). β) Συμμετοχή σε εόρτιες εκδηλώσεις του Αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης και των συν αυτώ. Περιφορά εικόνων πέριξ του ναού (Κυριακή 07-09-1997).

- Επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας Κωστή Στεφανόπουλου στον Δήμο Νέας Ιωνίας (Παρασκευή 26 Σεπτεμβρίου 1997). Ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας Στέφανος Φούσκης απένειμε το χρυσό μετάλλιο της πόλης στο Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Δήμαρχος Παύλος Μαβίδης (1^η θητεία, 1999-2002)

Ο δήμαρχος Παύλος Μαβίδης έλαβε ποσοστό 52,99% των ψήφων (δεύτερη Κυριακή 18 Οκτωβρίου 1998). Έργα:

- Η Νέα Ιωνία Ολυμπιακός Δήμος: Την Πέμπτη, 27 Ιουνίου 2002 θεμελιώνεται το «Πανθεσσαλικό Στάδιο». Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος Α΄ τελεί τον Άγιασμό θεμελιώσεως, παρουσία του Μητροπολίτου Δημητριάδος Ιγνατίου, του Υπουργού Πολιτισμού Ευάγγελου Βενιζέλου, της βουλευτού Ροδούλας Ζήση και του δημάρχου Νέας Ιωνίας Παύλου Μαβίδη, ο οποίος με κατάλληλη προσλαλιά προσφωνεί τον Οικουμενικό Πατριάρχη για την παρουσία του στη Νέα Ιωνία και στη θεμελίωση του «Πανθεσσαλικού Σταδίου».

- Λειτουργία του νέου Διαδημοτικού Κοιμητηρίου Βόλου-Νέας Ιωνίας (Από Μ. Δευτέρα 9 Απριλίου 2001). Έληξε ένα θέμα για το οποίο είχαν διατυπωθεί πολλές αντιρρήσεις.

- Συνέχιση και ολοκλήρωση έργων των προηγούμενων δημοτικών αρχών (Υπογείωση καλωδίων, Πολιτιστικό Κέντρο, Κλειστό Γυμναστήριο «Βασκέκειο», Μεταξουργείο, Κολυμβητήριο, Ανοιχτό Θέατρο, γήπεδα τένις.

- Μετονομασία δημοτικών σχολείων και νηπιαγωγείων από σχολεία Βόλου σε σχολεία και νηπιαγωγεία Νέας Ιωνίας (π. χ. το 7^ο Δ. Σ. Βόλου σε 1^ο Δ. Σ. Νέας Ιωνίας, το 8^ο Δ. Σ. Βόλου σε 2^ο Δ. Σ. Νέας Ιωνίας κ. ο. κ.).

- Ολυμπιακά έργα: Μνημόνιο συναντήληψης και συνεργασίας μεταξύ Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ 2004 και Δήμου Νέας Ιωνίας (Πανθεσσαλικό Στάδιο-Γήπεδο Ποδοσφαίρου-Στίβος 8 διαδρομών-Απαλλοτριώσεις στον περιβάλλοντα χώρο-Ξενώνας αθλητών-Κολυμβητήριο.

- Δημιουργία και λειτουργία στη Νέα Ιωνία του μουσικού συνόλου της «Εστουδιαντίνας» με διευθυντή τον Ανδρέα Κατσιγιάννη.

- Ανάπλαση συνοικιών-Πλατείες.

- Ποιότητα ζωής-Περιβάλλοντος: Διανοίξεις οδών έξω από τον κεντρικό ιστό της πόλης. Αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης στον κεντρικό ιστό της πόλης.

- Νερό Καλιακούδας σε όλη τη Νέα Ιωνία (10-11-2007).

- Ανέγερση μεγάρου Αστυνομικής Διεύθυνσης Μαγνησίας στην περιοχή Αλιβερίου.

- Λειτουργία Κέντρου Υποστήριξης της Απασχόλησης (188 άνεργοι έχουν βρει δουλειά).
- Εκπαίδευση-Πολιτισμός-Αθλητισμός: Ανέγερση νέου κτηρίου 20^{ου} Δημοτικού Σχολείου (4^ο Δ. Σ. Νέας Ιωνίας)- Αγορά κινηματογράφου «ΝΙΚΗ» (1999) - Αγορά παραδοσιακού καφενείου «Πέτρος» (2000) (σ. σ. Κατεδαφίστηκε και έγινε πλατεία από τη δημοτική αρχή του Αχ. Μπέου (2023).
- Τομέας Υγείας-Πρόνοιας & Τρίτης Ηλικίας: Κέντρο Συμβουλευτικής για την Οικογένεια-Πολυδύναμο Κέντρο για την Τρίτη Ηλικία-Κτήριο ΚΑΠΗ (Συν. Αγ. Σπυρίδωνα)-Κτήριο βρεφονηπιακού σταθμού στον Αγ. Σπυρίδωνα.

Δήμαρχος Στέφανος Φούσκης (3^η θητεία 2003-2006)

Ο δήμαρχος Στέφανος Φούσκης έλαβε ποσοστό 54,43% των ψήφων (δεύτερη Κυριακή 20 Οκτωβρίου 2002). Έργα:

Το Πανθεσσαλικό Στάδιο Νέας Ιωνίας χωρητικότητας 22.000 θέσεων, ολυμπιακών προδιαγραφών, με στίβο οκτώ διαδρομών, με βοηθητικό γήπεδο και στεγασμένους χώρους άθλησης, που τελέστηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες Ποδοσφαίρου το 2004, έγινε επί δημάρχων Παύλου Μαβίδη και Στέφανου Φούσκη.

- Ολοκλήρωση του Κέντρου Συμβουλευτικής για την Οικογένεια (Προύσης-Μαγνησίας).
- Ολοκλήρωση του Μουσείου Εθνικής Αντίστασης (Χρ. Λούλη-Κρήτης).
- Ολοκλήρωση του Καταφυγίου Αδέσποτων Ζώων στις Γλαφυρές.
- Ολοκλήρωση Ξενώνα Αθλητών στο Πανθεσσαλικό Στάδιο.
- Το Πολιτιστικό Κέντρο Νέας Ιωνίας, στο Πολιτιστικό Άλσος «Ανδρέας Βαλαχής» εγκαινιάστηκε, πλην του θεάτρου στις 02-10-2006 (σ. σ.

Συνεχίστηκε η κατασκευή του θεάτρου από τον επόμενο δήμαρχο Παύλο Μαβίδη και από τις 12-11-2013 με δήμαρχο του Ενιαίου Δήμου Βόλου Πάνου Σκοτινιώτη, άρχισε να λειτουργεί).

- Διάνοιξη της οδού Λεωνίδα Παρασκευόπουλου (άρχισε το 2004), ολοκληρώθηκε το 2006 και ενώθηκε με τη γέφυρα της οδού Γιάννη Δήμου.
- (Αύγουστος 2004): Τελούνται οι Ολυμπιακοί Αγώνες (ποδόσφαιρο), στο Πανθεσσαλικό Στάδιο. Ο Δήμος Νέας Ιωνίας, Ολυμπιακός Δήμος. Τελετές-Ολυμπιακό Φως-Συμμετοχή βετεράνων ποδοσφαιριστών της ΝΙΚΗΣ-Μεγάλη στιγμή για τη Νέα Ιωνία και τον Βόλο.
- (Από 27 Απριλίου έως 7 Μαΐου 2006): Πραγματοποιείται στο Κολυμβητήριο Νέας Ιωνίας (που διαρρυθμίστηκε κατάλληλα), το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Ομάδων Ενόργανης Γυμναστικής Ανδρών και Γυναικών. Μεγάλες στιγμές για τη Νέα Ιωνία.
- Έντονη διαμάχη του Δήμου Βόλου (δήμαρχος Μήτρου) με τον Δήμο Νέας Ιωνίας για τις ταφές στο Παλαιό Κοιμητήριο Ταξιαρχών σε οικογενειακούς τάφους. Επιστολές-Διαμαρτυρίες – Επεισόδια (Από 2003 έως 2006).

Δήμαρχος Παύλος Μαβίδης (2^η θητεία, 2007-2010)

Ο δήμαρχος Παύλος Μαβίδης εκλέχτηκε με ποσοστό 58,73% των ψήφων (δεύτερη Κυριακή 22 Οκτωβρίου 2006). Έργα:

- Ανέγερση μεγάλου Αστυνομικής Διεύθυνσης Μαγνησίας στη περιοχή Αλιβερίου.
- Προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού καθαριότητας και συντήρηση πρασίνου.
- Αναπλάσεις: Πλατείας Ευαγγελίστριας, της συνοικίας Αλιβερίου, του Πολιτιστικού Άλσους, της υπαίθρου και ημιορεινών περιοχών (Γλαφυρών), του χώρου παλαιών ελαιοαποθηκών, του προσφυγικού ιστού της πόλης (έγινε μερικώς).
- Ολοκληρωμένο αναπτυξιακό πρόγραμμα Μελισσατικών-Γλαφυρών-Φυτόκου.
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τους τσιγγάνους.
- Αξιοποίηση αμαξοστασίου ΟΣΕ. Έγινε γήπεδο.
- Προστασία και αξιοποίηση ρέματος Φυτόκου.
- Διαμόρφωση χώρων για την πραγματοποίηση λαϊκών αγορών.
- Αγροτική οδοποιία.
- Απομάκρυνση υποσταθμού ΔΕΗ-σταθμός Αλιβερίου.

Στον τομέα υγείας-πρόνοιας και τρίτης ηλικίας:

- Πρόγραμμα καταπολέμησης του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας παλλινოსτούντων και μεταναστών.
- Επέκτασης προγράμματος δημιουργικής απασχόλησης παιδιών.

- Επέκτασης προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» για άτομα τρίτης ηλικίας.

Το Δημοτικό Κολυμβητήριο Νέας Ιωνίας «Βασίλης Πολύμερος», που κατασκευάστηκε επί δημάρχων Στέφανου Φούσκη και Παύλου Μαβίδη, εγκαινιάστηκε και άρχισε να λειτουργεί τον Δεκέμβριο του 2008.

- Πολυδύναμο Κέντρο για την Τρίτη Ηλικία-METKA.- Κτήριο ΚΑΠΗ Δυτικών συνοικιών (Αγ. Σπυρίδων).- Δημιουργία Ταμείου Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- Κέντρο Καινοτομίας και Νέων Τεχνολογιών (Τζαμαλιώτικα).

Στον τομέα εκπαίδευσης-πολιτισμού-αθλητισμού:

- Ολοκλήρωση του κολυμβητηρίου στο Αθλητικό Κέντρο.
- Εγκαίνια του Δημοτικού Κολυμβητηρίου «Βασίλης Πολύμερος» με την παρουσία του υφυπουργού Εσωτερικών Αθανάσιου Νάκου και του Βολιώτη Ολυμπιονίκη κωπηλασίας (2004 & 2008) Βασίλη Πολύμερου (Κυριακή 14 Δεκεμβρίου 2008).
- Έργα επέκτασης, επισκευής και βελτίωσης της λειτουργίας Νηπιαγωγείων και Δημοτικών Σχολείων.
- Ολοκλήρωση του Πολιτιστικού Κέντρου.
- Έκδοση του βιβλίου «Μικρασιάτες Πρόσφυγες στη Μαγνησία» του συγγραφέα Δημήτρη Κωνσταντάρ-Σταθαρά (Έκδοση Πολιτιστικού

Οργανισμού Δήμου Νέας Ιωνίας -πρόεδρος Στέφανος Λάζος- 2008, σε 1000 αντίτυπα.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Νέας Ιωνίας (2007-2010).

-Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Νέας Ιωνίας συνέταξε «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιόδου 2007-2010 (Απόφαση 95/2008). Τούτο τυπώθηκε σε ένα ογκώδες βιβλίο σχήματος Α4, 672 σελίδες και περιλαμβάνει την υπάρχουσα κατάσταση σε διάφορους τομείς, τις υποδομές, τις δράσεις και τις προοπτικές και παρουσιάστηκε ως πρότυπο στο συνέδριο της ΚΕΔΚΕ στην Αθήνα από τον υφυπουργό Αθανάσιο Νάκο.

- Αποκαλυπτήρια Μνημείου Γενοκτονίας Ελλήνων του Πόντου (ορειχάλκινη σύνθεση Σωκράτη Κρατίδη) στο Πολιτιστικό Άλσος «Ανδρέας Βαλαχής» από τον υφυπουργό Εσωτερικών Αθανάσιο Νάκο, την Αντιπρόεδρο της Βουλής Ροδούλα Ζήση και τον Δήμαρχο Νέας Ιωνίας Παύλο Μαβίδη. Το Μνημείο ανεγέρθηκε από την Ένωση Ποντίων Νομού Μαγνησίας (Πρόεδρος Κωνσταντίνα Ηλιάδου και Δήμαρχος Παύλος Μαβίδης) με χρηματοδότηση του υφυπουργού Εσωτερικών Αθανάσιου Νάκου, την Κυριακή 19 Ιουνίου 2010.

- Παλαιό Κοιμητήριο Ταξιαρχών, τέλος (Ένα θέμα που ξεκίνησε από το 1993). Το θέμα θεωρείται «λήξαν» και δεν υπάρχει καμία αναφορά στα πεπραγμένα του δημάρχου Παύλου Μαβίδη. Οι ταφές πλέον γίνονται στο νέο Διαδημοτικό Κοιμητήριο Βόλου-Νέας Ιωνίας στον «Κούκο» από το 2001. Ωστόσο οι δικαιούχοι κληρονομικών τάφων επιμένουν με ενέργειες, επιστολές, διαμαρτυρίες στον Τύπο (από 09-02-2007 έως 15-01-2008)».

Επίλογος

Εδώ τελειώσαμε τη σταδιακή ανάπτυξη της Νέας Ιωνίας από τότε που έγινε Δήμος (το 1947) μέχρι την κατάργησή του (το 2010) με τον Νόμο «Καλλικράτη» και την ένταξή του στον Ενιαίο Δήμο Βόλου ως Δημοτική Ενότητα. Αυτά όλα τα χρόνια (63 χρόνια) θήτευσαν είκοσι ένας (21) δήμαρχοι (διορισμένοι, υπηρεσιακοί, εκλεγμένοι) και εκτελέστηκαν στη Νέα Ιωνία πολλά έργα που μεταμόρφωσαν τον προσφυγικό συνοικισμό σε μια σύγχρονη πόλη.

Ευχή μας είναι αυτά τα έργα, που πραγματοποιήθηκαν να συντηρηθούν, να μείνουν «ζωντανά». Να χρησιμοποιούνται συνεχώς προς όφελος των πολιτών και να μην τα «φάει» ο χρόνος και η αδιαφορία. Γιατί όλα αυτά που έγιναν «είχαν ψυχή», «είχαν όραμα» για μια Νέα Ιωνία, όχι πλέον της προσφυγιάς, αλλά της περηφάνιας και του πολιτισμού των Μικρασιατών προγόνων μας, που δημιούργησαν αυτή την πόλη.

Ευχαριστώ τη φιλόξενη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» για τη σειρά αυτών των πέντε δημοσιευμάτων και ευχαριστώ κι εσάς τους αναγνώστες, που τα παρακολουθήσατε με ενδιαφέρον.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 27 Οκτωβρίου 2024)

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 3 Νοεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

22. ΠΟΛΕΜΟΣ – ΚΑΤΟΧΗ – ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Πρώτο δημοσίευμα

Μέσα στα 100 χρόνια ζωής και ανάπτυξης της Νέας Ιωνίας (1924 – 2024), συμπεριλαμβάνονται και τα τέσσερα (4) χρόνια, τα «Μαύρα Χρόνια Πολέμου και Κατοχής», από την 28^η Οκτωβρίου 1940 μέχρι την Απελευθέρωσή μας, στις 19 Οκτωβρίου 1944.

Στα δημοσιεύματα που θ' ακολουθήσουν θα περιγράψω «εικόνες», που έχω στα μάτια μου και στο μυαλό, εγώ και άλλα παιδιά της ηλικίας μου (νήπια και μαθητές του δημοτικού σχολείου). Η αθωότητα και η άγνοια των παιδικών μας χρόνων «ζωγραφίζει» τις σκληρές εικόνες του Πολέμου και της Κατοχής. Νομίζω πως έχουν ενδιαφέρον.

Εισαγωγικά. Το κοντάρι της σημαίας. Στο προσφυγικό μας σπίτι στη Νέα Ιωνία, από προπολεμικά, είχαμε ένα ψηλό κοντάρι για να σηκώνουμε τη σημαία στις εθνικές γιορτές. Το είχε κατασκευάσει ο θείος μου ο Κώστας, ο οποίος, έκανε μικροξυλουργικές εργασίες. Ήταν πολύ ψηλό με τον σταυρό στην κορυφή. Το είχαμε στημένο σε μια γωνιά του σπιτιού-δωματίου μας, που ήταν αταβάνωτο και χωρούσε. Όταν παντρεύτηκα κάτω στον Βόλο, πήρα και το κοντάρι, αλλά επειδή ήταν πολύ ψηλό το κόντυνα και έμεινε 2,50 μέτρα. Είναι αυτό που έχω μέχρι σήμερα και υψώνω τη σημαία στις εθνικές γιορτές. Έχει ιστορία πάνω από 85 χρόνια και μου θυμίζει πάντα το προσφυγικό μας σπίτι στη Νέα Ιωνία και το χρέος μας να υψώνουμε στο σπίτι μας την ελληνική σημαία.

- Η 28^η Οκτωβρίου 1940, (όπως έτυχε και φέτος το 2024, μετά από 84 χρόνια) που κηρύχτηκε ο Πόλεμος ήταν ημέρα Δευτέρα και είχαμε πάει στο σχολείο.

«Η πρώτη μου παιδική ανάμνηση, μέσα στο μυαλό μου, είναι από το Νηπιαγωγείο και, μάλιστα, είναι «πολεμική». Τον Οκτώβριο του 1940

φοιτούσα στο Νηπιαγωγείο της Νέας Ιωνίας, με νηπιαγωγό την κυρία Ζηνοβία Κορδάτου. Ως αίθουσα διδασκαλίας του νηπιαγωγείου χρησίμευε το ευρύχωρο υπόγειο στα ανατολικά του μεγάλου κτηρίου, με είσοδο από την ανατολική πόρτα των σχολείων (του 7^{ου} Δ. Σ.), δεξιά, κατεβαίνοντας εσωτερικά τα σκαλοπάτια...

» Ήταν η ημέρα Δευτέρα της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940, που κηρύχθηκε ο πόλεμος και είχαμε πάει σχολείο. Στο μεταξύ, δίπλα στο Στρατόπεδο, υπήρχε μεγάλη κίνηση ανθρώπων. Κάναμε γραμμή, μπήκαμε στην αίθουσα-υπόγειο και εκεί η κυρία Ζηνοβία μας μίλησε και προσπάθησε να μας εξηγήσει τι συνέβαινε.

Θυμάμαι τη λέξη «πόλεμος, πόλεμος». Μετά μας είπε θα πάρετε τις τσάντες σας και θα πάτε σπίτι ήσυχα-ήσυχα. Αυτό ήταν! Εμείς τα μικρά, μη καταλαβαίνοντας τη λέξη «πόλεμος» και κρατώντας το «θα πάτε σπίτι», βγήκαμε έξω στην αυλή, τρέχοντας στα σπίτια μας, που ήταν κοντά, ξεφωνίζοντας χαρούμενα-που δεν θα είχαμε σχολείο- «πόλεμος», «πόλεμος»! Φτάνοντας στο σπίτι μας – στην πλατεία της Ευαγγελίστριας, κάτω- είδαμε τις μάνες μας και άλλες γυναίκες συγκεντρωμένες και αλαφιασμένες, άλλες να μιλούν δυνατά και άλλες να κλαίνε! Τότε κατάλαβα πως η λέξη «πόλεμος» ήταν κάτι κακό! Έτσι σφηνώθηκε η λέξη «πόλεμος» στο μυαλουδάκι μου, που στη συνέχεια τον έζησα και τον θυμάμαι με την Κατοχή στα επόμενα μαθητικά μου χρόνια»

Το κοντάρι της σημαίας από το προσφυγικό μας σπίτι στη Νέα Ιωνία (τώρα πιο κοντό, 2,50 μ. στο σπίτι μου στον Βόλο) έχει ιστορία πάνω από 85 χρόνια.

(Βλέπε βιβλίο μου «Η ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ ΤΟΥ 1947» (Εκδοση «ΙΩΝΕΣ», 2021, σελ. 115).

- Άλλη μαρτυρία μικρού παιδιού για την ίδια μέρα (Τάκης Παντελόπουλος, πρώην Εκπαιδευτικός-συγγραφέας-αρθρογράφος): «Τα πρώτα βιώματα που αποτελούν τις πιο σημαντικές μνήμες αποκόμισα στην περίοδο έναρξης του Ελληνοαλβανικού πολέμου το 1940...σε ηλικία 6 ετών.... Μαθητής της 1^{ης} Τάξης του Δημοτικού παρατηρώ μια αναστάτωση στο Σχολείο μας και την αγωνία της δασκάλας μου να δείχνει αμήχανη, ακούγοντας τις σειρήνες και το Σχολείο να βρίσκεται σε μια πρωτόγνωρη ανησυχία. Πριν προλάβω να συνειδητοποιήσω το τι συμβαίνει βλέπω την μητέρα μου έντρομη να τρέχει κοντά μου, να με αγκαλιάζει και σύντομα βρεθήκαμε στο σπίτι...» (Βλέπε το παραπάνω βιβλίο, σελ. 99).

- **Για τα ορύγματα και καταφύγιο στην πλατεία Ευαγγελίστριας.**

Η Πολιτεία (Υπηρεσία Αεράμυνας) έλαβαν πρόνοια για την προφύλαξη του λαού από τους βομβαρδισμούς.

- **Καταφύγιο (σκεπαστό) στην πλατεία Ευαγγελίστριας.** Στη γειτονιά μας, στην πλατεία της Ευαγγελίστριας, που ήταν τότε μια ξέφραγη αλάνα, στη νοτιοδυτική γωνία, πίσω από τον υποσταθμό της Ηλεκτρικής Εταιρείας, που υπήρχε τότε, κατασκευάστηκε ένα υπόγειο καταφύγιο. Ήταν σε σχήμα πι (Π), σκεπασμένο με τσιμέντο καμπυλωτό. Από το ένα μέρος (νότια) είχε ένα μεγάλο άνοιγμα (όχι πόρτα) και από το άλλο (βόρεια) ένα άνοιγμα, σαν παράθυρο. Είχε ύψος περίπου 2 μέτρα, με

Στο Ηρώ της Νέας Ιωνίας, κάτω από το άγαλμα της Ελευθερίας και τα ορειχάλκινα θωράκια, βρίσκεται ένα τσιμεντένιο καταφύγιο από το 1940.

πέτρινους τοίχους και μήκος (όλο το Π) περίπου 10 μέτρα. Δεν θυμάμαι να το χρησιμοποιήσαμε καμιά φορά στους συναγερμούς που γίνονταν, γιατί είχε γεμίσει νερά και ακαθαρσίες. Ωστόσο για μας τα μικρά παιδιά ήταν τόπος παιχνιδιού και «παλικάριάς». Λέγαμε: «Ρε, συ, μπορείς να περάσεις από το ένα μέρος στο άλλο;». Και ο καθένας μας, που έκανε το «παλικάρι», έμπαινε μέσα και τοίχο-τοίχο κολλημένος το περνούσε. Επίσης, άλλες φορές, στην καμπυλωτή, τσιμεντένια ράχη του (σκεπή), δοκιμάζαμε να περπατήσουμε ακροβατώντας.

Σήμερα το καταφύγιο αυτό υπάρχει μπαζωμένο! Βρίσκεται ακριβώς κάτω από το Ηρώο της Νέας Ιωνίας. Μετά την απελευθέρωση, το μπάζωσαν και έτσι έγινε μια επίπεδη επιφάνεια 10Χ10, σαν εξέδρα, χωμάτινη βέβαια. Αργότερα εκεί στήθηκε το άγαλμα της Ελευθερίας (έργο γλύπτη Νικόλα) επάνω σε ψηλή βάση με τα τέσσερα ορειχάλκινα θωράκια, που απεικονίζουν την ιστορία της Νέας Ιωνίας (Γέννηση ...π. Χ. - Καταστροφή 1922 - Αποχώρησης 1922 - Αναγέννησις 1971),

- **Όρυγμα (ανοιχτό)**. Επίσης στην πλατεία, στο νότιο μέρος, απέναντι από την οδό Ίωνος μέχρι τη Λεωφόρο Ειρήνης (τότε Φαρδύ) παράλληλα με τη οδό Δορυλαίου (χωματόδρομο), είχαν σκάψει ένα ανοιχτό όρυγμα σε σχήμα ζικ-ζακ, ύψους περίπου 1 μέτρο και πλάτους 50-60 εκατοστά και τρέχαμε και μπαίναμε, κυρίως τη νύχτα, όταν ούρλιαζε η σειρήνα του συναγερμού.

- **Περί συναγερμών**. Η Υπηρεσία Αεράμυνας της χώρας μας, φαίνεται ότι, όταν έμπαιναν στον εναέριο χώρο μας αεροπλάνα (ιταλικά), ειδοποιούσε. Έτσι από την κεντρική σειρήνα, που είχαν εγκαταστήσει στο Δικαστικό Μέγαρο του Βόλου (νομίζω πως υπάρχει μέχρι σήμερα), έβγαίνε ένας μακρόσυρτος συνεχόμενος σαν ουρλιαχτό ήχος (ουά....ουά....ουά.....) και τρέχαμε να κρυφτούμε κάπου. Αυτό γινόταν πολλές φορές και την ημέρα αλλά, κυρίως, τη νύχτα. Μετά από ώρα, αφού περνούσε ο κίνδυνος ή χάνονταν τα αεροπλάνα, ξαναχτυπούσε η σειρήνα τη λήξη του συναγερμού και ακολουθούσε η ομαλότητα.

- **Καταφύγιο μικρό σκεπαστό στην αυλή μας**. Για καλύτερη ασφάλεια-αυτό το έκαναν και άλλοι συμπολίτες μας- η γιαγιά μου Δέσποινα (γεροδεμένη γυναίκα, γύρω στο 55 της χρόνια), μέσα στην αυλή μας έσκαψε ένα σαν λαγούμι και το σκέπασε πρόχειρα με κάποια ξύλα, τενεκέδες και χώμα. Αυτό ήταν το καταφύγιο της αυλής μας, που χωρούσε ίσα-ίσα τρία άτομα στριμωχτά. Θυμάμαι, μια μέρα (μερα- μεσημέρι), που χτύπησε ο συναγερμός, στριμωχτήκαμε με τη μητέρα μου και εκείνη καθόλη τη διάρκεια του συναγερμού διάβαζε ψιθυριστά προσευχές από μια μικρή, Σύνοψη που είχαμε στο σπίτι.(σ.σ. Τέτοιο οικογενειακό καταφύγιο στην αυλή

του είχε κατασκευάσει και ο γείτονάς μας Στέλιος Κονταξής, πατέρας του φίλου μου Γιάννη Κονταξή)

-Ένας συγκλονιστικός συναγερμός. Οι χτύποι της καρδιάς της μητέρας μου. Είπαμε για τους συναγερμούς, που γίνονταν κάθε μέρα και νύχτα. Σε ένα Ημερολόγιο που έγραφε η Μητέρα μου τότε (Βλέπε στο βιβλίο μου «Ακούω τη Μικρασιάτισσα Μάνα μου» στη σελίδα 107 γράφει: «22 Ιανουαρίου (1941), Τετάρτη: Είχαμε έναν συναγερμό. 25 Ιανουαρίου, Σάββατο: Είχαμε έναν συναγερμό. Δευτέρα 27 Ιανουαρίου: Είχαμε δύο συναγερμούς...»). Παρακάτω περιγράψω έναν συγκλονιστικό συναγερμό, που τον θυμάμαι με συγκίνηση.

«Ήτανε νύχτα και μας ξύπνησαν ξαφνικά οι σειρήνες με το απαίσιο ουρλιαχτό τους: «ουά!», «ουά!», «ουάααα!». Στο προσφυγικό μας σπίτι ήμασταν τρεις: η γιαγιά μου Δέσποινα, η Μάνα μου κι εγώ, το νήπιο. Ο θεϊός Νίκος, που έμενε μαζί μας στον καιρό ειρήνης, είχε επιστρατευτεί και τώρα πολεμούσε στα βουνά της Πίνδου. Η γιαγιά μου και η Μάνα μου πετιούνται όρθιες απ' το κρεβάτι, ρίχνουν ένα ρούχο επάνω τους και με ντύνουν και μένα γρήγορα. Η γιαγιά μου βγαίνει έξω στην αυλή μας και «χώνεται» στο καταφύγιο- όρυγμα που είχε σκάψει και σκεπάσει η ίδια.

»Η Μάνα μου, όμως, για μεγαλύτερη ασφάλεια, με αρπάζει στην αγκαλιά της, βγαίνει στην οδό Δορυλαίου, και αρχίζει να τρέχει ίσια προς το Κουφόβουνο. Η Δορυλαίου, μέσα στο σκοτάδι της νύχτας, χωματόδρομος με λακκούβες και χαντάκια, έγινε στίβος δρόμου για τη Μητέρα μου, που έτρεχε όσο μπορούσε πιο γρήγορα. Τότε-το 1940-41 η μητέρα μου ήταν 30-31 χρονών. Με έσφιγγε στην αγκαλιά της και έτρεχε...έτρεχε. Κι εγώ-πόσο το θυμάμαι αυτό!- κολλημένος στο στήθος της Μάνας μου, που με κρατούσε σφιχτά, άκουγα τους χτύπους της καρδιάς της και το λαχάνιασμά της. Τακ-τακ-τακ-τακ! Ήταν η πρώτη φορά που άκουγα καρδιά να χτυπάει τόσο γρήγορα και δυνατά! Πέρασε τους κάθετους δρόμους τρέχοντας κι εγώ στην αγκαλιά της να αισθάνομαι τους χτύπους της καρδιάς της, το λαχάνιασμα της αναπνοής της και την κάψα του προσώπου της! Μαζί μας έτρεχαν αλαφιασμένοι κι άλλοι προς την ίδια κατεύθυνση, στο Κουφόβουνο. Και δεν ήταν μικρή η απόσταση. Δέκα οικοδομικά τετράγωνα με 10 κάθετους χωματόδρομους με χαντάκια, περίπου μισό χιλιόμετρο και πάνω, τροχάδην, μέσα στη νύχτα με το συνεχές ουρλιαχτό της σειρήνας! Τέλος, φτάσαμε στο Κουφόβουνο και τρυπώσαμε μαζί με άλλους σε ένα λαγούμι. Το θυμάμαι κι αυτό καλά! Κάποιος άναψε ένα κλεφτοφάναρο και βλέπαμε λίγο ο ένας τον άλλο με την αγωνία ζωγραφισμένη στα πρόσωπα. Μετά από ένα μακρύ χρονικό διάστημα αγωνίας, ακούστηκε η λήξη του

συναγερμού και τότε όλοι βγήκαν ανακουφισμένοι από το λαγούμι τους και πήραν τον δρόμο για το σπίτι τους ο καθένας.

»Η Μάνα μου με πήρε, τώρα, από το χέρι-περπατούσα τώρα- και μέσα στη νύχτα, φτάσαμε στο σπίτι μας κατάκοποι, αλλά ανακουφισμένοι γιατί δεν έπεσαν βόμβες..

» .....ακόμα ακούω τους χτύπους της καρδιάς και την ανάσα της Μάνας μου εκείνο το βράδυ! Τότε με τρόμαξαν, τώρα και στο μέλλον με δυναμώνουν να αγωνίζομαι στις δυσκολίες της ζωής!» (Βλέπε το παραπάνω βιβλίο μου, σελ. 115).

Συνεχίζεται την επόμενη Κυριακή

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 3 Νοεμβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 10 Νοεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

23. Πόλεμος – Κατοχή – Απελευθέρωση

Δεύτερο δημοσίευμα

Συνεχίζουμε σήμερα με τις «εικόνες» ενός μικρού παιδιού από τον Πόλεμο και την Κατοχή στη Νέα Ιωνία.

. Τα πολεμικά νέα από τις καμπάνες και τον εφημεριδοπώλη Κανέλλο

«Τα δυσάρεστα νέα, στον καιρό του πολέμου, ότι, δηλαδή, εισέρχονται ιταλικά αεροπλάνα στον ελληνικό εναέριο χώρο ...τα μαθαίναμε από τις σειρήνες που ούρλιαζαν, κυρίως τη νύχτα, και τρέχαμε να κρυφτούμε στα καταφύγια.

Τα ευχάριστα όμως τα μαθαίναμε την ημέρα, όταν σε κάθε ελληνική πολεμική επιτυχία, χτυπούσαν δαιμονιωδώς την καμπάνα της Ευαγγελίστριας, που ήταν κρεμασμένη πίσω από το ιερό σε ένα ξύλινο ικρίωμα. Τότε έβγαιναν στην πλατεία οι γονείς μας και μάθαιναν π. χ. ότι ο στρατός μας κατέλαβε την Κορυτσά και τις γύρω κωμοπόλεις της Βορείου Ηπείρου που κατοικούσαν πολλοί Έλληνες. (22 Νοεμβρίου 1940) και εμείς, βέβαια, τα παιδιά από κοντά χαιρόμασταν.

Πρωί-πρωί, όμως, εκείνος που μας ξυπνούσε με τα ευχάριστα νέα ήταν ο εφημεριδοπώλης Κανέλλος, που ερχόταν από τον Βόλο και περνούσε από τη γειτονιά μας (Πλατεία Ευαγγελίστριας-Δορυλαίου) με τις εφημερίδες σε δέμα, που το είχε κρεμασμένο με ένα λουρί από τον ώμο του, διαλαλώντας με λιγόλογες κοφτές προτάσεις τα νέα, δυνατά: «Ο στρατός μας κατέλαβε

τους Αγίους Σαράντα!» (6 Δεκεμβρίου 1940) και «Ο στρατός μας λίγο έξω από το Αργυρόκαστρο». Μετά από δυο μέρες, που ο στρατός μας κατέλαβε το Αργυρόκαστρο ο Κανέλλος (Κανελλόπουλος) χαρούμενος διαλαλεί «Καταλάβαμε το Αργυρόκαστρο!» (8 Δεκεμβρίου 1940). Και ο στρατός μας πολεμούσε μέσα στα χιόνια και τον χειμώνα. Όμως νικούσε. Τις 10 Ιανουαρίου 1941 ο Κανέλλος διαλαλεί: «Τα ηρωικά παιδιά της Ελλάδας μετά από σκληρό αγώνα κατέλαβαν την Κλεισούρα!». Τι χαρά, τι ενθουσιασμός μας καταλάμβανε! Τι συγκινητικές στιγμές μας χάριζε η φωνή του! Τι δύναμη μας έδινε! Τον θυμάμαι. Ακούραστος, με δυνατή φωνή περιδιάβαινε τους χωματόδρομους της Νέας Ιωνίας, ανακοινώνοντας τα ευχάριστα νέα» (Βλέπε βιβλίο μου «Η ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΤΟΥ 1947», σελ. 117».

- Η «σταχομαζώχτα» γιαγιά μου και το τσουβάλι με το σιτάρι.

Ήταν το καλοκαίρι του 1941 με τη μεγάλη πείνα. Η γιαγιά μου- Δέσποινα Σταθαρά- όπως έκαναν πάρα πολλοί, εκείνο το καλοκαίρι με το θερισμό των σταροχωραφιών, πήγε στον κάμπο-με το τρένο- για να κάνει «μπασάκι». Τι ήταν το «μπασάκι»; Εκείνη την εποχή θέριζαν τα σταροχώραφα εργάτες με τα δρεπάνια. Οι θεριστάδες έμπαιναν στη γραμμή με μέτωπο το χωράφι που ήταν έτοιμο για θερισμό-μέσα στην κάψα του καλοκαιριού- και με τα δρεπάνια στο χέρι και κατάλληλο βηματισμό, με το ένα χέρι «αγκάλιαζαν» στάχια και με το άλλο τα έκοβαν με το κοφτερό ημικυκλικό δρεπάνι και τα άφηναν κάτω στο χωράφι με σειρά. Έτσι όμως που θέριζαν «ξέφευγαν» μερικά στάχια και έμεναν στο χωράφι. Τότε, πίσω από τους θεριστάδες ακολουθούσαν γυναίκες και μάζευαν ένα-ένα αυτά τα στάχια και σιγά-σιγά κι αυτές, με κόπο πολύ, συγκέντρωναν κανένα δεμάτι. Αυτό ήταν μια πανάρχαια παράδοση για να μαζεύουν και οι φτωχοί τα στάχια που «ξέμεναν» από τους θεριστάδες και, βέβαια, με την άδεια του ιδιοκτήτη του σταροχωραφίου. Αυτό ήταν το λεγόμενο «μπασάκι», που εξασφάλιζε μια μικρή ποσότητα σταριού-πλην μεγάλης αξίας- για τη ζήση. Η γιαγιά μου, λοιπόν, ένεκα της μεγάλης ανάγκης και της πείνας, με παρέα ασφαλώς και άλλες γυναίκες, πήγε στον κάμπο, για μερικές μέρες και «εκεί μετ' άλλων πτωχών γυναικών, ησχαλείτο συλλέγουσα τους αστάχεις, τους πίπτοντας από των δραγμάτων των θεριστών, από των φορτωμάτων και κάρρων», όπως αναγράφει ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης στο ομώνυμο διήγημά του «Η Σταχο-μαζώχτρα». Το αποτέλεσμα ήταν να φέρει στο σπίτι ένα μεγάλο τσουβάλι σιτάρι-πώς το σήκωσε!- και να το βάλει στη γωνιά του προσφυγικού μας δωματίου. Θυμάμαι τι χαρά που έκανα, όταν έβλεπα αυτό το τσουβάλι με το σιτάρι. Μου έδινε σιγουριά ότι θα έχουμε ψωμί να φάμε. Αυτές οι εικόνες της Κατοχής και της πείνας, έχουν σημαδέψει τη ζωή μας και τις «κουβαλάμε» μέσα μας, εκφράζοντας, ταυτοχρόνως, και τον θαυμασμό για

τους γονείς μας, τις γιαγιάδες και τους παππούδες μας πώς τα «κατάφεραν» να επιζήσουν και να θρέψουν κι εμάς!

- **Φούρνος στην αυλή μας!** Στην Κατοχή οι φούρνοι έκλεισαν και ο κάθε νοικοκύρης έπρεπε να βρει τρόπο να ψήνει, έστω το λίγο ψωμί, που μπορούσε να οικονομήσει. Έτσι και η γιαγιά μου Δέσποινα-άξια σε όλα της- με την πείρα της και την επιμονή της «έκτισε» στην αυλή μας ένα μικρό φουρνάκι, το θυμάμαι. Έκανε μια βάση και μετά με κομμάτια από κεραμίδια (όχι πέτρες πλακερές) άρχισε να κτίζει με κοκκινόχωμα κυκλικά κατά τον εκφορικό τρόπο, δηλ. κατά την τοποθέτηση κάθε κεραμιδιού γινόταν κλίση προς το κέντρο, και έτσι σιγά-σιγά σχηματίστηκε θόλος, όπως στους Μυκηναϊκούς τάφους, που στο τέλος η οροφή του σκεπάστηκε πάλι από κάποιο μεγαλύτερο κεραμίδι. Έτσι χτίστηκε ένα μικρό φουρνάκι (το θυμάμαι). Τώρα έπρεπε να βρεθούν τα ξύλα για να καεί. Πάλι η γιαγιά μου ξεκινούσε από το σπίτι και πήγαινε στα Κουγιατικά (ένας οικισμός στα Ανατολικά των Μελισσατικών) πάνω απ' τον Ξηριά. Από εκεί μάζευε θυμάρια και πουρναρόκλαρα, τα έκανε ένα δέμα, το ζαλικωνόταν (δηλ. το έδενε στην πλάτη της) και το έφερνε σπίτι. Άμα τελείωναν αυτά, ξαναπήγαινε. Μια-δυο φορές, την παρακάλεσα και με πήρε και εμένα. Μαζέψαμε θυμάρια και μου έκανε και εμένα μια μικρή «ζαλικά», μου την έδωσε στον ώμο και χαρούμενος κι εγώ ήλθα στο σπίτι μας και έφερα λίγα θυμάρια. Έτσι ψήναμε το λίγο αλεύρι που οικονομούσε η γιαγιά μου και η μητέρα μου κατά την Κατοχή.

- **Προσωρινή διαμονή μας στο Διμήνι (οδός Βόλου- Διμηνίου, πριν από την εκκλησία).**

Για τον φόβο των βομβαρδισμών μάς φιλοξένησε ο νονός μου Ζαχαρίας Γιαννιδάκης σε ένα μονόχωρο σπίτι που είχε στην άκρη του μπαξέ του, στον δρόμο προς το Διμήνι, πριν την εκκλησία στον Σαμπάναγα. Αυτού, θυμάμαι, την εποχή που πλησίαζαν να μπουνε οι Γερμανοί στον Βόλο (Πάσχα του 1941) και με τα αεροπλάνα στούκας πετούσαν πάνω απ' την οδό Λαρίσης προς τον Βόλο, κάπου εκεί στα βόρεια του δρόμου Βόλου - Διμηνίου, υπήρχαν αποθήκες των Εγγλέζων με διάφορα υλικά. Μόλις οι Εγγλέζοι έφυγαν, οι γύρω μπαξεβάνηδες πήγαν εκεί στις αποθήκες (υπαίθριες ;) και κουβαλούσαν διάφορα υλικά (σωλήνες, σύρματα, τσουβάλια, λαμαρίνες κ. ά.). Πήγε και η γιαγιά μου, «φορτώθηκε» 4-5 λαμαρίνες και τις έφερε εκεί που μέναμε και κάποια άλλη μέρα τις μετέφερε με κάρο στο προσφυγικό μας σπίτι στη Νέα Ιωνία. Με αυτές τις λαμαρίνες κάναμε στο σπίτι μας ένα σκέπαστρο («χαγιάτι» το λέγαμε) να προφυλαγόμαστε από τη βροχή και τον ήλιο, αλλά το κυριότερο να μαζεύουμε βροχόνερο για τη λάτρα του σπιτιού

και κυρίως να πλυνόμαστε στη σκάφη (βέβαια) και να λουζόμαστε. Με το βροχόνερο τα μαλλιά γίνονταν σαν μετάξι.

Οι Γερμανοί στο Φαρδύ. Τους θυμάμαι πάντα στο Φαρδύ (μόνος δρόμος με άσφαλο στη Νέα Ιωνία, τότε) να βαδίζουν καμαρωτοί με το βήμα της «χήνας» και να τραγουδούν δυνατά το «Αϊλί, Αϊλό, Αϊλά» και να χτυπούν τις μπότες τους ρυθμικά «Αϊλί, Αϊλό, Αϊλά» και τους φοβόμασταν (σ. σ. Αυτό το «Αϊλί, Αϊλό, Αϊλά» διάβασα στο Διαδίκτυο το τραγουδούσαν και στην Μυτιλήνη οι Γερμανοί – Περιοδικό ΑΙΟΛΙΔΑ 2014, συγγραφέας Παναγιώτης Παρασκευαΐδης- και εκεί στα παιδιά προκαλούσαν φόβο). Αυτά για τους Γερμανούς, όταν ήλθαν. Να προσθέσω όμως και πώς τους θυμάμαι, όταν έφευγαν από τη Νέα Ιωνία (Οκτώβρης 1944).

Οι Γερμανοί φεύγουν με καρροτσάκια και γαϊδουράκια από τη Νέα Ιωνία και το Φαρδύ. Πρέπει να ήταν στα μέσα του Οκτώβρη του 1944. Από το σπίτι μας, στην οδό Δορυλαίου, και από έναν φεγγίτη της πόρτας μας είδα το αξιοθρήνητο θέαμα των Γερμανών που έφευγαν. Κατέβαιναν από τον στρατώνα, όχι πια με το βήμα χήνας, αλλά σερνάμενοι με καρροτσάκια, κάρρα με άλογα και γαϊδούρια φορτωμένα με τα υπάρχοντά τους και τα όπλα τους. Κατέβαιναν προς τον κεντρικό δρόμο του Βόλου (οδός 2ας Νοεμβρίου) για να στρίψουν από το Δημοτικό Θέατρο του Βόλου προς την οδό Λαρίσης (σ. σ. τότε δεν υπήρχε η οδός Μαιάνδρου ως δρόμος άσφαλος να συνδέεται με την Λαρίσης). Μετά μάθαμε πως εκεί στον Κάκκαβο (λόφος δεξιά της οδού Λαρίσης, στο 6^ο-7^ο χιλιόμετρο) οι αντάρτες του 54^{ου} Συντάγματος ΕΛ.Α.Σ. τους επιτέθηκαν και τους διέλυσαν.

Οι Ιταλοί επέταξαν τα μεγάλα σχολεία της Νέας Ιωνίας και τα μετέτρεψαν σε νοσοκομείο. Για τρία χρόνια οι μαθητές διασκορπιστήκαμε και φοιτούσαμε σε γειτονικά σχολεία του Βόλου. Στο αριστερό κτιστό υπόστεγο έκτισαν κάποια βοηθητικά κτίσματα. Αυτά αργότερα χρησίμευσαν για το πρώτο δημαρχείο της Νέας Ιωνίας (1947) και για σχολικές αίθουσες (Αρχείο Κ. Ζημέρη).

Οι Ιταλοί στη Νέα Ιωνία. Αντίθετα με τους Γερμανούς, οι Ιταλοί γύριζαν και μόνοι τους στις γειτονίες της Νέας Ιωνίας, επιδιώκοντας γνωριμίες. Θυμάμαι

έναν Ιταλό έξω από το σπίτι μας, που είπε τη μητέρα μου «σινιορίτα όβα» (δηλ. κυρία θέλω αυγά να αγοράσω), προφανώς, αφορμή για γνωριμία. Άλλη μια φορά, θυμάμαι, όταν γύριζα από το Διμήνι που μέναμε προσωρινά, με την εξαδέλφη μου τη Ραλλού (ήταν ένα ωραίο ξανθό κοριτσάκι), συναντήσαμε στον δρόμο μας, ακριβώς μετά τις σιδηροδρομικές γραμμές προς το Κουφόβουνο και την οδό Δορυλαίου, επάνω σε ένα βραχάκι, δίπλα σε ένα σπίτι του συμμαθητή μας στο δημοτικό σχολείο, Φίλιππα Μακρόπουλου, καθόταν μια ομάδα Ιταλών στρατιωτών και τσιμπολογούσαν σταφύλια. Μόλις πλησιάσαμε εμείς, οι Ιταλοί μάς φώναξαν «έ, πίκολο...» και μας έδωσαν κι εμάς να φάμε σταφύλια. Άλλωστε, μικροί που μαθαίνουμε εύκολα τραγούδια, είχαμε μάθει ένα τραγούδι (καντσονέτα;), που τραγουδούσαν: «Μάμα, σολντάτο φινίτσια, μάμα σολντάτο περκέ» που έλεγε « Μάνα μου πότε θα τελειώσει ο στρατός;» (σ. σ. Έτσι εγώ το θυμάμαι και δεν ξέρω αν τα αποδίδω σωστά). Και μην ξεχνάμε. Οι Ιταλοί μόλις πάτησαν στη Νέα Ιωνία, εγκαταστάθηκαν στα μεγάλα σχολεία και τα μετέτρεψαν σε νοσοκομείο τους. Εμείς τα μαθητούδια της Νέας Ιωνίας, για τρία χρόνια, διασκορπιστήκαμε στα γειτονικά σχολεία του Βόλου. Προσωπικά, στην Α΄ και Β΄ τάξεις πήγαινα, μόνος, στο Δημ. Σχολείο Αγίων Αναργύρων (Καπακλί το λέγαμε τότε), που ήταν στην οδό Μπότσαρη με Αγίων Αναργύρων (στα φανάρια, σήμερα είναι ΚΑΠΗ του Δήμου, νομίζω). Στην Γ΄ τάξη φοίτησα στο 2^ο Δ. Σ. Βόλου στη συνοικία Μεταμόρφωσης, όπου κι εκεί πήγαινα μόνος από τη Νέα Ιωνία. Οι Ιταλοί στο υπόστεγο του 8^ο Δημ. Σχολείου, αυτό προς την οδό Χαλκηδόνας (Φαρδύ), έκτισαν διάφορα οικήματα, βοηθητικά για το νοσοκομείο τους, που αργότερα αυτά χρησίμευσαν ως πρώτο δημαρχείο Νέας Ιωνίας (1947 έως 1953).

Συνεχίζεται την επόμενη Κυριακή

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 10 Νοεμβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 17 Νοεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

24. Πόλεμος – Κατοχή - Απελευθέρωση

Τρίτο δημοσίευμα

Συνεχίζουμε σήμερα με τις «εικόνες» της σκληρής Κατοχής και τα εγκλήματα των ντόπιων, δυστυχώς, συνεργατών των Γερμανών, ΕΑΣΑΔιτών,

με τα μάτια ενός παιδιού και θα τελειώσουμε με την ευφρόσυνη ημέρα της Απελευθέρωσης, τον Οκτώβρη του 1944.

- **Τα συσσίτια της Κατοχής.** Ο Ερυθρός Σταυρός κατά την Κατοχή, προσπαθούσε να οργανώσει συσσίτια. Μόλις μαθαίναμε ότι κάπου έχει συσσίτιο, τρέχαμε. Μικρός, θυμάμαι, πήγα στην οδό Μεταμορφώσεως με Ερμού, εκεί που είναι σήμερα η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και εκεί στη μεγάλη πόρτα (Ερμού) πήρα σε ένα κύπελο γάλα, όχι βέβαια νωπό, αλλά φτιαγμένο με σκόνη γάλακτος. Άλλη μια φορά άκουσα ότι στην οδό Παγασών με Παπαδιαμάντη, εκεί που είναι ακόμα δυο αποθήκες, έχει συσσίτιο. Εκεί πήγα και πήρα ένα πιάτο ρεβύθια.

- **Μια μεγάλη ψείρα.** Κάποια μέρα περίμενα στον σταθμό να έλθει η μητέρα μου με το τρένο από τον κάμπο. Ήρθε, φορτωμένη ένα μικρό τσουβάλι με σιτάρι. Περπατούσαμε στην οδό Παπαδιαμάντη προς το σπίτι μας, στη Νέα Ιωνία. Κάποια στιγμή μου λέει η μητέρα μου: «Για κοίταξε, Δημητράκη, στην πλάτη μου κάτι με τρώει». Σκύβει η μητέρα μου, βάζω το χεράκι μου στην πλάτη της, ψαχούλεψα για λίγο και έπιασα κάτι. «Μαμά, κάτι έπιασα!». Τραβάω το χεράκι μου, και τι να ιδώ! Μια ψείρα, κατακόκκινη, θεριακωμένη, που ρουφούσε το αίμα της μάνας μου! Μέσα στο τρένο, μέσα στον συνωπισμό των ανθρώπων εκείνη την εποχή, τα παρασιτικά αυτά ζώύφια, έκαναν «χορό» στα ισχνά σώματα των ανθρώπων της Κατοχής. Έτσι την κόλλησε και η μητέρα μου και την έπιασα!

- **Ένας νεκρός στο πεζοδρόμιο**

Την άνοιξη του 1944, πριν φύγουν οι Γερμανοί κατακτητές από τον Βόλο, είχε ξεσπάσει ένα κύμα τρομοκρατίας με φυλακίσεις, βασανιστήρια και δολοφονίες στους πολίτες Βόλου από τους Γερμανούς και από τους συνεργάτες τους, τα Ε. Α .Σ. Α. Δ. (Εθνικά Αντικομμουνιστικά Σώματα Αγροτικών Δυνάμεων).

Τότε ήμουν μαθητής στην Τρίτη τάξη (9 χρονών) και πήγαινα στο 2^ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου της συνοικίας Μεταμόρφωσης (Βασσάνη με Αλεξάνδρας (σήμερα 28^{ης} Οκτωβρίου), αφού το δικό μας (το 8^ο Δ. Σ. Β. στη Νέα Ιωνία) ήταν επιταγμένο από τους κατακτητές Ιταλούς. Έτσι έκανα καθημερινά αυτό το δρομολόγιο.

Τα πρωί εκείνης της ημέρας ξεκίνησα από το σπίτι μας (Πλατεία Ευαγγελίστριας), κατέβηκα από το «Φαρδύ» προς τη μικρή γέφυρα της 2ας Νοεμβρίου, την πέρασα και έπιασα αριστερά την οδό Μικρασιατών και πήγαινα ίσια προς το σχολείο μου. Περπατούσα μόνος. Πέρασα δυο τετράγωνα και στο τρίτο, μεταξύ Αχιλλέως και Παγασών, στο μέσον και στο δεξιό πεζοδρόμιο είδα ένα θέαμα, που μου προκάλεσε φρίκη. Ήταν ένας άνθρωπος ξαπλωμένος ανάσκελα, σκεπασμένος με ένα άσπρο σεντόνι!

Κατάλαβα. Θα τον είχαν σκοτώσει οι ΕΑΣΑΔίτες... φοβήθηκα και γύρισα με γρήγορα βήματα στο σπίτι. Έπεσα τρομαγμένος στην αγκαλιά της Μάννας μου τραυλίζοντας «Μαμά, δεν πήγα σχολείο, γιατί στο δρόμο είδα έναν άνθρωπο σκοτωμένο». Από τότε, στο μέρος αυτό του πεζοδρομίου, που περνάω συχνά, σαν να βλέπω τον σκοτωμένο άνθρωπο σκεπασμένο με το λευκό σεντόνι και αναθυμάμαι τις σκληρές μέρες της Κατοχής, που περάσαμε όλοι μικροί και μεγάλοι...

- Επεισόδιο στη γέφυρα με τους ΕΑΣΑΔίτες

Ήταν την ίδια εποχή, της τρομοκρατίας από τους Γερμανούς και τους συνεργάτες τους ΕΑΣΑΔίτες (1944). Ήμουν στην Τρίτη τάξη και πήγαινα στο 2^ο Δ. Σ. Β., όπως περιέγραψα πιο πάνω.

Ένα άλλο πρωί, πλησιάζοντας τη γέφυρα, αφού πέρασα το καφεενίο-ζαχαροπλαστείο του Τσιλιγκίρογλου και το καφεενίο του Κάρλου με τη μεγάλη λεύκα, έγινα μάρτυρας ενός επεισοδίου με τους ΕΑΣΑΔίτες.

Εδώ πρέπει να πω, πως την προηγούμενη μέρα-έτσι είχαμε μάθει- σ' αυτό το σημείο άνθρωποι της Εθνικής Αντίστασης σκότωσαν έναν ΕΑΣΑΔίτη και μάλιστα υπήρχαν ακόμα ίχνη αίματος εκεί. Και, βέβαια, αυτό δεν μπορούσαν οι ΕΑΣΑΔίτες να το αφήσουν έτσι, ατιμώρητο. Τώρα εγώ τι βλέπω:

Ενώ βρίσκομαι στο δεξιό στενό τσιμεντένιο πεζοδρόμιο της γέφυρας, μπαίνει, από τη μεριά του Βόλου, στη στενή γέφυρα, μια άμαξα της εποχής εκείνης, κατάφορτη με μια ομάδα ΕΑΣΑΔιτών (3-4) αρματωμένοι με χιαστί στο στήθος σφαίρες και προτεταμένα όπλα. Ανέβαιναν για εκδίκηση.

Δίπλα από τον αμαξηλάτη, που κρατούσε τα ηνία του αλόγου, ένας ΕΑΣΑΔίτης, μάλλον ο αρχηγός τους, με προτεταμένο ένα περίστροφο, με γουρλωμένα μάτια ψάχνει ερευνητικά τον δρόμο μπροστά του. Κάποια στιγμή, βλέποντας κάποιον γνώριμό του-αυτόν που ζητούσε;- του φωνάζει ψηλά από την άμαξα: «στάσου, ρε!». Αυτός με θάρρος του ανταπαντά: «όχι, ρε!» και φεύγει τρέχοντας προς το τέλος της γέφυρας, στρίβει αριστερά και χάνεται προς την οδό Μικρασιατών. Εκείνη τη στιγμή, που ο πεζός δεν σταμάτησε, όπως τον διέταξε ο ΕΑΣΑΔίτης, και το έβαλε στα πόδια, ακούστηκε ένας πυροβολισμός και μετά αμέσως άλλος ένας. Φαίνεται έριξαν καταπάνω του; ή έριξαν στον αέρα για εκφοβισμό; Αυτό δεν μπόρεσα να το καταλάβω, γιατί όλα έγιναν αστραπιαία. Εγώ, μικρό παιδί, ένα μόνο ένιωσα από τον φόβο μου και το θυμάμαι: Με τον πρώτο πυροβολισμό, κατουρήθηκα: Μπαμ, τσις! Και με τον δεύτερο το ίδιο: Μπαμ, τσις. Φοβήθηκα. Γύρισα πάλι σπίτι και είπα τα καθέκαστα στη Μάνα μου. Παρά τα επεισόδια αυτά, συνέχισα να πηγαίνω στο σχολείο, γιατί αυτά

γεγονότα, εκείνη την εποχή, ήταν κάτι συνηθισμένο» (Βλέπε βιβλίο μου «Η Νέα Ιωνία του 1947», σελ. 119).

- Το μπλόκο των Γερμανών στα Παλιά

Θα τελειώσουμε το σπαρακτικό αυτό οδοιπορικό της Κατοχής με μια αφήγηση του παιδικού μου φίλου και εικαστικού Γιάννη Κονταξή:

« Στην Κατοχή ο πατέρας μου, για ένα διάστημα, έκανε τον πωλητή καπνού έξω από τη δημοτική σκεπαστή αγορά στα Παλιά, στην οδό Μητροπολίτου Γρηγορίου...

Εκεί ο πατέρας μου είχε στήσει ένα μακρύ τραπέζι και επάνω είχε πάνινα σακιά με κομμένο καπνό, έναν μικρό ζυγό ακριβείας με τα μεταλλικά σταθμά και όλα τα σχετικά. Είχε αγοράσει συνεταιρικά με έναν άλλο γνωστό του, που και ο ίδιος εμπορευόταν καπνό, μια χειροκίνητη κοπτική μηχανή, με μεγάλο ενσωματωμένο μαχαίρι με ξύλινη λαβή και έκοβε διάφορες ποικιλίες φύλλων καπνού και έκανε διάφορα χαρμάνια.

Ο πατέρας μου, το Σάββατο 2 Σεπτεμβρίου 1944, μάς πήρε μαζί του στην αγορά, τον αδελφό μου Νίκο κι εμένα, γιατί η μητέρα μας πήγε να δει την εξαδέλφη της Μάρθα, στον Άνω Βόλο. Η θεία μας Μάρθα μάς φιλοξενούσε στο σπίτι της, αν και η οικογένειά της ήταν εφταμελής, για δύο περίπου μήνες, για να γλιτώσουμε τους βομβαρδισμούς του 1941.

Εκείνη, λοιπόν, την ημέρα και ενώ η αγορά έσφυζε από κίνηση και ζωή, πριν το μεσημέρι, ξαφνικά και αναπάντεχα, ακούμε ένα δαιμονισμένο θόρυβο από πολλά καμιόνια, να σταματούν και να πετάγονται σαν αστραπή, πάνοπλοι και αγριωποί Γερμανοί στρατιώτες με τους συνεργάτες τους ΕΑΣΑδίτες με φωνές και τα όπλα προτεταμένα και απειλητικά. Κυκλώνουν όλη την αγορά και τους γύρω χώρους, παγώνοντας τους βωβούς, απορημένους και αποσβολωμένους ανθρώπους, σε έναν θανάσιμο κλοιό, ακινητοποιώντας τα πάντα. Σπρώχνοντας, κλωτσώντας και αναποδογυρίζοντας τιςπραμάτειες των ανθρώπων, άρχισαν να ψάχνουν βίαια και να «κοιτάνε» πρόσωπα.

Εγώ με τον αδελφό μου, τρομοκρατημένοι, γαντζωθήκαμε πάνω στον πατέρα μας. Τότε έρχεται ένας θεόρατος και βλοσυρός Γερμανός, με το όπλο του κατεπάνω μας και με φωνές αυστηρές και επαναλαμβάνοντας «ράους-ράους-ράους» και νευρικές χειρονομίες, μάς κάνει νόημα να απομακρυνθούμε εμείς τα παιδιά. Τότε ο πατέρας μου μας προτρέπει να πάμε σπίτι γρήγορα. Γυρίσαμε σπίτι. Η μητέρα μας ακόμη δεν είχε επιστρέψει. Μόλις ήλθε και της είπαμε τι έγινε ταραγμένη και αλλόφρονas , τρέχει προς τα Παλιά, στην αγορά, για την τύχη του πατέρα μου.

Ευτυχώς, συνάντησε τον πατέρα μου αναστατωμένο, που επέστρεφε στο σπίτι, κοντά στις σιδηροδρομικές γραμμές. Τι είχε γίνει; Της εξήγησε ότι στο

μπλόκο που έγινε, επειδή φαινόταν μεγάλος στην ηλικία και είχε και άσπρα μαλλιά, τον άφησαν να φύγει. Ήρθαν σπίτι και εμείς τα παιδιά χαρήκαμε, που είδαμε ξανά τον πατέρα μας κοντά.

Στο 6^ο χιλιόμετρο της οδού Βόλου-Λαρίσης έχει ανεγερθεί μνημείο «Εις μνήμην των δολοφονηθέντων υπό των Γερμανών τη 3-9-1944», «τη συνδρομή του Δήμου Παγασών 1945» (σ. σ. Μεταξύ των δολοφονηθέντων που αναγράφονται στις μαρμάρινες πλάκες είναι και 7 κάτοικοι Νέας Ιωνίας (όπως αναγράφονται στις πλάκες): 1. Ανέστης Λουκίδης, 2. Γεώργιος Χατζηβαϊντερλής, 3. Πολύκαρπος Αρμάος, 4. Κων/ντίνος Τσιπνής, 5. Βασίλειος Δημάκης, 6. Αριστείδης Χαλμουδάκης, και 7. Χαράλαμπος Μουταφίδης.

Όμως, αυτό το γεγονός (το μπλόκο) που είχε συγκλονιστική συνέχεια, παραμένει αναλλοίωτο στη μνήμη μου, γιατί οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους ΕΑΣΑΔίτες αφού «διάλεξαν» 60 νέα παλικάρια, τα οδήγησαν στις φυλακές Αλεξάνδρας και την άλλη μέρα το πρωί (Κυριακή 3 Σεπτεμβρίου 1944) οδήγησαν, 20 από αυτούς έξω από τον Βόλο, στο 6^ο χιλιόμετρο της οδού Βόλου-Λαρίσης και τους τουφέκισαν για αντίποινα του θανάτου δύο Γερμανών με μοτοσυκλέτα, που ανατινάχτηκαν από νάρκη, που τοποθέτησαν οι αντάρτες, που κρύβονταν στον Κάκκαβο. Από τους 20 που στήθηκαν απέναντι από το εκτελεστικό απόσπασμα των Γερμανών, τον έναν τον έδιωξαν γιατί βρήκαν στα χαρτιά του μια άδεια και ο άλλος

τουφεκίστηκε, έπεσε κάτω, τον πλάκωσαν τα πτώματα των άλλων, έκανε τον «πεθαμένο» και γλίτωσε. Και έτσι τα θύματα έμειναν 18.

Στο 6^ο χιλιόμετρο της οδού Βόλου- Λαρίσης υπάρχουν χαραγμένα τα 18 ονόματά τους, σε μνημείο που στήθηκε στο σημείο που εκτελέστηκαν. Εκεί κάθε χρόνο, την ημερομηνία αυτή, καταθέτουν στεφάνια σε ανάμνηση του τραγικού γεγονότος και για να τιμήσουν τη θυσία των αθώων θυμάτων, η Πολιτεία και οι αντιστασιακές οργανώσεις...

(Βλέπε βιβλίο μου «Η Νέα Ιωνία του 1947», σελ. 96).

- **Η Απελευθέρωση:** Ήταν ημέρα Πέμπτη, 19 Οκτωβρίου 1944. Ο Βόλος ελεύθερος. Όλη η Νέα Ιωνία στο Φαρδύ. Από την πλατεία Ευαγγελίστριας μέχρι τη γέφυρα γίνεται τρελό πανηγύρι. Οι άνθρωποι πανηγυρίζουν, γιορτάζουν με ενθουσιασμό, αγκαλιάζονται, φιλιούνται, τραγουδούν και φωνάζουν έξαλλα. «Ήρθε η ελευθερία! Ήρθε η ελευθερία!». Η καμπάνα της μικρής Ευαγγελίστριας χτυπά δαιμονισμένα, συνεχώς και ακανόνιστα. Κι εγώ μικρός ανάμεσα στο πλήθος ψάχνω να βρω αυτή την «ελευθερία», που είναι στα χείλη όλων. Τη φαντάζομαι σαν μια ωραία κοπέλα, ψηλή, γλυκιά, με ωραίο φόρεμα και ξανθά μαλλιά. Δεν τη βλέπω όμως πουθενά. Ακούω όμως το όνομά της, βλέπω τους ανθρώπους που χαίρονται και χαίρομαι κι εγώ. Αργότερα έμαθα τι θα πει «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», τι θα πει να είσαι «ελεύθερος» και τι αγώνες έγιναν για την «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ».

Αυτές τις «εικόνες» αποκομίσαμε και ζήσαμε μικρά παιδιά στα μαύρα χρόνια του Πολέμου και της Κατοχής. Ευχή μας να μην ξανάρθουν ποτέ.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 17 Νοεμβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 24 Νοεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

25. Η Νέα Ιωνία στην Εθνική Αντίσταση

Μέσα στα 100 χρόνια ζωής της Νέας Ιωνίας (1924 – 2024) είναι και αυτά τα χρόνια της «μαύρης Κατοχής και Αντίστασης», που δεν πρέπει να τα ξεχνάμε, αλλά να τα τιμάμε.

« Δεν είναι δυνατόν να μην αναφερθούμε και στη συμμετοχή των κατοίκων της Νέας Ιωνίας στον μεγάλο αγώνα της Εθνικής Αντίστασης... Η συμβολή της Νέας Ιωνίας ήταν ουσιαστική σε πολλούς τομείς...

Άλλοι «βγήκαν στο βουνό»... Στην περιοχή μας πολλοί από τη Νέα Ιωνία συμμετείχαν στο 54ο Σύνταγμα του ΕΛΑΣ, ως στελέχη ή απλοί στρατιώτες.

Άλλοι φυλακίστηκαν, βασανίστηκαν και γνώρισαν το απαίσιο πρόσωπο του κατακτητή στις διάφορες φυλακές.

Άλλοι ανύποπτοι, αθώοι πιάστηκαν στο «μπλόκο» και τουφεκίστηκαν άνανδρα για αντίποινα από τους βάρβαρους κατακτητές, γιατί δεν μπόρεσαν να πιάσουν εκείνους, που είχαν το θάρρος να τους πολεμήσουν στην πόλη, στους δρόμους, στο βουνό.

Άλλοι συμμετείχαν στα πολιτικά όργανα της Εθνικής Αντίστασης για την αποτελεσματική δράση και οργάνωση των διαφόρων τομέων.

Άλλοι «κάτω απ' τη μύτη» του Γερμανού σκοπού έκαναν καταστροφές υλικού ή το «έκλεβαν» για τις ανάγκες του αγώνα (πυρομαχικά, τρόφιμα, φάρμακα κ.λπ.).

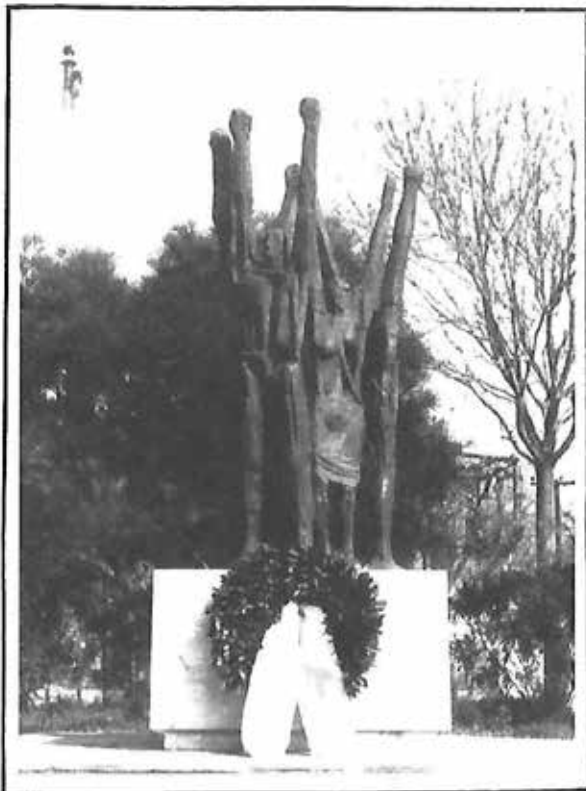
Άλλοι γίνονταν «ταχυδρόμοι» και μετέδιδαν μηνύματα και πληροφορίες, που είχαν σημασία.

Άλλοι με κίνδυνο της ζωής τους, στην αρχή της Κατοχής, έκρυψαν Εγγλέζους στα σπίτια τους και μετά τους φυγάδευσαν.

Άλλοι στο φτωχό δωματάκι του προσφυγικού σπιτιού στέγασαν και κοίμισαν κατάρητουμένους από τις αρχές Κατοχής.

Άλλοι χωμένοι σε υπόγεια και σε απόμακρα μοναστήρια δούλευαν για να τυπωθεί ο παράνομος αντιστασιακός τύπος και έπειτα να μοιραστεί στα σπίτια και στα μαγαζιά για να σκορπίσει η ελπίδα της λευτεριάς...

Άλλοι έκαναν τούτο... άλλοι το άλλο... το άλλο... και όλα αυτά με κίνδυνο κάθε στιγμή να συλληφθούν και να πληρώσουν με τη ζωή τους την αποκοτιά τους. .. Ας έρθουμε όμως στην Κατοχή και ας θυμηθούμε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγιναν αυτά. Ας βάλουμε στο μυαλό μας τον θάνατο, που

Το μνημείο της Εθνικής Αντίστασης στον ομώνυμη πλατεία της Νέας Ιωνίας, πριν από τη γέφυρα του Κραυσίδωνα, στη Λεωφόρο Ειρήνης (Έργο του γλύπτη Γιώργου Μέγκουλα, Μάιος 1986).

πλανιόταν πάνω απ' τα κεφάλια τους σε κάθε στιγμή και, που ερχόταν αναπάντεχα!

Άλλοι έκαναν τούτο... άλλοι το άλλο... το άλλο... και όλα αυτά με κίνδυνο κάθε στιγμή να συλληφθούν και να πληρώσουν με τη ζωή τους την αποκοτιά τους. .. Ας έρθουμε όμως στην Κατοχή και ας θυμηθούμε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγιναν αυτά. Ας βάλουμε στο μυαλό μας τον θάνατο, που

«Στο προαύλιο της Μονής Σουρβιάς γινόταν η στοιχειοθεσία, όταν ο καιρός ήταν καλός. Σύμφωνα με τον Χαράλαμπο Αλεξάνδρου, ο δεύτερος από τα δεξιά είναι ο Παναγιώτης Κατσιρέλος» (Φωτ. Νικ. Στουρνάρα. Πηγή: Νικ. Στουρνάρα, Μαγνησία 1943-44, επιμ. Στεφ. Νικ. Στουρνάρας τ.48, Αθήνα 1996, σελ. 850). (Φωτ. και λεζάντα από το βιβλίο «Αποκαλυπτικά Μυστικά 1940-1949, Συλλογική Εργασία. Ομίλος Καρεκλίδη, Οκτώβριος 2024, σελ. 137).

Εθνικής Αντίστασης, για να βρω κάποιο Μητρώο Αντιστασιακών από τη Νέα Ιωνία. Το Γραφείο της Νομαρχίας έχει Μητρώο, αλλά δε φαίνεται ο τόπος κατοικίας εκάστου και ήταν αδύνατον να ξεχωρίσω τους Αντιστασιακούς

πλανιόταν πάνω απ' τα κεφάλια τους σε κάθε στιγμή και, που ερχόταν αναπάντεχα!

Και ήταν όλοι αυτοί συμπατριώτες μας από τη μικρή προσφυγική Νέα Ιωνία, ώριμοι άνδρες, μεσόκοπες γυναίκες, παλικαρόπουλα, κοπέλες και παιδιά ακόμη...

Επιθυμία μου ήταν να τους ονομάτιζα έναν προς έναν και να έγραφα την ηρωική ή την «ταπεινή» τους πράξη, που έκαναν ενάντια στον κατάκτητή, αλλά δυστυχώς δεν μπόρεσα. Και εξηγώ τους λόγους.

Απευθύνθηκα στις Αντιστασιακές Οργανώσεις, καθώς και στο Γραφείο της Νομαρχίας, που είναι αρμόδιο για την ανακήρυξη Αγωνιστών

συντοπίτες

μας...Έμεναν οι προσωπικές μαρτυρίες, που είναι καταχωρημένες στο βιβλίο της δημοσιογράφου Νίτσας Κολιού «Άγνωστες πτυχές Κατοχής και Αντίστασης 1941-44» (Βόλος 1985), άλλες μαρτυρίες αγωνιστών σε αντιστασιακά περιοδικά ή άλλα σχετικά δημοσιεύματα για την περιοχή μας και προφορικές αφηγήσεις αντιστασιακών σε μένα προσωπικά. Βρήκα πολλά ονόματα, άκουσα πάρα πολλά, άλλα γνωστών και άγνωστων σε μένα, αλλά τελικά έμεινα με το ερώτημα και την αμφιβολία. Είναι πράγματι όλοι αυτοί ή παραλείπονται άλλοι και μάλιστα οι περισσότεροι; Μήπως αντί να τιμήσω τους πραγματικούς αντιστασιακούς τους κάνω με τις παραλείψεις μου να λυπηθούν ή ακόμη και να εξοργιστούν; Γι' αυτό ακριβώς, επειδή δεν ήμουν βέβαιος, ότι θα είμαι αντικειμενικός, δεν καταχωρώ ονόματα συμπατριωτών μας από τη Νέα Ιωνία, που με κάποιον - οποιονδήποτε - τρόπο πρόσφεραν υπηρεσίες στην Εθνική Αντίσταση... Εύχομαι να βρεθεί κάποιος άλλος, που θα ρίξει περισσότερο φως...για τους ανθρώπους και για τη δράση τους...». (Πηγή: Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994, Έκδοση Δήμου Νέας Ιωνίας, 1995).

Ο Γεώργιος Μπαλαλής, καπετάνιος του 54^{ου} Συντάγματος ΕΛΑΣ, μετέπειτα δήμαρχος Νέας Ιωνίας τρεις θητείες, μιλάει στη μεγαλειώδη συγκέντρωση του λαού του Βόλου στην πλατεία Ελευθερίας το Σάββατο 21 Οκτωβρίου 1944 (Φώτο. Διαδίκτυο. Αντώνης Ζαβαλιάγκος: «Η Μαγνησία στο Πέρασμα του Χρόνου»).

Ωστόσο υπάρχουν και επώνυμοι αντιστασιακοί, που αναφέρονται σε έγκυρες πηγές ή φαίνονται σε φωτογραφίες της εποχής και θεωρούμε επιβεβλημένο να τους αναφέρουμε. Στο βιβλίο μου: «ΔΡΟΜΟ-ΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ», Έκδοση «ΙΩΝΕΣ» 2006, αναφέρονται ονόματα αντιστασιακών, που έδωσαν τη ζωή τους για τον Αγώνα κατά των κατακτητών και ο Δήμος Νέας Ιωνίας «τιμής έννεκεν» έδωσε το όνομά τους σε κάποιο δρόμο της Νέας Ιωνίας. Διαβάζουμε:

- **ΟΔΟΣ ΓΙΑΝΝΗ ΔΗΜΑΚΗ:** Συνοικία Αγίου Σπυρίδωνα. «Ο Γιάννης Δημάκης αντάρτης του Ε.Λ.Α.Σ., που σκοτώθηκε στο Μακρυχώρι της Λάρισας σε μάχη ενάντια στους Γερμανούς ήταν κάτοικος Νέας Ιωνίας» (σε ηλικία 17 ετών, το 1943), γράφει η Απόφαση Ονοματοθεσίας Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Ιωνίας (44/1985, επί δημάρχου Ανδρέα Βαλαχί).

- **ΟΔΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΚΕΣΜΕΤΖΗ:** Συνοικία Αγίου Σπυρίδωνα. «Ο Πέτρος Κεσμετζής, από τη Νέα Ιωνία ήταν αντάρτης στο 54^ο Σύνταγμα Ε.Λ.Α.Σ. Σκοτώθηκε τον Ιανουάριο του 1944 μαζί με άλλους 13 στο χωριό Σπηλιά του Κισσάβου, σε αιφνιδιασμό γερμανικών τμημάτων, σε περίοδο αναμονής για την εκτέλεση της επιχείρησης «Κιβωτός» (εκτεταμένο σαμποτάζ στη σιδηροδρομική γραμμή από την Αθήνα έως τα σύνορα) (Απόφαση ονοματοθεσίας Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Ιωνίας 44/1985 επί δημάρχου Ανδρέα Βαλαχί).

- **ΟΔΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΙΟΥΛΜΠΑΧΑΡΗ.** Συνοικία Αγίου Σπυρίδωνα. «Ο Κυριάκος Κιουλμπαχάρης ήταν κάτοικος Νέας Ιωνίας, αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης, διοικητής του 10^{ου} Λόχου, λοχίας του 54^{ου} Συντάγματος Ε.Λ.Α.Σ. Έχασε τη ζωή του σε μάχη κατά των Γερμανών στη «Μάχη του Κισσάβου» στις 29-09-1944».

(Απόφαση ονοματοθεσίας Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Ιωνίας 44/1985, επί δημάρχου Ανδρέα Βαλαχί).

- **ΟΔΟΣ ΜΙΧΑΛΗ ΜΩΡΑΪΤΗ.** Συνοικία Αγίου Σπυρίδωνα. «Ο Μιχάλης Μωραΐτης Η Μιχάλης Μωραΐτης ή Κάτσικας ήταν 17χρονος ΕΠΟΝίτης από τη Νέα Ιωνία, που εκτελέστηκε από τους Γερμανούς και τους συνεργάτες τους στις 20 Ιουλίου 1944, στη στροφή προς τον σιδηροδρομικό σταθμό, απέναντι από την πλατεία Ρήγα Φεραίου, μαζί με άλλους πέντε. (Απόφαση ονοματοθεσίας Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Ιωνίας 44/1985 επί δημάρχου Ανδρέα Βαλαχί).

- **ΟΔΟΣ ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΤΟΥΧΑ.** Συνοικία Αγίου Σπυρίδωνα. «Ο Γιάννης Πατούχας από τη Νέα Ιωνία, σκοτώθηκε το 1942. Γεννήθηκε στο Οδεμήσιο της Μικράς Ασίας το 1918. Ήταν τεχνίτης και εργαζόταν για την Εθνική Αντίσταση σε συνεργείο κατασκευής πολεμοφοδίων στην τοποθεσία Τσουνάτι, κοντά στα χωριά της Όθρυος Ανάβρα και Νεοχωράκι, Νεράιδα

και Ανθότοπο. Εκεί έχασε τη ζωή του στα 24 χρόνια του σε κάποιο ατύχημα, ενώ κατασκεύαζαν πυρομαχικά. Ο Πατούχας ήταν και ποδοσφαιριστής της ΝΙΚΗΣ». (Απόφαση ονοματοθεσίας Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Ιωνίας 44/1985 επί δημάρχου Ανδρέα Βαλαχί).

- **ΟΔΟΣ ΚΩΣΤΑ ΠΙΠΙΚΑΚΗ.** Συνοικία Αγίου Σπυρίδωνα. Το Πρακτικό ονοματοθεσίας γράφει: «17χρονος ΕΠΟΝίτης, που εκτελέστηκε από τους Γερμανούς και τους συνεργάτες τους το 1944, ήταν κάτοικος Νέας Ιωνίας». (Απόφαση ονοματοθεσίας Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Ιωνίας 44/1985 επί δημάρχου Ανδρέα Βαλαχί).

- **ΟΔΟΣ ΜΟΣΧΟΥ ΤΣΙΜΠΡΙΔΗ.** Συνοικία Αγίας Βαρβάρας-Εργατικά. «Ο Μόσχος Τσιμπρίδης, 32 χρόνων, ήταν κάτοικος Νέας Ιωνίας, ασκούσε το επάγγελμα του φρουτεμπόρου και είχε κατάστημα στα Παλιά. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής πρόσφερε τις υπηρεσίες του στην αντιστασιακή οργάνωση ΕΑΜ και στον ΕΛΑΣ που δρούσαν στην περιφέρειά μας. Συνελήφθηκε στις 21 Απριλίου 1944 και την άλλη ημέρα το πρωί (Σάββατο μετά το Πάσχα, της Διακαινησίμου, 22 Απριλίου 1944) βρέθηκε δολοφονημένος και οικτρά παραμορφωμένος στο πρόσωπο, στην οδό Δημητριάδος με Μαρίας Σκενδεράνη, πεταγμένος επάνω στις σιδηροδρομικές γραμμές. Εκείνη την ημέρα και λίγο πιο πέρα, στην οδό Δημητριάδος με Ιωλκού, βρέθηκαν δολοφονημένοι οι Δονδολίνοι (ο πατέρας Κωνσταντίνος, διευθυντής της Εμπορικής Τράπεζας και τα παιδιά του, φοιτητές στο Πολυτεχνείο Αλέκος και Νίκος και ο γιατρός Γεώργιος Τζάνος».

». (Απόφαση ονοματοθεσίας Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Ιωνίας 37/1998 επί δημάρχου Στέφανου Φούσκη). (Πηγή: «ΔΡΟΜΟ-ΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ», Έκδοση «ΙΩΝΕΣ» 2006).

- **Οι εκτελεσθέντες από τους Γερμανούς στις 3 Σεπτεμβρίου 1944, που ήταν κάτοικοι της Νέας Ιωνίας.**

Για τη σύλληψη και τουφεκισμό των τυχαίων πολιτών, που συνέλαβαν οι Γερμανοί στο «μπλόλο των Παλαιών», αναφερθήκαμε στο προηγούμενο δημοσίευσμά μας. Σήμερα επανερχόμαστε αναφέροντας τα ονόματα των εκτελεσθέντων, που ήταν κάτοικοι Νέας Ιωνίας.

Από τους 18 εκτελεσθέντες στις 3 Σεπτεμβρίου 1944, οι επτά (7) ήταν κάτοικοι Νέας Ιωνίας, που αναφέρονται στο βιβλίο «Συναξάρι των πρώτων οικιστών της Νέας Ιωνίας από το 1924» στη σελίδα που αναφέρω. Αναγράφονται με τη σειρά που είναι γραμμένα τα ονόματα στη μαρμαρίνη πλάκα:

1.Λουκίδης Ανέστης (σελ. 108), 2.Χατζηβαϊντερλής Γεώργιος (σελ. 192), 3. Αρμάος Πολύκαρπος (σελ. 26), 4. Τσιπνής Κων/ντίνος (σελ. 189), 5.

Δημάκης Βασίλειος (σελ. 54), 6. Χαλμουδάκης Αριστείδης (σελ. 190), 7. Μουταφίδης Χαράλαμπος (σελ. 126).

(Σημείωση: Στήθηκαν για τουφεκισμό από τους Γερμανούς δεκαεννέα (19). Τουφεκίστηκαν. Και οι δεκαεννέα έπεσαν κάτω σφαδάζοντας αιμόφυρτοι. Οι Γερμανοί τους έριξαν τη «χαριστική βολή». Όταν έφθασαν στον Παναγιώτη Παπαδόπουλο, παλικάρι από τη Νέα Ιωνία, επειδή τον είδαν «πνιγμένο» στα αίματα και ακίνητο, δεν του έριξαν τη χαριστική βολή. Τι είχε γίνει; Η σφαίρα τον βρήκε στο στόμα. Διαπέρασε το στόμα του λοξά και έπεσε κάτω πλημμυρισμένος στο αίμα. Έμεινε ακίνητος. Μετά, όταν έφυγαν οι Γερμανοί, σηκώθηκε με προφύλαξη, κατευθύνθηκε προς το Διμήνι και σώθηκε (Αφήγηση δική του στη δημοσιογράφο Νίτσα Κολιού. Βλέπε βιβλίο της «Άγνωστες πτυχές Κατοχής και Αντίστασης 1941-44», Βόλος 1985). (Πηγή: «Συναξάρι των πρώτων οικιστών της Νέας Ιωνίας από το 1924»).

Τέλος από φωτογραφίες της εποχής εκείνης αναγνωρίσαμε αντιστασιακούς από τη Νέα Ιωνία και τους παρουσιάζουμε στο παρόν κείμενο. Αυτοί είναι ο Γεώργιος Μπαλής, μετέπειτα δήμαρχος Νέας Ιωνίας, τρεις θητείες και ο Παναγιώτης Κατσιρέλος, ως τυπογράφος, μετέπειτα πρώτος βραβευμένος λογοτέχνης της Νέας Ιωνίας.

Στην εκατοντάχρονη ιστορία της Νέας Ιωνίας η Εθνική Αντίσταση είναι μια φωτεινή σελίδα αγώνα για την Ελευθερία.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 24 Νοεμβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2024)

«100 χρόνια Νέα Ιωνία», «30 χρόνια «ΙΩΝΕΣ»

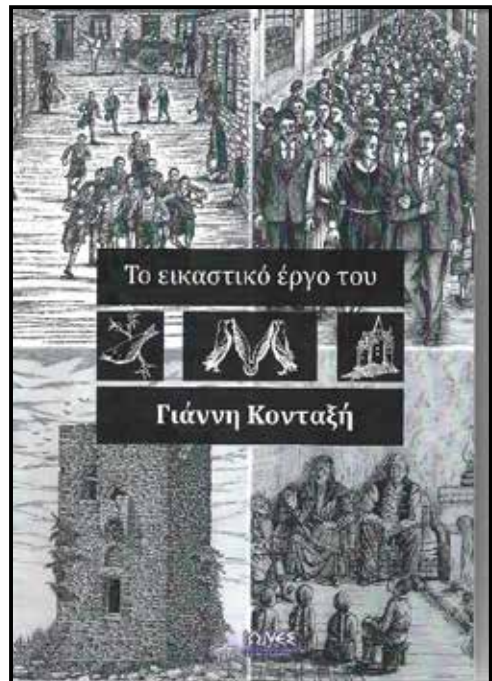
26. Βιβλίο: «Το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή»

Η Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ» στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924-2024)» και «30 χρόνια Εστία 'ΙΩΝΕΣ'» (1994-2024)», πραγματοποίησε Έκθεση ζωγραφικής του Γιάννη Κονταξή στο νέο κτήριο της Εστίας (πλατεία Ευαγγελίστριας) και ταυτόχρονα εξέδωσε ένα βιβλίο-λεύκωμα με τίτλο «Το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή» (σελίδες 192. Η Πρόεδρος της Εστίας κ. Αργυρώ Μάμαλη-Κοπάνου στον Προλόγισμά της αναφέρει ότι «Η Εστία «ΙΩΝΕΣ» προσφέρει αυτό το λεύκωμα ως ένδειξη ελάχιστης τιμής και σεβασμού στο πρόσωπο του Γιάννη Κονταξή, για την πολύχρονη προσφορά του σε αυτή».

Και πράγματι. Ο Γιάννης Κονταξής είναι ένα από τα πρώτα ιδρυτικά μέλη της Εστίας «ΙΩΝΕΣ» (α/α Μητρώου: 19) και διετέλεσε επί σειρά ετών μέλος του Δ.Σ. ως Ταμίας (10 έτη, από 1995 έως 2005) και συνέχεια Πρόεδρος της Εξελεγκτικής Επιτροπής από το 2005 έως σήμερα (19 χρόνια!). Μακρόχρονη, λοιπόν, προσφορά (30 χρόνια) και μάλιστα ουσιαστική από την ίδρυση της Εστίας «ΙΩΝΕΣ» (1994) μέχρι σήμερα (2024), γιατί ο Γιάννης Κονταξής με το πενάκι του και τη βιωματική του σχέση με τα έργα του αποτυπώνει τη ζωή των ανθρώπων του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας αλλά και της δημιουργικής πορείας της Εστίας στον Πολιτισμό.

Ο υπογράφων το σημείωμα αυτό, είναι επιστήθιος φίλος του, γείτονας στα προσφυγικά Τετράγωνα, συμμαθητής στο 8^ο Δημ. Σχολείο και έχει επιπλέον πνευματική σχέση (βάφτισε τη δεύτερη κόρη του Ελένη, σήμερα διδάσκουσα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης).

Κατά τη συγγραφή του βιβλίου μου «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας, 1924-1994», αναζητούσα φωτογραφίες από τα πρώτα προσφυγικά σπίτια (Τετράγωνα), αλλά δεν υπήρχαν. Τότε παρακάλεσα τον φίλο μου Γιάννη Κονταξή, ο οποίος από το Δημοτικό Σχολείο ζωγράφιζε με μολύβι, να μου ζωγραφίσει με το πενάκι του κάποια σχέδια (την πρώτη μικρή Ευαγγελίστρια, τα πρώτα σπίτια, ένα κοινόχρηστο πλυσταριό με τα κοινόχρηστα αποχωρητήρια, τρόπους ύδρευσης, όπως πηγάδι, τουλούμπα, κοινόχρηστες βρύσες). Καταρχάς φάνηκε διστακτικός. Ωστόσο, άρχισε να εργάζεται μόνος του πάνω σ' αυτά τα σχέδια. Σε λίγες μέρες μου τα παρουσίασε. Ενθουσιάστηκα. Έτσι τα τοποθέτησα στις σελίδες 60, 210, 334, 336 και 338 του βιβλίου μου «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994». Από αυτά τα απλά, αλλά με ουσία, πρώτα έργα του άρχισε το 1994 το καλλιτεχνικό ταξίδι, που μέσα σε μια τριακονταετία (1994-2024) μεγάλωσε, πλουτίστηκε και απλώθηκε ακτινωτά πάνω και σε άλλους τομείς και βιβλία. Ο ίδιος γι' αυτή τη σχέση μας και την αρχή του εικαστικού του

έργου σημειώνει στο βιογραφικό του (σελ. 13): «Με την προτροπή και επιμονή του παιδικού και αδελφικού μου φίλου Δημήτρη Κωνσταντάρ-Σταθαρά, εκπαιδευτικού και συγγραφέα, εικονογράφησα το 1994 το πρώτο του βιβλίο 'Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994'».

Η Βάσσα Παρασκευά, Δρ Βυζαντινής Τέχνης-Θεολόγος και Γεν. Γραμματέας της Εστίας «ΙΩΝΕΣ», που μέσα στο λεύκωμα αφιερώνει πέντε σελίδες, οι οποίες φωτίζουν το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή στο κεφάλαιο «Τα βασικά χαρακτηριστικά της τέχνης του Γιάννη Κονταξή», απαριθμεί εννιά χαρακτηριστικά στο τέλος σημειώνει (σελ.12):

«Συμπερασματικά, τα έργα του Γιάννη Κονταξή φέρουν στο σύνολό τους τα χαρακτηριστικά του λαϊκού τεχνίτη όπως: Ανεπιτήδευτη γνησιότητα, αυθορμητισμό στην έκφραση, θεματολογία εμπνευσμένη από τα καθημερινά βιώματα ή τις συλλογικές μνήμες που στοχεύουν στην υπενθύμιση ή στην αφύπνιση της συναισθηματικότητας του θεατή. Απουσιάζει η ακαδημαϊκή καλλιτεχνική εκπαίδευση οι απόλυτοι κανόνες προοπτικής σε ορισμένα έργα και τα υψηλά νοήματα. Ωστόσο, ως γνήσιος λαϊκός καλλιτέχνης εκφράζει με αμεσότητα και αθωότητα τα συναισθηματικά στοιχεία των πρωταγωνιστών του και παράγει έργα υψηλής ποιότητας».

Συνέχεια στις σελίδες 13-14 παρατίθεται ένα σύντομο βιογραφικό σημείωμα του καλλιτέχνη, όπου εκεί ο αναγνώστης μπορεί να γνωρίσει τη δημόσια και ιδιωτική ζωή του (οικογένεια), την εργογραφία του (γενικά), τη συμμετοχή του σε πολιτιστικούς, φιλανθρωπικούς και φυσιολατρικούς συλλόγους. Ακολουθεί (σελ. 15-17) η αναλυτική εργογραφία του (επιλογή) που περιλαμβάνει 1. Εικονογραφήσεις βιβλίων, 2. Συμμετοχές σε εκθέσεις και 3. Δημοσιεύματα. Ακολουθούν οι σελίδες με τα έργα του Γιάννη Κονταξή, που χαίρεσαι να τις φυλλομετράς με προσοχή με τίτλο:

Α΄ ΜΕΡΟΣ. «Το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή για τη Νέα Ιωνία. Εικονογράφιση βιβλίων». Εικονογραφήσεις βιβλίων (σελίδες 19-56. Εδώ αναφέρονται βιβλία του Δημήτρη Κωνσταντάρ-Σταθαρά, της Αργυρώς Μάμαλη-Κοπάνου και Άννας Αϊβαζόγλου-Κυριακής Δανιηλίδου-Αθανασίας Αθανασιάδου-Θανάση Βογιατζή), Αφίσες για τη Νέα Ιωνία (σελίδες 57-82), Λογότυπα για τη Νέα Ιωνία (σελίδες 83-88), Πορτρέτα από τη Νέα Ιωνία (σελίδες 89-98) και Διάφορα (σελίδες 99-104). Μέχρι εδώ ο αναγνώστης χαίρεται 27 έργα με το πενάκι του Γιάννη Κονταξή, που αναφέρονται στη Νέα Ιωνία, 23 αφίσες εκδηλώσεων από τους «ΙΩΝΕΣ», πέντε Λογότυπα για τη Νέα Ιωνία, επτά πορτρέτα ανθρώπων από τη Νέα Ιωνία (με πρώτο της Μητέρας του Αναστασίας Κονταξή) και τέσσερα Διάφορα σχέδια από τη

Νέας Ιωνία. Κάθε σελίδα χαίρεσαι να κοιτάξεις και να την ξανακοιτάξεις, με το θέμα της, με την έκφρασή της, με τις λεπτομέρειές της.

Β΄ ΜΕΡΟΣ. «Το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή. Εικονογράφηση βιβλίων» (σελ.105-180).Εδώ αναφέρονται βιβλία άλλων δόκιμων συγγραφέων σε θέματα εκτός Νέας Ιωνίας και Μικρασιάτικης Μνήμης, όπως της Βασιλείας Γιασιράνη-Κυρίτση, το βιβλίο της «Η Πολιτεία των Γερόντων-Γηροκομείο Βόλου, του Κώστα Λιάπη, τα βιβλία του «Το Δημοτικό Τραγούδι στη Μαγνησία, Β΄ τόμος, «Τα Παλιόκαστρα του Πηλίου» και του Ομότιμου Καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Βασίλη Αναγνωστόπουλου στα βιβλία του «Το Έπος της ωραίας Πανωραίας» και τα «Λαϊκά Παραμύθια της Θεσσαλίας», τόμος πρώτος και δεύτερος. Στα παραπάνω βιβλία χαίρεσαι κτήρια και ένα πλήθος μεγάλων και μικρών σχεδίων με σινική μελάνη για ανθρώπους, καράβια, πράγματα κ.ά. Το βιβλίο θα κλείσει με Λογότυπα (σελ. 181-186) και Διάφορα (187-192).

Είναι ένα βιβλίο «χάρμα ιδέσθαι» (απόλαυση των ματιών) και αξίζει να το κοιτάξετε.

Η Επιμέλεια του βιβλίου είναι του Γιώργου Παπαβαγγέλη και της Ελένης Κονταξή. Το βιβλίο παρουσιάστηκε στην Έκθεση με τίτλο «Το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή» και εγκαινιάστηκε το πρωί (ώρα 11 π.μ.) την προηγούμενη Κυριακή 29 Σεπτεμβρίου 2024 από τον Μητροπολίτη μας κ. κ. Ιγνάτιο και τον Μητροπολίτη Νέας Ιωνίας Αττικής, Φιλαδελφείας, Ηρακλείου και Χαλκηδόνος κ. κ. Γαβριήλ. Την Έκθεση επιμελήθηκε η ιστορικός της Τέχνης κ. Μάγδα Κουμπαρέλου, η οποία μίλησε στα εγκαίνια, τονίζοντας ιδιαίτερα την αξία του ιδιότυπου εικαστικού έργου του «λαϊκού ζωγράφου» (έτσι τον ονόμασε) Γιάννη Κονταξή. Η Έκθεση θα είναι ανοιχτή κάθε Τρίτη και Πέμπτη από ώρα 18.00-20.00 και Σάββατο 10.00-12.00 μέχρι τις 22 Οκτωβρίου στο κτήριο της Εστίας «ΙΩΝΕΣ», έναντι της Ευαγγελιστριάς, 2^{ος} όροφος.

Τελειώνοντας, εύχομαι το βιβλίο να είναι καλοτάξιδο, γιατί είναι (πέρα από την καλλιτεχνική του αξία) και μια σπουδαία παρακαταθήκη για την ιστορία του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας και ο συγγραφέας του Γιάννης Κονταξής, παιδικός και αδελφικός μου φίλος, να συνεχίζει την καλλιτεχνική του πορεία.

(Δημοσιεύτηκε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 1 Δεκεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία

27. Δημοσιογράφος Άθως Τριγκώνης- Εικαστικός Γιάννης Κονταξής

Μέσα στα 100 χρόνια ζωής και δημιουργίας της Νέας Ιωνίας, είναι και μερικά στιγμιότυπα και εφήμερα γεγονότα, τα οποία, ωστόσο, άφησαν τη σφραγίδα της μακροβιότητας και ιστορίας. Στην εποχή που συνέβησαν, μπορεί να έτυχαν της προσοχής ορισμένων ανθρώπων, αλλά μετά από λίγο τα σκέπασε η σκόνη του πανδαμάτορα χρόνου και «χάθηκαν», γιατί ήταν δημοσιευμένα σε εφημερίδα και ήταν εφ-ήμερα, δηλ. γεγονότα μιας ημέρας, που γρήγορα λησμονούνται. Αυτά τα γεγονότα, μετά από χρόνια, αν σκουπίσουμε από πάνω τους τη σκόνη του χρόνου, εκπέμπουν μια λάμψη, μια ζωή, μια ιστορία.

Άθως Τριγκώνης: «Ο στρατός της τίμιας δουλειάς και του παραγωγικού μόχθου». Εικόνα του Γιάννη Κονταξή.

Στην έκθεση ζωγραφικής που παρουσιάζει η Εστία «ΙΩΝΕΣ», από τις 29 Σεπτεμβρίου και συνεχίζεται, για το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή «100 χρόνια Νέα Ιωνία-30 χρόνια «ΙΩΝΕΣ», εντύπωση κάνουν στους αναρίθμητους επισκέπτες-μαθητές και πολίτες της Νέας Ιωνίας και Βόλου-οι εικόνες του Γιάννη Κονταξή που αναφέρονται στη ζωή του προσφυγικού συνοικισμού, όπως τον έζησε ο ίδιος και οι παλιοί κάτοικοι της Νέας Ιωνίας. Πώς όμως προέκυψαν αυτές και τις ζωγράφησε ο Γιάννης Κονταξής; Θα το εξηγήσουμε στο σημείωμα που ακολουθεί.

Έκανα αυτόν τον πρόλογο, προκειμένου να αναφερθώ στον δημοσιογράφο Άθω Τριγκώνη, ο οποίος τον Μάιο του 1933, όντας αρθρογράφος στην εφημερίδα «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», έκανε μια δημοσιογραφική έρευνα στις τότε

συνοικίες του Βόλου, μεταξύ των οποίων και στην συνοικία της Νέας Ιωνίας, με τίτλο «Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ», η οποία δημοσιεύτηκε σε επτά συνεχόμενες ημέρες, από Τετάρτη 3 Μαΐου 1933 μέχρι Τρίτη 9 Μαΐου 1933. Είναι επτά συνεχόμενα κείμενα, που για εκείνη την εποχή είχαν το στίγμα της προβολής και ενημέρωσης των αρμοδίων (Δήμου, Πολιτείας), που έμελλε όμως, με την πάροδο του χρόνου, να αποτελέσουν μερικές ιστορικές σελίδες του νεοσύστατου προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας, που εξελίχθηκε σε μια σύγχρονη πόλη.

Ποιος ήταν όμως ο Άθως Τριγκώνης; Διαβάζουμε το συγκλονιστικό βιογραφικό του:

«Ο Άθως Τριγκώνης γεννήθηκε στον Βόλο το 1907 και μετά την αποφοίτησή του από το Γυμνάσιο, σπούδασε στη Σορβόνη δημοσιογραφικές σπουδές. Εργάστηκε στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» του Βόλου ως αρθρογράφος. Το 1934 κυκλοφόρησε ένα χαριτωμένο και ιστορικό ταυτόχρονα βιβλίο με τίτλο «Χρονικά του Βόλου». Το 1940 στρατεύθηκε και υπηρέτησε στο Μέτωπο, στο Τάγμα των χιονοδρόμων, μαζί με άλλους Βολιώτες χιονοδρόμους. Τον Σεπτέμβριο του 1941 συνελήφθη από τους Ιταλούς για ανάμιξη του σε οργάνωση, που φυγάδευε Εγγλέζους στη Μέση Ανατολή. Οδηγήθηκε στο στρατόπεδο της Νέας Ιωνίας και βασανίστηκε φρικτά και κατόπιν μεταφέρθηκε στις φυλακές «Αβέρωφ» στην Αθήνα».

Εκεί δικάστηκε και καταδικάστηκε. Κακοποιήθηκε. Σε άσχημη κατάσταση μεταφέρθηκε στη «Σωτηρία», όπου εκεί πέθανε στις 18 Απριλίου 1942 σε ηλικία 35 ετών». (Περιληπτικό βιογραφικό του από το βιβλίο του «ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ», ΒΟΛΟΣ 1934, δημοσιευμένο στο βιβλίο μου «Η ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΤΟΥ 1933», Έκδοση «ΙΩΝΕΣ» 2003, σελ. 11). Ύστερα από αυτά, πρέπει να είμαστε βέβαιοι, πως η έρευνά του και η γραφή του είναι αξιόπιστη και αποτυπώνει την πραγματικότητα εκείνης της εποχής ρεαλιστικά.

Άθως Τριγκώνης: «...αρχίζει ο χορός πούναι όλο λεβεντιά και ασικλήκι...». Εικόνα του Γιάννη Κονταξή.

Πώς βρέθηκε αυτή η έρευνα για τη Νέα Ιωνία; Ήταν η εποχή που ερευνούσα στις εφημερίδες του Βόλου για να βρω ό,τι σχετικό υπήρχε γραμμένο για τον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας για να το χρησιμοποιήσω για την έκδοση του βιβλίου μου «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994». Με μεγάλη μου χαρά στη βιβλιοθήκη των «Τριών Ιεραρχών» και στην εφημερίδα «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» βρήκα αυτή τη δημοσιογραφική έρευνα. Αποσπάσματα της έρευνας αυτής δημοσίευσα στο βιβλίο, που προανέφερα. Το σύνολό της έμενε στο συρτάρι μου.

Όστόσο, το 2003 που συμπληρώνονταν 70 χρόνια, από τότε που γράφτηκε η έρευνα-εικόνα αυτή της Νέας Ιωνίας (1933-2003), πρότεινα στην Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ» να εκδοθεί ως βιβλίο με επιμελητή τον υπογράφοντα αυτό το άρθρο. Η Εστία «ΙΩΝΕΣ» δέχτηκε την πρότασή μου και έτσι άρχισα να το οργανώνω σε βιβλίο στον Η/Υ μου. Ακριβείς και συγκλονιστικές οι περιγραφές του Άθω Τριγκώνη με συγκινούσαν γιατί κι εγώ ως παιδί έζησα αυτές τις συνθήκες ζωής των κατοίκων του προσφυγικού συνοικισμού. Όμως έλειπε κάτι που θα «τραβούσε» το μάτι του αναγνώστη να διαβάσει το κείμενο. Τι ήταν αυτό; Δεν είχαμε φωτογραφίες, δεν είχαμε εικόνες από αυτά, που περιέγραφε το αξιόλογο κείμενο. Πού να βρεθούν;

Εδώ έρχεται το τρίτο πρόσωπο, ο «από μηχανής θεός», που βρίσκει τη λύση. Ήταν ο παιδικός μου φίλος και γείτονας στην προσφυγική μας γειτονιά Γιάννης Κονταξής, ο οποίος στο «Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994» είχε ζωγραφίσει με το πενάκι του τέσσερις εικόνες από μνήμης: τα πρώτα προσφυγικά σπίτια, τη μικρή Ευαγγελίστρια, ένα κοινόχρηστο πλυσταριό με τα κοινόχρηστα αποχωρητήρια και μια κοινόχρηστη βρύση. Του πρότεινα να εικονογραφήσει ολόκληρο το βιβλίο. Εγχείρημα δύσκολο για έναν πρωτοεμφανιζόμενο εικαστικό. Παρόλα αυτά, αναλαμβάνει με προθυμία την εικονογράφηση του βιβλίου με εικόνες ολοσέλιδες! Το βιβλίο μ' αυτές τις εικόνες «ζωντανεύει», «μιλάει» στον αναγνώστη και «αναμοχλεύει» πικρές αλλά ιστορικές μνήμες!

Ο καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Κώστας Μάγος, που επισκέφθηκε την Έκθεση της Εστίας «ΙΩΝΕΣ», που εκτίθεται το σύνολο του εικαστικού έργου του Γιάννη Κονταξή, γι' αυτές τις συγκεκριμένες εικόνες του προσφυγικού συνοικισμού, που ζωγράφισε για το βιβλίο «Η ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΤΟΥ 1933» γράφει στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (15-10-2024) ένα άρθρο με τίτλο «Ένα σχόλιο για την έκθεση ζωγραφικής του Γιάννη Κονταξή: Ζωγραφίζοντας με το πενάκι της μνήμης και της ψυχής» και σημειώνει: «[...]Τα έργα του ζωγράφου Γιάννη Κονταξή έχουν τη δύναμη να προκαλούν το συναίσθημα και τη μνήμη. Τόσο την προσωπική, όσο και τη συλλογική μνήμη. Γι' αυτό

και έχουν ιδιαίτερη αξία. Μέσα από τα έργα αναδεικνύονται με λεπτομέρειες η ζωή και η καθημερινότητα του προσφυγικού πληθυσμού της Νέας Ιωνίας. Από τον τύπο των προσφυγικών κατοικιών και των κοινόχρηστων χώρων καθαριότητας και υγιεινής μέχρι τις συγκεντρώσεις των κατοίκων και τα παιχνίδια των παιδιών...Τα έργα του κ. Κονταξή έχουν «φωνή». Αφηγούνται ιστορίες. Ιστορίες χαρούμενες και ιστορίες λυπημένες. Ιστορίες μόχθου και ιστορίες γλεντιού. Κυριακάτικες και καθημερινές ιστορίες. Τα έργα του κ. Κονταξή αναδεικνύουν αξίες. Παγκόσμιες και διαχρονικές. Την αξία της συντροφικότητας, την αξία της συνεργασίας, την αξία της αλληλεγγύης, την αξία της συμπερίληψης. Τα έργα του κ. Κονταξή φωτίζουν αγώνες. Τον αγώνα να στήσεις μια καινούργια ζωή από το μηδέν, να παλέψεις με δεκάδες εμπόδια και καθημερινές δυσκολίες, να διεκδικήσεις τα δικαιώματά σου, να ζήσεις και όχι απλά να επιβιώσεις».

Και η Βάσσα Παρασκευά δρ Βυζαντινής Τέχνης-Θεολόγος, στον πρόλογο του βιβλίου-λευκώματος «Το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή» (Έκδοση «ΙΩΝΕΣ» 2024, σελ. 10) σημειώνει: «Οι εικόνες από τα προσφυγικά, από τη Βαγγελίστρα, από το Φαρδύ, χαραγμένες στη μνήμη του αποτυπώθηκαν στο χαρτί αβίαστα, πηγαία, με άνεση και αυθορμητισμό».

Ο Γιάννης Κονταξής δεν μπορούσε να μείνει ασυγκίνητος από τη ρεαλιστική περιγραφή του Άθω Τριγκώνη των εργατών και εργατριών, που κατέβαιναν κάτω στον Βόλο και στριμώχνονταν να περάσουν από τη στενή γέφυρα του συνοικισμού (Βλ. βιβλίο «Η Νέα Ιωνία του 1933», σελ. 46): «...Από τη γέφυρα αυτή ξεχύνονται βαδίζοντας βιαστικά και σε γκρουπ τριών ή τεσσάρων, άντρες και γυναίκες, κυρίως όμως κορίτσια, μ' ένα μικρό πακέτο στο χέρι για το μεσημεριανό πρόγευμα, με χάχανα, με γέλια, με άφθονες κουβέντες...Κι έτσι καθώς αδιάκοπα περνούν, σας δίνουν την εντύπωση πως ένας στρατός ολόκληρος περνάει-ο στρατός της τίμιας δουλειάς και του παραγωγικού μόχθου- κι όπως ξεχύνονται μέσα στις διάφορες αρτηρίες του Βόλου, σας φαίνεται πως μοιάζουν με νέο αίμα που, εισερχόμενο στον οργανισμό της πόλεως, η οποία μόλις ξυπνάει, θα τονώσει τη ζωή της και θα επιταχύνει τον αργό ρυθμό της...». Έτσι ζωγράφισε με το πενάκι του έναν ολοσέλιδο πίνακα μ' αυτό το γεγονός που εντυπωσιάζει και ζωντανεύει τα λόγια. (σελ.47).

Η αγαθή συγκυρία και «συνάντηση» του εικαστικού Γιάννη Κονταξή με τον δημοσιογράφο Άθω Τριγκώνη, που έγινε με την επιμέλεια του υπογράφοντος το άρθρο αυτό, «ζωντάνεψαν» δέκα πίνακες, που «διηγούνται» την ιστορία του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας, σε ένα μέρος-θεμελιώδες- της εκατοντάχρονης πορείας του. Το εικαστικό έργο του Γιάννη

Κονταξή παραμένει ως παρακαταθήκη για τη νέα γενιά. Να δει τις ρίζες της και να πάρει δυνάμεις για το μέλλον της.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 1 Δεκεμβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 8 Δεκεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία

28. Μικρασιατικοί Πολιτιστικοί Σύλλογοι Νέας Ιωνίας

Μέσα στα 100 χρόνια ζωής και δημιουργίας της πόλης μας, της Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, ιδρύθηκαν και δραστηριοποιήθηκαν Πολιτιστικοί Μικρασιατικοί Σύλλογοι, που πρέπει να αναγνωρισθεί η συμβολή τους στη διατήρηση της Μικρασιάτικης Μνήμης.

Μόλις, όμως, έγραψα τις γραμμές αυτές, το μυαλό μου «γύρισε στροφές» και πήγε στο βιβλίο μου «Μικρασιάτες Πρόσφυγες στη Μαγνησία» (Εκδοση Δήμος Νέας Ιωνίας, 2008), όπου εκεί αναφέρομαι σε ολόκληρο κεφάλαιο (9^ο) με τίτλο «Μικρασιατικοί Σύλλογοι-Παρεμβάσεις-Διεκδικήσεις» με υπότιτλο «Οι Μικρασιάτες πρόσφυγες για να έχουν συλλογική φωνή, οργανώνονται σε συλλόγους». Στο κεφάλαιο αυτό (σελ. 110 έως 123), γίνεται αναφορά ίδρυσης πολλών συλλόγων από το 1922 και μετά, αλλά και

Εντυπωσιακή παρουσία των Μικρασιατικών Συλλόγων της Νέας Ιωνίας κατά την παρέλαση της 25^{ης} Μαρτίου 2022 (100 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή-100 χρόνια Εθνικής Μνήμης (Φώτο. Αρχείο «ΙΩΝΕΣ»)

προ του '22, από το 1916, γιατί ο Βόλος- πιο σωστά το λιμάνι του Βόλου- ήταν τόπος άφιξης Μικρασιατών προσφύγων.

Αυτό δείχνει την πολιτισμένη, ομαδική, συλλογική τους σκέψη, να διεκδικήσουν με νόμιμο τρόπο-τότε στα πρώτα χρόνια εγκατάστασής τους - το δίκιο τους και αυτά που τους ανήκαν, αργότερα όμως να προβάλουν την πολιτιστική τους ταυτότητα και τις αξίες τους, που έφεραν μαζί με τα λιγοστά μπογαλάκια τους, εδώ στη νέα τους πατρίδα: την ελληνική ιστορία τους, τα τραγούδια τους, τους χορούς τους, τα ήθη και έθιμά τους, τις αξίες τους, όπως: παιδεία, θρησκευτικότητα, εργατικότητα, τιμιότητα, συντροφικότητα, αλληλεγγύη, οικογενειακή συνοχή, αξιοπρέπεια. Αυτά όλα τα ψυχικά χαρίσματα και τις δράσεις τα είχαν και τα καλλιεργούσαν στις αλησμόνητες πατρίδες τους, ανάμεσα στους Οθωμανούς, Τούρκους-δυνάστες, και γι' αυτό επέζησαν ως Έλληνες και Χριστιανοί.

Βέβαια, πρέπει να σημειώσουμε και κάτι ιστορικό. Ο Σουλτάνος Αμπντούλ Μετζίτ Α΄ το 1856, υπό την πίεση της Αγγλίας και της Γαλλίας υπέγραψε το «Χάτι-Χουμαγιούμ» (αυτοκρατορικό μεταρρυθμιστικό διάταγμα), περί «ανεξιθρησκείας» και άλλων «συνταγματικών ελευθεριών». Οπότε οργανώθηκαν-κυρίως οι Έλληνες και οι Αρμένιοι- σε κοινότητες με Δημογεροντίες, που φρόντιζαν για τις εκκλησίες τους, τα σχολεία τους, τα οικονομικά τους. Άσχετα, αν αργότερα, όλα αυτά καταπατήθηκαν. Όμως κάτι έμεινε. Έτσι οι Μικρασιάτες είχαν υψηλό αίσθημα ευθύνης για την οργάνωση της ζωής τους. Γι' αυτό, όταν ήλθαν εδώ πρόσφυγες («πρόσφυγες», «τουρκόσποροι», «αούνηδες» κ. ά. που τους αποκαλούσαν υποτιμητικά οι ντόπιοι), ευθύς αμέσως οργανώθηκαν ομαδικά, με επικεφαλής, βέβαια, εγγράμματους και πεπαιδευμένους συμπατριώτες τους, που είχαν αποφοιτήσει από περιώνυμες σχολές των πατρίδων τους (Ευαγγελική Σχολή κ. ά.).

Από το παραπάνω βιβλίο και κεφάλαιο που ανέφερα, σημειώνω μερικές χαρακτηριστικές περιπτώσεις:

-Ιδρύεται στις 18-10-1922 ο «Σύνδεσμος Μικρασιατών». Πρόεδρος Μ. Κολυμπάτσος, Αντιπρόεδρος Ι. Γαρυφάλλου, Ταμίας Σόλων Χωραφάς κ.λπ. κ.λπ. (σ. σ. Ο Ιωάννης Γαρυφάλλου (χημικός) καθηγητής της Ευαγγελικής Σχολής της Σμύρνης είναι ο γυμνασιάρχης που είχα στο Α΄ Γυμνάσιο Αρρένων Βόλου (1947), που αργότερα έγινε γυμνασιάρχης στο Ελληνογαλλικό Γυμνάσιο Θηλέων της Ελληνογαλλικής Σχολής Άγιος Ιωσήφ» (1949-1959), ενώ πριν το 1947 ήταν διευθυντής του Πρακτικού Λυκείου Βόλου. Ο Σόλων Χωραφάς, επιφανής Σμυρνιός, ήταν κάτοικος, αργότερα, Νέας Ιωνίας) σελ. 110. Ο «Μικρασιατικός Σύνδεσμος» παρουσιάζει δράση και τελεί μνημόσυνο για τα «θύματα της Μικρασιατικής Καταστροφής» (9

Σεπτεμβρίου 1922). Μίλησε ο Ιωάννης Γαρυφάλου. Συλλαλητήριο προσφύγων στην πλατεία Ελευθερίας για προώθηση ζητημάτων τους (10-02-1924). Διενεργεί έρανο ((14-03-1924) κ.λπ. κ.λπ.

-. Τα προσφυγικά σωματεία «Νέα Ιωνία», Ένωσις Καϋστρίου Πεδίου, Σύλλογος Νικομηδείας, Σύλλογος Καππαδοκίας, Ένωσις Ελλήνων Υπηκόων Τουρκίας, Σύνδεσμος Παμπροσφυγικός, Θρακικός Σύλλογος, τελούν Μνημόσυνο υπέρ του Χρυσοστόμου Σμύρνης εν τω ναώ της Ευαγγελιστρίας (Κυριακή 24 Νοεμβρίου 1929)(σελ.115)...

«Ευρετήριο των αναγνωρισμένων προσφυγικών σωματείων του Πρωτοδικείου Βόλου 1914-1971»

Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός Προσφυγικών Σωματείων, τα οποία κατέγραψε σε μια ερευνητική εργασία με τίτλο «Ευρετήριο των αναγνωρισμένων προσφυγικών σωματείων του Πρωτοδικείου Βόλου 1914-1971». Ο λαμπρός νεαρός, τότε, φιλόλογος, Βαγγέλης Νίκου, το 1992 (σ. σ. πριν 32 χρόνια (!) τη δημοσίευσε στον 10^ο τόμο του Αρχείου Θεσσαλικών Μελετών της Εταιρείας Θεσσαλικών Ερευνών του Βόλου (σ.σ. Ένα ανάτυπό του μου πρόσφερε πριν λίγες μέρες ο συγγραφέας-ερευνητής κ. Βαγγέλης Νίκου, φιλόλογος σήμερα στο Μουσικό Σχολείο και τον ευχαριστώ. Το δικό μου, που είχα, δυστυχώς, καταστράφηκε με όλα τα βιβλία μου και τα αρχεία μου στην πλημμύρα της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 2023, που έπληξε την περιοχή του Βόλου και το δωμάτιό μου-γραφείο κατακλύστηκε από τα νερά του Κραυσίδωνα).

Σ' αυτή την εξαιρετική ερευνητική εργασία, κατέγραψε τριάντα τρία (33), Μικρασιατικά σωματεία, αναφέροντας τον τίτλο, την έδρα, τον σκοπό και την ημερομηνία έγκρισης του Καταστατικού τους. Στους σκοπούς των σωματείων αυτών αναφέρονται οι λέξεις: «αλληλεγγύη, αλληλοβοήθεια, αλληλοεξυπηρέτησις, προάσπισις των συμφερόντων, ηθική και υλική υποστήριξις, μέριμνα, πνευματική μόρφωσις και διαπαιδαγώγησις των μελών, υλική ανακούφισις, αδελφική αλληλεγγύη, σεβασμός εις την Κυβέρνησιν και η τιμιότης στα καταστήματα».

Αθλητικά προσφυγικά σωματεία

Και κάτι πρωτοποριακό. Δεν τους απασχολούν μόνον αυτά που αναφέρονται πιο πάνω, προκειμένου να ζήσουν ως τίμιοι πολίτες, αλλά τους απασχολεί και ο Αθλητισμός! Έτσι από τα 33 σωματεία τα 6 έχουν αθλητικούς σκοπούς! Όπως:» Η διάδοσις και επέκτασις της γυμναστικής και σωματικής αγωγής» (ΝΙΚΗ), «Η διάδοσις της γυμναστικής εις πάσας τας κοινωνικάς τάξεις των προσφύγων» (Σύλλογος Προσφύγων Βόλου, 1924) κ.λπ. Ο χώρος όμως δεν μας επιτρέπει να καταγράψουμε περισσότερα,

προκειμένου να αναδείξουμε μερικά σωματεία εκ του καταλόγου, που εξακολουθούν (!) να είναι δραστήρια. Αυτά είναι:

Προσφυγικά σωματεία που εξακολουθούν τη δράση τους στον Πολιτισμό
1^{ος} . «Ο Γυμναστικός Σύλλογος Βόλου «Η Νίκη», τέως Γυμναστικός Σύλλογος Προσφύγων Βόλου» (έτος ίδρυσης 1924). Η «ΝΙΚΗ ΒΟΛΟΥ» με πρώτο πρόεδρο τον Παπάζογλου και το ίδιο όνομα, χωρίς καμία διακοπή, για 100 χρόνια είναι ένα «ζωντανό» αθλητικό σωματείο, που μεγαλουργεί, πέφτει, σηκώνεται, προχωρεί. Το καμάρι της Νέας Ιωνίας! (σ. σ. Για τη ΝΙΚΗ ΒΟΛΟΥ έχουμε γράψει στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (Κυριακή 1 Σεπτεμβρίου 2024) «100 χρόνια «Νίκη Βόλου»).

2^{ος} . «Ο Σύλλογος προσφύγων Εγγλεζονησίου και Βρουούλων «Άγιος Νικόλαος» (έτος ίδρυσης 1925), με διακοπή και επανίδρυση το 1988 (36 χρόνια ζωής και δράσης) με την επωνυμία «Πολιτιστικός Σύλλογος Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «Το Εγγλεζονήσι» και πρώτο πρόεδρο τον αιθαλή Μανώλη Παρασκευά (ετών 96, του ευχόμαστε να χαίρεται τη ζωή του!).

3^{ος}. «Η Ένωση Ποντίων Ν. Μαγνησίας» με έτος ίδρυσης 1958 με πρώτο πρόεδρο τον Ιωάννη Παπαδόπουλο, πρώτο Ληξιαρχο του Δήμου Νέας Ιωνίας, εξακολουθεί μέχρι σήμερα, 66 χρόνια ζωής, με το ίδιο όνομα και έδρα τη Νέα Ιωνία την πολιτιστική του δραστηριότητα.

4^{ος}. «Ο Σύλλογος Προσφύγων Καππαδοκίας Βόλου» (έτος ίδρυσης 1928), με διακοπή και επανίδρυση το 1996 (28 έτη ζωής μέχρι σήμερα) με το όνομα «Σύλλογος Καππαδόκων Βόλου και πρώτο πρόεδρο τον Πρόδρομο (Μάκη) Χριστοφορίδη και έδρα τον Βόλο, συνεχίζει τώρα την πολιτιστική του πορεία. (σ.σ. Συγνώμη, αλλά επιμένω στον τονισμό της λέξης Καππαδόκων και όχι Καππαδοκών).

5^{ος}. «Σύλλογος προσφύγων εκ Βουλγαρίας «Η Ανατολική Ρωμυλία» (έτος ίδρυσης 1929), με διακοπή και επανίδρυση το 1978 (46 έτη ζωής μέχρι σήμερα) με το όνομα «Σύλλογος Καταγομένων από την Ανατολική Ρωμυλία» με πρώτο πρόεδρο τον Δημοσθένη Βουβαλούδη, γιατρό, μετέπειτα βουλευτή και έδρα είχε τη Νέα Ιωνία.

Τα προσφυγικά σωματεία της Νέας Ιωνίας σήμερα

Είναι αυτά που αναφέρθηκαν πιο πάνω με έδρα τη Νέα Ιωνία, προσθέτοντας ακόμη δύο Συλλόγους: 1^{ον} της «Πολιτιστικής Εστίας Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ» με έτος ίδρυσης το 1994 (30 χρόνια ζωής μέχρι σήμερα) και πρώτη πρόεδρο την Άννα Αϊβαζόγλου και 2^{ον} τον Μικρασιατικό Σύλλογο «Μνήμες Προσφύγων» με έτος ίδρυσης το 2013 (9 χρόνια ζωής μέχρι σήμερα) και πρώτο πρόεδρο τον Γεώργιο Φατσή.

Ειδικότερα:

*. **Ο Σύλλογος Ποντίων Ν. Μαγνησίας** από το 1981 ανήγειρε δική του στέγη (διώροφο κτήριο, οδός Θράκης με Αδραμυτίου). Διατηρεί θεατρική ομάδα και παρουσιάζει θεατρικά έργα. Έχει τέσσερις χορευτικές ομάδες, που παρουσιάζουν ποντιακούς χορούς σε εκδηλώσεις. Διαθέτει δανειστική βιβλιοθήκη. Έχει τμήματα εκμάθησης ποντιακής λύρας, ποντιακής διαλέκτου και ποντιακών χωρών. Είναι ένα ζωντανό κύτταρο της πολιτιστικής ζωής της Νέας Ιωνίας και του Βόλου και όχι μόνο.

*. **Ο «Πολιτιστικός Σύλλογος Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «Το Εγγλεζονήσι»** συμμετέχει στον Πολιτισμό με: Δραστηριότητες-Τμήματα: Λόγου-Θεάτρου-Χορωδίας Ενηλίκων-Χορευτικά Παίδων-Εφήβων-Ενηλίκων. Αρχαιακό - Φωτογραφικό υλικό. Βιβλιοθήκη Μικρασιάτικου βιβλίου. Εκδόσεις ετήσιων ημερολογίων. Εκδόσεις βιβλίων
Είναι ένα δραστήριο Μικρασιάτικο σωματείο, που οι εκδηλώσεις του μαγνητίζουν.

*. **Η Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ»** έδωσε και δίνει μια ιδιαίτερη πολιτιστική εικόνα με τις εκδηλώσεις της υψηλού επιπέδου. Παρουσιάζει δραστηριότητες Λόγου- Θεάτρου- Έχει τμήματα χορευτικά-Αρχείο Φωτογραφίας-Αρχείο εγγράφων-Βιβλιοθήκη Μικρασιάτικου βιβλίου-Μουσειακό υλικό. Πραγματοποιεί ετήσιους θεσμούς: «Μικρασιάτικα» και «Μνήμη Βυζαντίου». Κατά καιρούς χορηγεί υποτροφίες σε φοιτητές μικρασιάτικης καταγωγής. Εκδοτικές εργασίες: Εκδίδει ετήσια ημερολόγια με ειδικά αφιερώματα. Έχει εκδώσει Μελέτες-Λευκώματα-Βιβλία, που αναφέρονται στον Μικρασιάτικο Ελληνισμό και στη Νέα Ιωνία. Προσφάτως απέκτησε τριώροφο κτήριο (μέγαρο) στην πλατεία Ευαγγελίστριας, που το εγκαινίασε ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. κ. Βαρθολομαίος στις 24 Ιουνίου 2023.

*. **Ο «Σύλλογος Καταγομένων από την Ανατολική Ρωμυλία» Νέας Ιωνίας**, διατηρεί χορευτικό τμήμα με παραδοσιακές στολές ανατολικής Ρωμυλίας και συμμετέχει σε εκδηλώσεις.

*. **Ο «Μικρασιατικός Σύλλογος «Μνήμες Προσφύγων»** διατηρεί τμήμα χορευτικών και συμμετέχει σε εκδηλώσεις.

Τέλος, σημειώνουμε, πως είναι γενική πλέον η διαπίστωση, ότι οι Μικρασιατικοί Σύλλογοι της Νέας Ιωνίας κάθε έτος αναρριπίζουν την Μικρασιάτικη Μνήμη με τις ποικίλες εκδηλώσεις που παρουσιάζουν στην κοινωνία της Νέας Ιωνίας και του Βόλου.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 8 Δεκεμβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», Κυριακή 8 Δεκεμβρίου 2024)

29. Συνέντευξη στην εφημερίδα «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» του συγγραφέα του παρόντος με την κυρία Έλενα Νταβλαμάνου για το νέο του βιβλίο «Η ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας Βόλου (1923-1924)».

Το δημοσίευμα της εφημερίδας «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ»:

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ – ΣΤΑΘΑΡΑΣ

Άνθρωπος-φάρος πολιτισμού

Μιλά στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» με αφορμή το νέο πόνημά του «Η ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας Βόλου (1923-1924).

Σπάνια συναντά κανείς ανθρώπους-φάρους πολιτισμού, πρότυπα μίμησης για σπουδαίο έργο τους αλλά κυρίως υποδείγματα ανθρώπων για τον σπάνιο χαρακτήρα τους. Με μια τέτοια προσωπικότητα έχω την τιμή να συνομιλώ σήμερα, στον κυριακάτικο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», με αφορμή το νέο του πόνημα, δηλώνοντας περήφανη που γνωρίζω προσωπικά τον αγαπητό δάσκαλο, βραβευμένο συγγραφέα και ερευνητή, κύριο Δημήτρη Κωνσταντάρη – Σταθαρά. Δάσκαλος και έμπνευση, στήριγμα και συμβουλή για όσους είχαν την τύχη να βαδίσουν πλάι του. Πολυσχιδής και ακάματος, λάτρης της φύσης, ζεστός και άνθρωπος, αγαπητός και γι' αυτό ξεχωριστός.

- Κρατώ στα χέρια μου το νέο σας πόνημα με τον τίτλο «*Η ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού Νέας Ιωνίας Βόλου (1923 – 1924)*». Μιλήστε μας για το περιεχόμενό του.

Αγαπητή κυρία Έλενα σας ευχαριστώ πολύ, που είχατε την καλοσύνη να με καλέσετε για να μιλήσουμε για το νέο μου βιβλίο, που φέρει τον τίτλο «*Η ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας Βόλου (1923-1924)*». Κοιτάξτε. Δεν πρόκειται για κάτι καινούργιο, που το διαβάζουμε για πρώτη φορά. Ήδη το περιεχόμενό του έχει δημοσιευτεί στην εφημερίδα «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» σε 23 ολοσέλιδα δημοσιεύματα σε συνεχόμενες Κυριακές από τις 10 Σεπτεμβρίου 2023 έως 18 Φεβρουαρίου 2024 με τίτλο «*Ενας αιώνας Νέα Ιωνία*».

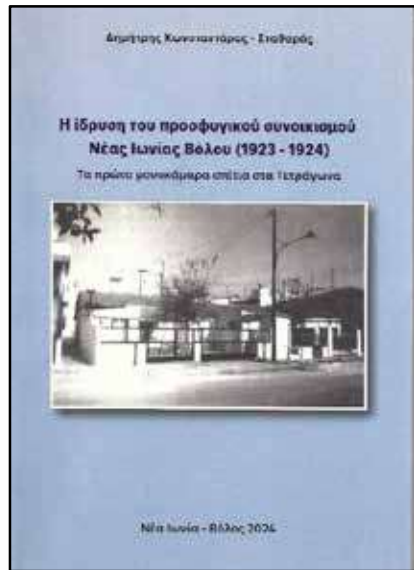
Το περιεχόμενό του είναι τα συγκλονιστικά γεγονότα, που συνέβησαν στον Βόλο από τον Μάιο του 1923 έως το τέλος του Δεκεμβρίου 1924 (διάρκεια 20 μηνών), αναφορικά με την ανέγερση του προσφυγικού

συνοικισμού στην αγροτική περιοχή «Ξηρόκαμπος» στα βόρεια «πέραν του χειμάρρου Κραυσίδωνος», που έλαβε τότε το όνομα Νέα Ιωνία.

. Είναι η ανέγερση των πρώτων μονοκάμαρων 776 «σπιτιών» οργανωμένα σε δέκα ομάδες (Τετράγωνα) με κοινόχρηστες εξυπηρετήσεις (αποχωρητήρια, πλυσταριά, τρόποι ύδρευσης), προκειμένου οι πρόσφυγες Μικρασιάτες, που έμεναν σε καπναποθήκες, σχολεία και άλλα κτήρια να αποκτήσουν δική τους στέγη, δικό τους «κεραμίδι».

Ποια ήταν η αφορμή να γραφτεί αυτό το βιβλίο;

-. Ήδη την αφορμή την προανέφερα. Είναι η συμπλήρωση ενός αιώνα (100 χρόνων) από την ίδρυση και κατοίκηση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας Βόλου (1924-2024), από το «ρίζωμα» των πρώτων προσφύγων στον «Ξηρόκαμπο» του Βόλου, από την ίδρυση μιας νέας πόλης, μία από τις πολλές, που ανέκυψαν μετά την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 (Νέα Σμύρνη, Νέα Φιλαδέλφεια, Νέα Ιωνία Αττικής κ. ά).

Σε ποιους αναγνώστες απευθύνεται;

-. Το βιβλίο, με τις 150 σελίδες του, είναι η περιγραφή μιας σκληρής πραγματικότητας, μέσα από την ειδησεογραφία της εφημερίδας «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» εκείνης της εποχής με διευθυντή και ιδιοκτήτη τον δημοσιογράφο Αλέξανδρο Μέρο, προκειμένου οι πρόσφυγες να αποκτήσουν «κεραμίδι». Είναι ιστορία, είναι γεγονότα, είναι η τρέχουσα ζωή.

Επομένως, απευθύνεται καταρχάς στους νέους, που δεν γνώρισαν, ούτε μπορούν να φαντασθούν, πώς από το «πουθενά» και από τον άγονο και ξερό τόπο «γεννήθηκε» μια πόλη πριν 100 χρόνια, από ανθρώπους που ήλθαν πρόσφυγες με ένα μπογαλάκι ρούχα και με την εργατικότητά τους, το ήθος τους και τον πολιτισμό τους δημιούργησαν νέα ζωή, νέα πόλη, που ζει και εξελίσσεται. Απευθύνεται, βεβαίως, και στους παλιότερους κατοίκους του Βόλου και της Νέας Ιωνίας για να «ζήσουν» εκείνη την εποχή. Το περιεχόμενό του είναι ένα μέρος της Τοπικής Ιστορίας και απευθύνεται σε όλους τους πολίτες, που θέλουν να μάθουν για την «αφετηρία» αυτής της νέας πόλης.

Ποια ήταν η δική σας σχέση με τον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας;

-. Η δική μου σχέση, κυρία Έλενα, είναι σχέση «ζωής». Γεννήθηκα σε ένα σκέτο δωμάτιο-«σπίτι» από αυτά που χτίστηκαν πρώτα-πρώτα (τα Τετράγωνα το 1924), έζησα εκεί τα παιδικά μου χρόνια μέχρι που ανδρώθηκα. «Κουβαλάω» μέσα μου τους πρώτους Μικρασιάτες πρόσφυγες και την προκοπή τους, μέχρι που ο προσφυγικός συνοικισμός έγινε μια σύγχρονη πόλη με υποδομές αξιοζήλευτες ως Νέα Ιωνία Μαγνησίας.

Ποιες ήταν οι δυσκολίες που συνάντησαν οι πρώτοι κάτοικοι του προσφυγικού συνοικισμού;

-. Μεγάλες και πολλές. Τα σπίτια χτίστηκαν σε αδιαμόρφωτη αγροτική περιοχή («Ξερόκαμπος») χωρίς να προηγηθούν έργα υποδομής. Ήταν ένα «χωράφι σπαρμένο με σπίτια» κατά την έκφραση του δημάρχου Γιώργου Μπαλή. Στα Τετράγωνα, για 20 και πλέον χρόνια (μέχρι το 1947) υπήρχαν τα κοινόχρηστα αποχωρητήρια. Χωματόδρομοι και πλατείες αλάνες. Υδρευση από πηγάδια και λιγοστές βρύσες. Φωτισμός με λάμπες πετρελαίου και θέρμανση με μαγκάλια με κάρβουνα. Όμως οι πρόσφυγες-οι γονείς μας «πάλεψαν» τη ζωή, δούλεψαν, προόδευσαν.

Πείτε μας δυο λόγια για τη συνεργασία σας με την εφημερίδα

«Ταχυδρόμος».

-. Η ιστορική εφημερίδα «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», πριν 30 χρόνια, όταν έγραψα «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994» ήταν η μοναδική πηγή πληροφοριών, που βρήκα τότε. Θυμάμαι, όταν πήγαινα στα στενόχωρα γραφεία της, στην οδό Αντωνοπούλου, με πόση προθυμία μου έδιναν τους δύο πανόδετους τόμους των φύλλων της - του 1923 και του 1924- για να καταγράψω τις πληροφορίες μου. Τι χαρά ένιωσα, όταν βρήκα στο φύλλο της 16^{ης} Αυγούστου 1923 το ρεπορτάζ «ΤΑ ΧΘΕΣΙΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ» και μέσα στο ρεπορτάζ «ο συνοικισμός επωνομάσθη Νέα

Ιωνία! Έκτοτε συνεχίστηκε η συνεργασία μας με τη δημοσίευση άρθρων μου.

Ποια είναι τα επόμενα συγγραφικά σας σχέδια;

-. Δεν σας τα κρύβω. Έχω στο μυαλό μου και στο συρτάρι μου, ένα καινούργιο βιβλίο με θέμα, τι άλλο; παρά τη Νέα Ιωνία, με «εικόνες» από την εκατοντάχρονη ζωή της (1924-2024).

Σας ευχαριστώ για την τιμή που μου κάνετε! Εύχομαι να είστε υγιής και πάντα δημιουργικός!

-.Κι εγώ σας ευχαριστώ από καρδιάς για τη συνομιλία, που είχαμε και για τις ευχές που μου δώσατε. Ηχούν στα αφτιά μου και στην καρδιά μου ευχάριστα.

(Δημοσιεύτηκε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», Κυριακή 8 Δεκεμβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΛΙΑ», Κυριακή 15 Δεκεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

30. Ο Ιερός Ναός ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου Νέας Ιωνίας

Μέρος πρώτο: Η μικρή Ευαγγελίστρια του προσφυγικού συνοικισμού

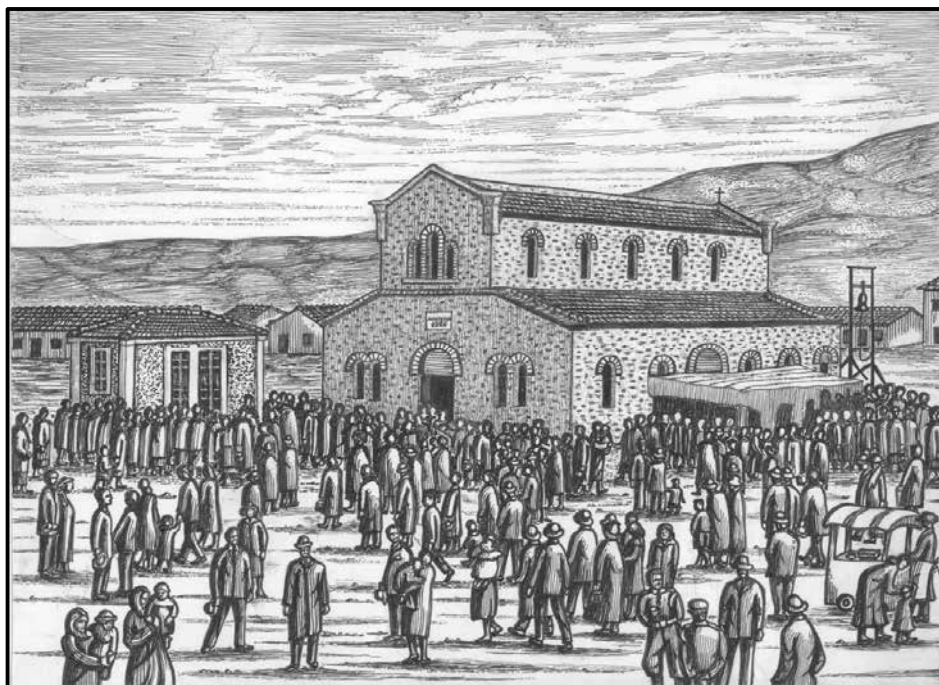
Μέσα στα 100 χρόνια ζωής και δημιουργίας της Νέας Ιωνίας συγκαταλέγονται και αυτά, που συνδέονται με τον ιερό ναό της Ευαγγελίστριας (μικρό και μεγάλο) από το 1926. Και τούτο γιατί οι Μικρασιάτες πρόσφυγες μέσα στα μπογαλάκια της φυγής τους έβαλαν τις εικόνες των αγίων τους, την πίστη τους και τη θρησκευτικότητά τους. Αυτά τους έδιναν θάρρος και ελπίδα να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες της ζωής τους.

Τον Δεκέμβρη του 1924 στα δέκα Τετράγωνα με τα 776 μονοκάμαρα σπίτια είχε τελειώσει η κατοίκηση των προσφύγων.

Έτσι άρχιζε η νέα τους ζωή σε οργανωμένο συνοικισμό, που πήρε το όνομα «Νέα Ιωνία», Οι πρόσφυγες είχαν πλέον «ένα κεραμίδι» στο κεφάλι τους και μια πόρτα δική τους να κλείνει.

Όμως δεν είχαν εκκλησία. Δεν είχαν έναν ιερό ναό για να πηγαίνουν τις Κυριακές και τις γιορτές να προσεύχονται. Και να η ευκαιρία να συμπληρωθεί αυτό το κενό. Στις 25 Οκτωβρίου 1925 προκηρύσσονται δημοτικές εκλογές. Αντίπαλοι δήμαρχοι είναι Σπύρος Σπυρίδης και ο Κ. Καρτάλης. Έτσι έχουμε προεκλογικούς λόγους και υποσχέσεις. Ο Σπύρος Σπυρίδης σε προεκλογικό του λόγο στον προσφυγικό συνοικισμό «*υπόσχεται την ανέγερσιν ναού*» («ΣΗΜΑΙΑ», 12 Οκτωβρίου 1925).

Και πραγματικά, όταν μετά τις εκλογές βγήκε δήμαρχος ο Σπ. Σπυρίδης, κράτησε την υπόσχεσή του και έλαβε σχετική μέριμνα στις πρώτες αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου. Η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου Παγασών (23/23-12-1925) αναφέρει: «Αποφασίζει την ανέγερση Ναού εν τω Συνοικισμώ των προσφύγων «Νέα Ιωνία», εγκρίνει την υπό του μηχανικού του Δήμου Δημητρίου Μυτιληναίου συνταχθείσαν μελέτην μετά του σχεδιαγράμματος και χορηγεί πίστωση 150.000 δρχ...».

Figure 2 Ο πρώτος μικρός ιερός ναός της Ευαγγελίστριας στο δυτικό μέρος της πλατείας, σε ημέρα πανήγυρης, με τους πρόσφυγες να κατακλύζουν την πλατεία σε σχέδιο του Γιάννη Κονταξή. Η εικόνα αυτή χαρακτήρηκε στην τιμητική πλακέτα, που πρόσφεραν οι «ΙΩΝΕΣ» στον Οικουμενικό Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως κ. κ. Βαρθολομαίο, όταν εγκαινίασε το νέο κτήριό τους στις 24 Ιουνίου 2023 (Φωτογραφία από το λεύκωμα «Το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή», έκδοση «ΙΩΝΕΣ», 2024, σελ. 35).

Ακριβώς δύο μήνες μετά την απόφαση αυτή, η «ΣΗΜΑΙΑ» στις 25 Φεβρουαρίου 1926 δημοσιεύει το επόμενο βήμα : «Εκτίθεται εις μειοδοτικόν διαγωνισμόν εν τω Δημαρχιακώ καταστήματι την 1ην Μαρτίου ε.έ. και ώραν 11 π.μ. δι' ενσφραγίστων προσφορών η εργασία ανεγέρσεως ιερού ναού εν τω προσφυγικώ Συνοικισμώ Βόλου «Νέα Ιωνία».

Οι πρόσφυγες διαβάζουν και συγκινούνται, διαβάζουν και χαίρονται. Όπως δε γίνεται σπίτι χωρίς εικονοστάσι, έτσι δε γίνεται και συνοικισμός χωρίς την εκκλησία του. Εδώ και δυο χρόνια τώρα, 1924 και 1925, λείπει η εκκλησία τους, λείπει το κέντρο της θρησκευτικής λατρείας, αλλά και της κοινωνικής συνοχής. Άλλωστε, στο κέντρο του συνοικισμού, είχαν αφήσει μια μεγάλη πλατεία και είχαν πει θα γίνει εκεί εκκλησία.

Η «ΣΗΜΑΙΑ» (13 Μαρτίου 1926) αναγγέλλει:

ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΝΑΟΥ

Αύριον Κυριακήν περί ώραν 10 π. μ. παρουσία της Α. Σεβασμιώτητος του Μητροπολίτου Δημητριάδος και των αρχών, θα κατατεθή ο θεμέλιος λίθος του ιερού ναού, όστις θ' ανεγερθή εις τον Συνοικισμόν «Νέα Ιωνία».

Στ' ανατολικά της μεγάλης πλατείας, λειτουργούσαν ήδη τα δημοτικά σχολεία.

Τα θεμέλια της εκκλησίας τους τα άνοιξαν ακριβώς απέναντι από τα σχολεία, στο δυτικό μέρος της πλατείας, που τότε χωριζόταν στη μέση από τον κεντρικό δρόμο, τον Φαρδύ. Το σχέδιο φαινόταν απλό. Ένα ορθογώνιο με διαστάσεις περίπου 20 μ. μήκος και 10 μ. πλάτος.

Και ήρθε η Κυριακή της κατάθεσης του θεμέλιου λίθου, 14 Μαρτίου 1926. Με την παρουσία των αρχών και λαού, κυρίως των προσφύγων του συνοικισμού, έγινε η κατάθεση του θεμέλιου λίθου.

Την Τετάρτη 17 Μαρτίου 1926, η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» δίνει την περιγραφή των εγκαινίων και μια ιδιαίτερη πληροφορία για το όνομα :

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΘΕΜΕΛΙΟΥ ΛΙΘΟΥ

ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Προχθές Κυριακήν περί την 11ην πρωινήν, παρουσία της Α.Σ. του Μητροπολίτου Δημητριάδος, του Δημάρχου μετά του Δημοτικού Συμβουλίου, του Προέδρου Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων κ. Χρησ. Λούλη, του Προέδρου του Μικρασιατικού Συνδέσμου κ. Βάρδα μεθ' ολοκλήρου του διοικητικού συμβουλίου αυτού, του Επιθεωρητού της Δημοτικής Εκπαιδεύσεως Μαγνησίας κ. Αραβώση, του Προέδρου του Βιομηχανικού Επιμελητηρίου και άλλων επισήμων, καθώς και πολλού κόσμου εγένετο η τελετή της καταθέσεως του θεμέλιου λίθου του ιερού ναού, όστις θ' ανεγερθή εις τον συνοικισμόν «Νέα Ιωνία». Μετά την αποπεράτωσιν θα δοθή υπό της Α.Σ.(δηλ. του Μητροπολίτη) και το όνομα κατά την ημέραν των εγκαινίων. Η μεγάλη πλειονότης των κατοίκων του συνοικισμού, ως θετικώς πληροφορούμεθα, ιδίως δε αι γυναίκες, επιμένουσι όπως αφιερωθή ο ιερός ναός εις τον Ευαγγελισμόν της Θεοτόκου.

Μετά τη θεμελίωση του ναού, με Διάταγμα που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ. 259 / 31-07-1926, τ. α') διαβάζουμε: «*Εν Νέα Ιωνία-Βόλου ιδρύεται ενοριακός ναός ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου*». Η είδηση αυτή είναι σημαντική, γιατί είναι η επίσημη γενέθλια ημέρα του ναού, αλλά και γιατί για πρώτη φορά σε επίσημο έγγραφο (Φ.Ε.Κ.) γράφεται το τοπωνύμιο της συνοικίας «Νέα Ιωνία».

Φαίνεται όμως, πως δεν προχώρησε επαρκώς η αποπεράτωση του ναού, γιατί μετά από επτά μήνες, στις 11 Οκτωβρίου 1926, διαβάζουμε στη «ΣΗΜΑΙΑ» μια μακροσκελέστατη, όσο και συγκινητική έκκληση του Παμπροσφυγικού Συλλόγου Βόλου «προς την κοινωνία του Βόλου, όπως θελήσει και συνδράμη το έργο της αποπερατώσεως της εκκλησίας του συνοικισμού».

Έτσι μπήκαμε στο 1927. Τον Μάρτιο του 1927 φαίνεται ότι ο ναός έχει τελειώσει γιατί στις 25 Μαρτίου 1927, την ημέρα του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και της Εθνικής Εορτής στα «ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ» της «ΣΗΜΑΙΑΣ» διαβάζουμε:

Η ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Σήμερον εορτάζει εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν «Νέας Ιωνίας» ο νεόδημος ναός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Η πανήγυρις η οποία θα διαρκέση επί τριήμερον θα προσελκύση ολόκληρον την πόλιν μας, ευνοούντος και του καιρού, και θα παρουσιάση κατά τας προβλέψεις επιτυχίαν εξαιρετικήν. Πολύ δε δικαίως, το μεν, διότι όλοι θα σπεύσουν να γνωρίσουν τον νέον ναόν του οποίου αι εικόνες εξαιρετικής αξίας, τέχνης και αρχαιολογίας είναι κειμήλια περισωθέντα εκ της μεγάλης καταστροφής, το δε, δια να επισκεφθούν τον ωραίον συνοικισμόν και γνωρίσουν την ζωήν και τα έθιμα των αδελφών μας προσφύγων.

Ένα χρόνο λοιπόν μετά τη θεμελίωσή του ο ναός είναι έτοιμος και πανηγυρίζει. Για επίσημα εγκαίνια δε γίνεται πουθενά λόγος. Φαίνεται όμως ότι αυτές τις ημέρες θα έγιναν και τα εγκαίνια, Κυριακή 27 Μαρτίου 1927, αφού όπως γράφει η εφημερίδα «*η πανήγυρις θα διαρκέση επί τριήμερον*», και ο ναός είναι «*νεόδημος*».

Ο ναός, όπως γράψαμε, και όπως τον θυμόμαστε οι παλιότεροι κάτοικοι της Νέας Ιωνίας, ήταν ορθογώνιος, πετρόχτιστος, αλλά όχι με πέτρες πελεκητές, όπως ο σημερινός. Για καμπαναριό είχαν κατασκευάσει στο ανατολικό μέρος, πίσω απ' το ιερό, ένα ξύλινο ικρίωμα και πάνω σ' αυτό κρέμασαν την καμπάνα. Αργότερα με τον καιρό, που σάπισαν τα ξύλα, κρέμασαν την καμπάνα σε δυο κολονάκια στον τοίχο της εκκλησιάς, κοντά στο ιερό. Πάνω από τη δυτική κεντρική πόρτα υπήρχε μια μαρμάρινη

πλάκα, που έγραφε ότι ο ναός θεμελιώθηκε και χτίστηκε επί δημάρχου Σπύρου Σπυρίδη (σ.σ. Αυτή τη μαρμαρίνη πλάκα τη θυμάμαι. Κατά τη γνώμη μου αυτή η πλάκα, έπρεπε, κατά την κατεδάφιση του ναού το 1959 να κρατηθεί και να εντοιχιστεί κάπου. Ήταν η μαρτυρία της ιστορίας του μικρού πρώτου ναού). Όταν γινόταν η πανήγυρη του Ευαγγελισμού, τον Δεκαπενταύγουστο, αλλά και το Πάσχα, για την εξυπηρέτηση του μεγάλου πλήθους, που έρχονταν, κατασκεύαζαν στη νότια πύλη με σανίδια και μουσαμάδες (σ. σ. πανιά από καΐκια), ένα πρόχειρο στέγαστρο, που το στόλιζαν με σημαγιούλες και με βέργια. Εκεί οι επίτροποι έδιναν τα κεριά, αλλά κι εκεί γινόταν η λαχειοφόρος για την ενίσχυση του ναού, από κεντήματα και άλλα χειροτεχνήματα, που πρόσφεραν οι γυναίκες της Νέας Ιωνίας.

Αυτή η μικρή εκκλησία, εξυπηρέτησε τους κατοίκους για πολλά χρόνια και το 1959 κατεδαφίστηκε, γιατί δίπλα απ' αυτή υψώθηκε ο νέος μεγαλόπρεπος ναός που κοσμεί την πλατεία σήμερα. Εκεί που ήταν η Άγια Τράπεζά της, υπάρχει ένας πέτρινος βωμός, στη νοτιοδυτική γωνιά του σημερινού ναού, κοντά στο καμπαναριό. Η υπόλοιπη πλατεία ήταν ανοιχτή και συνήθως εκεί παίζαμε μπάλα ή τα «σκλαβάκια» ανάμεσα σε δυο ανεμικά πλατάνια, που είχαν φυτέψει. Στο βοριοδυτικό μέρος της εκκλησίας, όχι κολλητά, υπήρχε ένας οικίσκος, που έμενε η νεωκόρος του ναού (για πολλά χρόνια θυμόμαστε την κυρα-Καλλιόπη Βακιρτζή). Εκεί κοντά ήταν το πηγάδι για το νερό και αργότερα μια βρύση, όταν έγινε δίκτυο ύδρευσης. Για 32-33 χρόνια τούτος ο μικρός ναός ήταν το κέντρο και η ψυχή της Νέας Ιωνίας.

Ας μπούμε σ' εκείνον τον μικρό ναό να λειτουργηθούμε την πρώτη χρονιά 1926-1927. Μέσα στο ιερό ιερουργεί ο παπα-Νικόλας Μαστρογιάννης από το Εγγλεζονήσι (πέθανε 3 Μαρτίου του 1928). Δεξιός ψάλτης με τα βιβλία του, που τα έφερε από τη Μικρά Ασία ήταν ο Σωτήρης Μείμάρογλου και αριστερός ο Δημήτρης Χατζηνικολάου από τη Γιαλοβα της Νικομήδειας, που αργότερα έγινε παπάς. Νεωκόρος, που γνώριζε άριστα την εκκλησιαστική τάξη και την τηρούσε με ευλάβεια, γιατί και στην πατρίδα του τα Θείρα το ίδιο διακόνημα υπηρετούσε, είναι ο μπαρμπα-Γιάννης Σκαλίδης. Στους τοίχους ενάγυρα κρεμασμένες οι μεγάλες εκείνες μικρασιάτικες εικόνες, που έφεραν οι πρόσφυγες μαζί τους (Σημείωση: Αυτές οι μικρασιάτικες εικόνες υπάρχουν σήμερα στον γυναικωνίτη του μεγάλου ναού της Ευαγγελίστριας, στο Εκκλησιαστικό Μουσείο. Το εκκλησίασμα, όλοι πρόσφυγες, στριμωγμένοι, περ κολλημένοι ο ένας στον άλλο (σ.σ. τότε δεν είχε καθίσματα), όπως στα σπίτια τους, προσεύχονται,

γιατί έτσι έμαθαν, ζητούν να πάρουν δύναμη για να υπερνικήσουν τις δυσκολίες της ζωής τους.

Και στα κατοπινά χρόνια, που ήρθαν και οι άλλοι Μικρασιάτες παπάδες, ο παπα - Νικόλας Καραπαπαδάκης από το Τσεσενίριο της Νικομηδείας το 1928, ο παπα-Δημήτρης Δημητριάδης, αργότερα, από την Κερασούντα του Πόντου και ο παπα-Σωτήρης Σιδηρόπουλος από τα Πλάτανα της Τραπεζούντας (σ. σ. αναφερόμαστε σ' αυτούς που διακόνησαν πολλά χρόνια), οι πρόσφυγες βίωναν έντονα τη θρησκευτική τους πίστη. Ποιος δε θυμάται εκείνες τις κατανυκτικές ακολουθίες της Μ. Εβδομάδας και ποιος δεν έχει συγκλονισθεί και δεν έχει κλάψει μαζί με τον παπα-Σωτήρη, όταν τη Μ. Πέμπτη σήκωνε τον εσταυρωμένο κι έψαλε μ' εκείνη τη στεντόρεια, γοερή και ραγισμένη φωνή του, το «*Σήμερον κρεμάται επί ξύλου ο εν ύδασι την γην κρεμάσας...*»! Στιγμές αλησμόνητης θρησκευτικής κατάνυξης για τους πρώτους πρόσφυγες. Τα Πάθη του Χριστού, γίνονται πάθη δικά τους...

Αυτός ήταν ο πρώτος μικρός ιερός ναός της Ευαγγελίστριας, που οι παλαιότεροι τον θυμόμαστε με συγκίνηση.

Συνεχίζεται την επόμενη Κυριακή

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 15 Δεκεμβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 22 Δεκεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924 – 2024)

31. Ο Ιερός Ναός ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου Νέας Ιωνίας **Μέρος δεύτερο: Η μεγάλη Ευαγγελίστρια, η «Κιβωτός της Μικρασιάτικης** **Μνήμης»**

Μέσα στα 100 χρόνια ιστορίας και μνήμης της Νέας Ιωνίας, λάμπει σαν μετέωρο αστέρι, ο μεγάλος ναός της Ευαγγελίστριας. Η Νέα Ιωνία μετά τον Πόλεμο και την Κατοχή είναι μια πόλη με 14.000 περίπου κατοίκους. Η μοναδική εκκλησούλα του 1926 φαίνεται πια ανεπαρκής. Οι παράγοντές της συνοικίας δραστηριοποιούνται προς την κατεύθυνση ανέγερσης μιας νέας μεγάλης εκκλησίας στην κεντρική πλατεία.

Και να η πρώτη είδηση («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τετάρτη 2 Ιουλίου 1947) :

ΘΑ ΑΝΕΓΕΡΘΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ
... Συνεστήθη Επιτροπή προς ανοικοδόμησιν νέου ιερού ναού.. Ο νέος ιερός ναός συμφώνως με το καταρτισθέν σχέδιον θα κτισθή εις την κεντρικήν πλατείαν εις το μέσον της οδού....

Ο μεγάλος ιερός ναός της Ευαγγελίστριας, ο καθεδρικός ναός της Νέας Ιωνίας, η «Κιβωτός της Μικρασιατικής Μνήμης», που αναγέρθηκε με το «οβολάκι» των κατοίκων της Νέας Ιωνίας (χρήματα, τιμαλφή, μεροκάματα, υλικά, προσωπική εργασία), δεσπόζει στο κέντρο της κεντρικής πλατείας της Νέας Ιωνίας (τέως Δήμου Νέας Ιωνίας Μαγνησίας) σε σχέδιο του Γιάννη Κονταξή (Φωτογραφία από το βιβλίο-λεύκωμα «Το εικαστικό έργο του Γιάννη Κονταξή», Έκδοση «ΙΩΝΕΣ» 2024, σελ. 86).

Σε ένα δημοσίευμα του Πέτρου Παλαμηδά στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» στις 14-05-1969, για την πρώτη αυτή Επιτροπή ανέγερσης του νέου ναού στην περίοδο 1947-1962, αλλά και για τις συζητήσεις, που έγιναν για τη θέση της εκκλησίας στη μέση της πλατείας, διαβάζουμε: *Η Ιερά Μητρόπολις Δημητριάδος... διώρισε την πρώτην επιτροπήν ανεγέρσεως... Πολλές συζητήσεις εγένοντο από πλευράς Δημοτικής Αρχής και άλλων παραγόντων για το πού ακριβώς θα έπρεπε να κτισθή η καινούρια εκκλησία. Κατόπιν πολλών συζητήσεων η γνώμη της επιτροπής έγινε σεβαστή από το Δημοτικό Συμβούλιο το οποίο με ομόφωνη πλέον απόφαση παρεχώρησεν την πλατείαν εις την επιτροπήν και ανηγέρθη ο ναός εις το σημερινόν σημείον... Α΄ Επιτροπή ανεγέρσεως, περίοδος 1947-1962: Απ. Βολίδης,*

Πέτρος Παλαμηδάς, Γ. Μιχαηλίδης, Νικ. Βούλης, Νικ. Μακαρονάς, Μ. Πολυχρονίδης, Ιωάννης Βρακίδης, Α. Τσοπουρίδης, Αν. Ιωαννίδης, Πρ. Ηλιάδης, Ιωάν. Παπαδόπουλος, Νικ. Μαρσουβανίδης, Κ. Βλαχόπουλος, Κων. Τερζίδης, Θεοδ. Σαπουντζής, Ευαγ. Καραμπατζάκης και Θρασυβ. Μουχτάρης.

Εδώ, πρέπει να μείνουμε λίγο σ' αυτό, που σημειώνει πιο πάνω ο αείμνηστος Πέτρος Παλαμηδάς. Εδώ πρόκειται για ένα ρηξικέλευθο όραμα τόσο της πρώτης δημοτικής αρχής με δήμαρχο τον Ευάγγελο Καραμπατζάκη, όσο και της πρώτης Επιτροπής ανέγερσης του ναού.

Είναι κάτι αδιανόητο να κτίσουν οι πρόσφυγες την εκκλησία τους στη μέση της πλατείας! Γράφει ένας ανώνυμος «Βολιώτης» σε επιστολή του στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» της Κυριακής 10 Απριλίου 1949: «Ούτε στη Βιέννα, ούτε στο Παρίσι υπάρχουν παρόμοιες εκκλησίες από απόψεως τοποθεσίας... Η γνώμη μου είναι ότι η εκκλησία πρέπει να κτισθή στο ανατολικό μισό της πλατείας και παράλληλα με τον δρόμο, όπως γίνεται παντού... Ελπίζω πως ο αγαπητός μου δήμαρχος θα σταματήσει την ασχημία αυτή...»!

Και ο δήμαρχος Ευάγγελος Καραμπατζάκης την Τετάρτη 13 Απριλίου 1949, με μία μακροσκελέστατη, όσο και διαφωτιστική επιστολή προς τη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» απαντάει αμέσως και κάνει «έκκλησιν προς τον λαόν του Δήμου Νέας Ιωνίας», γράφοντας: «Αγαπητοί μου συμπολίτες... Η Επιτροπή Ανεγέρσεως φιλοτίμως ποιούσα, ανέθεσε την εφαρμογήν του όλου σχεδίου εις διακεκριμένους Μηχανικούς και... απεφάσισαν ότι ως ενδεικνυόμενος χώρος είναι ο σημερινός. Το Δημοτικόν Συμβούλιον, το οποίον κατόπιν μακράς συσκέψεως απεφάνθη ομοφώνως υπέρ της τροποποιήσεως του Σχεδίου της Πλατείας...».

Και συνεχίζει ο δήμαρχος: «...Συμπολίται. Εστέ βέβαιοι ότι... συντόμως να ίδωμεν περατούμενον το μεγαλειώδες αυτό έργον, διά το οποίο η γενεά μας και οι μετέπειτα τοιαύται θα υπερηφανεύονται...». Και πράγματι η «τροποποίηση σχεδίου πόλεως», περατώθηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Έτσι αποφασίζεται η θεμελίωση του νέου μεγάλου ναού. Η τελετή θεμελίωσης έγινε την Κυριακή 15 Μαΐου 1949. Διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Τρίτης 17 Μαΐου 1949:

**Η ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΗ ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ**

Προχθές την 10.30 π.μ. εις τον Δήμον Νέας Ιωνίας εγένετο μετά πάσης επιβλητικότητος η εορτή της θεμελιώσεως του νέου μεγάλου Ιερού Ναού της Ευαγγελιστρίας...

Και ο λαϊκός ριμαδόρος Γιάννης Βρακίδης, προτρέπει «όλοι να συνεισφέρουμε η εκκλησιά να γίνη κι αδελφωμένοι όλοι μας να ζήσουμε εν ειρήνη»

Και να το πρώτο δείγμα των προσφορών. Διαβάζουμε στη « ΘΕΣΣΑΛΙΑ » (18-05-1949):

...ΠΡΟΣΕΦΕΡΟΝ ΧΡΥΣΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΤΙΜΑΛΦΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΓΕΡΣΙΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ

(Ακολουθεί μακρύς κατάλογος ονομάτων)

Η αποπεράτωση του νέου μεγάλου Ναού

Άρχισε η δουλειά... Στον νάρθηκα του ναού έχουν εντοιχισθεί δύο μαρμάρινες αναμνηστικές στήλες ...

Ο ΝΑΟΣ ΟΥΤΟΣ ΕΘΕΜΕΛΙΩΘΗ ΕΝ ΕΤΕΙ 1949

ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΔΗΜΑΡΧΟΥΝΤΟΣ ΕΥΓΓΕΛΟΥ
ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΕΥΟΝΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ [...] ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ: ΑΡΙΣΤ.
ΖΑΧΟΥ ΕΥΣΤΡ. ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΗ ΔΗΜ. ΚΑΣΣΙΟ- ΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔ. ΡΑΦΑΝΙΔΗ
ΛΕΩΝ. ΧΕΙΜΩΝΑ...

Τα εγκαίνια του Ναού

Σε διπλανή στήλη ιστορούνται τα εγκαίνια: «...ΕΝ ΕΤΕΙ ΣΩΤΗΡΙΩ
1966 ΤΩ ΜΗΝΙ ΜΑΪΩ 22»... Την Κυριακή 22 Μαΐου 1966, ημέρα
των εγκαινίων η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» έχει και πάλι για την τελετή ...
Διαβάζουμε: Παρουσία πολλών Μητροπολιτών ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ
ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ. Ένα
θαυμάσιο δημιούργημα των κατοίκων της Νέας Ιωνίας... Ο ναός
της Ευαγγελίστριας θεμελιώθηκε το 1949 βάσει σχεδίου του
αρχιτέκτονος Ζάχου....

Διαβάζουμε την περιγραφή των εγκαινίων στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Τρίτης 24
Μαΐου 1966: Με ιδιαίτεραν λαμπρότητα και μεγαλοπρέπεια
ΕΤΕΛΕΣΘΗΣΑΝ ΠΡΟΧΘΕΣ ΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ ΕΙΣ ΝΕΑΝ ΙΩΝΙΑΝ... (Επί Μητροπολίτου Δημητριάδος
Δαμασκηνού και Δημάρχου Νέας Ιωνίας Γεωργίου Μπαλή)

Σπίτι Γαλήνης Χριστού

Στις 7 Δεκεμβρίου 1979 εγκαινιάζεται με πρωτοβουλία του τότε
προϊσταμένου του ναού Αρχιμανδρίτη Κύριλλου Ρήγα και άρχισε να
λειτουργεί το πρώτο «Σπίτι Γαλήνης Χριστού», που λειτούργησε στη
Μητρόπολη Δημητριάδος κι έπειτα ακολούθησαν το παράδειγμα και άλλοι
ναοί. Λειτουργεί μέχρι σήμερα.

Πνευματικό Κέντρο Ευαγγελίστριας

Με δαπάνη, κυρίως, του Απ. Βολίδη δημιουργήθηκε συνέχεια του ναού στη βόρεια πλευρά Πνευματικό Κέντρο για ομιλίες, συγκεντρώσεις, όπως αναγράφεται σε μαρμάρινη εντοιχισμένη επιγραφή: «Ανηγέρθη δαπάναις Αποστόλου και Βασιλείας Βολίδου Μεγάλων Ευεργετών ιερού ναού εν έτει 1969».

Έκθεση Μικρασιατικών εικόνων στην Ευαγγελίστρια

Την Κυριακή 3 Ιανουαρίου 1988 διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ»:

**ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ
ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΝΑΟ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ
(Από τον Μητροπολίτη κ. Χριστόδουλο)**

Και, αφού έγιναν τα εγκαίνια, την Τρίτη 5 Ιανουαρίου 1988, διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ»: **Η ΕΚΘΕΣΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ**

... Τις εικόνες έφεραν μαζί τους οι πρόσφυγες το 1922, αλλά και αργότερα το 1925...

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος στον Βόλο και στη Νέα Ιωνία

Στον Βόλο καταγράφεται ένα πολύ σημαντικό γεγονός. Διαβάζουμε: «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», Παρασκευή 28 Σεπτεμβρίου 1990 :

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΣΗΜΕΡΑ...

Το απόγευμα γύρω στις 6.00 ο Πατριάρχης θα επισκεφθεί την εκκλησία Ευαγγελίστριας στη Νέα Ιωνία...

Την άλλη μέρα τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων είναι αφιερωμένα στην υποδοχή του Πατριάρχη και στις σχετικές τελετές. Διαβάζουμε :

«ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», Σάββατο 29 Σεπτεμβρίου 1990 :

ΑΠΟΔΟΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΒΟΛΟ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ

κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΤΙΜΕΣ ΑΡΧΗΓΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ...

ΥΠΟΔΟΧΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

...Ειδική εξέδρα είχε στηθεί στη λεωφόρο Ειρήνης, όπου ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας κ. Βαλαχής προσφώνησε τον Πατριάρχη Δημήτριο και του επέδωσε εκ μέρους του και εκ μερους του δημοτικού συμβουλίου το χρυσό μετάλλιο της πόλης.

Στην προσφώνησή του ο κ. Δήμαρχος είπε: « Παναγιώτατε. Καλώς ήλθατε στην πόλη μας, τη Νέα Ιωνία του Βόλου, την πόλη που ανήγειρε η οδύνη της προσφυγιάς...

Από τα πρώτα μελήματα του ο λαός μας είχε την ανέγερση αυτής της εκκλησίας της Ευαγγελίστριας. Την έχτισε ο ίδιος προσωπικά γιατί πίστευε, την επροίκισε με τα τιμαλφή των γυναικών του, τη βάφτισε με το όνομα της ελπίδας και μέχρι σήμερα την έχει και θα

την έχει καμάρι του και στολίδι του... Ευλογήστε και ευχηθείτε για μας... Καλώς ήλθατε, Παναγιώτατε».

Στην αντιφώνησή του ο Παναγιώτατος τόνισε: «Σας ευχαριστώ όλους σας και σας ευλογώ μ' όλη μου την καρδιά».

Στη συνέχεια τελέστηκε εντός του ναού 15λεπτη δέηση κατά την οποία μίλησε ο Πρωτοσύγκελος της Ιεράς Μητρόπολης Θωμάς Συνοδινός..., Ανταπαντώντας ο Πατριάρχης είπε: «Η Ευαγγελίστρια συνεκάλεσε εδώ όλους μας... Δόξα τω Θεώ πάντων ένεκεν... Σας συγχάιρομεν, σας ευχαριστούμεν και σας ευλογούμεν».

Την Κυριακή 20 Νοεμβρίου 1994 σε ανάμνηση τεσσάρων χρόνων από την επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχη Δημητρίου Α' (28-09-1990) και τριών χρόνων από την εκδημία του (02-10-1991), στην Ευαγγελίστρια τελέστηκε πολυαρχερατικό μνημόσυνο και αποκαλύφτηκε ψηφιδωτή σύνθεση έξω από τον ναό.

Αξέχαστη θα μείνει στη μνήμη μας η ευλογητή παρουσία των
Τίμων Δώρων των Μάγων από το Άγιο Όρος στην
Ευαγγελίστρια τα Χριστούγεννα του 2015.

**Τιμές στους Μικρασιάτες Εθνο-ιερομάρτυρες της Μικρασιατικής
Καταστροφής του 1922**

Στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Σάββατο 12 Σεπτεμβρίου 1992, διαβάζουμε:
ΤΙΜΩΝΤΑΙ ΩΣ ΑΓΙΟΙ ΕΘΝΟ-ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΕΣ

Σήμερα και αύριο τελούνται στην Ευαγγελίστρια Νέας Ιωνίας εορταστικές εκδηλώσεις για να τιμηθούν ως άγιοι οι Εθνο-ιερομάρτυρες Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος και οι άλλοι ιεράρχες και κληρικοί καθώς και οι λαϊκοί θύματα της Μικρασιατικής Τραγωδίας ...

(σ. σ. Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, ανακήρυξε ως Αγίους της Εκκλησίας μας τους παραπάνω μητροπολίτες καθώς και τους κληρικούς και λαϊκούς που μαρτύρησαν από τους Τούρκους το 1922).

Αυτές οι εκδηλώσεις καθιερώθηκαν πλέον και συνεχίζονται κάθε έτος.

Τα Τίμια Δώρα των Μάγων στην Ευαγγελίστρια

Αξέχαστη μένει στη μνήμη των κατοίκων της Νέας Ιωνίας, του Βόλου και της περιοχής η ευλογητή παρουσία των Τίμιων Δώρων των Μάγων (χρυσός, λίβανος και σμύρνα) από την Ιερά Μονή του Αγίου Παύλου του Αγίου Όρος από τις 21 έως τις 28 Δεκεμβρίου 2015.

Επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως κ. κ.

Βαρθολομαίου στην Ευαγγελίστρια.

Το Σάββατο 24 Ιουνίου 2023 ο Οικουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ. κ. Βαρθολομαίος, επισκέφθηκε επισήμως τη Νέα Ιωνία και στον ιερό ναό της Ευαγγελίστριας τέλεσε δέηση και στη συνέχεια εγκαινίασε το νέο κτήριο της Εστίας «ΙΩΝΕΣ». Η επίσκεψη αυτή αποτυπώνεται σε ψηφιδωτή εικόνα της Παναγίας Δεομένης με παράσταση κατοίκων της Νέας Ιωνίας, που προσφέρουν τον Ναό στην Παναγία (σχέδιο Γιάννη Κονταξή) στο αριστερό μέρος του δυτικού νάρθηκα της Ευαγγελίστριας.

Όλα τα παραπάνω αναδεικνύουν την Ευαγγελίστρια ως «Κιβωτό της Μικρασιατικής Μνήμης». Χρόνια σας πολλά. Καλά Χριστούγεννα!

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 22 Δεκεμβρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»
Την Κυριακή 29 Δεκεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία (1924-2024)

**32. Τα Εγκαινία του Προσφυγικού συνοικισμού της Νέας
Ιωνίας, Κυριακή 28 Δεκεμβρίου 1924**

Ας γυρίσουμε το ρολόι του χρόνου, ακριβώς πριν 100 χρόνια, στις 28 Δεκεμβρίου 1924, ημέρα Σάββατο. Αν είμαστε Βολιώτες, ας περάσουμε τον χείμαρρο Κραυσίδωνα από την οδό «2ας Νοεμβρίου 1881» (είχε πάρει το όνομά της από το 1892 επί δημάρχου Αλεξ. Τοπάλη), μέσα απ' την κοίτη του, πατώντας στις πέτρες ή σε κάποιο μαδέρι, που το 'βαλαν πρόχειρα, γιατί δεν υπάρχει γέφυρα για να επισκεφτούμε τον «εν Ξηροκάμπω προσφυγικό συνοικισμό», που σήμερα γίνονται τα επίσημα εγκαίνια της κατοίκησης των προσφύγων σπιτιών, των δέκα Τετραγώνων με τα 776 μονοκάμαρα «σπίτια».

Ο υπογράφων-με τη φαντασία μου- θα πάω μαζί με την οικογένεια του παππού μου Γιώργη Σταθαρά, τη γιαγιά μου Δέσποινα, τη μητέρα μου Μαρία, 13 ετών και τους θείους μου Κώστα, 12 ετών, χωρίς τον μικρό Νίκο, ετών 8, που βρισκόταν μαζί με τους άλλους μαθητές του προσφυγικού σχολείου αρρένων στην πλατεία, εκεί που θα γινόταν η τελετή των εγκαινίων. Ο παππούς μου είχε «πιάσει» σπίτι εκεί κοντά, στο Τετράγωνο Θ' , νότια της πλατείας.

Για τους πρόσφυγες, που είχαν μπει όλοι τους μέσα στα σπίτια με «κατάληψη», εκτός εκείνων, που τους μετέφεραν βιαίως τον Ιανουάριο του 1924 από τις δύο καπναποθήκες του Βόλου, που τους «χτύπησε» ο εξανθηματικός τύφος, ήταν «μεγάλη ημέρα» και γι' αυτό πήγαιναν στα επίσημα, πλέον, εγκαίνια «συν γυναιξί και τέκνοις».

Έγραψα «ήταν μεγάλη ημέρα» για τους πρόσφυγες, γιατί πλέον απέκτησαν ένα δικό τους «σπίτι»-ένα δωμάτιο, μια σκεπή δική τους, μια πόρτα να την κλείνουν οι ίδιοι, ένα παράθυρο να βλέπουν έξω τον κόσμο, μια αυλή να φυτέψουν βασιλικό και μανζουράνα, έναν, τέλος πάντων, δικό τους χώρο να το διαφεντεύουν οι ίδιοι. Τέρμα οι καπναποθήκες χωρισμένες με τσουβάλια και κουβέρτες σε «δωμάτια», τέρμα οι σκηνές στο χώμα, τέρμα η κατοίκηση σε σχολεία και ακατάλληλα οικήματα. Αυτοί ήταν οι πρώτοι «τυχεροί», που βολεύτηκαν. Χαίρονται γι' αυτά, που απέκτησαν και όχι γι' αυτά που τους έλειπαν, τα οποία ήταν πιο πολλά. Ο παππούς μου Γιώργης, μόλις μπήκε μέσα στο σπίτι-δωμάτιο με όλη του την οικογένεια, έκλεισε την μονοκόμματη πόρτα, ακούμπησε σ' αυτή, έβγαλε βαθύ ανακουφιστικό αναστεναγμό, έκανε το σταυρό του και είπε: «Δόξα τω Θεώ, είμαστε σε δικό μας σπίτι» (σ. σ. Μαρτυρία της Μητέρας μου στις «Αληθινές Μικρασιάτικες Ιστορίες», στην «Πόρτα»).

Βέβαια, σε σχέση με το πλήθος των προσφύγων που κατέκλυσαν τον Βόλο, τον Σεπτέμβρη του 1922, αυτά τα 776 σπίτια-δωμάτια στα δέκα Τετράγωνα του προσφυγικού συνοικισμού, ήταν «σταγόνα στον ωκεανό», ανεπαρκή. Όμως, έγινε η αρχή. Θα ακολουθήσουν και άλλα σπίτια. Και η

Διαβάζουμε τη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», με πρόλογο του διευθυντή της Τάκη Οικονομάκη:

«ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ. ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΗΜΕΡΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΜΑΣ. ΑΠΑΝΤΩΜΕΝ ΜΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΙΣ.

Η χθεσινή ημέρα υπερτέρου πολιτισμού δια την πόλιν μας. Ο προσφυγικός συνοικισμός «Ιωνία» που ανηγέρθη πέραν της συνοικία των Επτά Πλατανίων επανηγύριζε τα εγκαίνιά του. Και δεν είναι συνοικισμός απύχων σπητιών ή άθροισμα κατοίκων καθημένων και κλαιόντων την μοίρα τους, αλλά μία κυψέλη χαρμόσυνος βομβούσα από χαράν, σφύζουσα από ζωήν, θρεμμένην από εργασίαν. Ένας συνοικισμός τελείως αφομοιωμένος με την οικονομικήν ζωήν της πόλεώς μας, ένας συνοικισμός σχεδόν αυτάρκης.

Το ωραίον αυτό έργον, έργον υπερτέρου πολιτισμού, έργον μαρτυρούν την αξιωσύνην και ζωτικότητα της φυλής μας εώρταζε χθες τα εγκαίνιά του και συνεκέντρωνε την χαράν και το καμάρι της πόλεως ολοκλήρου, που με όλην της την καρδιάν συμμετέσχεν εις την ωραίαν αυτήν πανήγυριν.

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Από τη 9.30 π.μ. ήρχισεν εις τον συνοικισμόν κίνησις ασυνήθης επιτεινόμενη από τα κύματα του κόσμου που από τα διάφορα μέρη της πόλεως κατηθύνοντο προς τα εκεί. Μετ' ολίγον ήρχισαν καταφθάνοντες οι επίσημοι η Α. Σ. ο Αρχιεπίσκοπος Γερμανός, αι αρχαί της πόλεως, ο δημαρχών κ. Κουκιάδης, μετά του δημοτικού συμβουλίου, η Επιτροπή της Αποκαταστάσεως των Προσφύγων, οι βουλευταί κ.κ. Σαράτσης, Ψιάρρης κ. λπ. Τους προσερχομένους υπεδέχετο ο βουλευτής των προσφύγων κ. Ευφραιμίδης και τα προεδρεία των προσφυγικών οργανώσεων. Την 10^{ην} π.μ. ήρχισεν η τελετή της δοξολογία χοροστατούντος της Α. Σ. του Επισκόπου Δημητριάδος...».

Η άλλη εφημερίδα του Βόλου, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» της Δευτέρας, 29 Δεκεμβρίου 1924, σε δίστηλο με πρόλογο του διευθυντή της Αλέξανδρου Μέρου γράφει για το γεγονός:

«ΤΑ ΧΘΕΣΙΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Ένα βήμα προς την ολοκληρωτικήν αποκατάστασιν των προσφύγων. Τι συνέστησαν οι ομιλήσαντες. Εργατικότητα και ομόνοια. Η δεξίωσις. Το Χριστουγεννιάτικο Δέντρο. Η χαρά των προσφυγοπαίδων. Η διαίρεσις του Συνοικισμού.

Ύστερα από δυόμισυ, σχεδόν, έτη συνετελέσθη και εις την πόλιν μας το πρώτον βήμα διά την ολοκληρωτικήν αποκατάστασιν των προσφύγων.

Δυόμισι, σχεδόν, έτη στιβαγμένοι μέσα στις αποθήκες επερίμεναν τη στιγμή, που θα τους «περάσουν στις κάμαρες» όπως έλεγαν. Και πράγματι χθες με όλην την πρέπουσαν μεγαλοπρέπειαν έγιναν τα εγκαίνια του νέου προσφυγικού συνοικισμού, μέσα στις νεόκτιστες καμαρούλες, του οποίου εγκατεστάθησαν οι πρόσφυγες.

ΤΑ ΧΘΕΣΙΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ Εφημερίδα «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», Δευτέρα 29 Δεκεμβρίου 1924 (Αρχείο εφημερίδας «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ»).

Βεβαίως ο συνοικισμός έχει και τας ελλείψεις του, αλλά όλα θα διορθωθούν σιγά - σιγά και το Κράτος και οι ίδιοι οι πρόσφυγες θα φροντίσουν και έτσι βαθμηδόν ο συνοικισμός θα μεταβληθή σε μια ωραία συνοικία της πόλεώς μας.

Οι πρόσφυγες, ξεριζωμένοι άσπλαχνα από την γην των πατέρων των, θα δημιουργήσουν, με την γνωστήν των εργατικότητα και εδώ, στην νέαν των πατρίδα, την ευτυχία των και τα χθεσινά εγκαίνια του συνοικισμού θα είνε η απαρχή μιας νέας ζωής, μιας νέας ευτυχίας, ενός καινούριου πλούτου.

Αι βάσεις της αποκαταστάσεως των προσφύγων ετέθησαν και ευχόμεθα πολύ γρήγορα να ανακτήσουν αν όχι την πρώτην των ευμάρειαν και άνεσιν, αλλά την συναίσθησιν, ότι ευρίσκονται σε μια νέα πατρίδα, που τους αγαπά, τους συμπονεί και θα τους βοηθήση όσο μπορεί...».

Και οι δύο εφημερίδες του Βόλου, η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» με διευθυντή τον Τάκη Οικονομάκη και ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» με τον Αλέξανδρο Μέρο, στάθηκαν στο πλευρό των προσφύγων και με την θαρραλέα και μαχητική αρθρογραφία τους συνέβαλαν στην επίλυση πολλών προβλημάτων των προσφύγων, που

αποτελούν πλέον ένα μέρος της κοινωνίας του Βόλου, οι οποίοι με την εργασία τους, τις τέχνες και τον πολιτισμό τους συνέβαλαν στην οικονομική, πολιτιστική και πολιτική διαμόρφωση της ζωής του Βόλου.

Την Κυριακή 28 Δεκεμβρίου 1924, εδώ μπροστά στα δύο προσφυγικά δημοτικά σχολεία (ένα αρρένων και ένα θηλέων), που στεγάζονταν στα δύο διώροφα στην πλατεία Ευαγγελίστριας, τελέστηκαν τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας (Τμήμα φωτογραφίας ΙΩΣΑΦΑΤ, 1927).

Έτσι, πριν ακριβώς 100 χρόνια, στα βόρεια από τον χείμαρρο Κραυσίδωνα, στη αγροτική περιοχή «Ξηρόκαμπος», που ήταν γυμνή και άδενδρη, με κοτρόνια και γουμαράγκαθα, λυγαριές και αγριοκορτζές, «άνθισε» ζωή, ακούστηκε σκαπάνη της εργασίας και η χλαλοή από παιδικές φωνές και παιδικά παιχνίδια. Ρίζωσαν άνθρωποι, δημιουργήθηκε μια νέα πόλη, η Νέα Ιωνία Βόλου, που με τα χρόνια μεγάλωσε-μεγάλωσε, έγινε μια σύγχρονη πόλη, έγινε Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας με σύγχρονες υποδομές και εξυπηρετήσεις για τους πολίτες της.

Αυτό το σπουδαίο, ιστορικό και ευφρόσυνο γεγονός, που συνέβη πριν 100 χρόνια, γιορτάσαμε με εκδηλώσεις, με δημοσιεύματα, με βιβλία, με εκθέσεις ζωγραφικής όλο αυτό το έτος 2024.

Και, θαρρώ, πως για να τιμήσουμε τους πρώτους οικιστές της πόλης μας, τους γονείς μας, τους πατέρες μας, τους Μικρασιάτες προγόνους μας, πρέπει, τουλάχιστον αυτή την επίσημη ημέρα των **«εγκαινίων του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας»**, εννιά τον 28^ο Δεκεμβρίου **κάθε χρόνου**, να τη γιορτάζουμε πανηγυρικά, όπως γιορτάζουμε τα δικά μας γενέθλια στο σπίτι μας ή την ονομαστική μας γιορτή. Ξεχνάμε ποτέ τα γενέθλιά μας ή τη γιορτή μας;

Και, θα πρότεινα: 1^ο . Ο διευρυμένος Δήμος Βόλου, που έχει πλέον τη Νέα Ιωνία ως Δημοτική Ενότητα, να την καθιερώσει με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου ως «Δημοτική εορτή της ίδρυσης της Νέας Ιωνίας» με ανάλογες εκδηλώσεις.

2^ο : Οι Μικρασιατικοί Σύλλογοι της Νέας Ιωνίας και η ΝΙΚΗ ΒΟΛΟΥ, που ιδρύθηκε κι αυτή το 1924, πριν εκατό χρόνια, ας αναλάβουν αυτή τη δράση και απόδοση τιμής και μνήμης στην ιστορία της πόλης μας. Οι μεν Μικρασιατικοί Σύλλογοι ας διοργανώνουν κάθε χρόνο (με τη σειρά) μια χαρούμενη μουσικο-χορευτικο-θεατρική εκδήλωση στο Πολιτιστικό Κέντρο της Νέας Ιωνίας (Πολιτιστικό Άλσος «Ανδρέα Βαλαχί»), η δε ΝΙΚΗ ΒΟΛΟΥ ένα αθλητικό γεγονός π. χ. δρόμος Μνήμης. Είναι γενέθλια δικά μας, είναι γενέθλια της πόλης μας, είναι γενέθλια της εγκατάστασης των Μικρασιατών πατέρων μας στη νέα τους πατρίδα, στο νέο τους σπίτι, στη νέα τους ζωή, που συνεχίζεται με εμάς τους απογόνους τους.

Καλή χρονιά κι ευλογημένη, όπως θα εύχονταν και οι πατέρες μας Μικρασιάτες..

Σημείωση: Στο φύλλο της «Θ». της προσεχούς Τρίτης, 31 Δεκεμβρίου 2024, θα δημοσιεύσουμε το βαρυσήμαντο άρθρο του Τάκη Οικονομάκη, που έγραψε στις 29 Δεκεμβρίου 1924 με την ευκαιρία των εγκαινίων του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας με τίτλο: «ΤΟΥΣ ΕΔΩΣΑΜΕΝ ΜΙΑΝ ΑΠΑΝΤΗΣΙΝ ΚΑΙ Η ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΑΥΤΗ ΕΙΝΕ ΝΙΚΗ».

Συνεχίζεται την προσεχή Τρίτη 31 Δεκεμβρίου 2024

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»
Την Κυριακή 29 Δεκεμβρίου 2024)

Υ. Γ. Το ίδιο κείμενο δημοσιεύτηκε και στην εφημερίδα «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» με μικρές διαφορές: α) Στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» τοποθέτησα πρώτα το δικό του ρεπορτάζ για τα εγκαινία και μετά της «ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ», β) Στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» έβαλα φωτογραφία το φύλλο το δικό του (Δευτέρας 29 Δεκεμβρίου 1924), ενώ στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» έβαλα το δικό της φύλλο και γ) Στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», παρέλειψα τη σημείωση, που αφορά, βέβαια, τη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ».

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τρίτη 31 Δεκεμβρίου 2024)

100 χρόνια Νέα Ιωνία

33. ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ (29-12-1924)

Το άρθρο του Τάκη Οικονομάκη στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (Δευτέρα 29 Δεκεμβρίου 1924)

(πρωτοσέλιδο, δίστηλο, ενυπόγραφο)

Στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της προχθεσινής Κυριακής (29-12-2024) διαβάσαμε την ειδησεογραφία για τα «Εγκαίνια του προσφυγικού Συνοικισμού», που δημοσιεύονταν στην 3η σελίδα της εφημερίδας (σ. σ. Τότε οι εφημερίδες εκδίδονταν με 4 μεγάλες σελίδες) με ένα εισαγωγικό άρθρο του διευθυντή της Τάκη Οικονομάκη στο οποίο διαδήλωνε τον ενθουσιασμό του για το γεγονός, γράφοντας:

«Η χθεσινή ημέρα υπερτέρου πολιτισμού δια την πόλιν μας. Ο προσφυγικός συνοικισμός «Ιωνία» που ανηγέρθη πέραν της συνοικίας των Επτά Πλατανίων επανηγύριζε τα εγκαίνιά του. Και δεν είναι συνοικισμός απύχων σπητιών ή άθροισμα κατοίκων καθημένων και κλαιόντων την μοίρα τους, αλλά μία κυψέλη χαρμόσυνος βομβούσα από χαράν, σφύζουσα από ζωήν, θρεμμένην από εργασίαν. Ένας συνοικισμός τελείως αφομοιωμένος με την οικονομικήν ζωήν της πόλεώς μας, ένας συνοικισμός σχεδόν αυτάρκης. Το ωραίον αυτό έργον, έργον υπερτέρου πολιτισμού, έργον μαρτυρούν την αξιωσύνην και ζωτικότητα της φυλής μας εώρταζε χθες τα εγκαίνιά του και συνεκέντρωνε την χαράν και το καμάρι της πόλεως ολοκλήρου, που με όλην της την καρδιάν συμμετέσχεν εις την ωραίαν αυτήν πανήγυριν».

Ωστόσο, όμως, στην ίδια εφημερίδα («Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Δευτέρα 29 Δεκεμβρίου 1924) στην 1^η σελίδα, ο Τάκης Οικονομάκης δημοσιεύει ένα ενυπόγραφο βαρυσήμαντο δίστηλο άρθρο, διατρανώνοντας τον ενθουσιασμό του για την

Ο Τάκης Οικονομάκης, ο φλογερός δημοσιογράφος και διευθυντής της εφημερίδας «Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (Φώτο-Αρχείο εφημερίδας «ΘΕΣΣΑΛΙΑ»)

ανέγερση του προσφυγικού συνοικισμού, κάνοντας σύγκριση με την «τουρκικήν βαρβαρότητα του ολέθρου».

Η εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (Δευτέρα 29 Δεκεμβρίου 1924) με το πρωτοσέλιδο άρθρο του Τάκη Οικονομάκη για την ανέγερση των πρώτων σπιτιών του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας με τίτλο: «ΤΟΥΣ ΕΔΩΣΑΜΕΝ ΜΙΑΝ ΑΠΑΝΤΗΣΙΝ ΚΑΙ Η ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΑΥΤΗ ΕΙΝΕ ΝΙΚΗ» (Αρχείο: Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Βουλής).

Ο διακεκριμένος δημοσιογράφος και διευθυντής της εφημερίδας «Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ», άλλη μία φορά, τότε που «ξέσπασε» στον Βόλο το «μαύρο κύμα» των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής του 1922 (Τρίτη 19 Σεπτεμβρίου 1922), έγραψε στην εφημερίδα το ιστορικό πρωτοσέλιδο άρθρο «ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΚΥΜΑ», διεκτραγωδώντας την οικτρή κατάσταση των «προσφύγων αδελφών μας», προτρέποντας, ταυτοχρόνως, τους Βολιώτες να συμπαρασταθούν με όλες τους τις δυνάμεις.

Τώρα για δεύτερη φορά, ενθουσιασμένος γράφει. Ας τον διαβάσουμε (σ.σ. διατηρούμε την γραφή και ορθογραφία του κειμένου εκείνης της εποχής, πλην του μονοτονικού):

«ΤΟΥΣ ΕΔΩΣΑΜΕΝ ΜΙΑΝ ΑΠΑΝΤΗΣΙΝ ΚΑΙ Η ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΑΥΤΗ ΕΙΝΕ ΝΙΚΗ

Εις το έργον της τουρκικής βαρβαρότητος και της φιλοτούρκου συμφεροντολατρίας, έργον ερημώσεως και σφαγής, εδόθη χθες εις την πόλιν μας μία απάντησις. Και η απάντησις αυτή είνε νίκη περιφανής, είνε μοναδικός θρίαμβος, είνε σάλπισμα βροντόφωνον ότι εις την Ελληνικήν φυλήν ανήκει το μέλλον.

Η απάντησις που εδόθη χθες εις την τουρκικην βαρβαρότητα και την τουρκόφιλον συμφεροντοκρατίαν, η νίκη, η υπερήφανος, η Ελληνική, ήσαν τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού, ήταν η δημιουργία μιας ολοκλήρου πόλεως, δίπλα εις την υπάρχουσαν. Έτσι απαντά η Ελληνική φυλή προς τας ορδάς

της ερημώσεως και καταστροφής, προς τα στίφη της βαρβαρότητας της οπισθοδρομικότητας, του ολέθρου. Εις τας καταστροφάς και τας διώξεις απαντά με δημιουργίαν. Εις τους ολέθρους και τα σφαγάς με εργασίαν. Εις την φρίκην και την ερήμωσιν με πρόοδο και ζωήν.

Αι απαντήσεις αυταί δεν είναι απλά απαντήσεις. Είναι νίκαι περιφανείς. Είναι μοναδικοί θρίαμβοι. Αι απαντήσεις αυταί είναι η πιστοποίησης του δικαιώματος που έχομεν να είμεθα ανώτεροι των κατωτέρων στοιχείων της φθοράς και της βαρβαρότητας, αι απαντήσεις αυταί είνε η ασφαλής εγγύησις ότι εις ημάς ανήκει το μέλλον.

Δεν επέρασαν δυόμισυ χρόνια από τας μαύρας εκείνας ημέρας κατά τας οποίας συντρίμματα ελεεινά ερρίφθησαν της μικρασιατικής καταστροφής τα θύματα εις την γην της Ευρωπαϊκής Ελλάδος, που και αυτή επίσης ήτο παραλυτος και συντετριμμένη. Όγκος τεράστιος δυστυχίας, βάρος ανυπέρβλητον κάθε πιθανής αντοχής, χάος ανώτερον κάθε προσπαθείας. Οιονδήποτε κράτος, οιοσδήποτε λαός ευρισκόμενος υπό τας συνθήκας που ευρισκόμεθα ημείς και δεχόμενος τέτοιο τρομερό χτύπημα θα εγονάτιζε και θα συνετρίβετο. Αυτού επάνω υπελόγισαν και οι Τούρκοι και επανηγύριζαν το τελειωτικό μας ξεμπερδεμα. Και όμως. Δεν επέρασαν δυόμισυ χρόνια και να το ελληνικό θαύμα παρουσιάζεται σήμερα μεγαλοπρεπέστατο. Τετρακόσιες χιλιάδες αγροτικός πληθυσμός έχει πυκνώση τας ελληνικάς της Μακεδονικάς τάξεις, αυτάρκης πλέον, εγκατεστημένος, με τον ρυθμόν της εργασίας, τονίζων την πανήγυριν της ζωής. Ανάλογος αριθμός, έχει τελείως ήδη εγκατασταθή εις τα νησιά, εις την Κρήτην και την λοιπήν Ελλάδα.

Οι αστικοί συνοικισμοί των προσφύγων σφύζουν από ζωήν και ενεργητικότητα και η σκληρά δοκιμασία νικηφόρος πλέον από τον Ελληνικόν λαόν γενομένη δεκτή, αρχίζει να μας προσφέρει σήμερον της νίκης μας τους καρπούς και με την πιστοποίησιν της Ελληνικής ζωτικότητας θριαμβευτικώς να διαλαλή την πεποίθησιν προς το Ελληνικόν μέλλον.

Αυτή η απάντησις εδόθη εις την Τουρκικήν βαρβαρότητα η οποία σήμερον δεν χαίρει, δεν πανηγυρίζει, αλλά μας κοιτάζει περιδεής και με τον ιδικόν μας θρίαμβον συγκρίνη τα ιδικά της χάλια. Και η απάντησις αυτή είνε νίκη περιφανής και είνε μαχαιριά κατάστηθη εις των εχθρών μας τα στήθη. Εβιάστησαν πολύ να πανηγυρίσουν όλοι αυτοί οι κύριοι και να λογαριάσουν τι μερτικό θα έπαιρναν από το ψοφίμι, όπως μας εφαντάζοντο. Και που το ψοφίμι με την δύναμιν της πίστεως με της εργασίας τον ενθουσιασμόν, με το πυρ της εργασίας εστάθηκε και πάλι γερά στα πόδια του και με πλατύ γυμνό στήθος ρουφάει άπληστα τον δροσερόν της Ζωής αγέρα. Γιατί τώρα δε χαίρονται παρά τρομάζουν; Και τρομάζουν δύο φορές, μία γιατί αντικρύζουν τη δική μας τη δύναμι για την κατάκτησι της προόδου και της Ζωής και μία γιατί νοιώθουν τη ιδική τους αδυναμία για θαύμα παρόμοιο.

Εις το έργον της Τουρκικής βαρβαρότητας και της τουρκοφίλου συμφεροντολατρείας εδώσαμεν και από την πόλιν μας μίαν απάντησιν με τα

εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού. Και η απάντησις αυτή, απάντησις εργασίας, προόδου και ζωής προς τους εργάτας του χαλασμού, της φρίκης της ερημώσεως, ήτο μία μεγάλη νίκη, ήτο κάτι το πολύ περισσότερο και από μίαν μεγάλην νίκην, ήτο ένας αληθινός θρίαμβος. Τ. ΟΙΚ.»

Σήμερα, εκατό χρόνια, μετά την ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού Νέας Ιωνίας στον «Ξηρόκαμπο» του Βόλου, αν υποθέσουμε με τη φαντασία μας ότι «αναστήθηκε», ο φλογερός πατριώτης δημοσιογράφος Τάκης Οικονομάκης και πήγαινε στη σημερινή πόλη της Νέας Ιωνίας, τι θα έβλεπε, τι θα έγραφε και τι θα αισθανόταν;

Θα έβλεπε μια σύγχρονη πόλη και θα επαναλάμβανε αυτό που είχε σημειώσει πριν 100 χρόνια ότι ο προσφυγικός συνοικισμός είναι: «...**μία κυψέλη χαρμόσυνος βομβούσα από χαράν, σφύζουσα από ζωήν, θρεμμένην από εργασίαν**», όπως πράγματι είναι σήμερα η σύγχρονη πόλη και θα έγραφε ένα ενθουσιώδες άρθρο για την πρόοδο και προκοπή των πάλαι ποτέ προσφύγων και θα αισθανόταν υπερηφάνεια για ό,τι συντελέστηκε στα εκατό χρόνια ζωής αυτής της νέας πόλης, της Νέας Ιωνίας.

Εμείς, οι απόγονοι εκείνων των βασανισμένων προσφύγων, των προγόνων μας, του παππού μας, της γιαγιάς μας, του πατέρα μας, της μητέρας μας, των συγγενών μας, των γειτόνων μας, ας τους ανακαλέσουμε στη μνήμη μας και ας τους τιμήσουμε ευλαβικά, με την υπόσχεση να ακολουθήσουμε τις αξίες τους, τα πιστεύω τους, του πολιτισμό τους, το ήθος τους, την πίστη τους, την ευγένειά τους, την εργατικότητά τους και γενικά το μεγαλείο της ψυχής τους και την αξιοπρέπειά τους. Με αυτά τα εφόδια που μας κληροδότησαν, να συνεχίσουμε τη ζωή μας και την προκοπή μας.

Με αυτό το δημοσίευσμά μας στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», την τελευταία ημέρα του έτους 2024 (Τρίτη 31 Δεκεμβρίου 2024), κλείνουμε τη σειρά των αφιερωμάτων στο θέμα μας «100 χρόνια Νέα Ιωνία, 1924-2024», μέσα στα οποία προσπαθήσαμε να παρουσιάσουμε τη θεμελίωση και ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας και συνέχεια τη ζωή, τη δράση και την προκοπή των κατοίκων της Νέας Ιωνίας, αλλά και τα έργα υποδομής και πολιτισμού της σύγχρονης πόλης μας ως Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, με τις ευχαριστίες μας στους αναγνώστες που παρακολούθησαν όλη αυτή τη διαδρομή και τέλος με τις ευχές μας, για υγεία, πρόοδο, ατομική και οικογενειακή ευτυχία το νέο έτος 2025, στη νέα εκατονταετία της Νέας Ιωνίας μας.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τρίτη 31 Δεκεμβρίου 2024

***

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

(Παρουσιάσεις βιβλίων μέσα στο 2024)

1. Βιβλίο: «Η Σμύρνη δακρύζει...Η Αρμενία θυμάται...» Ιστορική μυθοπλασία της Βασιλικής Πιτούλη.

Λίγες ημέρες πριν κλείσω τα ογδόντα εννέα μου χρόνια, «τύχη αγαθή», ήλθε στο σπίτι μου μια μικρή μαθήτρια, που είχα σε δημοτικό σχολείο περιοχής Βελεστίνου (στο Μικρό Περιβολάκι) πριν εξήντα χρόνια και τώρα απόμαχο φιλόλογο, με παιδιά και εγγόνια, που με πλημύρισε με χαρά και συγκίνηση. Ήλθε να μου δωρίσει ένα βιβλίο της Βολιώτισσας συγγραφέα, Βασιλικής Πιτούλη, και να γράψει στην πρώτη σελίδα τούτα τα συγκινητικά λόγια: «Αγαπημένε μου ΔΑΣΚΑΛΕ, Κύριε Δημήτρη, με απεριόριστη αγάπη και θαυμασμό, σας ευχαριστώ για όσα μου μάθατε, αλλά, πρωτίστως σας ευχαριστώ, γιατί με πείσατε να ΜΑΘΑΙΝΩ!!! Με μεγάλη εκτίμηση. Στέλλα Σκρίμπα-Θεοδοσιάδου, 14-01-2024».

Με το σημερινό μου σημείωμα στη φιλόξενη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», επιτρέψτε μου, αφενός, να ευχαριστήσω, δημόσια, την αγαπημένη μου μαθήτρια- ένα μικρό-ζωηρό και πανέξυπνο κοριτσάκι δέκα ετών-που εξελίχθηκε σε μια εξαιρετική φιλόλογο και στοργική μητέρα και γιαγιά και αφετέρου να μοιραστώ με τους αναγνώστες της εφημερίδας τις σκέψεις μου και τα συναισθήματά μου από την ανάγνωση του συγκλονιστικού βιβλίου της Βασιλικής Πιτούλη με θέμα τη διαχρονική Ιστορική Μνήμη της Μικρασιατικής Τραγωδίας και της Αρμένικης Γενοκτονίας με τίτλο «Η Σμύρνη δακρύζει...η Αρμενία θυμάται...».

Η Βασιλική Πιτούλη, που γεννήθηκε στον Βόλο, εκπαιδευτικός δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, νεαρή συγγραφέας έχει γράψει δέκα βιβλία (ποίηση, διηγήματα, μυθιστορήματα). Το σημερινό-τελευταίο της (Εκδόσεις

24 γράμματα, Αθήνα 2022, με την ευκαιρία 100 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή) «Η Σμύρνη δακρύζει...η Αρμενία θυμάται...», παρουσιάστηκε στο Κέντρο Πολιτισμού «Ιωλκός» στο Αρχοντικό Ζαφειρίου στον Άγιο Ονούφριο, στις 10 Ιουλίου 2023. Το βιβλίο αυτό μάς αναδεύει πικρές Μνήμες: την Μικρασιάτικη Καταστροφή του 1922 και την Αρμενική γενοκτονία του 1915, γιατί οι εμπνευστές και εκτελεστές και των δύο αιματηρών γεγονότων είναι το τουρκικό κράτος, που, από το 1911, στο συνέδριο του Νεοτουρκικού κόμματος στη Θεσσαλονίκη, είχε διακηρύξει ότι «Η Τουρκία ανήκει στους Τούρκους και οι χριστιανοί ήταν αγριόχορτα και έπρεπε να ξεριζωθούν αλύπητα» (σελ. 30-31).

Με υφάδι τα αδιαμφισβήτητα ιστορικά γεγονότα των δύο αιματηρών περιόδων, αφενός της γενοκτονίας του ενάμισι εκατομμυρίου Αρμενίων και αφετέρου των Ελλήνων της Μικράς Ασίας, πλέκει την ιστορική μυθοπλασία μέσα στις 340 σελίδες του βιβλίου, που, αν και εν πολλοίς γνωστά τα γεγονότα, κρατούν το ενδιαφέρον του αναγνώστη μέχρι την τελευταία σελίδα, καθότι παραθέτει και πολλές άγνωστες ενδιαφέρουσες λεπτομέρειες.

Το βιβλίο χωρίζεται σε 26 κεφάλαια με 1^ο το «Θεσσαλονίκη, Μάρτης 1965» και τελειώνει με το 25^ο πάλι «Θεσσαλονίκη, Πάσχα 2021». Μέσα σ' αυτό το χρονικό πλαίσιο, με ακριβείς ημερομηνίες και ονόματα ιστορικών προσώπων, με τη βοήθεια της μνήμης των προσώπων, περικλείεται η ιστορική μυθοπλασία, στην οποία τα ψυχρά γεγονότα της ιστορίας ζωντανεύουν μέσα στη ζωή και τα πάθη δύο οικογενειών, μια της Σμύρνης (του καθηγητή της Ευαγγελικής Σχολής Δημητρακόπουλου) και μια των Αρμενίων στην πόλη Ντιγιαρμπακίρ (των χρυσοχών Αδελφών Καρντασιάν). Κατά έναν μυθιστορηματικό τρόπο οι δύο οικογένειες συνδέονται στην πόλη της Θεσσαλονίκης, την οποίας την ιστορία με λεπτομέρειες περιγράφει η συγγραφέας.

Και εφόσον τα γεγονότα (της Καταστροφής της Σμύρνης το 1922 και της γενοκτονίας των Αρμενίων το 1915) είναι ξεχωριστά και μάλιστα στον τίτλο του βιβλίου διακρίνονται «Η Σμύρνη δακρύζει...η Αρμενία θυμάται...» και θα περίμενε ο αναγνώστης να διαβάσει πρώτα για τη Σμύρνη και έπειτα για την Αρμενία ή ανθιθέτως, σαν μια επίπεδη ανάγνωση, η συγγραφέας στα 26 κεφάλαια προτιμά την εναλλάξ παρουσίαση των γεγονότων και της ιστορίας της. Ένα με την οικογένεια στη Σμύρνη και ένα με την Αρμενική οικογένεια. Έτσι ο αναγνώστης διαβάζει παράλληλα τα γεγονότα -κι ως έχουν χρονολογική διαφορά- και το ενδιαφέρον του συνεχώς ανανεώνεται.

Δεν θα γράψω τους τίτλους και των 26 κεφαλαίων, αλλά θα περιοριστώ μόνον σε 10 για να δούμε αυτή την εναλλάξ περιγραφή για να ζήσουμε από κοντά και παράλληλα τα γεγονότα:

Κεφάλαιο 5^ο : «Σμύρνη, 20 Ιουνίου 1919», 6^ο : «Ο Αρμένικος Γολγοθάς, Μέρος Α΄ , 1915, 7^ο: «Σμύρνη, Οκτώβρης του 1920», 8^ο : «Ο Αρμένικος Γολγοθάς, Μέρος Β΄ , 1915, 9^ο : «Σμύρνη, 21 Μαΐου 1921», 10^ο : «Ο Αρμένικος Γολγοθάς, Μέρος Γ΄ , 1915», 11^ο : «Σμύρνη, Ιούλιος 1922», 12^ο : «Θα συναντηθούμε στον κήπο του Θεού», 13^ο : «Σμύρνη, Δεκαπενταύγουστος 1922» και 14^ο : «Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 1915». Έτσι με τα πρόσωπα κάθε οικογένειας (ελληνικής και αρμένικης) που εμπλέκονται στα ιστορικά γεγονότα, ο αναγνώστης ζει προσωπικά την ιστορία και παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις εξελίξεις.

Για να δούμε το ενδιαφέρον που προκαλεί κάθε κεφάλαιο θα γράψω λίγα μόνον δύο από αυτά με τη γραφή της συγγραφέα.

Το 6^ο «Ο Αρμένικος Γολγοθάς, Μέρος Α΄ , 1915», σελ. 89: «Οι κατατρεγμένες γυναίκες της οικογένειας Καρντασιάν μετά τη φρικώδη σφαγή (των ανδρών), έφτασαν νύχτα στο Ντιγιαρμπάκιρ...Ισα-ίσα που πρόφθασαν. Από την άλλη μέρα το πρωί, ξέσπασε στην πόλη και στην αυτοκρατορία ολόκληρη, ένας πρωτοφανής αντιαρμενικός ζήλος. Μια φρουρά άρχισε να περιφέρεται στους δρόμους, μαζί με έναν τελάλη ο οποίος διαλαλούσε: «Όλοι οι Αρμένιοι, σύμφωνα με απόφαση της κυβέρνησης, είναι υποχρεωμένοι σε σαράντα οκτώ ώρες να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους μαζί με όλα τα μέλη των οικογενειών τους»...

Το 7^ο «Σμύρνη, Οκτώβριος του 1920», σελ.103: «Νίκησε ο στρατός μας στο Τσεντίς Χαν! Η φωνή της θείας Ερασμίας ακούστηκε μέχρι τον εξώστη του σπιτιού της οικογένειας Δημητρακόπουλου...Πες μου για την μάχη στο Τσεντίς Χαν, είπε η Ερασμία...Η αλήθεια είναι πως παρακολουθούσε (ο Δημητρακόπουλος) τα γεγονότα εκ του σύνεγγυς. Θεωρούσε ότι οι Σύμμαχοι και η στάση τους απέναντι στην Ελλάδα αποτελούσαν το μεγάλο αγκάθι...Την άνοιξη του 1920 η ελληνική στρατιά της Μικράς Ασίας έφτασε σε αριθμό τους εκατό χιλιάδες άνδρες...Τον Ιούλιο του 1920 υπογράφηκε η συνθήκη των Σεβρών στο ομώνυμο προάστιο του Παρισιού μεταξύ της ηττημένης Τουρκίας και της Entente. Έλυne το ανατολικό ζήτημα με τον διαμελισμό της οθωμανικής αυτοκρατορίας, δίνοντας την ευκαιρία στην Ελλάδα να υλοποιήσει τα μεγαλεπίβολα εθνικά της οράματα...να γίνει επιτέλους πραγματικότητα η Ελλάδα των δύο ηπειρών και των πέντε θαλασσών...».

Και μια άλλη παράμετρος του βιβλίου αυτού. Μπορεί ο αναγνώστης, σε δεύτερη δημιουργική ανάγνωση, να διαβάσει σε πρώτη φάση τα κεφάλαια

που αφορούν τη γενοκτονία των Αρμενίων και μετά τα κεφάλαια της Μικρασιατικής Καταστροφής. Ίσως η επιλογή αυτή (οριζόντια) τον βοηθήσει να κατανοήσει τα ιστορικά γεγονότα καλύτερα.

Στον επίλογο η συγγραφέας (ως 27^ο κεφάλαιο, σελ. 329), αφού σημειώσει ότι οι Αρμένιοι προχώρησαν σε μια επιχείρηση «Νυρεμβέργη των Αρμενίων» με την τιμωρία των πρωταιτίων της γενοκτονίας τους, γράφει (σελ. 334): «Και για τους Ρωμιούς της Σμύρνης, τους Χριστιανούς ιωνικής, δηλαδή ελληνικής καταγωγής της Μικράς Ασίας, που βιάστηκαν, σφάχτηκαν, εκδιώχθηκαν από τις προγονικές εστίες τους, υπήρξε κάποια Νυρεμβέργη; (και απαντάει η ίδια) Για το έγκλημα αυτό θα λέγαμε πως πρώτιστο καθήκον, χρέος ιερό, είναι η διατήρηση της μνήμης».

Ναι, αν μου επιτρέπεται να συμπληρώσω κι εγώ, ότι το δέντρο της Ιστορίας χρειάζεται συνεχώς το νερό της μνήμης για να μένει ζωντανή η αυτοσυνειδησία μας και το καθήκον μας απέναντι στους πρόσφατους και μακρινούς προγόνους μας.

Τελειώνοντας ευχαριστώ την αγαπημένη μου μαθήτριά Στέλλα Σκρίμπα για τα καλά της λόγια, συγχαίρω τη συγγραφέα Βασιλική Πιτούλη για το εξαιρετικό πόνημά της και προτρέπω τους αναγνώστες της «ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ» να διαβάσουν το βιβλίο, να θυμηθούν, να μάθουν, να δακρύνουν.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 28 Ιανουαρίου 2024).

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 18 Φεβρουαρίου 2024).

Βιβλίο από τον Κυριάκο Παπαγεωργίου

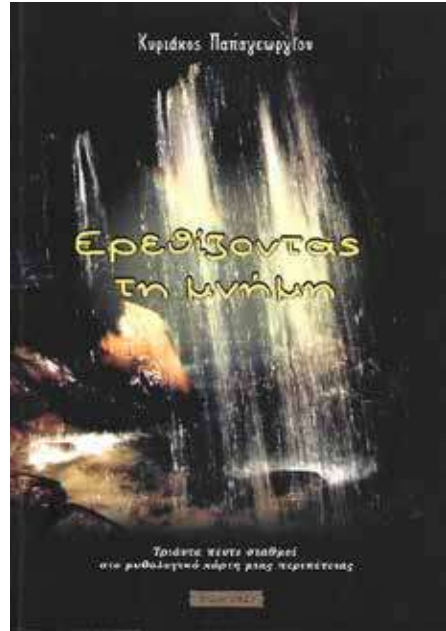
2. «Ερεθίζοντας τη μνήμη»

Ο Κυριάκος Παπαγεωργίου, αυτός ο ακούραστος πνευματικός άνθρωπος και «εν εγρηγόρσει»-παρά τα χρόνια του-σωματική αλκή, μάς πλούτισε με το τελευταίο του βιβλίο «Ερεθίζοντας τη μνήμη». Έγραψα «μάς πλούτισε» γιατί πραγματικά η ανάγνωση κάθε γραπτού του και κάθε βιβλίου του, πλουταίνει τις γνώσεις και τα συναισθήματα του αναγνώστη, μαζί με τον θαυμασμό για τη δράση του, τη φιλοσοφία του, το πάθος του για αναζήτηση κάποιου απρόσιτου για μάς τους πολλούς και, βεβαίως, την ευχέρειά του στη διατύπωση των νοημάτων του και τον γλωσσικό του πλούτο.

Πράγματι στο βιβλίο «ερεθίζει τη μνήμη του» και μας παρουσιάζει γεγονότα, που ίσως, μερικά από αυτά τα ζήσαμε κι εμείς, αλλά αυτός τα

είδε με μια άλλη διεισδυτική ματιά, «βλέπει και ακούει άλλα πράγματα», που πραγματικά θέλγουν τον αναγνώστη.

Το βιβλίο έχει τίτλο «Ερεθίζοντας τη μνήμη» και υπότιτλους: Σε δεύτερο πρόσωπο. Τριάντα πέντε σταθμοί στο μυθολογικό χάρτη μιας περιπέτειας», Βόλος 2023 και μας προκαλεί με το ερώτημα «Τι θέλει να πει ο ποιητής;». Διαβάζοντας το βιβλίο εξηγείς τις λέξεις «μυθολογικό» και «περιπέτεια», γιατί πράγματι τα γεγονότα που τα ερεθίζει η μνήμη του φαντάζουν «μυθολογικά» δηλ. φανταστικά και περιπετειώδη γιατί εμπεριέχουν πολλές και ανυπέρβλητες δυσκολίες τις οποίες ξεπερνά-κατανικά ο συγγραφέας. Είναι, μπορούμε να πούμε, μια αυτοβιογραφία του Κυριάκου από τα παιδικά του χρόνια μέχρι σήμερα, που μπορεί σε κάποια σημεία να δούμε και

τον εαυτό μας-σε εντελώς, βεβαίως, διαφορετικό επίπεδο- και να θαυμάσουμε το πάθος του γιατί πιστεύει ότι «Το άτομο πραγματώνει τον εαυτό του μέσω της δράσης και όχι μέσω της ύπαρξης, γιατί η δράση είναι ο μόνος τρόπος ύπαρξης του ατόμου» (σελ.186). Κυνηγάει το ακατόρθωτο, το δύσκολο, το δυσπρόσιτο, που τελικά το «εγγίζει», το «πιάνει», και χαίρεται ιδιαίτερα γι' αυτό.

Πριν αρχίσει την περιγραφή των γεγονότων και των περιπετειών μάς παραθέτει τρία κεφάλαια (Προλόγισμα-Ας μιλήσουμε για μνήμη-Εισαγωγή) θεωρητικής εξερεύνησης των συμβάντων, που θα επακολουθήσουν και οι αναγνώστες «διαβάζουν» τη θεωρητική εξάρτυση του συγγραφέα πάνω στο θέμα των απλών ή και τολμηρών εξερευνήσεων της ζωής του αλλά και της απλής καθημερινής ενασχόλησής του. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο συγγραφέας-όπως το γράφει και στον υπότιτλο του βιβλίου- γράφει σε δεύτερο πρόσωπο, συνομιλώντας, κυριολεκτικά, με τον αναγνώστη, που τον έχει δίπλα του και του τα διηγείται σαν να τα έπραξε ο αναγνώστης. Και ιδού οι πρώτες γραμμές του από το Προλόγισμα (σελ. 9): «Η τόλμη, ο κίνδυνος κι η φαντασία, ήταν τα τρία στοιχεία που καθόρισαν τη ζωή σου. Σε σημάδεψαν και τα τρία. Και με την καλή και με την κακή εκδοχή τους». Αντί να γράψει για τον εαυτό του: «Η τόλμη, ο κίνδυνος κι η φαντασία, ήταν

τα τρία στοιχεία που καθόρισαν τη ζωή μου. Με σημάδεψαν και τα τρία. Και με την καλή και με την κακή εκδοχή τους». Στο δεύτερο κεφάλαιο (Ας μιλήσουμε για τη μνήμη) ο συγγραφέας αναφέρει επώνυμους συγγραφείς παγκόσμιας εμβέλειας πάνω στη μνήμη. Γράφει από τον Γιάννη Ρίτσο (σελ. 11): «Πόσα θλιμμένα βράδια δε μας έχουν αφήσει ευφρόσυνες μνήμες» και από τον Μαρσέλ Προυστ (σελ. 11): «...δεν μπορούσα να βρω το αντικείμενό μου παρά μόνο μέσα σ' αναμνήσεις...». Και στην Εισαγωγή του σημειώνει (σελ. 15): «Στα παιδικά σου χρόνια φοβόσουν συνεχώς. Φοβόσουν τις σκιές, το σκοτάδι, τη νύχτα...Φοβόσουν γενικά τη μαυρίλα...Αργά, πολύ αργά, εξώκειλε η ιδέα του φόβου κι έχασες σιγά-σιγά κάθε της νόημα. Πώς; Να, σαν είδες πως ο φόβος ήταν μια ιδέα σφηνωμένη στο μυαλό των ανθρώπων που ζούνε σ' έναν κόσμο σφραγισμένο, γαλουχημένο από υπερβολές και παραμύθια, επιχείρησε να τρυπήσεις τον φλοιό για να μπεις στην ψίχα του φόβου. Να μπεις στο πετσί του και να τον ξεφλουδίσει... Έτσι άρχισε το ξεφλούδισμα του φόβου που δεν τον άφησες από τότε σε χλωρό κλαρί...Ότι ακολούθησε υπήρξε αποτέλεσμα αυτής της α-συνειδησίας, ατελούς αντίληψης του κινδύνου και ευθεία ροπή προς το ακατόρθωτο...Η επιείκειά σας φρονώ ότι είναι δεδομένη».

Και μετά τα θεωρητικά μπαίνει στα 35 γεγονότα κατά χρονολογική σειρά από το 1953 με τα παιδικά του χρόνια. Με γλαφυρό τρόπο γράφει για την παιδική και εφηβική ηλικία του-ίσως οι μεγάλης ηλικίας αναγνώστες αναγνωρίσουν κάπου τον εαυτό τους-και έχει σπαρταριστές εικόνες από την τοπική ιστορία. «Το 1967 ήταν η μέρα που άλλαξε η ζωή μας» θα γράψει στη σελίδα 47, με άλλα τρία κεφάλαια για την περίοδο της χούντας. Το 1974 αρχίζει την επαγγελματική του σταδιοδρομία στον Πειραιά στην περιοχή της Τρούμπας περιγράφοντας τις εικόνες της περιοχής. Το 1976 στο κεφάλαιο «Με το τρένο των ποδιών» (σελ. 73) περιγράφει 10 διαδρομές πάνω στις ράγες των τρένων που περπάτησε. Εδώ πρέπει να επισημάνω ότι ο Κυριάκος δεν περπατάει με τα «πόδια» μόνο, αλλά και με το μυαλό, την ιστορία και το συναίσθημα. Βάζει έναν στόχο, μελετάει την περιοχή και προχωρεί υπερνικώντας τις δυσκολίες. Το ίδιο έχει κάνει και στο κεφάλαιο «Φрукτωρίες. Τα ραδιοσήματα της αρχαιότητας» (σελ.157) στο έτος 2002. Στα γυμνασιακά μας χρόνια διαβάσαμε ότι το μήνυμα της λήξης του τρωικού πολέμου με την άλωση του Ιλίου, έφτασε από την Τρωάδα στο Άργος με τις φрукτωρίες δηλ. τις φωτιές που άναψαν στις κορυφές των βουνών που είχαν οπτική επαφή μεταξύ τους. Σύμφωνα με τον Γιάννη Κακριδή ήταν οκτώ, οι εξής: Ίδα της Τρωάδας (πρώτη), Λήμνος (δεύτερη), Άθως (τρίτη), Μάκιστος Εύβοιας-Καντήλι (τέταρτη), Μέσσιπος Βοιωτίας-Κτυπιάς (Πέμπτη, Κιθαιρώνας (έκτη), Γεράνεια (έβδομη) και Αραχναίο

Αργολίδας (τελευταία φλόγα). Εί! το θηρίο ο Κυριάκος ανέβηκε και στις οκτώ κορυφές και έψαξε να βρει υπολείμματα αρχαίων αποτυπωμάτων! Και βρήκε ό, τι βρήκε και μας τα περιγράφει. Περιπάτησε με κεραυνούς στον Όλυμπο! (σελ.118), έγινε μούσκεμα στο φαράγγι «Πάντα βρέχει» (σελ. 125), γλίστρησε στα «νερά της Στυγός» (σελ. 130), λούστηκε στα νερά του Βοϊδομάτη (σελ. 134), μπήκε στο σπήλαιο του Αγγίτη ποταμού (σελ. 141) και ανέβηκε με χιόνια στη κορυφή Άγιος Αντώνιος του Ολύμπου (σελ. 145), έκανε τρία ταξίδια σε φάρους (σελ. 150), ανέβηκε στη Νιάλα, αναζητώντας το Φλυτζάνι με τις κορυφές του (σελ.181), περιπάτησε σκληρά στο δρομολόγιο της διαφυγής (τρίτης ομάδας) των Μεσολογιτών μετά την Έξοδο στις 10 Απριλίου 1826 (σελ. 190) και διάβασε το βιβλίο του Νίκου Γκατζογιάννη η «ΕΛΕΝΗ» που αφορούσε τη ζωή, τα πάθη και τον θάνατο της μητέρας του κατά τον Εμφύλιο στο χωριό Λια της Θεσπρωτίας και πήγε εκεί να γνωρίσει το χωριό και να βρει τρεις εικόνες του δικού μας λαϊκού ζωγράφου Θεόφιλου που βρίσκονταν εκεί!

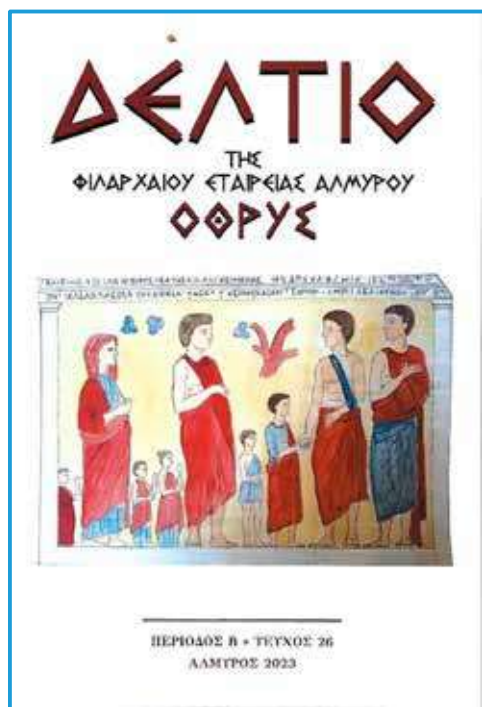
Η απαγωγή του Γερμανού στρατηγού Κράιπε στις 25 Απριλίου 1944 (σελ. 213) θα τον κεντρίσει να βαδίσει επί δεκαπέντε μέρες πάνω στα χνάρια της ιστορικής απαγωγής στα βουνά και στα φαράγγια της Κρήτης! Το θέμα του Εμφυλίου θα το διατρέξει μέσα σε δυο ενότητες («Αναζητώντας το θρυλικό «Νοσοκομείο» του Πέτρου Κόκκαλη και Βίτσι, ο περίφημος ελιγμός) στις σελίδες 233 και 240) και θα κλείσει το 2021 και το 2022 με την επίσκεψη-περιπέτεια σε πνευματικούς-θρησκευτικούς χώρους σε ένα μικρό γυναικείο μοναστήρι και άλλη μια συνάντηση με γυναίκα στα μέρη των Αγίων Τόπων (σελ. 246 και 255).

Όλες οι ενότητες και άλλες που δεν αναφέραμε σε κεντρίζουν να τις παρακολουθήσεις με ενδιαφέρον, «απνευστί» θα έλεγα. Συγχαίρω και ευχαριστώ τον φίλο Κυριάκο για την πνευματική πανδαισία που μου πρόσφερε μέσα από τις σελίδες του βιβλίου του. Θα το συνιστούσα να το διαβάσουν όχι μόνον οι κάποιες ηλικίας συμπολίτες μας, αλλά κυρίως οι νεαροί για να δουν και να μάθουν πώς σκέπτονταν και πώς ενεργούσαν οι νεαροί της δύσκολης εποχής εκείνης, γιατί πάντα κάθε εποχή και κάθε ηλικία έχει τις δυσκολίες της. Κατευόδιο σ' αυτό το βιβλίο και ευχές στον Κυριάκο για νέο βιβλίο, γιατί το χέρι του και το μυαλό του συνεχώς «τρέχουν»!

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 18 Φεβρουαρίου 2024)

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 25-02-2024
3. ΔΕΛΤΙΟ της Φιλάρχαιου Εταιρείας Αλμυρού «Όθρυς»,
 (τεύχος 26ο, Αλμυρός 2023)

Η Φιλάρχαιος Εταιρεία Αλμυρού «Όθρυς», το λαμπρό αυτό πολιτιστικό Σωματείο, που βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών, μετά την έκδοση των αφιερωματικών Δελτίων στα «200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση (24^ο/2021)» και στα «100 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή (25^ο/2022)», συνεχίζει την έκδοση στο έτος 2023 του 26^{ου} τεύχους σε πολυθεματική μορφή.

Η Συντακτική Επιτροπή του Δελτίου με επικεφαλής την κ. Χρυσούλα Κοντογεωργάκη και τον επιμελητή της έκδοσης κ. Βίκτωρα Κοντονάτσιο συμπεριέλαβε, μέσα στις 376 σελίδες του, αξιόλογες επιστημονικές εργασίες Ελλήνων και ξένων επιστημόνων σε εξειδικευμένα αρχαιολογικά θέματα της περιοχής Αλμυρού (αρχαία Άλος (2) και ανασκαφές στα Ζερέλια Θεσσαλίας), προσθέτοντας ποικίλα άλλα θέματα γενικού ενδιαφέροντος (τέσσερα) από Έλληνες συγγραφείς.

Ιδιαίτερης προσοχής είναι το έγχρωμο εμπροσθόφυλλο του ΔΕΛΤΙΟΥ. Είναι το επιτύμβιο ανάγλυφο το οποίο βρέθηκε στο Δρίσκοι της περιοχής Φαρσάλων και το οποίο παρουσιάζεται επιχρωματισμένο με την έμπνευση και την καλλιτεχνική επιμέλεια της κ. Ευαγγελίας Κοντογεωργάκη, λιθανάγλυφο το οποίο ανακάλυψε και διέσωσε η Φιλάρχαιος

Εταιρεία Αλμυρού «Όθρυς».

Το πρώτο θέμα που το υπογράφουν οι: Viadimir Stissi, Jitte Waagen, Δέσποινα Ευσταθίου, Reinder Reinders, Βάσω Ροντήρη, Ιωάννα Μαμαλούδη και Ευαγγελία Σταμέλου έχει τίτλο: «Άλος: Προκαταρκτική έκθεση των ερευνητικών εκστρατειών των ετών 2011-2013».

Το δεύτερο θέμα επίσης αναφέρεται στον αρχαιολογικό χώρο της Άλου και έχει τίτλο: «Άλος: Προκαταρκτική έκθεση επί των δοκιμαστικών τάφρων του 2013-2014 στην Πλατανιώτικη Μαγούλα», που την υπογράφουν οι: Vladimir Stissi, Elon Heymans, Tamara Dijkstra, Reinder Reinders, Δημήτρης Αγνωσιώτης, Δέσποινα

Ευσταθίου, Sjoukje Kamphorst, Ιωάννα Μαμαλούδη, Βάσω Ροντήρη, Janric Van Rookhuijzen και Ευαγγελία Σταμέλου.

Το τρίτο θέμα, επίσης εξειδικευμένο και επιστημονικά αρχαιολογικό αναφέρεται στις «Ανασκαφές στα Ζερέλια Θεσσαλίας» με υπογραφές των A.J.B.Wace, J.P.Droop, M.S.Thompson. Και τα τρία παραπάνω αρχαιολογικά θέματα με μετάφραση από την αγγλική στην ελληνική γλώσσα, με εισαγωγικά σημειώματα και σχόλια έκανε ο επιμελητής της έκδοσης Βίκτωρ Κοντονάτσιος.

Το τέταρτο θέμα, που το υπογράφει ο Νικόλαος Ι. Γιαννόπουλος έχει τίτλο «Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ. Πώς έζων. -Τι επίστευον.-Πώς ενεδύοντο. Κατορθώματα Θεσσαλών ηρώων. Ιστορική επισκόπησης». Συνοδεύεται με προλογικό σημείωμα του επιμελητή της έκδοσης του «Δελτίου» Βίκτωρα Κοντονάτσιου από τον οποίο μαθαίνουμε ότι αυτή την εργασία τη δημοσίευσε σε συνέχειες ο Γιαννόπουλος στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» τον Σεπτέμβριο του 1910 και είχε ευμενή απήχηση στους αναγνώστες εκείνης της εποχής.

Το πέμπτο θέμα είναι μια μελέτη του Βίκτωρα Κοντονάτσιου με τίτλο: «Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΑΛΜΥΡΟΣ» (σελ. 113-215). Εδώ μαθαίνουμε για την ανάπτυξη του Βυζαντινού Αλμυρού (στην παραλία στις εκβολές του Κουάριου ποταμού-Ξηριά) από τον 7^ο αιώνα (εποχή ακμής των Χριστιανικών Φθιώτιδων Θηβών-αρχαιολογικός χώρος Ν. Αγχιάλου) μέχρι το τέλος του Βυζαντινού Αλμυρού που έγινε απότομα μετά την μάχη των Καταλανών και του Δούκα των Αθηνών Γουάλθηρου, που έγινε στις εκτάσεις του παραλιακού Αλμυρού στις 15 Μαρτίου 1311.

Το έκτο θέμα, που το υπογράφουν οι: Χρυσούλα Κοντογεωργάκη και ο Παναγιώτης Θ. Τσιαμανής έχει τίτλο: «Από το Άντρον Νυμφών και Χείρωνος παρά την Φάρσαλον έως την επαρχία Αγιάς». Οι Αρχαιολογικές Περιηγήσεις του Νικολάου Ι. Γιαννοπούλου στο νομό Λαρίσης» δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα «Εβδομαδιαία Επιθεώρησης» ΝΕΟΛΟΓΟΥ (1894) και έχουν ενδιαφέρον.

Το έβδομο θέμα, που το παρουσιάζει ο Δημοσθένης Α. Χατζηλέεκακας, διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας έχει τίτλο: «Πρωτότυποι Μαθηματικοί Κώδικες (χειρόγραφα) του Λόγιου-Παιδαγωγού π. Στεφάνου Κομμητά (1762 Κωφοί Αλμυρού – 1830 Πέστη Ουγγαρίας). Μελέτη που αναφέρεται με λεπτομέρειες σε κώδικες Μαθηματικών και σκέψεις του π. Στεφάνου Κομμητά, πάνω σε Μαθηματικά θέματα. Για συμπλήρωμα της μελέτης αυτής δημοσιεύεται και η μελέτη της Κλεονίκης Απ. Νταχμίρη, Μαθηματικού Μ. Sc., και της Ειρήνης Απ. Νταχμίρη, Μαθηματικού με τίτλο: «Μια συγκριτική προσέγγιση των Χειρογράφων Αριθμητικής, Άλγεβρας, Γεωμετρίας, Τριγωνομετρίας και Επιτομής των Μαθηματικών του Λόγιου-Παιδαγωγού π. Στεφάνου Κομμητά (1762-1830) με τα σημερινά σχολικά Εγχειρίδια Μαθηματικών»

Ως 8^ο θέμα φαίνεται μία προσθήκη στο προηγούμενο τεύχος (δύο σελίδες) της Χρύσας Μαρδάκη με τον τίτλο: «Ό,τι ο πόλεμος σκοτώνει, η μνήμη το ξαναγεννά. Οι Μικρασιάτες πρόσφυγες του Αλμυρού Μαγνησίας».

Ακολουθούν «Έργα και Ημέραι» της Φιλαρχαίου Εταιρείας Αλμυρού «Όθρυς» από Αύγουστο 2022 έως Αύγουστο 2023 με τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, που πραγματοποιήθηκαν κατά το διάστημα αυτό (είκοσι τον αριθμό) σε επιμέλεια της Χρυσούλας Δ. Κοντογεωργάκη.

Η ύλη του βιβλίου θα τελειώσει με τη Βιβλιοπαρουσίαση με την επιμέλεια της Χρυσούλας Δ. Κοντογεωργάκη, που παρουσιάζονται 32 βιβλία και άλλα έντυπα που πλούτισαν τη Βιβλιοθήκη της Φιλαρχαίου Εταιρείας.

Το βιβλίο θα κλείσει με την επισήμανση ότι το παρόν Δελτίο (26^ο / 2023), εκδόθηκε με δαπάνη του κ. Γεωργίου Σακελλίωνος και με την αναγραφή των νέων μελών της Φ. Ε. Α. Στην τελευταία σελίδα αναγράφεται «Τυπώθηκε στον Βόλο το 2023 από το τυπογραφείο «ΠΑΛΜΟΣ» σε 210 αντίτυπα.

Συγχαρητήρια στο Δ. Σ., στη Συντακτική Επιτροπή και στον Επιμελητή της έκδοσης του ΔΕΛΤΙΟΥ (26^ο / 2023) της Φιλαρχαίου Εταιρείας Αλμυρού «Όθρυς», για την συνεχή έκδοση αυτού του πολύτιμου πολιτιστικού αποθέματος του Αλμυρού και της περιοχής του και συνιστώ εκθύμως στους αναγνώστες της εφημερίδας «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» να το προμηθευτούν. Κάτι που τους ενδιαφέρει θα βρουν στις σελίδες του.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 25 Φεβρουαρίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 24 Μαρτίου 2024»)

Έκδοση από την Εταιρεία Θεσσαλικών Ερευνών

4. Αρχείο Θεσσαλικών Μελετών (τόμος 24^{ος} , Βόλος 2023)

Η Εταιρεία Θεσσαλικών Ερευνών, το λαμπρό αυτό επιστημονικό-πολιτιστικό Σωματείο του Βόλου, διανύοντας τα πενήντα τρία χρόνια από την ίδρυσή του και βραβευμένο από την Ακαδημία Αθηνών για την υπερπεντηκονταετή δράση του, προχώρησε στην παρουσίαση του 24^{ου} τόμου (Βόλος 2023) του «ΑΡΧΕΙΟΥ Θεσσαλικών Μελετών».

Με επικεφαλής την πρόεδρο κυρία Μηλίτσα Καραθάνου, τα αξιότιμα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιστημονικής Επιτροπής, επιμελούνται με υπευθυνότητα την ύλη της περιοδικής αυτής έκδοσης του ΑΡΧΕΙΟΥ, το οποίο πραγματεύεται θέματα της επικαιρότητας, αλλά και άλλα γενικού ενδιαφέροντος. Έγραψα για θέματα επικαιρότητας γιατί στο ΑΡΧΕΙΟ αυτό συνεχίζεται (κατά το ήμισυ σχεδόν των σελίδων) το θέμα της

Μικρασιατικής Καταστροφής του 1922 (εκατό χρόνια συλλογικής μνήμης) και της έλευσης των προσφύγων στην περιοχή μας, που παρουσιάστηκε στον προηγούμενο 23^ο τόμο του ΑΡΧΕΙΟΥ.

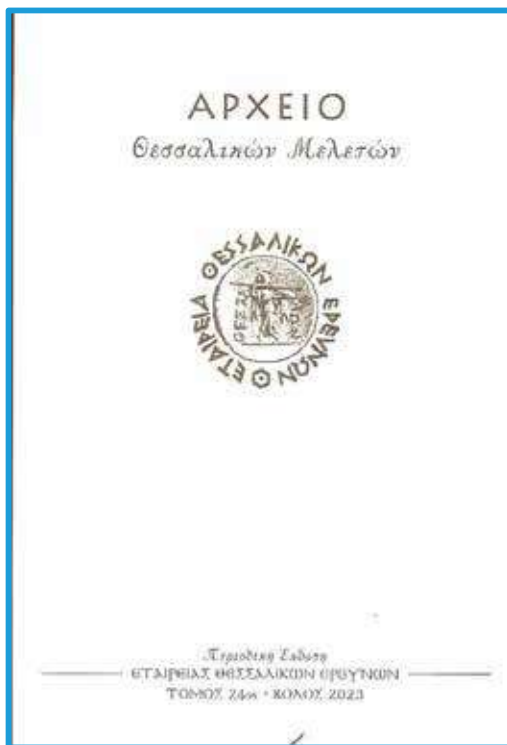
Στον πρόλογό η πρόεδρος εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίηση που η Ε.Θ.Ε. προχώρησε στην έκδοση του επιστημονικού της οργάνου (του ΑΡΧΕΙΟΥ), παρ' όλες τις δυσκολίες που προέκυψαν, καταλήγοντας ότι «παραδίδουμε τον εικοστό τέταρτο τόμο του Αρχείου Θεσσαλικών Μελετών στην εκτίμηση του αναγνωστικού κοινού».

Έτσι στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται πέντε θέματα

από την Μικρασιατική Καταστροφή και την εγκατάσταση των προσφύγων και στο δεύτερο οκτώ θέματα γενικού ενδιαφέροντος.

Το πρώτο θέμα (σελ. 11-32), που το υπογράφει η κ. Αμαλία-Ειρήνη Γιαννακά, Αρχειονόμος, MSc, Προϊσταμένη Τμήματος Επεξεργασίας Αρχείων, Ευρετηρίασης, Εθνικού Ευρετηρίου Αρχείων και Ειδικών Ιστορικών Αρχείων της Κεντρικής Υπηρεσίας των Γ. Α. Κ., έχει τίτλο: «Αναζητώντας ψηφίδες μνήμης για τον προσφυγικό πληθυσμό της Θεσσαλίας στην Ψηφιακή Πύλη Αρχείων για το 1922 των Γενικών Αρχείων του Κράτους». Εδώ περιγράφεται ότι τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ. Α. Κ.), προχώρησαν στην συγκρότηση μιας «Ψηφιακής Πύλης Αρχείων για το 1922», που στοχεύει στη συγκέντρωση σε ένα διαδικτυακό ιστότοπο τα αρχεία όλης της χώρας που αφορούν τον ελληνισμό της Μικράς Ασίας και, βεβαίως, μπορεί να έχει πρόσβαση ο καθένας (Ηλεκτρονική διεύθυνση: archives1922.gak.gr).

Το δεύτερο θέμα (σελ. 33-50), που το υπογράφει η κ. Ουρανία Σταματιάδου-Κουτσογιάννη, Φιλολόγος, Πρόεδρος του Μικρασιατικού Συλλόγου «Το Εγγλεζονήσι», έχει ως τίτλο: «Το Ελληνικό Θέατρο στον Μικρασιάτικο Χώρο στο β' μισό του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα»,

μας μεταφέρει στα θεατρικά δρώμενα της Κωνσταντινούπολης και της Σμύρνης από τα 1623!. Ενδιαφέρουσες πληροφορίες που δείχνουν τον πολιτισμό τους.

Το τρίτο θέμα (σελ. 51-64), που το παρουσιάζει ο υπογράφων το σημείωμα αυτό, έχει ως τίτλο «Εξανθηματικός τύφος πλήττει τους Μικρασιάτες πρόσφυγες στον Βόλο-Μεταφορά προσφύγων στον προσφυγικό συνοικισμό». Μία δραματική σελίδα της ζωής των προσφύγων, όπου σε δυο καπναποθήκες που διέμεναν, προσβάλλονται από εξανθηματικό τύφο και μεταφέρονται άρον-άρον στα μισοτελειωμένα «σπίτια»-μονοκάμαρα του νεοαναγειρόμενου προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας Βόλου, τον Ιανουάριο του 1924.

Το τρίτο θέμα (σελ.65-82), που το υπογράφει ο Γιώργος Κοντομήτρος, διδάκτορας του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ειδικός Γραμματέας της Ε. Θ. Ε. και ο έχων την φιλολογική επιμέλεια του παρόντος τόμου, έχει ως τίτλο «Η Σμυρναία Βασιλική Αρκά-Βογιατζοπούλου. Μια φυσιογνωμία του ελληνικού γυναικείου αθλητισμού. Η συμβολή της στην εξάπλωσή του». Μια συγκλονιστική ιστορία προσφυγιάς του 1922, που εξελίχτηκε εδώ στον Βόλο, όπου ένα μικρό ορφανό προσφυγόπουλο (δύο ετών) από εύπορη οικογένεια της Σμύρνης, υιοθετείται από την πλούσια οικογένεια του Μιλτιάδη Βογιατζόπουλου από τον Άγιο Γεώργιο Νηλείας και εξελίσσεται σε μορφή του γυναικείου αθλητισμού με πανελλήνια εμβέλεια, μέσα από το Γυμνάσιο Θηλέων Βόλου και τον Γυμναστικό Σύλλογο Βόλου.

Το τέταρτο θέμα (σελ.83-102), που το υπογράφει η Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση, φιλόλογος, συγγραφέας, έχει ως τίτλο «Συνοικία Κουφόβουνο». Η συγγραφέας, αφού περιγράφει το νταμάρι του παππού της Αναστάση Μαρμαρά από τα Θείρα στον μικρό λοφο του Κουφόβουνο, συνεχίζει με το, τότε, 20^ο δημοτικό σχολείο που σε επαφή με το νταμάρι, την πλατεία Παύλου Ηλιάδη, ακριβώς δίπλα, το θερινό σινεμά «Ηρώδειον», την ασβεσταριά Σαμαρά και τη ζωή στο Κουφόβουνο. Εικόνες μιας εποχής, που χάθηκε...

Στο πέμπτο θέμα (σελ. 103-118), που το υπογράφει ο Λευτέρης Τσίλογλου, που σπούδασε στο ΕΚΠΑ Φυσική, έχει ως τίτλο «Ο Μικρασιάτης Αναστάσης Τσίλογλου. Αφιερώματα-περιπέτειες-ιδιαιτέρως χαρακτηριστικά». Εδώ ο Λευτέρης Τσίλογλου, που γεννήθηκε και έζησε τα παιδικά και εφηβικά του χρόνια στα προσφυγικά της Νέας Ιωνίας, κάνει μια αναλυτική παρουσίαση του Μικρασιάτη πατέρα του Αναστάση, πολύ συγκινητική και αποκαλυπτική.

Εδώ τελειώνουν τα θέματα με μικρασιάτικο περιεχόμενο και ακολουθούν τα γενικά.

Στο πρώτο θέμα (σελ. 121-132), που το υπογράφουν οι Γεώργιος Γκέκος, Ομότιμος Καθηγητής του Πολυτεχνείου της Ζυρίχης και ο Γεώργιος Κοντομήτρος, δρ του ΠΔΤΔΕ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, έχει ως τίτλο «Το μυστήριο του ελβετικού δανείου για την Επανάσταση του 1821». Εδώ γίνεται λόγος για ένα δάνειο ύψους 150.000 φιορινίων από Φιλελληνικούς Συλλόγους της Ζυρίχης (Ελβετίας) και Στουτγάρδης (Γερμανίας) για την ενίσχυση του Επαναστατικού Αγώνα του 1821. Δυστυχώς τότε (το 1822) έγιναν ατασθαλίες γύρω από αυτό το δάνειο και παραμένει άγνωστο τι συνέβη με τα χρήματα που διέθεσαν οι Ελβετοί πολίτες.

Στο δεύτερο θέμα (σελ. 133-146), που το υπογράφει ο Αριστείδης Παπαδόπουλος, δάσκαλος, ιστορικός ερευνητής, έχει ως τίτλο «Ζήσης Θεοδοσιάδης-Παχάρνικος και Ιωάννης Τασσαίος. Δύο σπουδαία πρόσωπα από τον Άγιο Λαυρέντιο Πηλίου». Εδώ γίνεται αναφορά σε δύο σπουδαίους άνδρες του Αγίου Λαυρεντίου. Τον λόγιο παιδαγωγό, δάσκαλο και ποιητή Ζήση Θεοδοσιάδη- Παχάρνικο (1751-1849) και τον Ιωάννη Τασσαίο (1824-1869) μαθητή του Ζήση Θεοδοσιάδη, γιατρό, γερουσιαστή και πατριώτη.

Στο τρίτο θέμα (σελ. 147-166), που υπογράφεται από τον Νικόλαο Μ. Φιλάρετο, δάσκαλο, ιστορικό, έχει τίτλο «Ο παλιός ναός του Αγίου Ονουφρίου και η κτητορική επιγραφή. Εδώ γίνεται αναφορά για τον παλαιό ναό του Αγίου Ονουφρίου, ο οποίος κτίστηκε το 1800 και καταστράφηκε στους σεισμούς του Βόλου το 1955. Ήταν κι αυτός έργο του Δήμου Ζουπανιώτη, που έκτισε κι άλλες εκκλησίες στο Πήλιο.

Στο τέταρτο θέμα (σελ. 167-180), που το υπογράφει ο Βασίλης Βολιώτης, συγγραφέας, έχει ως τίτλο «Η Φιλεκπαιδευτική Αδελφότητα Δράκειας η «Σύμπνοια» (1884) και περιγράφεται η δράση αυτής της Αδελφότητας στην ίδρυση και λειτουργία Σχολείων στη Δράκεια από το έτος 1884 και μετά.

Στο πέμπτο θέμα (σελ. 181-204), με υπογραφή της Μαρίας Σπανού, ιστορικής ερευνήτριας, έχει ως τίτλο «Η πνευματική δόξα του Κωνσταντίνου Θεοτόκη». Εδώ γίνεται λόγος για τον σπουδαίο Κερκυραίο πεζογράφο και διανοητή Κωνσταντίνο Θεοτόκη (1872-1923), που η αδελφή του Ελένη (1879-1941) έγινε σύζυγος του Ολυμπιονίκη γιατρού-επιδημιολόγου Παναγιώτη Παρασκευόπουλου (1875-1956), ο οποίος είχε άποψη για την ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού Νέας Ιωνίας Βόλου (1923).

Στο έκτο θέμα (σελ. 205-238), με υπογραφή του Γρηγόρη Καρταπάνη, συγγραφέα, ερευνητή, έχει ως τίτλο «Οι φάροι του Βόλου. Πτυχές της ιστορικής τους διαδρομής». Εδώ ο συγγραφέας παρουσιάζει με λεπτομέρειες τους φάρους και τους φανούς στο λιμάνι του Βόλου.

Στο έβδομο θέμα (σελ. 239-253), με υπογραφή του Γιώργου Ι. Γιώτη, φιλόλογου, δρ ΒΣΑΣ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, έχει ως τίτλο

«Αεροπορικός πόλεμος και χώροι προστασίας. Το κεντρικό καταφύγιο του Βόλου». Εδώ ο συγγραφέας κάνει λόγο για την Παθητική Αεράμυνα (ΠΑΑ) κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου στην Ελλάδα και για το καταφύγιο της οδού Κονταράτου, στο κέντρο της πόλης του Βόλου.

Στο όγδοο και τελευταίο θέμα (σελ. 255-276), που το υπογράφει η Ελένη Παπαλοπούλου-Τσέργα, φιλόλογος, Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Σοφαδίτων Μαγνησίας, έχει ως τίτλο «Αναστοχασμός μετά τις καταστροφικές πλημμύρες στη Θεσσαλία. Η περίπτωση του Σοφαδίτη ποταμού». Εδώ η συγγραφέας, αφού αναφερθεί στην ιστορία του χώρου από τα αρχαία χρόνια, έρχεται στον Σοφαδίτη ποταμό και στη σημασία του, σε συνδυασμό με τις πρόσφατες καταστροφικές πλημμύρες.

Εδώ ολοκληρώνεται η παρουσίαση της ενδιαφέρουσας ύλης του ΑΡΧΕΙΟΥ.

Τέλος, κατά την ταπεινή μου άποψη, ας μου επιτραπεί να σημειώσω, ότι όλα τα θέματα του παρόντος ΑΡΧΕΙΟΥ, παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και οι αναγνώστες που θα τα διαβάσουν, θα αισθανθούν πνευματική ευφορία και πληρότητα. Συγχαρητήρια στην Εταιρεία Θεσσαλικών Ερευνών για την έκδοση του αυτού του ΑΡΧΕΙΟΥ Θεσσαλικών Μελετών (τόμος 24^{ος}, Βόλος 2023).

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 24 Μαρτίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 7 Απριλίου 2024)

5. «Ζαγοριανά Νέα πριν από 135 χρόνια» από τον Νίκο Διαμαντάκο

Ο Νίκος Διαμαντάκος, ο εκλεκτός φίλος και συνάδελφος, ο συγγραφέας και ερευνητής της Ζαγοράς και του Πουρίου- με επτά βιβλία και άρθρα- έχει από χρόνια πνευματική σχέση με το ιστορικό περιοδικό (εξαμηνιαίο) της Λάρισας «ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΗΜΕΡΟ-ΛΟΓΙΟ» του Κώστα Σπανού (Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών), το οποίο εκδίδεται από το 1980 ανελλιπώς και στο οποίο δημοσιεύει άρθρα και έρευνες, σχετικές, βέβαια, με την πατρώα του γη, τη Ζαγορά. Μέχρι τώρα έχει καταχωρήσει εννιά έρευνες. Και θα συνεχίσει...όπως μου είπε!

Έτσι, στον 85^ο τόμο του «Θεσσαλικού Ημερολογίου» (Λάρισα 2024), δημοσιεύει μια ενδιαφέρουσα έρευνα (εγώ την ονομάζω «Ζαγο-ριανά Νέα πριν 135 χρόνια») με τίτλο «Ψηφίσματα του Δήμου Ζαγοράς για φορολογίες, δωρεές και συντήρηση οδών στην περίοδο 1890 - 1911», για να φανεί η μέριμνα των δημοτικών αρχόντων εκείνης της εποχής, αλλά και η

καθημερινότητα των κατοίκων της Ζαγοράς με τις καλλιέργειες που επιδίδονταν τότε και με τις υποχρεώσεις τους, καθώς και με επώνυμους ευεργέτες. Μου απέστειλε ένα ανάτυπο της δημοσίευσής του και τον ευχαριστώ.

Ερευνώντας τα αρχεία του Δήμου Ζαγοράς σε διάφορα ξεχασμένα ντουλάπια ανακάλυψε «ατάκτως ερριμμένα», όπως γράφει, διάφορα χειρόγραφα σκονισμένα και φθαρμένα, που βέβαια, το ερευνητικό «μάτι» του συγγραφέα εντόπισε μερικά ενδιαφέροντα στοιχεία. Έτσι, ξεχώρισε: α) 4 Πρακτικά για την επιβαλλόμενη δημοτική φορολογία στα παραγόμενα τοπικά προϊόντα και στα εισαγόμενα από άλλους Δήμους, β) 2 Πρακτικά για γενόμενες μεγάλες δωρεές σε ανεγειρόμενο ναό και γ) ακόμη 2 Πρακτικά για την επισκευή του δρόμου Ζαγοράς-Χορευτού και για την ανακήρυξη του τότε πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου σε επίτιμο δημότη του Δήμου Ζαγοράς. Νομίζω πώς έχουν ενδιαφέρον όλα.

Από τα οκτώ πρακτικά τα πέντε υπογράφει ως δήμαρχος ο Γεώργιος Γιαννακός (1^ο, 2^ο, 3^ο, 4^ο και 8^ο) για τον οποίο ο Ν. Δ. σημειώνει ότι: «Ο Γεώργιος Γιαννακός ήταν εγγονός του γενάρχη της οικογένειας Γεωργίου Γιαννακού, η οποία ήλθε από τη Βόρεια Ήπειρο, λίγα χρόνια πριν από την καταστροφή της Μοσχόπολης το 1771. Ήταν χρυσοχόος και ευκατάστατος. Αγόρασε μεγάλα οικόπεδα στην κεντρική πλατεία του Αγίου Γεωργίου, όπου κτίστηκαν τρία πυργόσπιτα. Η οικογένεια Γιαννακού ή Γιαννακόπουλου ήταν από τις αρχοντικές οικογένειες της Ζαγοράς». Στο 5^ο υπογράφει ο Αλέξανδρος Γιαννακός (γιος ή αδελφός του;) Το έκτο υπογράφει ο Γεώργιος Κυριακόπουλος, το 7^ο ο Ιωάννης Ρήγας και το όγδοο ο Ιωάννης Δ. Κασσαβέτης. Υπογράφοντες δημοτικοί σύμβουλοι σ' αυτά τα πρακτικά αναφέρονται οι: Α. Βοσταντζής (5 φορές), Α. Βελαλής (3), Ν. Βελαλής (1), Γ. Βελαλής (3), Ν. Πολίτης (2), Α. Πολίτης (1), Σ. Τσουκανάκης (4), Φ. Τσουκανάκης (1), Γ. Κρυώνης (3), Κ. Μώρος (2), Ι. Γεραμπίνης (2), Ι. Αφέντος (1), Γ. Ξυνογαλάς (1), Ν. Κωλέτης (1) και Ν. Χρυσοχού (1). (Σημείωση: Έγραψα τα ονόματα με τη βεβαιότητα ότι θα υπάρχουν

απόγονοι αυτών). Επίσης υπάρχουν και άλλες υπογραφές δυσανάγνωστες). Οι ημερομηνίες των πρακτικών είναι από τις 6 Φεβρουαρίου 1890 έως 22 Δεκεμβρίου 1911.

Εμείς από τα 8 Πρακτικά αυτά θα διαβάσουμε τις παρατηρήσεις του συγγραφέα (Συγκρίσεις, διευκρινίσεις, συμπληρώσεις), εννοείται, βεβαίως, με συντομία:

1^ο Πρακτικό (αριθμ. 76, 29 Νοεμβρίου 1908). «Δημοτικός φόρος σε παραγόμενα τοπικά προϊόντα». Σημειώνει ο Ν. Δ.:

A. Την πρώτη θέση στα γεωργικά προϊόντα είχαν τα γεώμηλα (πατάτες). Οι πατάτες για έναν και πλέον αιώνα, ήταν το βασικότερο γεωργικό προϊόν στη Ζαγορά και στα άλλα χωριά του ανατολικού Πηλίου. Από τα μήλα ξεχώριζαν, για την ποιότητά τους, τα φιρίκια («βασιλιάς των μήλων»). Άλλα μήλα ήταν τα σκιούπια, τα μαρκέικα, οι μανιές και αργότερα οι ρενένες που συνεχίζουν να παράγονται. Επίσης αποδοτικό προϊόν ήταν και τα φουντούκια και τα μούσμουλα, που, τα τελευταία, δεν υπάρχουν πλέον.

B. Γίνεται λόγος για τα κουκούλια, που παραγόταν το μετάξι. Αυτά είχαν υψηλή τιμή. Από τη Ζαγορά γινόταν εμπόριο πολλών κουκουλιών σε ελληνικά και ευρωπαϊκά λιμάνια.

Γ. Αναγράφεται φόρος στις ελιές και στο παραγόμενο λάδι. Ήταν ακριβό είδος το λάδι.

Δ. Φορολογία οριζόταν και για τα δασικά προϊόντα: ταμπάνια (μακριά δοκάρια), τηλεγραφικοί στύλοι, δόγκες (γυρτά σανίδια για βαρέλια), διάφορα άλλα σανίδια, καυσόξυλα, καρόξυλα, κάρβουνα και οποιοδήποτε άλλο δασικό προϊόν. Η περισσότερη ξυλεία προερχόταν από τις αγριοκαστανιάς και τα πλατάνια.

2^ο Πρακτικό (αριθμ. 75, 29 Νοεμβρίου 1908). «Δημοτικός φόρος στα εισαγόμενα προϊόντα»: α) Θέμα του είναι η επιβολή δημοτικού φόρου για τη δημοτική εκπαίδευση. Τούτο σημαίνει ότι ο Δήμος να πληρώνει τα έξοδα λειτουργίας των σχολείων και να πληρώνει τους δασκάλους, όπως αναγράφεται σε άλλα πρακτικά, β) Τον φόρο εισέπρατταν κάποιοι δημότες και μετά τον απέδιδαν στον Δήμο και εννοείται, πως κρατούσαν κάποιο ποσοστό δικό τους.

3^ο Πρακτικό (αριθμ. 78, 17 Οκτωβρίου 1910). Σ' αυτό καθορίζονται οι τρεις σταθμοί είσπραξης των δημοτικών φόρων (εισαγόμενα και εξαγόμενα προϊόντα). Αυτοί είναι: 1. Η παραλία Χορευτού, 2. Η θέσης Προφήτης Ηλίας διά της οδού Ζαγοράς-Καλύβας Μπασδέκη-Βόλου καθώς και της μεγάλης οδού Μακρυρράχης-Καλύβας Μπασδέκη-Βόλου και 3. Στην αγορά Αγίου Γεωργίου προς Πήλιον, Μακρινίτσα και Δήμον Βοίβης (Σημείωση. Από την οδό αυτή που πήγαινε στον θεσσαλικό κάμπο και στη τη λίμνη Κάρλα

αγόραζαν σιτάρι και ψάρια (καρλιώτικα), που τα πουλούσαν στη Ζαγορά και γειτονικά χωριά (εννοείται και πάλι με μουλάρια).

4^ο Πρακτικό (αριθμ. 110, 29 Νοεμβρίου 1908). Εδώ καθορίζεται η φορολογία στα εισαγόμενα και εξαγόμενα προϊόντα στα 4% επί της αξίας αυτών, πλην των ταχυδρομικών δεμάτων και των ειδών Μονοπωλίου (φωτιστικό πετρέλαιο, αλάτι, τσιγαρόχαρτα, σπύρτα, παιγνιόχαρτα και το φωτιστικό οινόπνευμα).

5^ο Πρακτικό (Πράξις Γ', 6 Φεβρουαρίου 1890). «Σ' αυτό εκφράζεται η αϊδιος ευγνωμοσύνη της Κοινότητας Ζαγοράς και ενοριακού ιερού ναού της συνοικίας Σωτήρος τω αξιοτίμω ευπατρίδη Αποστόλω Κ. Πρίγκω δια την υπ' αυτού γενομένην δωρεάν 300 αγγλικών λιρών προς ανέγερσιν του ναού του Σωτήρος». Ο Αποστολος Πρίγκος είχε γεννηθεί στη Ζαγορά και πλούτισε στην Αλεξάνδρεια ασχολούμενος με το εμπόριο του βαμβακιού. Κοντά στην πλατεία Αγίου Γεωργίου είχε τριώροφο αρχοντικό, που ο γιος του Κων. Α. Πρίγκος το δώρισε στην Κοινότητα Ζαγοράς «εις μνήμην του πατρός του». Στο κτήριο αυτό στεγάστηκαν οι Υπηρεσίες της Κοινότητας για πολλά χρόνια.

6^ο Πρακτικό (Ψήφισμα 32, 27 Δεκεμβρίου 1898). Σ' αυτό «αποδέχεται την πρόταση του Ηρακλέους Βόλτου». Ο Ηρακλής Βόλτος είχε προτείνει να κατασκευάσει το τέμπλο του ιερού ναού Μεταμορφώσεως του Σωτήρος. Μετά από 3 έτη το τέμπλο ήλθε με καΐκι στο Χορευτό και μετά στη Ζαγορά με ζώα. Οι αδελφοί Βόλτου (Ηρακλής, Αλέξανδρος και Παναγιώτης) έγιναν ευεργέτες της Ζαγοράς. Επίσης στο πρακτικό αναφέρεται και ο Ιωάννης Ραφτάκης, που γεννήθηκε στη Ζαγορά, σπούδασε πολιτικός μηχανικός και έγινε καθηγητής στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Αυτός συνέταξε δωρεάν την επέκταση του ναού της Αγίας Παρασκευής, το 1904, και επιμελήθηκε την κατασκευή του Ηρώου στην κεντρική πλατεία της Ζαγοράς, το 1915.

7^ο Πρακτικό (Ψήφισμα 67, 17 Οκτωβρίου 1906). Σ' αυτό ψηφίζεται όπως το χρηματικό ποσόν που δικαιούται ο Δήμος από το Ταμείο Οδοποιίας να διατεθεί αποκλειστικώς για την επισκευή της κατεστραμμένης οδού Ζαγοράς – Χορευτού (εννοείται λιθόστρωτος-καλντερίμι).

8^ο Πρακτικό (Ψήφισμα 149, 22 Δεκεμβρίου 1911). Το 1910 το Κόμμα των Φιλελευθέρων κέρδισε τις εκλογές και ο Ελευθέριος Βενιζέλος έγινε πρωθυπουργός. Βουλευτής και στενός φίλος του ήταν Ζαγοριανός δικηγόρος Αλέξανδρος Δημ. Κασσαβέτης, ο οποίος τον φιλοξένησε στη Ζαγορά, από τις 3 μέχρι τις 9 Απριλίου 1912. Η φιλία αυτή συνετέλεσε στην αποδοχή εκ μέρους της κυβέρνησης των αιτημάτων για την συγκοινωνία και άλλων προβλημάτων της Ζαγοράς. Σ' αυτό το πρακτικό, ως ανταπόδοση, ο Δήμος Ζαγορά ανακήρυξε τον Ελευθέριο Βενιζέλο «επίτιμον

δημότην του». Ο τότε δήμαρχος της Ζαγοράς Ιωάννης Δ. Κασσαβέτης ήταν μικρότερος αδελφός του Αλεξ. Δ. Κασσαβέτη, μεγαλοκτηματίας και γεωπόνος. Αυτοί είχαν αδελφή την πανέμορφη Μαίρη, η οποία παντρεύτηκε τον ποιητή Γεώργιο Δροσίνη.

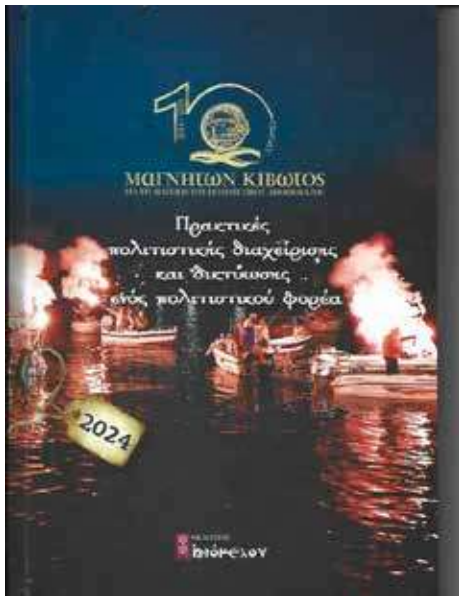
Νομίζω πως άξιζε να μάθουμε κι εμείς οι Βολιώτες και Ζαγοριανοί αυτά «Τα ζαγοριανά νέα» για την εποχή εκείνη από το Λαρισινό έντυπο «ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ» στο οποίο τα έγραψε ο Νίκος Διαμαντάκος. Έχουν εξαιρετικό ενδιαφέρον. Γι' αυτό, τέλος, τον συγχαίρω και του εύχομαι να είναι ακμαίος να ερευνά για να γράφει για την αγαπημένη του πατρώα γη, τη Ζαγορά.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 7 Απριλίου 2024).

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 14 Απριλίου 2024)

«Μαγνήτων Κιβωτός». 10 χρόνια δημιουργικής δράσης 6. Το 10^ο Ημερολόγιο του 2024

Ο Φορέας Πολιτισμού «Μαγνήτων Κιβωτός, για τη διάσωση του πολιτιστικού αποθέματος», που είναι εκκλησιαστικό ίδρυμα υπό την επίβλεψη της Ιεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος και Αλμυρού και του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη μας κ. κ. Ιγνατίου και με Διοικητικό Συμβούλιο πλειάδα εκλεκτών συμπολιτών μας, με τη συμπλήρωση 10 χρόνων από την ίδρυσή του (2015-2024), εξέδωσε το πολυτελές Ημερολόγιο του έτους 2024, με τίτλο «Πρακτικές πολιτιστικής διαχείρισης και δικτύωσης ενός πολιτιστικού φορέα – «Μαγνήτων Κιβωτός: 10 χρόνια συνεργειών για τη διάσωση

του πολιτιστικού αποθέματος (2015-2024)».

Στον Χαιρετισμό του ο Σεβ. Μητροπολίτης μας επισημαίνει ότι: «Η Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος και Αλμυρού, μέσω του φορέα πολιτισμού «Μαγνήτων Κιβωτός, για τη διάσωση του πολιτιστικού αποθέματος», οφείλει να συμβάλει στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, και θεωρούμε

ότι έχουμε βάλει ένα μικρό λιθαράκι έναντι της τεράστιας παρα-καταθήκης, που έχουν αφήσει και αφήνουν ιστορικοί φορείς, σύλλογοι και σωματεία της περιοχής μας, τα οποία σεβόμαστε και με τα οποία συμπλέουμε».

Αυτή τη συμβολή στον Πολιτισμό της περιοχής μας του φορέα «Μαγνήτων Κιβωτός» τη διαπιστώνουμε στις 245 σελίδες του Ημερολογίου 2024 που εξέδωσε για τα 10 γόνιμης παρουσίας του. Αρχικά στο παρόν Ημερολόγιο του 2024 παρουσιάζονται τα 10 συλλεκτικά ημερολόγια με τα οποία εντάσσονται στις κάθε έτος προσδιοριζόμενες θεματικές τους ενότητες:

- Το πρώτο Ημερολόγιο (2015) έχει ως θέμα: «Μαγνήτων Κιβωτός και ο πολιτισμός της θάλασσας».

- Το δεύτερο (2016) έχει ως θέμα: «Μάγνητες και ο πολιτισμός των γεύσεων-8 Γυναικείοι Συνεταιρισμοί μας ταξιδεύουν...».

- Το τρίτο (2017) έχει τον τίτλο: «Τα βότανα του Πηλίου και της Όθρυος – Από τη βοτανολογική «βίβλο» Flora Graeca στο έργο 7 ζωγράφων της Μαγνησίας».

- Το τέταρτο (2018) έχει ως θέμα: «Η ελληνική λαϊκή τέχνη, από το παρελθόν στο μέλλον».

- Το πέμπτο (2019) έχει ως τίτλο: «Οι θησαυροί της Μακρινίτσας – Σπάνια κειμήλια απaráμιλλης θρησκευτικής και καλλιτεχνικής αξίας» από το Μουσείο Βυζαντινής Τέχνης και Πολιτισμού «Μήτηρ Θεού, η Οξεία Επίσκεψις» Μακρινίτσας.

- Το έκτο (2020) έχει ως θέμα «Πέτρινα τοξωτά γεφύρια του Πηλίου και της Όθρυος – Λαϊκή αρχιτεκτονική και φυσικό περιβάλλον».

- Το έβδομο (2021) έχει ως τίτλο: «Νεοελληνικό Διαφωτισμός και εκπαίδευση στο Πήλιο πριν την Επανάσταση του 1821 – Τεκμήρια μέσα από τους θησαυρούς των Πηλιορείτικων Δημόσιων Ιστορικών Βιβλιοθηκών Ζαγοράς και Μηλεών». Στη Μαγνησία, ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός» θα εκφραστεί από ισχυρές προσωπικότητες, όπως ο Ρήγας Βελεστινλής, ο Ιωάννης Πρίγκος, ο Οικουμενικός Πατριάρχης Καλλίνικος ο Γ', ο Άνθιμος Γαζής, ο Δανιήλ Φιλιππίδης ο Γρηγόριος Κωνσταντάς (Δημητρείς).

- Το όγδοο (2022) έχει ως θέμα: «Ο πολιτισμός του τσίπουρου στη Νέα Ιωνία και τον Βόλο

- Η συνεισφορά των Μικρασιατών της Νέας Ιωνίας».

- Το ένατο (2023) με τίτλο: «Τα γιορτάσια στον Μαγνήτων τις Κοινότητες».

- Το δέκατο Ημερολόγιο του 2024 (για το οποίο γράφουμε το παρόν σημείωμα) έχει ως τίτλο, όπως αναφέραμε «Πρακτικές πολιτιστικής διαχείρισης και δικτύωσης ενός πολιτιστικού φορέα – Μαγνήτων Κιβωτός»: 10 χρόνια συνεργειών για τη διάσωση του πολιτιστικού αποθέματος». Εδώ αναφέρονται με λεπτομέρειες οι προσπάθειες που κατέβαλε όλα αυτά τα

10 χρόνια που πέρασαν, για την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος της Μαγνησίας.

Και οι δέκα τόμοι των Ημερολογίων με χονδρό εξώφυλλο είναι έγχρωμοι (εσωτερικώς-εξωτερικώς) και συνοδεύονται από σπάνιο φωτογραφικό υλικό, διαρθρωμένο καλλιτεχνικά. Είναι τόμοι συλλεκτικοί με πολλές και έγκυρες πληροφορίες, κόσμημα για τη βιβλιοθήκη καθενός. Θερμά συγχαρητήρια σε όλους τους συντελεστές.

Στο επόμενο κεφάλαιο με τίτλο «Πρακτικές πολιτιστικής διαχείρισης και δικτύωσης ενός πολιτιστικού φορέα «Μαγνήτων Κιβωτός: 10 χρόνια συνεργειών για τη διάσωση του πολιτιστικού αποθέματος» παρουσιάζονται οι είκοσι βασικοί άξονες και οι αρχές του φορέα ως εξής:

- Πρώτος άξονας: Η γνωριμία των κατοίκων της Μαγνησίας και Αγιάς με την ορθόδοξη ελληνική παράδοση, τον λαϊκό πολιτισμό και τις σύγχρονες μορφές της τέχνης και του πολιτισμού.

- Δεύτερος: Η συμβολή στη διάσωση και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος.

- Τρίτος: Η έρευνα, καταγραφή, συλλογή, προβολή και χρήση δεδομένων από τον λαϊκό πολιτισμό, την τοπική ιστορία και την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική εξέλιξη της Μαγνησίας.

- Τέταρτος: Παράλληλες δράσεις και ενέργειες σε συνεργασία με άλλους φορείς πολιτισμού.

- Πέμπτος: Καλλιέργεια της πολιτιστικής ιδέας σε όλα τα κοινωνικά στρώματα.

- Έκτος: Ανάληψη πρωτοβουλιών εκπαιδευτικού χαρακτήρα σε συνεργασία με την σχολική κοινότητα και την τοπική εκκλησία.

- Έβδομος: Εστιάζει τις δράσεις για τις επόμενες γενιές με διοργάνωση διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συνεδρίων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εργαστηρίων.

- Όγδοος: Αφορά την έκδοση-παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, εντύπων, βιβλίων, τόμων Πρακτικών, ψηφιακών εκδόσεων κ.λπ.

- Ένατος: Ανάδειξη και προώθηση τοπικών προϊόντων (φυτικής και ζωικής παραγωγής) και τη στήριξη της υγιεινής διατροφής.

- Δέκατος: Προσανατολίζεται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την περιβαλλοντική ευαισθησία των κατοίκων της Μαγνησίας και της Αγιάς.

- Ενδέκατος: Ενεργοποίηση παιδιών, νέων και ενηλίκων σε περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς σκοπούς.

- Δωδέκατος: Εστιάζεται στην υποβολή προτάσεων για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων.

-
- Δέκατος τρίτος: Προώθηση συνεργασίας με εταιρείες ή ιδρύματα εσωτερικού και εξωτερικού, ινστιτούτα ή ανάλογους φορείς για την επίτευξη των παραπάνω αξόνων.
  - Δέκατος τέταρτος: Σχετίζεται με τη διοργάνωση και πραγματοποίηση επισκέψεων και ξεναγήσεων σε θρησκευτικά μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής.
  - Δέκατος πέμπτος: Δημιουργία «Χάρτας Πολιτισμού» της Μαγνησίας με την καταγραφή και επισήμανση των επισκέψιμων σημείων ενδιαφέροντος (αρχαιολογίας, ιστορίας κ.λπ.).
  - Δέκατος έκτος: Δημιουργία και λειτουργία Κέντρου εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης καθώς τη λειτουργία Ελεύθερου και Ανοικτού Πανεπιστημίου.
  - Δέκατος έβδομος: Δράσεις που αφορούν τη δημιουργία Εθελοντικού Σώματος Φωτογράφων, για τα μνημεία τέχνης και πολιτισμού της Μαγνησίας.
  - Δέκατος όγδοος: Στόχος η διάσωση, ανάδειξη και διάχυση της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω του διαδικτύου.
  - Δέκατος ένατος: Δημιουργία δικτύου εικαστικών και υποστήριξης νέων δημιουργών.
  - Τέλος εικοστός άξονας: Η εκπαίδευση φορέων πολιτισμού σε ζητήματα οργάνωσης και διαχείρισης δράσεων και εκδηλώσεων (αλφαριθμητισμός σε πολιτιστική διαχείριση).
- Ακολουθεί η θεωρητική τεκμηρίωση των δράσεων με πέντε επιμέρους κεφάλαια.
- Η λογική- Η μεθοδολογία.-Η δικτύωση-Ο σχεδιασμός του «παραδοτέου»-Ο σχεδιασμός του προγράμματος.
- Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στις θεματικές δράσεις και εκδηλώσεις της «Μαγνήτων Κιβωτού» από το 2015 και εφεξής κάθε έτος με κείμενα και πλούσιο φωτογραφικό υλικό. Έτσι διαπιστώνουμε το πλήθος και το εύρος των δράσεων και εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν όλα αυτά τα χρόνια που πέρασαν.
- Ένα θέμα ξεχωριστό, που «ανάστησε» η «Μαγνήτων Κιβωτός» είναι η «Ναυτική Εβδομάδα» στον Βόλο. Η «Ναυτική Εβδομάδα» που είχε καθιερωθεί από το 1933, «τερμάτησε» το καλοκαίρι του 2008. Το 2015 η (Μ. Κ.) την επαναφέρει με πανηγυρικές εκδηλώσεις. Έκτοτε από το 2015 έως το 2023 (7 έτη, με διακοπή λόγω Covid-19 τα έτη 2020-2021) παρουσιάζεται με πλούσιες και ποικίλες εκδηλώσεις, με τη στήριξη και άλλων φορέων (Δήμος, Περιφέρεια κ. α.).
- Άλλο ένα θέμα που καθιερώθηκε και αναδείχθηκε αυτά τα έτη από τη «Μ. Κ.» είναι οι «Αυγουστιάτικες παρακλήσεις», που τελούνται το Α΄

δεκαπενθήμερο του Αυγούστου με δεκάδες μουσικά και χορευτικά σχήματα.

Επίσης η Λέσχη Αφήγησης Βόλου, που ξεκίνησε το 2019 και αποτελεί πρωτοβουλία του Μέλους του Δ. Σ. της «Μ. Κ.» Νίκου Βαραλή, δημοσιογράφου και Διευθυντή του Ρ/Σ της Ι. Μ. Δ. «Ορθόδοξη Μαρτυρία», είναι μια προσπάθεια της στήριξης της τέχνης της ιστορίας προφορικών ανώνυμων αφηγημάτων.

Από το 2018 οργανώνεται το «Αντάμωμα» των χορευτικών τμημάτων από όλη τη Μαγνησία, που σκοπός του είναι η σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των χορευτικών ομάδων και των ανθρώπων που ασχολούνται με την παράδοση και τον πολιτισμό. Η δράση αυτή συγκεντρώνει πλήθος χορευτών, όσο και θεατών.

«Το Μεγάλο Μονοπάτι του Πηλίου» (ένα μονοπάτι από το Καμάρι του Κεραμιδίου μέχρι το Τρίκερι), μια ιδέα του Νίκου Μαγγίτση, ήταν ένα σχέδιο που έγινε πραγματικότητα με τη συμβολή της «Μαγνήτων Κιβωτού».

Η «Ακαδημία Λαϊκού Πολιτισμού και Τοπικής Ιστορίας», δημιουργήθηκε το 2018 με σκοπό την εκπαίδευση και η κατάρτιση των πολιτών σε θέματα λαϊκού πολιτισμού, υλοποίησε προγράμματα επιμόρφωσης και θεματικά συνέδρια.

Το «Κέντρο Διά Βίου Μάθησης «Άγιος Απόστολος ο Νέος» με τον Αντώνη Απ. Πλαγερά, Διευθυντή του 3^{ου} Γυμνασίου Νέας Ιωνίας και ταμιά της «Μαγνήτων Κιβωτού», παρέχει σε ενηλίκους συνεχή επαγγελματική κατάρτιση, γενική εκπαίδευση, επαγγελματικό προσανατολισμό και επαγγελματική συμβουλευτική.

Ακολουθούν οι θεματικές εκδόσεις σε βιβλία από την «Εκδοτική Δημητριάδος» και «Ιδιόμελον»: Παρουσιάζονται οκτώ εκδόσεις βιβλίων με σπουδαίο περιεχόμενο και πολυτελή εμφάνιση από εγνωσμένους συγγραφείς.

Επίσης η «Μ. Κ.» έχει υλοποιήσει πλήθος εκδηλώσεων για σημαντικές προσωπικότητες.

Κατά το νέο θεματικό έτος 2024 με τίτλο «10 χρόνια «Μαγνήτων Κιβωτός» για τη διάσωση του πολιτιστικού αποθέματος 2014-2024» γίνεται ανάδειξη των προηγούμενων ετών σε όλους τους τομείς που αναφέρθηκαν, για να φανεί η συμβολή και η προσφορά του στον Πολιτισμό.

Το βιβλίο τελειώνει με το ημερήσιο Ημερολόγιο-Εορτολόγιο του 2024 με χώρο σημειώσεων κάθε μέρα και καλλιτεχνική εμφάνιση των σελίδων του.

Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στους επιμελητές της έκδοσης στον Νίκο Τσούκα, στον Αλέξανδρο Καπανιάρη και σε όλους τους συντελεστές.

Θα τελειώσω με μια προσωπική μου ενθύμηση. Όταν πριν 10 χρόνια η Μητρόπολη Δημητριάδος και Αλμυρού με τον Επίσκοπό μας κ. κ. Ιγνάτιο ίδρυσε αυτό το Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου με τίτλο «ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΚΙΒΩΤΟΣ, για τη διάσωση του πολιτιστικού αποθέματος», άνθρωποι που ασχολούνταν με τα Πολιτιστικά (Σύλλογοι κ. ά.) διερωτήθηκαν «τι δουλειά έχει ο Δεσπότης να μπαίνει σε «ξένα χωράφια», μη εκκλησιαστικά»; Και μάλιστα φοβήθηκαν «μήπως τους καπελώσει». Όμως, όπως αποδεικνύεται, διαψεύστηκαν. Η δεκαετία που πέρασε με την πληθώρα ποιοτικών εκδηλώσεων και την έκδοση βιβλίων και ημερολογίων, που οργάνωσε η «ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΚΙΒΩΤΟΣ» «αποκαλύφθηκε» το «πολιτιστικό απόθεμα», που υπήρχε στη Μαγνησία, προβλήθηκε και το «βίωσε» ο λαός της Μαγνησίας. Ανακαλύφθηκαν και παρουσιάστηκαν με τον καλύτερο τρόπο «λανθάνοντα» πολιτιστικά στοιχεία. Όσο για τους Πολιτιστικούς Συλλόγους η «ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΚΙΒΩΤΟΣ» συνεργάστηκε (και συνεργάζεται) με κατανόηση στην αυτοτέλειά τους. Έτσι πλέον η διοργάνωση εκδηλώσεων και εκδόσεων από τη «ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΚΙΒΩΤΟΣ» έχει παγιωθεί ως εγγύησης ποιότητας και σεβασμού στην Παράδοση και Ιστορία. Και το κοινό της Μαγνησίας συμμετέχει αθρόως στις εκδηλώσεις του εκάστοτε οριζόμενου θεματικού έτους.

Ας μου επιτραπεί, τέλος, να εκφράσω τα θερμά μου συγχαρητήρια για το σπουδαίο έργο που επιτελεί η «Μαγνήτων Κιβωτός» στη Μαγνησία και την Αγιά.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 14 Απριλίου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 12 Μαΐου 2024)

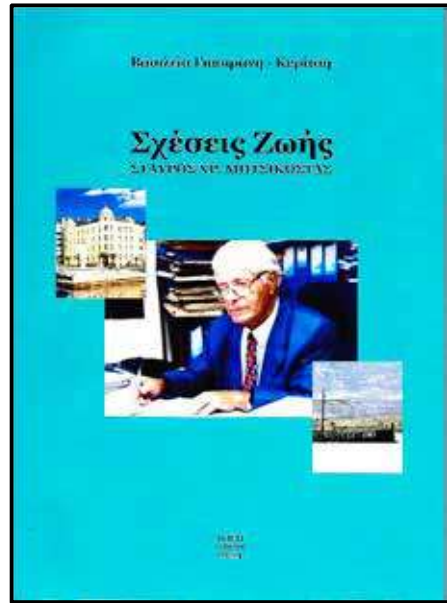
Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση

7. Βιβλίο: «Σχέσεις Ζωής Σταύρου Χρ. Μητσικώστα»

Η ακούραστη φιλόλογος – συγγραφέας- ερευνήτρια Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση έδειξε και πάλι τις ικανότητές της με τη συγγραφή ενός νέου πονήματος, που με την εμπειρία της και το ερευνητικό της πάθος, μας παρουσιάζει τις αναμνήσεις ενός συμπολίτη μας σε ένα συγκροτημένο βιβλίο, που διαβάζεται εύκολα και με ενδιαφέρον. Πρόκειται για τις αναμνήσεις του συμπολίτη μας Σταύρου Χρ. Μητσικώστα γύρω από τη ζωή του και τη δράση του ως ενεργός πολίτης του Βόλου, τις οποίες η φιλόλογός μας ερευνήτρια τις οργάνωσε σε ένα σύνολο με επιμέρους κεφάλαια, που προκαλούν τον αναγνώστη να τα διεξέλθει με προσοχή, γιατί ο Σταύρος

Μητσοκώστας είναι, όπως είπα πιο πάνω, ένας ενεργός πολίτης του Βόλου, που είναι ανάμεσά μας και αυτά που περιγράφει, ίσως σε μερικές σελίδες, δούμε και τον εαυτό μας και αφορούν και τη δική μας ζωή μέσα στην πόλη του Βόλου.

Το βιβλίο έχει τίτλο «Σχέσεις Ζωής, ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡ. ΜΗΤΣΙΚΩΣΤΑΣ» και χωρίζεται σε 11 κεφάλαια, στα οποία παρουσιάζεται η ιδιωτική και δημόσια ζωή του παρουσιαζόμενου προσώπου ως εξής: 1^ο. Εισαγωγή (για τους γονείς του), 2^ο. (Μαθητικά χρόνια-οικογένεια, 3^ο. (Θεσσαλική Οξοποιία Χρήστου και Σταύρου Μητσοκώστα), 4^ο. (Η γκαλερί «Θοφανώ», 5^ο. (Η ιδέα δημιουργίας της Αργούς), 6^ο. (Δραστηριότητες διάφορες), 7^ο. (Προτάσεις στον Δήμο), 8^ο (Πολιτική δράση), 9^ο. (Τοπική Αυτοδιοίκηση), 10^ο. (Κοινωνική δραστηριότητα) και 11^ο. (Τα ταξίδια του). Τα κεφάλαια κλείνουν με φωτογραφίες και τίτλο «Μα πάνω από όλα ενεργός πολίτης,

με έναν μικρό επίλογο. Εντύπωση μου κάνουν οι πάρα πολλές πηγές που αναδίφησε η συγγραφέας-ερευνήτρια, προκειμένου να τεκμηριώσει το κείμενο (Βιβλία, Αρχείο Γ. Α. Κ. Μαγνησίας, Αρχείο Επιμελητηρίου Μαγνησίας, Μαρτυρίες, Ηλεκτρονικές πηγές (πάρα πολλές) και εφημερίδες-ηλεκτρονικός τύπος (πάρα πολλές). Τελειώνει με ένα Ευρετήριο ονομάτων. Σύνολο σελίδων 177. Εκδόσεις ΗΒΗ, Βόλος 2024.

Η συγγραφέας-ερευνήτρια, Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση παρουσιάζει το κείμενο του βιβλίου της σε τρίτο πρόσωπο («Ο Σταύρος Μητσοκώστας ήταν γόνος της μεγάλης και γνωστής οικογένειας...») και όχι σε πρώτο πρόσωπο («Είμαι γόνος της μεγάλης και γνωστής οικογένειας...», αν και είχε πάρει τέσσερις συνεντεύξεις από τον ίδιο, όπως γράφει στη εισαγωγή της). Νομίζω, πως έπραξε καλώς, γιατί παραθέτει πλήθος άλλων στοιχείων, που συμπληρώνουν τα λεγόμενα του Σταύρου Μητσοκώστα και διευρύνουν το φάσμα των πληροφοριών για τους αναγνώστες. Αυτό, άλλωστε, δείχνει και ο τίτλος του βιβλίου «Σχέσεις Ζωής» και όχι «Η Ζωή μου...».

Εμείς, στη σύντομη παρουσίαση του βιβλίου, θα περιοριστούμε στο κεφάλαιο που αναφέρεται στη δημόσια- δημοτική δράση του

βιογραφούμενου (Κεφάλαιο 7^ο, σελ. 86-98), παρότι όλα τα κεφάλαια παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, για να δούμε τα δημοτικά πράγματα της εποχής του, που τα έχουμε ζήσει κι εμείς.

Το κεφάλαιο αυτό έχει τίτλο «Προτάσεις στον Δήμο». Εδώ αναφέρονται οι προτάσεις που έκανε ο Σταύρος Μητσοκώστας επιγραμματικά. Υπόψη πως ο Σ. Μ. βρισκόταν στα έδρανα της αντιπολίτευσης. Έτσι διαβάζουμε επιγραμματικά τις 15 προτάσεις που έκανε: 1^η. Ίδρυση Τεχνολογικού Πάρκου στον Βόλο. Τον Μάιο του 1992 έκανε πρόταση στο Προεδρείο του Τεχνικού Επιμελητηρίου για την ανάληψη της προσπάθειας, η οποία πρόταση έγινε δεκτή. 2^η. Ίδρυση Τμημάτων ΤΕΙ στον Βόλο. Πρότεινε να διεκδικήσουν από το Υπουργείο Ναυτιλίας και Παιδείας, αλλά και από την ενδιαφερόμενη ένωση εφοπλιστών για να γίνουν ο Ναυτικές Σχολές στη Κάτω Γατζέα. 3^η. Μεσολάβησε για τη διάσωση της πλατείας στον Άγιο Γεώργιο Ιωλκού. 4^η. Αξιοποίηση της πλατείας Παλαιών. Στην πλατεία αυτή υπήρχε Δημοτική Αγορά με καταστήματα, η οποία στους σεισμούς του 1955 έπαθε μεγάλες καταστροφές. Μετά αποφασίστηκε να γίνει εκεί δημοτικό κτήριο. Τότε πρότεινε να γίνει πλατεία. Η Αρχαιολογική Υπηρεσία, μετά την εύρεση αρχαιοτήτων απαγόρευσε να γίνει κτήριο. 5^η. Πρότεινε να ονομαστεί η πλατεία Πανεπιστημίου (οδού Δημητριάδος) σε πλατεία Κενταύρων με γλυπτική σύνθεση του Κένταυρου Χείρωνα και άλλων Κενταύρων. 6^η. Διατήρηση του πρώην Δημαρχείου (μέγαρο Σκενδεράνη). Στην οδό Δημητριάδος με Τοπάλη υπήρχε το αρχοντικό της οικογένειας Σκενδεράνη (εξαιρετικό δείγμα εκλεκτιστικίστικης αρχιτεκτονικής), όπου λειτουργούσε το Δημαρχείο του Βόλου, από το 1909 έως το 1955, που έπαθε μεγάλες ζημιές από τον σεισμό. Ο Σ. Μ. πρότεινε να μη χτιστεί κτήριο (που χτίστηκε), αλλά να διαμορφωθεί σε πλατεία. 7^η. Κατασκευή υδροηλεκτρικού σταθμού 750 kw. Πρότεινε να κατασκευαστεί Υ/Σ των 750 kw στην Καλιακούδα. Η πρόταση έγινε δεκτή. 8^η. Ίδρυση Μουσείου Πεταλούδας. Στην πόλη μας, ο συμπολίτης μας, dr Αθανάσιος Κουτρούμπας, είχε μια περίφημη συλλογή από 5.000 κομμάτια πεταλούδας και 100.000 έντομα απ' όλο τον κόσμο. Ο Σ. Μ. πρότεινε να δημιουργηθεί Μουσείο Πεταλούδας. Σήμερα λειτουργεί το Εντομολογικό Μουσείο σε ιδιόκτητο χώρο του dr Αθαν. Κουτρούμπα. 9^η. Αξιοποίηση αποθήκης ΟΣΕ. Ο Σ. Μ. πρότεινε να νοικιάσει ο Δήμος Βόλου το οικόπεδο του ΟΣΕ, στη Νέα Ιωνία, στην οδό Μαιάνδρου (δίπλα απ' το γήπεδο της ΝΙΚΗΣ, το γνωστό γκαράζ) και να λειτουργήσει εκεί μόνιμη λαϊκή αγορά. 10^η. Αξιοποίηση της πρώην Οιοπνευματικής Εταιρείας. Πρότεινε ο Δήμος να πάρει 17 στρέμματα (από τα 30) και να γίνουν εκεί σχολεία και αθλητικές εγκαταστάσεις. 11^η. Αξιοποίηση του αεροδρομίου Νέας Αγχιάλου. Πρότεινε

να συνδεθεί με την εθνική οδό και με τον σιδηρόδρομο του ΟΣΕ. 12^η. Πρόταση για αναστήλωση του αρχαίου θεάτρου της Δημητριάδος. Περιγράφονται ενέργειες του Σ. Μ., που μαζί με τον γιατρό Νικ. Μπρισίμη και τον δημοσιογράφο Νίκο Διαμαντόπουλο ίδρυσαν επιτροπή για την αναστήλωση του αρχαίου θεάτρου της Δημητριάδος. 13^η. Πρόταση να γίνει ο Βόλος Πολιτιστική Πρωτεύουσα το 2021. Το 2013 ο Σ. Μ. (ως πρώην δημοτικός σύμβουλος) κατέθεσε πρόταση να γίνει ο Βόλος Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2021. Το Δ. Σ. της πόλης, πήρε καταρχάς απόφαση για να διεκδικήσει την υποψηφιότητα. Τελικά Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης επιλέχθηκε η Πάτρα. 14^η. Δημιουργία Ξενόγλωσσων Τμημάτων. Το 2020 έκανε πρόταση προς τις Πρυτανικές Αρχές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας να δημιουργηθούν Ξενόγλωσσα Τμήματα. Η Πρυτανεία ανακοίνωσε το πρόγραμμα Study in Greece, που άρχιζε διαδικασίες ξενόγλωσσων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών. 15^η. Το χρονικό της ίδρυσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Τον αγώνα για την ίδρυση του Πανεπιστημίου έδωσαν φορείς και άτομα της πόλης. Αναφέρεται ότι το 1980, ο τότε πρωθυπουργός Γεώργιος Ράλλης ήλθε και μίλησε σε προεκλογική συγκέντρωση στον λαό του Βόλου. Ο Σ. Μ. που ήταν κοντά του, του υπενθύμισε για την ίδρυση του Πανεπιστημίου και αυτός (ο Ράλλης) το εξήγγειλε. Τελικώς το Πανεπιστήμιο ιδρύθηκε από την κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου το 1983 με έδρα της Διοικούσας Επιτροπής την Αθήνα. Έγινε αγώνας για να ορισθεί ο Βόλος και όχι η Λάρισα ως έδρα του νέου Πανεπιστημίου, στον οποίο αγώνα συμμετείχε και Σ. Μ. ως γ.γ. του συμβουλίου Δήμου Βόλου.

Τελειώνοντας το σημείωμα αυτό θα ήθελα να εκφράσω τα συγχαρητήριά μου στον Σταύρο Μητσικώστα για την παράθεση γεγονότων και εικόνων της πόλης κατά τα τελευταία χρόνια και ταυτόχρονα να συγχαρώ τη συγγραφέα-ερευνήτρια Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση, που οργάνωσε σε ένα άρτιο βιβλίο τις σκέψεις, τις ενέργειες και την ποικίλη δράση του Σ. Μ.

(Δημοσιεύτηκε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» την Κυριακή 12 Μαΐου 2024)

***

(Δημοσιεύτηκε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», Κυριακή 1 Δεκεμβρίου 2024)

Βασιλεία Γιασιράνη – Κυρίτση

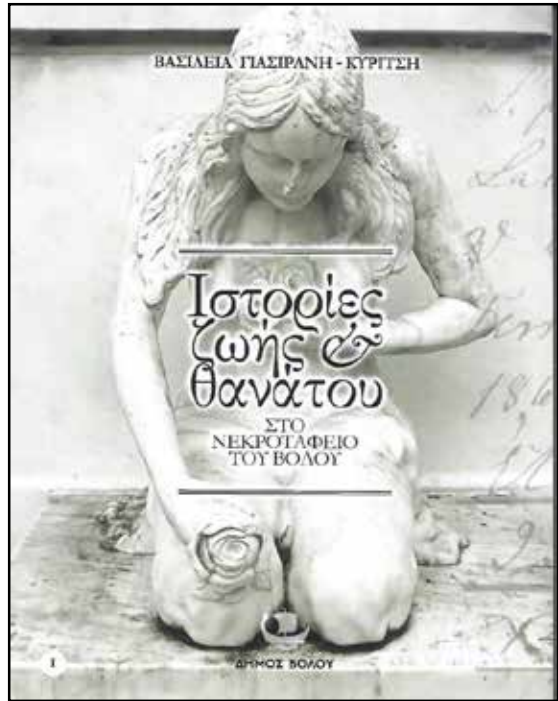
8. Βιβλίο: Ιστορίες ζωής & θανάτου στο Νεκροταφείο του Βόλου»

Η Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση, φιλόλογος και καταξιωμένη ερευνήτρια, μάς δίνει, μετά από 35χρονη έρευνα και μελέτη, ένα έργο πολυσήμαντο

στην ιστορία του Βόλου, γραμμένο σε τρεις μεγάλους (διαστάσεων 20,50 Χ26,50 εκ.) και πολυσέλιδους τόμους, (331, 542, 432 σελίδων έκαστος). Μια εργα-σία «ποταμός» πληροφοριών, έγκυρων και διασταυρωμένων από διάφορες πηγές, που στέκεσαι ενεδός (άναυδος, άφωνος, κατάπληκτος), για τον τρόπο με τον οποίο τις απέσπασε (αρχεία, συνεντεύξεις) και τις κατέγραψε. Ίσως, βέβαια, ο τίτλος του «Ιστορίες ζωής και θανάτου στο Νεκροταφείο Βόλου», προκαλεί, καταρχάς, κάποια δυσθυμία ανάγνωσης, που, ωστόσο, γρήγορα την αντιπαρέρχεισαι, γιατί οποιαδήποτε σελίδα κι αν ανοίξεις να κοιτάξεις ή να διαβάσεις λίγο (και από τους τρεις τόμους), «πιάνεσαι» και προχωρείς, γιατί το περιεχόμενό του ή είναι τελείως άγνωστο, αλλά εν-διαφέρον ή είναι

γνωστό, που ευχαρίστως το ξαναδιαβάζεις και μαθαίνεις περισσότερα π.χ. Για τον συνταγματάρχη Νικόλαο Γεωργούλα μαθαίνεις περισσότερα (στρατόπεδο Γεωργούλα στη Νέα Ιωνία) γνώριζα και έγραφα πολλά, αλλά εδώ στη Βασιλεία διάβασα ακόμη περισσότερα (σελ. 495-497, β' τόμος).

Εύλογα, λοιπόν, τα εύσημα που απονέμει στη συγγραφέα-ερευνήτρια η Δημοτική Αρχή του Βόλου, που προχώρησε στην έκδοση-χρηματοδότηση της έκδοσης (Έκδοση Δήμου Βόλου 2024): Δήμαρχος Βόλου Αχιλλέας Μπέος: «Το βιβλίο αυτό, μοναδικό στη δομή και στο περιεχόμενο, με τα γενεαλογικά δέντρα των 500 και πλέον οικογενειών, είναι αξιόπιστος πρεσβευτής του Βόλου στην Ελλάδα...». Τέως Αντιδήμαρχος Πολιτισμού Κωνσταντίνος Λούλης: «...το παρόν βιβλίο της κυρίας Βασιλείας Γιασιράνη-Κυρίτη είναι κυριολεκτικά γραμμένο με κατάθεση ψυχής».

Το εξώφυλλο και των τριών τόμων «Ιστορίες ζωής & θανάτου στο Νεκροταφείο του Βόλου» με φωτογραφία «Η Πενθούσα», έργο του γλύπτη Πέτρου Κόκκινου (1902-1987) στο μνημείο Ελευθερίου Δαγκλή. Ο Π. Κόκκινος, που προερχόταν από τη Σμύρνη, εγκαταστάθηκε προπολεμικά στον Βόλο.

Και έρχεται η συγγραφέας-ερευνήτρια να μας υπενθυμίσει στην «Εισαγωγή» την αφετηρία αυτής της επίπονης και επίμοχθης συγγραφής-έρευνας: «Το 1996 ήταν χρονολογία ορόσημο για τη συγγραφική μου δραστηριότητα με την έκδοση του βιβλίου «Ιστορίες ζωής και θανάτου στο νεκροταφείο του Βόλου» από τον Πολιτιστικό Οργανισμό του άλλοτε Δήμου Νέας Ιωνίας (σ. σ. δήμαρχος Στέφανος Φούσκης). Η θρησκευτική, πολιτιστική, κοινωνική, πολιτική ζωή του παλιού Βόλου άνοιξε τις σελίδες της και έφερε στο φως άγνωστες ανθρώπινες οικογενειακές ιστορίες, γενεαλογικά δέντρα. Το νεκροταφείο έγινε κέντρο ενδιαφέροντος από άποψη ιστορίας, γλυπτικής, αρχιτεκτονικής, θρησκευτικής. Κοινωνιολογικής, εντάχθηκε στα διατηρητέα μνημεία της πόλης και πήρε το εισιτήριο για άλλες προοπτικές και φυσικά για την αιωνιότητα».

Και, στη συνέχεια, στις «Σκέψεις» της η συγγραφέας-ερευνήτρια, σημειώνει: «Όλα τα όνειρα, οι ευγενικοί πόθοι, οι υψηλές προσδοκίες, τα όμορφα αισθήματα, χάνονται, σβήνουν. Μένει όμως η δική μας, χριστιανική ελπίδα πώς «καν αποθάνη ζήσεται», πως οι ψυχές δεν πεθαίνουν, αλλά εξακολουθούν να ζουν μέσα στη μνήμη μας, παρουσιάζονται στον ύπνο μας, μας συμβουλεύουν ή μας προφητεύουν κάποιο γεγονός».

Περιεχόμενα των τόμων γενικά:

Εξώφυλλο και των τριών τόμων: Στο μνημείο Ελευθέριου Δαγκλή «Η Πενθούσα», τρίτος τόμος, σελ. 364-367 (Έργο γλύπτη Πέτρου Κόκκινου (1902-1987. Προερχόμενος από τη Σμύρνη, εγκαταστάθηκε στον Βόλο. Βλέπε τόμος Α, σελ. 307).

Πρώτος τόμος (σελ. 331): Ο πρώτος τόμος (I) έχει γενικές ιστορικές πληροφορίες, όπως: ιστορική διαδρομή, το βασιλείο των νεκρών, τα βολιώτικα νεκροταφεία και η ιστορία τους (σελ. 37-50), νεωτερισμοί και στο νεκροταφείο, μία νεκροφόρα-κόσμημα και τα γραφεία τελετών (54-57), τα γραφεία κηδειών και η ιστορία τους, οι ληστές (αναφέρεται ο λήσταρχος Γιαγκούλας!), Τα βολιώτικα νεκροταφεία και η ιστορία τους, στα χρόνια της Κατοχής, μεταπολεμική περίοδος, η ιστορία του ναού των Ταξιαρχών, η γλυπτική στο νεκροταφείο. Θέματα ενδιαφέροντα, που τεκμηριώνονται με 96 υποσημειώσεις. Ο τόμος συνεχίζεται: Επιγράμματα, επιτύμβιες επιγραφές 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα (σ. σ. Παρατίθενται πάρα πολλά (σελ. 87 έως 154). Η συγγραφέας ως φιλόλογος δίνει ιδιαίτερη σημασία σ' αυτά και ερμηνεύει τα αρχαιοπρεπή. Είκοσι πέντε υποσημειώσεις στο τέλος του κεφαλαίου τεκμηριώνουν τα επιγράμματα. Συνεχίζει με: Ξένα νεκροταφεία: Γερμανικό, Αρμένικο τμήμα, Ιταλικό τμήμα, Στρατιωτικό τμήμα, Τμήμα μαρτύρων του Ιεχωβά, Αγγλικό νεκροταφείο, Καθολικό τμήμα με ονόματα Καθολικών (σελ. 174-204), Παιδικό τμήμα, Εβραϊκό νεκροταφείο. Θέματα

τεκμηριωμένα με 129 υποσημειώσεις. Συνεχίζει με: Τρόποι ταφής. Εδώ αναφέρονται με οι τρόποι ταφής στην αρχαιότητα και οι ακολουθίες κηδειών (με λεπτομέρειες-έθιμα-ύμνοι-ψαλσίσματα) των Ορθοδόξων, των Καθολικών, των Εβραίων, των Πεντηκοστιανών, Ευαγγελικών, μαρτύρων Ιερωβά, Παλαιοημερολογιτών, Αρμενίων, Τσιγγάνων με τεκμηρίωση 94 υποσημειώσεων. Θα κλείσει ο τόμος με 25 ονόματα-βιογραφικά γλυπτών (σελ. 302-321), που έχουν έργα τους στο νεκροταφείο του Βόλου (π. χ. Πέτρος Κόκκινος από τον Βόλο, Παυλόπουλος Νικόλας ή Νικόλας από τον Άγιο Γεώργιο Νηλείας Πηλίου, Τσουκνιδής Δημήτριος από τον Βόλο, Γιαννούλης Χαλεπάς από την Τήνο (σ. 320) κ. ά.). Και το κεφάλαιο αυτό θα κλείσει με 66 υποσημειώσεις τεκμηρίωσης. Και όλα αυτά με πλούσιο φωτογραφικό υλικό σε όλο τον τόμο. Ακολουθεί το Ευρετήριο ονομάτων και τέλος η Βιβλιογραφία.

Όπως σημείωσα στην αρχή εδώ έχουμε ένα μεγάλο πλήθος πληροφοριών, που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την τοπική ιστορία αυτού του θέματος, το οποίο μπορεί να είναι δύσθυμο, αλλά να που είναι μία πραγματικότητα.

Δεύτερος τόμος (σελ. 542): Ο δεύτερος τόμος (II) αναφέρεται στα ΜΝΗΜΕΙΑ μέχρι το 1922. Περιγράφει με αλφαβητική σειρά, κάθε μνημείο, τις επιγραφές που έχει και τη βιογραφία των ανθρώπων που είναι γραμμένοι στα μνημεία. Με λεπτομέρειες και σημειώσεις. Εδώ, μπορεί να αναζητήσουμε αλφαβητικά ονόματα που έχουν κάποια ιστορία (γνωστά μας ή άγνωστα) π. χ. σελ. 463 του Δημήτρη (Μίμη) Μαχαιρίτσα, από παιδί «μουσικό ταλέντο» μουσικοσυνθέτη (τον θυμάμαι από το Αο Γυμνάσιο), που πέθανε νέος 36 ετών (Το μνημείο του βρίσκεται μόλις μπαίνουμε την πόρτα του νεκροταφείου, πρώτο δεξιά). Για τα ονόματα του πρώτου τόμου καταγράφονται 629 υποσημειώσεις. Τελειώνει με το ευρετήριο ονομάτων που βοηθάει να βρεις κάποιο όνομα που σε ενδιαφέρει. Τελειώνει με τη Βιβλιογραφία.

Τρίτος τόμος (σελ. 432). Και στον τόμο αυτόν συνεχίζονται με αλφαβητική σειρά τα ΜΝΗΜΕΙΑ μέχρι το 1930, αρχή της δεκαετίας του Μεσοπολέμου, με τα ονόματα (π. χ. της οικογένειας Ετμεκτζόγλου από τη Νέα Ιωνία, σελ. 305). Κάπου στη μέση (σελ. 154) έχει 537 υποσημειώσεις τεκμηρίωσης και στο τέλος άλλες 480 σημειώσεις. Ακολουθεί το αλφαβητικό ευρετήριο προσώπων, που είναι πολύ χρήσιμο. Τελειώνει με την πλούσια Βιβλιογραφία (Βιβλία, Περιοδικά, Βιβλίο ενταφιαζομένων, Βιβλίο ευρετηρίου Οικογενειακών Τάφων, Βιβλίο Οικ. Τάφων, Εφημερίδες, Μαρτυρίες, Αρχείο Ληξιαρχείου Βόλου, Ηλεκτρονικές Πηγές).

Σημείωση: Η χαλκέντερη συγγραφέας-ερευνητής-γράφει κάπου- πως έχει έτοιμο στο συρτάρι της τον 4^ο και τελευταίο τόμο (!), για να ολοκληρωθεί το έργο...

Τελειώνοντας τη μικρή αυτή παρουσίαση σε ένα μεγάλο ερευνητικό-συγγραφικό έργο της αγαπητής μας Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση με ένα μικρό δημοσίευμα στον Τύπο, θέλω πάλι να δηλώσω πως ήταν αδύνατον μια πλήρης και ολοκληρωμένη παρουσίαση όλων των επιμέρους κεφαλαίων των τριών τόμων. Εμείς κάναμε εδώ μια αδρομερή αναφορά σε όλα τα κεφάλαια και εκφράσαμε τον θαυμασμό μας για τον μόχθο της και την υπεύθυνη και επιστημονική παρουσίαση των στοιχείων της έρευνας.

Από μέρος μας, μαζί με τον θαυμασμό μας, εκφράζουμε και τα θερμά μας συγχαρητήρια για το σπουδαίο έργο που έγραψε η συγγραφέας μας, παρακαταθήκη στην ιστορία του Βόλου και στις νέες γενιές των Βολιωτών. Να είσαι καλά Βασιλεία μου και σ' ευχαριστώ που με συγκατέλεξες μεταξύ των πνευματικών σου φίλων, που τους απέστειλες τα βιβλία σου, που είναι μια ανεξάντλητη πηγή ζωής της Τοπικής μας Ιστορίας.

(Δημοσιεύτηκε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», Κυριακή 1 Δεκεμβρίου 2024)

***

Δημήτρης Κωνσταντάρης - Σταθαράς

Γεννήθηκε το 1935 στα πρώτα προσφυγικά σπίτια (Τετράγωνα) της Νέας Ιωνίας Βόλου από γονείς Μικρασιάτες. Φοίτησε στο Νηπιαγωγείο της Νέας Ιωνίας και στη συνέχεια στο 8^ο Δημ. Σχολείο Βόλου (Νέας Ιωνίας). Συνέχεια φοίτησε στο Αο Γυμνάσιο Αρρένων Βόλου (εξατάξιο). Αποφοίτησε από την Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης. Διορίστηκε το 1960 και υπηρέτησε σε σχολεία της υπαίθρου και Βόλου. Με γραπτές εξετάσεις εισήχθη στο Μαράσλειο Διδασκαλείο Αθηνών (Μετεκπαίδευσης) διετούς φοίτησης. Επιλέχθηκε Σχολικός Σύμβουλος Α΄ /θμιας Εκπαίδευσης (Από 1985 έως 1991).

Υπηρέτησε επί 38 χρόνια στη δημόσια και ιδιωτική Εκπαίδευση, ως δάσκαλος (26 έτη), ως σχολικός σύμβουλος (6 έτη) και ως δ/ντής του ιδιωτ. Δημ. Σχολ. «Άγιος Ιωσήφ» της Ελληνογαλλικής Σχολής Βόλου (6 έτη).

Οι αφηγήσεις της μητέρας του και των άλλων Μικρασιατών για τη Μεγάλη Τραγωδία και Προσφυγιά του 1922 και τα βιώματά του στην προσφυγούπολη της Νέας Ιωνίας επέδρασαν, ώστε ν' ασχοληθεί, κυρίως, με μικρασιάτικα θέματα. Σκοπός του ήταν να βρει τις «ρίζες» του στην Μ. Ασία και στη συνέχεια να αναδείξει το «νέο ριζώμα» στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας, που εξελίχθηκε στη σύγχρονη πόλη .

Το 1993 κυκλοφόρησε το πρώτο του βιβλίου «Αληθινές Μικρασιάτικες Ιστορίες» και ακολούθησε το δεύτερο (1994) «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994» (Α΄ έκδοση και Β΄ έκδοση το 2024). Στα τελευταία 30 χρόνια έγραψε ή επιμελήθηκε 27 βιβλία (με αριθμο Εθνικής Βιβλιοθήκης Αθηνών -ISBN) από τα οποία τα 21 αναφέρονται στις αλησμόνητες πατρίδες και στη Νέα Ιωνία (18). Τα 6 είναι διάφορα (τοπικής ιστορίας). Για το συγγραφικό του έργο τιμήθηκε από διαφόρους φορείς (Δήμους και Συλλόγους). Το 2023 τιμήθηκε από την Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος και Αλμυρού με την Ανώτατη Τιμητική Διάκριση (Χρυσούς σταυρός μετά Χαριστηρίου).

Από την Εστία Ν. Σμύρνης τιμήθηκαν με βραβείο (5) και έπαινο (2) βιβλία.
Εργογραφία (τίτλος, εκδότης, σελίδες, σχήμα, αριθμός Εθνικής Βιβλιοθ.Ελλάδος (ISBN)
1-2. «Αληθινές Μικρασιάτικες Ιστορίες», α΄ έκδοση, 1993, σ. 80, 17X24, ISBN 960-7175-39-5 και β΄ έκδοση, 2012, σ.94, 17X24, 2012, +dvd, αυτοεκδόσεις, ISBN 978-960-93-3848-6

3-4. «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994» (1994, Γ΄ Βραβείο Εστίας Νέας Σμύρνης) Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, σ. 480, 17X24, ISBN 960-7175-82-4 και β΄ έκδοση «ΙΩΝΕΣ» 2024, σ. 480, 17X24, ISBN 978-618-84939-9-5

5. « Η Νέα Ιωνία του 1933» (Επιμέλεια, 2003, Β΄ Έπαινος Εστίας Νέας Σμύρνης). «ΙΩΝΕΣ», σ. 88, Α4, ISBN 960-87552-0-4

6. « Ο Βόλος και η περιοχή του στην ιστορική τους διαδρομή», (2004), Συλλογική

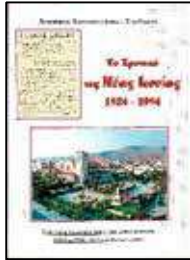
- εργασία, Εταιρεία Θεσσαλικών Ερευνών, σ. 486, Α4, Συμμετοχή με το θέμα : «*Η ίδρυση της Νέας Ιωνίας Μαγνησίας*», σ. 40). ISBN 960-85074-1-3
7. «**ΔΡΟΜΟ-ΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ**», *Ιστορία των δρόμων και πλατειών του Δήμου Νέας Ιωνίας Μαγνησίας* (2006, Γ Βραβείο Εστίας Νέας Σμύρνης), «ΙΩΝΕΣ», σ. 312, Α4,. ISBN 960-87552-2-0
  8. «**ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗ ΜΑΓΝΗΣΙΑ**» (2008, Α΄ Βραβείο Εστίας Νέας Σμύρνης), Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, σ. 330, Α4, ISBN 978-960-86485-5-5
  9. «**ΔΡΟΜΟ-ΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ**», *Ιστορία των δρόμων και Πλατειών του Δήμου Βόλου* (2009, «ΙΩΝΕΣ»), σ. 416, Α4, ISBN13: 978-960-87552-3-9
  10. «**Ε.Ο.Σ. Βόλου. Μια πορεία 80 χρόνων, 1930-2010**» (Επιμέλεια, **2010**, Ε.Ο.Σ.Βόλου), σ. 160, 24Χ27, ISBN 978-960-99337-0-4
  11. «**Ελληνικά Σχολεία της Κωνσταντινούπολης**», Οδοιπορικό «ΙΩΝΩΝ» (2011, αυτοέκδοση), σ. 31, 17Χ24, ISBN 978-960-93-2625-4
  12. «**Προσκύνημα στους Αγίους Τόπους**», Ημερολόγιο, Ιφιγένεια Γ. Χαλκιά, 2012, σ.28, 17Χ24, ISBN 978-960-93-4633-7. Επιμέλεια.
  13. «**ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΙΕΡΕΩΣ**», *Ημερολόγιο του παπα-Νικόλα Καραπαπαδάκη, Μικρασιάτη ιερέα της Ευαγγελίστριας Νέας Ιωνίας, Βόλου* (Επιμέλεια, 2011, «ΙΩΝΕΣ»), σ. 64, 17Χ24, ISBN 978-960-87552-6-0
  14. «**Συναξάρι των πρώτων οικιστών της Νέας Ιωνίας Βόλου από το 1924**» (2013, Α΄ Έπαινος Εστίας Νέας Σμύρνης), «ΙΩΝΕΣ», σ. 202, Α4, ISBN 978-960-87552-7-7
  15. «**32 χρόνια ορειβασίας με τον Ε.Ο.Σ.Βόλου στα βουνά της πατρίδας μας 1981-2013**» (2014, αυτοέκδοση), σ. 212, Α4, ISBN 978-960-93-5674-9
  16. «**Η Ευαγγελίστρα μας-Ημερολόγιο «ΙΩΝΕΣ» 2016**», (2015), σ. 120, 14Χ20, ISBN 978-960-87552-8-4
  17. «**Πολεμικό Ημερολόγιο του λοχία Παναγιώτη Παναγιώτου 1916-1923**», (Επιμέλεια, 2016, «ΙΩΝΕΣ»), σ. 118, 17Χ24, ISBN 978-960-87552-9-1
  18. «**Τα Τίμια Δώρα των Μάγων από το Άγιο Όρος στον Ι.Ν. Ευαγγελίστριας Νέας Ιωνίας Βόλου**», Λεύκωμα (2016, αυτοέκδοση), σ. 50, Α4, ISBN 978-960-93-8621-0
  19. «**Το ταξίδι της ζωής μου από το 1924...Ημερολόγιο Νίκου Κουρούμαλου**» (Επιμέλεια, 2017, Διον. Κουρούμαλος), σ. 92, 17Χ24, ISBN 978-960-93-9634-9
  20. «**Τα έξι πρώτα βήματα... Ιδιωτικό. Δημοτικό Σχολείο «Άγιος Ιωσήφ» της Ελληνογαλλικής Σχολής Βόλου. Ετήσιες Γενικές Εκθέσεις 1995-2001**» (Επιμέλεια, 2017, Ιδιωτικό Δημοτικό Σχολείο «Άγ. Ιωσήφ»), σ. 234, 17Χ24, ISBN 978-618-83646-0-8
  21. «**Η Αγία Σοφία**», Λεύκωμα (2019), αυτοέκδοση, σ. 26, 14Χ24, ISBN 978-618-00-1071-8
  22. «**ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ (1947-2010). Από τον προσφυγικό συνοικισμό στη σύγχρονη πόλη**» (2020, Γ΄ Βραβείο Εστίας Νέας Σμύρνης) «ΙΩΝΕΣ»), σ. 341, 17Χ24, ISBN 978-618-84939-0-2.
  23. «**Όσα έζησα**», Ημερολόγιο Μανώλη Απ. Παρασκευά (Επιμέλεια, 2021), Σύλλογος Μικρασιατών Ν. Ιωνίας «Το Εγγλεζονήσι», σ. 132, 17Χ24, ISBN 978-960-89466-3-7
  24. «**Η ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ ΤΟΥ 1947. Η αφηγηρία της σύγχρονης πόλης**» (2021, Γ΄ Βραβείο Εστίας Νέας Σμύρνης, «ΙΩΝΕΣ»), σ. 334, 17Χ24, ISBN 978-618-84939-1-9
  25. «**Ακούω τη Μικρασιάτισσα Μάνα μου...**» (2022, «ΙΩΝΕΣ», + DVD, σ.198, 17Χ24, ISBN 978-618-84939-4-8
  26. «**Η ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού Νέας Ιωνίας Βόλου (1923-1924)**» (2024), Αυτοέκδοση, σ.150, 17Χ24, ISBN 978-618-87474-0-1

27. «100 χρόνια Νέα Ιωνία Μαγνησίας «Εικόνες (1924-2024)», Αυτοέκδοση 2025, σ 210, 17X24, ISBN 978-618-87474-1-8.

**Βιβλία του Δημήτρη Κωνσταντάρα-Σταθαρά από το 1993 έως το 2025
(συγγραφή ή επιμέλεια)**

1993. Α' Έκδοση

1994. Α' Έκδοση

2003. Επιμέλεια

2004. Συνεργατικό

2006

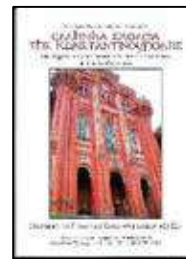
2008

2009

2010, Επιμέλεια

2011

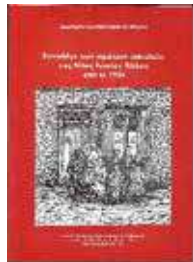
2011. Επιμέλεια

2012. Β' Έκδοση

2012. Επιμέλεια

2013

2014

2015

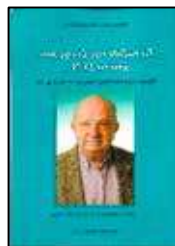
2016

2016 Επιμέλεια

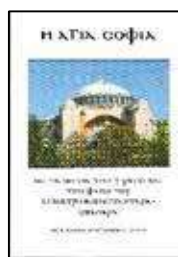
2016 Λεύκωμα

2017 Επιμέλεια

2017. Επιμέλεια με
Γιαν. Κονταξή

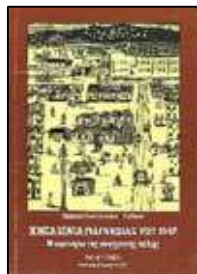
2017. Επιμέλεια

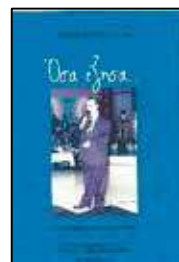
2019 Λεύκωμα

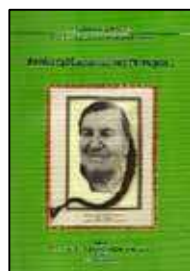
2020

2021

2021 Επιμέλεια

2022. Επιμέλεια

2024. Β' Έκδοση

2024

2025

2025. Υπό έκδοση

Σημείωση: Όλα τα ανωτέρω εκδοθέντα βιβλία έχουν ISBN, εκτός από δύο, τα εξής: 1.Τιμητική εκδήλωση στον δάσκαλο, συγγραφέα και Επίτιμο διευθυντή του Ιδιωτ. Δημ. Σχολείου «Άγιος Ιωσήφ» της Ελληνογαλλικής Σχολής Βόλου (Έκδοση 2016).

Στο Μουσείο της Πόλης του Βόλου με Έκθεση Εστίας «ΙΩΝΕΣ» (2017).

Παράλειψη: Επειδή ο «δαίμων του τυπογραφείου», «έφαγε» τις εικόνες αυτές από το 8ο κεφάλαιο του παρόντος βιβλίου («Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ» (σελ. 41 έως 46), τις δημοσιεύουμε σ' αυτή τη σελίδα, ζητούντες, ταυτόχρονα και την κατανόηση των αναγνωστών.

Οι «ΙΩΝΕΣ» εισέρχονται στην Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή

(25 Οκτωβρίου 2010)

Η Σχολάρχης της Μεγάλης του Γένους Σχολή κ. Βικτωρία Λαιμοπούλου δέχεται από την Πρόεδρο των ΙΩΝΩΝ κ. Άννα Αϊβαζόγλου τιμητικά δώρα: Τα βιβλία του Δημήτρη Κωνσταντάρ-Σταθαρά και τις μεταξοτυπίες για τον προσφυγικό συνοικισμό Νέας Ιωνίας του Γιάννη Κονταξή.

(25 Οκτωβρίου 2010)

ISBN: 978-618-87474-1-8